

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MDLX. ad annum MDCXXIII.

Parisiis, 1644

Concilium Mediolanense IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15522

ANNO
 CHRISTI
 1576.

Synodum prouincialem Mediolanensem quartam, Deo omnipotente auctore, & ad eius laudem hac eadem in vrbe, hoc ipso loco, anno 1576. die decimo mensis Maii, qui dies erit feria quinta dominicæ secundæ post resurrectionem Domini nostri Iesu Christi, inchoandam & celebrandam esse.

Quamobrem eos omnes, & singulos reuerendissimos dominos episcopos, qui hic præsentés adsunt, monemus, procuratores vero ecclesiarum cathedralium inuitamus, vt eo die ad Synodum prouincialem quartam, iuuante Deo, Mediolani celebrandam, constituto, hic omnino interfint; nisi diem celebrationis ipsius Synodi aliqua ex causa a nobis prorogatam fuisse nostris ad eos datis literis intellexerint. Quod si ipsorum reuerendissimorum episcoporum nostrorum aliquis legitimo tunc detentus erit impedimento, nuntium ad se excusandum, atque ad impedimentum probandum ad nos mittat, cui etiam facultas ab ipso detur, ea omnia & singula nomine suo & ecclesiæ suæ recipiendi, quæ Spiritu sancto duce, in ipsa Synodo a nobis de consilio & assensu reuerendissimorum episcoporum nostrorum, decernentur aut constituentur.

ANNO
 CHRISTI
 1576.

CONCILIVM MEDIOLANENSE IV.
 P R O V I N C I A L E.

Quod Carolus Borromæus sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis tituli sanctæ Praxedis, archiepiscopus Mediolanensis, habuit anno a Christo nato MDLXXVI. Gregorio XIII. pontifice.

EDICTVM DE CONCILIO PROVINCIALI IV.

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus sancti. Amen.

Carolus Borromæus sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Praxedis presbyter cardinalis, Dei & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus sanctæ Mediolanensis ecclesiæ, vniuersis prouinciæ nostræ Christi fidelibus salutem in Domino.

PRO archiepiscopalis officii nostri ratione, quæ progressionibus suis tota ad optimam pastoralis muneris cu-

ram spectare debet, nos in Synodo prouinciali tertia, quam ex præscripto Tridentino, anno 1573. habuimus, decreto edito, Concilium prouinciale quartum indiximus, quod hoc anno, die decimo mensis Maii, auxiliante Dei misericordia, celebraturi sumus. Vt autem omnibus, atque singulis quibuscumque, qui iure, aut consuetudine, aut priuilegio, aut alia quauis ratione Conciliis prouincialibus nostris interesse possunt, vel debent, hæc Synodi quartæ prouincialis indictio plane nota atque euulgata sit; neve cuiquam vel rei ignorantia ad excusationem uti, vel se contemptum neglectumve esse dicere liceat, iis ipsis vniuersis & singulis, ac ceteris item, qui sua interesse quauis ratione putarint, hoc edicto publice proposito eandem quartam prouincialem Synodum, in superiori illo prouinciali tertio Concilio iam, decreto promulgato, indictam, significamus, indicimus, ac denuntiamus.

Quamobrem cum vniuersos & singulos reuerendissimos episcopos prouinciæ nostræ, tum ceteros quosuis omnes, qui vt supra, in Synodo prouinciali Mediolanensi, quacumque ratione interesse debent, præter illud indictmentis decretum & literas nominatim, sigillatimque eisdem reuerendissimis episcopis per nos scriptas, hoc etiam edicto illud monemus, vt eo ipso, a nobis præscripto & constituto, decimo mensis Maii proxime sequentis die, Mediolanum in ecclesiam nostram metropolitanam conueniant, & in Concilio, quod illo ipso die, summo mane, iuuante Domino inchoabimus, præsentibus ipsi adsint, pœnis & censuris propositis, Canonum iure sancitis.

Curent vero singuli prouinciales nostri episcopi, vt, quod Concilio prouinciali secundo sancitum est, cum primum edictum hoc acceperint, in omnibus & vrbis & diocesis suæ ecclesiis parochialibus, quinta quaque feria, in singulas hebdomadas, quoad Concilium de more dimissum atque absolutum erit, Missæ sacrum de Spiritu sancto fiat; In cathedrali autem & collegiatis ecclesiis, processionum præterea munus, singulis diebus dominicis, intus obeatur; ex animoque preces fiant, quibus a Deo, totius consolationis & misericordiarum patre, nobis, tam salutare negotium tractantibus, Spiritus sancti lumen imploretur.

ANNO
CHRISTI
1576.

Sciãt præterea vniuersi & singuli prouinciæ nostræ Christi fideles, conciliarem hanc actionem, a nobis indictam, præcipuum quoddam caritatis & pietatis studium ab iis ipsis postulare; cum illa omnis eo spectet, vt per nos illorum gressus dirigantur in viam salutis. Quare paterna cohortatione eos vehementer in Domino admonemus, vt & sua & nostra causa, orationis, precumque studium, vna nobiscum adhibeant: dieque dominico, Concilium id prouinciale proxime præcedente, qui dies sextus Maii erit, primum vere poenitentes & confessi, sacram communionem sumant, hoc pie precantes, vt adiutrice Dei gratia nos ea, quæ ad nostram, suamque salutem pertinent, diligenter sanctaque sollicitudine agamus. In quarum rerum fidem, hoc edictum confici, auctoritateque nostra imprimi, & sancti Ambrosii sigillo archiepiscopali nostro muniri, tum nostra etiam manu signatum, in vulgus publice proponi, eidemque a synodali secretario nostro subscribi volumus. Datum Mediolani, in ædibus nostris archiepiscopalis, Kalendis Martii 1576.

ORATIO CAROLI CARDINALIS
TITVLI SANCTÆ PRÆXEDIS,
ARCHIEPISCOPI MEDIOLANENSIS.

Habita in prouinciali Concilio IV.

QVVSQVE tandem Concilia prouincialia toties conuocata? quorsum & tot constitutiones & tot decretorum vincula? Vulgaris vox, patres sanctissimi, ac sicut ne tacita quidem cogitatione religiosæ mentis digna, longeque a sensu episcopalis vestri animi aliena, ita hominum vel impiorum est, ecclesiam Dei oppugnantium, vel Christianorum, Christianam disciplinam abhorrentium, vel imperitorum, planeque nescientium, quantas vires habeat frequens Synodorum actio, atque vsus, vel illorum sane, qui angusto paruoque animo omnia metiuntur. Porro nobis, patres, est illud certum atque exploratum, hominem diuina lege, quasi sepimento vallatum, vt est is tum summa naturæ imbecillitate, tum immensa cupiditate, sæpe labi, sæpeque ab officii semita deflectere; proinde plurimis & Conciliis & institutis & decretis opus esse; quibus, quasi

sanctissimis vinculis, ille adstrictus, a recto cursu non declinet: aut aliquando digressus, iisdem adiutus in viam salutis redeat. Et quod caput est, vt salutaris huius Conciliorum instituti auctor est caelestis magister Christus Dominus; sic apostoli eo sapissime vsi, lege etiam sanxerunt, vt bis in annos singulos Concilia ab episcopis haberentur. Quod deinceps & innumerabilibus summorum pontificum sanctionibus, & Conciliorum tum œcumenicorum, tum prouincialium decretis communitum, & frequenti ecclesiae vsu consuetudineque diu retentum, eiusmodi fuit; quo aditus patefactus est, non modo ad tradendam, verum etiam ad perpetuo colendam, perpetuisque progressionibus augendam omnem ecclesiasticae disciplinae rationem. At vero, vbi id aliquando intermissum, aut plane ommissum est, vix dici potest, quot, quamque graues calamitates reipublicae Christianae importatae sint. Prope perierat Christianae vitae institutio, conciderat pene rerum salutarium vsus; nulla fere cleri disciplina, quasque nullum populi in caritatis officiis studium; prolapsus denique miserabilem in modum erat totus ille, ab euangelii luce dimanans, Christianarum virtutum ornatus. Quid? ii, qui alios in officio continere debebant, maxime ipsi a muneris debiti cura deflexerant. Atqui haec vel vna solum recordatio satis nos commouet, atque adeo commouet, vt in tuendo synodali, episcopaliumque Conuentuum vsu, tantum pietatis, constantisque diligentiae ponamus, quantum sane voluntatis & consilii, ad prodendum posteris optimum institutum, sanctissimi illi viri adhibuerunt. Sacra praeterea œcumenica Tridentina Synodus, salutare illud institutum salutariter ita renouauit, vt si minus bis, aut semel saltem singulis annis, quemadmodum illi censuerunt, at certe tertio quoque anno prouinciales Synodos & conuocari & celebrari decreuerit. Id sane vero nos bene iuuante Deo, cum semel, iterum, ac tertio executi simus, est etiam cur idem perpetuo praestemus. Multa, patres, nostris superioribus Conciliis desunt, ad perfectam illam, quam magnopere expetere debemus, populi Christiani disciplinam: alia item in eisdem decreta sunt, quae communiri oportet: alioquin operis, a nobis inchoati, iacta fundamenta, breui corruerent: alia item abhinc triennio

ANNO
CHRISTI
1576.

nio suborta esse possunt corruptelarum semina quæ nostra cultura conuellenda sunt, tum vitiorum spinæ succrescentes amputandæ. Hæc tria proposita quidem nobis esse debent: sed illud etiam profecto est, ad quod cum semper, tum maxime in hac quarta prouinciali Synodo, omnes cogitationes, consilia, studia, conatusque nostros dirigi admodum cupimus, & a vobis, totis in Christo visceribus expetimus; vt decretis iam sancitis, quæ adhuc executionis operam a nobis postulant, omnino exequendis, certam explicatamque rationem ineamus. Quare cum Tridentinas sanctiones, tum superiorum Conciliorum constitutiones in conspectu, tamquam in speculo quodam habentes, diligenter videamus, quæ in executionis munere officia nostra prætermissa, quæ ita non præstita sint, vt sane debebamus pro gloria Dei, proque populi nobis commissi salute; iam modo est, patres, vt hoc ipso loco, tamquam in augustissimo theatro, spectemus illius muneris nostri partes, quas clero, quas populo, quas ecclesiis fidei nostræ commissis religiosa sollicitudine debemus. Hoc autem cum semper nobis ob oculos versari debet, tum certa illa, in nostris & cleri & populi moribus sancte conformandis deliberatio, quam salutaris Conciliorum actio deposcit, perpetuo a nobis afferenda est; maximeque hoc ipso tempore, tempore autem iubilei, acceptabili, & hac die salutis, quam fecit Dominus. Iam populi cælesti eo dono excitati in officiis atque exercitationibus pietatis religiosius versantur, certatimque Christianis virtutibus operam dant: quinimo, qui in inueterata quadam peccandi consuetudine obduruerat, suscepta aliqua vitæ emendatione, animum pene in male agendo obfirmatum ad Christianarum virtutum studium flexerunt. Ergo quid nobis qui populorum patres, qui medici animarum saluti prospicere debemus, in hac ardentissima piaque omnium voluntate agendum erit? an non in omnes episcopalis officii partes nos excitabimus? an diligentiam nostram acuemus? an in spiritualis vitæ disciplina in dies augenda inuigilabimus? certe quidem. Hoc ipsum sane non modo postulare, sed flagitare videtur expectatio populorum, qui in fide, curaque nostra conuiescentes, ex nostris his episcopalibus conuentibus salutare adiumentum se consecuturos esse sperant, & confidunt quidem certe. quid eorum preces? quid oratio?

quid frequentior concursus loquitur? quæ mens? qui sensus? quæ cogitatio illorum? Hic, patres, sanctissimi, ante oculos ponite ingentem huius prouinciæ hominum multitudinē, suæ salutis studio flagrantem, nostrisque monitis vehementius excitatam, tum superioribus diebus, tum hoc potissimum tempore, quo in hac salutari conciliarium rerum tractatione nos causa sua versamur, vbique & in urbibus & in opidis & in ipsis vicis frequentissimam, pietatis exercitationibus deditam. Videte sacerdotes pro nobis ad altaria supplices: videte vniuersum pene populum pie deprecantem: videte virgines & viduas demisse ac religiose orantes: videte innumerabiles homines sacram communionem sumentes, & alios profusis lacrymis, pio gemitu, iteratisque vocibus Dei misericordiam, sanctorumque patrocina implorantes. Considerate animo hanc vnā omnium obsecrationem atque orationem summa tacitæ mentis contentione ad cælos vsque emissam. Quousque tandem, Pater cælestis, parturimus, neque adhuc tamen parimus? cogitata optima concipimus, at factis non exprimimus? Tu, Domine, ad recte agendum nos vocas atque excitas; at languescimus: præclare aliquando inchoamus; at non perficimus: cælestes illas coronas, gloriamque sempiternam expetimus; at labores crucemque refugimus. Quo tandem tempore serio agemus? quando vere adiuti, cursum vitæ recte tenebimus? Respice, summe Pater, nos oues pascuæ tuæ, non auro, & argēto, sed precioso sanguine Filii tui redemptas. Tu nos tamquam preciosum depositum horum curæ fideiq; commisisti, tu hos nobis duces, magistros, medicos, pastores, patres constituisti; ac proinde illis, eorumq; dictis audientes nos esse iussisti: tu rursus illos, vtpote de animabus nostris rationem aliquando reddituros, pro nobis inuigilare voluisti: da quæsumus illis, iam causa nostra in Concilio congressis, de salute nostra sollicitis, remque nostram agentibus, vt vnum spectent; non sua, sed quæ Iesu Christi sunt, quærant; ac suæ & nostræ salutis seruiant: præfer lumen mentibus eorum, ac dirige voluntates & ad salutaria consilia suscipienda, & ad dandam nobis plebi tuæ scientiam salutis, & ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Sicque illi sancte agendo, & nos eisdem obediendo, omnes ad cælestē patriam, ad quam vocati sumus, adiutrice tua gratia perueniamus.

ANNO
CHRIST.
1576.

ANNO
CHRISTI
1576.

Hæc patres, populi, fidei nostræ commissi, a Deo supplices petunt: hæc eadem rursus nobis proponamus, hæc assidua paternaque sollicitudine meditemur atque procuremus. Hæ sunt animæ, quarum salutem Deus vt procuraret, non angelum, non archangelum, sed vnicum Filium Christum Iesum misit: qui hinc in cælum abiens, quam diligentissime earum curam beato Petro commendauit his tertio repetitis verbis: *Simon Ioannis, diligis me plus his? pasce oues meas.* Iohn. 21. Qua verborum formula etiam vnicuique nostrum, qui in sollicitudinis partem vocati sumus, optimam pascendi rationem præscripsit, & caritatem maxime, muneris nostri magistræ, docuit: quam populis, in curam nostram traditis, & frequenti verbi Dei prædicatione, & salutari sacramentorum administratione, & vitæ sanctissimæ exemplis, & episcopali eleemosynarum liberalitate, & sollicita oratione, & Missæ sacri crebra oblatione, & diuinorum officiorum cultu, & precibus assiduis, & paternis monitis, & pastoralibus correctionibus, & conciliaribus sanctionibus, & omni denique officio curaque perenni, per nos præstari voluit. Videte igitur, patres, curam, sollicitudinem, & vigilantiam nostram, quæ in grege tanta adhibenda est, quantum sane maximam caritatem Christo deberi omnes profitemur. Sed *diligis me?* inquit, *pasce oues meas.* Hoc sane illustrius veræ erga illum dilectionis testimonium datur, quo maius in omni gregis pascendi ratione studium operaque collocatur. Certe si Christum, vt debemus, diligimus, si Christi gloriæ seruiamus, si Christi regni propagationem cupimus, si Christo gratificari volumus, id præstantissima erga gregem nobis commissum caritate, non declarare solum, sed factis comprobare nos oportet. Id sane præstabimus, patres, si non laboribus deterriti, non difficultatibus labefactati, non satanæ aduersarii colluctatione fracti, ab instituti operis cursu nunquam desistemus: sed diuini amoris igne accensi, omni virtutum episcopalium studio, eo cum semper, tum in conciliaribus actionibus progredi contendemus, vt populum nobis commissum & purgemus & illustremus & perficiamus; hisque perpetuis progressionum laboribus introducamus in tabernacula cælestia: idque munere & gratia Christi Domini, cui gloria sempiternis ætatum sæculis. Amen.

IN NOMINE
SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS,
PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI.

ANNO
CHRISTI
1576.

Nos Carolus Borromæus sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli sanctæ Praxedis presbyter cardinalis, Dei & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus Mediolani, ad Dei omnipotentis, beatæque Mariæ semper virginis, ac sancti Ambrosii confessoris, patroni nostri, laudem & hæc pro Christianæ morum disciplinæ conformatione, qua clerum populumque fidei nostræ concreditum præluere, totis in Christo visceribus expetimus, de consilio & assensu reuerendissimorum dominorum coepiscoporum nostrorum, in Concilio prouinciali Mediolanensi quarto decernimus, statuimus, ac sancimus.

CONSTITVTIONVM PARS PRIMA.

De professione fidei.

QVOD ex Pii IV. pontificis maximi sanctione, in primo & tertio Concilio prouinciali nostro, de iis, qui fidei professionem facere debent, deque illorum ipsorum vita & moribus ante inquirendis & probandis, decretum est: id episcopus omnino efficiat vt præstetur: tum compellat præterea ad idem omnes ac singulos, sicut etiam a sancta sede apostolica declaratum est, quicumque arithmeticam & musicam, vel artes cuiusuis generis liberales profitentur.

Formula vero, ad cuius præscriptum fidei professionem præstari oportet, pontificia illa sanctione conceptis verbis tradita, hæc sane est;

Ego N. firma fide credo & profiteor omnia & singula, quæ continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana ecclesia utitur, videlicet, Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium & inuisibilium; & in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cælis & incarnatus est

ANNO
CHRISTI
1576.

de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est; crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est; & resurrexit tertia die secundum scripturas, & ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris; & iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per prophetas: Et vnam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas, & ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissime admitto & amplector.

Item sacram scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit & tenet sancta mater ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam vnquam nisi iuxta vnanimem consensum patrum accipiam & interpretabor.

Profiteor quoque septem esse vere & proprie sacramenta nouæ legis a Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet baptismum, confirmationem, eucharistiam, poenitentiam, extremam vnctionem, ordinem, & matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his baptismum, confirmationem, & ordinem, sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque, ac probatos ecclesiæ catholicæ ritus, in supradictorum omnium sacramentorum solenni administratione recipio & admitto.

Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector & recipio.

Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium, pro viuis, & defunctis: atque in sanctissimo eucharistiæ sacramento esse vere, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, vna cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & to-

tius substantiæ vini in sanguinem, quam conuersionem catholica ecclesia transsubstantiationem appellat.

Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi.

Constanter teneo purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuuari: similiter & sanctos vna cum Christo regnantes, venerandos atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissime assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper virginis, nec non aliorum sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam.

Indulgentiarum etiam potestatem, a Christo in ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maxime salutarem esse affirmo.

Sanctam catholicam, & apostolicam Romanam ecclesiam, omnium ecclesiarum matrem & magistram agnosco: Romanoque pontifici, beati Petri apostolorum principis successori, ac Iesu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro.

Cetera item omnia a sacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipue a sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor: simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reiicio, & anathematizo.

Hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsentis sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum constantissime, Deo iuuante, retinere & confiteri, atque a meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum.

Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro: Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei euangelia.

QVÆ AD SANCTORVM CVLTVM,
SACRORVMQVE CORPORVM
CELEBRITATEM PERTINENT.*De sacris reliquiis, miraculis, & imaginibus.*

AD ea, quæ de sacris reliquiis per nos primi & tertii Concilii prouincialis decretis sancita sunt, hæc pro religiosa illas & recondendi, & exponendi, & transferendi, & asseruandi ratione, piaque earundem veneratione atque cultu adiungenda censuimus. Sanctorum corpora, & sacras reliquias, episcopus a religiosis peritisque sacerdotibus, quos eo potissimum nomine deligat, tum in vrbe, tum in diœcesi sua, quibuscumque in ecclesiis locisve illa sint, recognosci quamprimum iubeat. Qua in recognitione hæc præstentur;

Primo, vt scripta, tabulæ, literæ, certi annalium codices, aliave cuiusuis generis monimenta, quæ in iis ipsis ecclesiis, earumve atriis, atque ædibus, aut aliis locis extant, schedulæque vasculis, arcisve sacrarum reliquiarum affixæ inclusæve recognoscantur accurate & diligenter, vnde illarum vel translatio, vel collocatio ibi facta cognosci, aut alia eiusmodi notitia earundem haberi queat. Testes præterea conquirantur, si qui sunt, qui testimonium dent antiquæ constantisque traditionis, ex qua certa earum cognitio constet: aut alia, sicut opus erit, id generis diligentia ad rei perspicientiam adhibeatur.

Deinde vt singulæ ipsæ sacræ reliquiæ, quas extare compertum est, re ipsa cernantur; ita tamen, vt vbi sub altaribus, aliisve subterraneis eiusmodi locis, corpora sanctorum collata reconditave sunt, nec ostium, neque fenestra insit vnde inspici queant, non aperiantur, aut effodiantur, nisi ob causam aliter episcopus aliquando faciendum censuerit.

Qua omni recognitione facta, diligentiaque adhibita, librum præcipuum certumque confici episcopus curet: in quo singulæ, quæ in ecclesiis & vrbis & diœcesis sunt, reliquiæ sacræ recte atque ordine describantur, notatis etiam diligenter, non solum iis ipsis ecclesiis, vbi reconduntur, sed scriptis etiam, annalibus, tabulis, aliisve mo-

nimentis, e quibus illarum testimonium constet. Is vero liber in archiuo episcopali certo loco custodiatur, & asseruetur perpetuo.

In eo item libro recte referantur, si quas deinceps sacras reliquias comperiri, aut aliunde asportari contigerit; vbi primum ab episcopo illarum recognitarum, & probatarum sunt. Nec vero sine scripta episcopi probatione, etiam a regularibus, & aliis exemptis, vllas novas reliquias euulgari, aut populo exponi, venerandasve proponi patiatur episcopus, antequam a se recognitarum & probatarum illarum sint. Qua in probatione seruet is omnino formulam a Tridentino Concilio ea de re praescriptam.

Reliquiarum sanctorum ne in priuatis aedibus, neve apud laicos homines, sed in ecclesia, loco conspicuo, bene septo, atque vndique ornato collocentur & asseruentur. Atque ita eo loco decenter, ac pie, vel arcis, vel capsulis, vel vasibus, loculisve reconditarum, includantur: vt & pro illarum ratione, ac pro ecclesiarum dignitate, & facultatibus, formarum, instructionibus nostris praefinitarum, omni ex parte respondeatur.

Is porro locus duabus saltem clauibus, iisque diuersis, claudatur: quarum vnam episcopus, alteram rector ecclesiarum, vbi sunt, custodiat diligenter. Vbi vero consuetudinis est, ab vniuersitatis, sodalitatibusve hominibus, aut a syndicis, laicis hominibus, clauem etiam teneri; illam tertiam illis permittere poterit episcopus arbitratu suo.

Liceat tamen aliquando, quibus episcopus rationabili, & pia causa id concedendum censuerit, asseruari in priuato oratorio, tuto, ornato, ac decenti, eiusdem episcopi iudicio.

Corpora sanctorum, quae non sub altari, sed sub ecclesiarum pavimento collocata sunt, nisi decentiori ecclesiarum loco recondenda episcopus censuerit, saltem crate ferrea polite ornateque confecta, ne pedibus eorum locus irreuerentius tractetur, vndique sepiantur, atque obtegantur ex instructionum praescripto.

Quae reliquiarum inscriptionem habent non vetustate consumptam, sed integram, & ex praescripto instructionum nostrarum confectam, ita vt est illa inscriptio retineatur & conseruetur. Quarum vero inscriptiones aliqua ex parte

te exesa sunt, aut alias non ad præscriptum facta, ex in charta pergamena recte exarata renouentur.

Quæ nihil inscriptum habent, sed tamen constat quorum sanctorum, sanctarumve illa sint; iis singulis nomina propria inscribantur, ad instructionum præscriptum.

Sanctorum reliquia, præsertim insignes, & sacra corpora, sacraque membra, quæ ex certis monumentis, in vlla quauis ecclesia recondi constat, in tabula area, aut marmorea, lapideave literis incisa, quo accuratius memoria perpetuo conseruetur, diligenter, ordineque episcopi cura, describantur: præterea in capellæ maioris columna, latereve, aut in gremio ecclesiæ, loco aperto ac perspicuo, ea tabella, parieti calce conglutinata, in omnium conspectu sit.

Scripta, tabulæ, & antiqua monumenta, ad illas spectantia, in earumdem ecclesiarum sacristia, archiuove reponantur, vbi tuto asseruentur.

Vniuscuiusque sancti, sanctaue, cuius corpus, vel sacra reliquia, præsertim insignes, asseruentur, vitæ, aut martyrii historia, ex probatis auctoribus breuiter collecta, ab episcopo ante recognita, & comprobata, in tabellam, aut in aliquem certum codicem, charta pergamena exarata, referatur. Qui codex in ecclesiæ sacristia certo loco diligenter asseruetur. In illa autem vitæ breui narratione ex certis monumentis, antiquave traditione, omnique alia, quæ constet, ratione, exponatur deinceps, in extrema scilicet parte, ac paucis item verbis, quo tempore, quove modo sacra illa reliquia eo translata vel recondita sint.

Sacris autem reliquiis, si sanctissimo eucharistiæ sacramento non ita prope quidem ea collocata sunt, vt illius lampade harum cultui satisfiat; lampas propria assidue præluceat: nisi hanc impensam nimia & ecclesiæ & populi egestas episcopi iudicio non patitur. Ceterum corporibus sanctorum, & reliquiis, episcopi iudicio insignibus, lampas omnibus vna semper colluceat.

Vbi vero plures, aut ex legato, seu alia obligatione, vsuue adhibentur, aut pro reliquiarum ratione, vel ecclesiæ amplitudine, facultatibusve adhiberi episcopus iusserit, id etiam seruetur.

Ne sacra reliquia per laicos, etiam cuiusvis ordinis,

dignitatis homines villo modo tractentur: nec vero tangantur, cum hoc sacrilegum, ac minus propterea ferendum esse, sanctus Gregorius pontifex scribat.

Cum vero ab ecclesiastici ordinis hominibus illæ cum suis loculis vasculisque suscipiuntur, vt vel populo ostendantur, vel in altari exponantur, vel in processionibus ferantur; primum illis thurificatio adhibeatur; sique in via ferantur, tunc acoluthus sacerdoti illas ferenti præeat, qui item thurificet.

Ne passim omni tempore, sed certis tantum festorum dierum celebritatibus, vtpote in natiuitate Domini, epiphania, pascha resurrectionis, ascensione, pentecoste, & eiusmodi, festoque ipso die exponantur ostendanturve, quo illius sancti, cuius reliquiæ sunt, ecclesiæ, in qua reconditæ sunt, celebritas solenni festoque officio agatur; tum præterea quo die ob aliquam causam episcopus iusserit, concesseritve.

Nulla autem modo vnquam illæ ab operimentis, aut a velis nudæ ostendantur, exponanturve.

Cum in altari autem exponuntur, hæc seruentur;

Primo in illis exponendis, processio per ecclesiam, vbi illæ sunt, ab eiusdem clero agatur, certo luminum numero adhibito. Rursus idem præstetur, cum reconduntur.

A sacerdote, qui post episcopum in illa ecclesia digniorem sacerdotalem locum obtinet, nisi aliquando episcopus ipse id munus sibi obeundum censuerit, exponantur, & recondantur.

Isque superpelliceo, & stola, vel pluuiiali etiam, pro reliquiarum, ecclesiæve ratione, indutus sit.

Dumque exponuntur, & item cum reconduntur, hymnus, vel de apostolis, vel de martyribus, vel de confessoribus, vel de virginibus, canatur, prout sunt sancti sanctorumve reliquiæ quæ exponuntur; tum antiphonæ, & alia eiusmodi ad rem accommodata, vltimoque loco oratio de sanctis illis; si vero sanctus, sanctave est cuius proprius hymnus, antiphona, oratiove extet, illæ canantur.

Cum item exponuntur, de statim eo libro, tabellave supra præscripta, vniuscuiusque martyrium, aut vitæ historia breuiter explicata, vulgari sermone grauiter in populi frequentia pronuntietur: ad quam rem præterea sacerdotis,

ANNO
CHRISTI
1576.

de diuinis illorum sanctorum virtutibus, caelestique vita, & rebus per eos fortiter ac mirifice gestis, grauius, breuiusque tractantis, officium, vbi potest, adhibeatur: quo ardentius populi, sacras reliquias spectantis, animi ad omne pietatis studium inflammentur.

Dum in altari expositae sunt, candelae saltem quatuor, grandiores accensae ibi colluceant: ad earumque custodiam adhibeatur qui semper assistat vnus, duove, sacris maioribus ordinibus initiati, iique moribus probati, ac superpelliceo induti.

Horum vero clericorum, non laicorum opera, ministerio adhibito, liceat fidelibus pietatis & religionis causa, calculorum coronis sacrarum reliquiarum vascula, loculosve attingere, qua hora episcopus concesserit.

Cum reliquiae sanctorum non in altari exponuntur, sed e loco superiori, aliove in quo reconditae sunt, populo ostenduntur; omnis eadem ratio plene seruetur processione excepta.

In quibus autem processionibus illas, vel per ecclesiam, vel extra, portari contigerit; debito cultu, apparatuve ferantur ab iis, qui in sacerdotio constituti, post episcopum ecclesiastica sacerdotali dignitate, canonicatuve aliis in illa ecclesia praestant; nisi episcopus id munus ipse obeat.

Sacras porro reliquias de vno in alium locum transferri ne liceat, sine iusta ac legitima causa, & facultate scriptis ab episcopo permessa.

Sicut sacrarum reliquiarum translationis memoriam, festa solennive celebritate fieri, religiose iam fere ab initio vsque nascentis ecclesiae institutum, perpetua ecclesiae consuetudine sancte retentum est; ita si quando sanctorum corpora, membraue, aut sacras reliquias, episcopi iudicio insignes, transferri contigerit vel ab vno opido, vrbeve ad aliam; vel in ea ipsa etiam vrbe, opidove ab vna ad aliam ecclesiam, id ritu solenni religiosoque cultu praestari oportet.

Itaque haec decernimus;

Primum aliquot ante diebus, si opus erit, aut certe omnino pridie illius diei, quo sacrae reliquiae transferendae sunt, ab episcopo, aliove, vbi adhiberi potest, ecclesiastica dignitate praedito, cui nominatim is id muneris dederit,

Concil. Tom. 36.

Ll ij

accurate diligenterque recognoscantur, testibus aliis sacerdotibus grauioribus adhibitis. Quæ recognitio fiat, vt supra, diligenter conquisito omni monimentorum genere.

Recognitæ vbi sunt, ordine componantur: tum in arca duabus saltem, ac diuersis clauibus, quarum altera ab episcopo, aut ab eo, quem ipse maluerit, asseruentur: inclusæque signo episcopali obfignentur.

Dies translationis, tum in loco, vnde transferuntur, tum ad quem transferuntur, tum etiam quibus locis transeundum est, per parochos episcopi iussu, dominico die, vel festo, proxime præcedenti, nuntietur.

Idemque illis locis iubeatur coli, mane saltem, vt dies festus.

Significetur etiam proximis ante diebus frequenti sono campanarum illius ecclesiæ, ad quam translatio facienda est.

Pridie vero translationis, vespere significatio celebritatis detur solenni campanarum omnium vtriusque loci sono.

Eo die ieiunium a clero ecclesiæ, ad quam transferendæ sint, seruetur: noctuque item arca cum sacris reliquiis, si commode fieri potest, super altari ecclesiæ, vnde transferendæ sunt, si vero non potest, alio decenti loco collocata, & adhibitis præterea ad earum venerationem sex saltem luminibus, ab eodem clero, & aliis item ecclesiasticis hominibus, quibus episcopus id iusserit, vigiliæ fiant: statoque tempore nocturna itidem rite de sanctis decantentur, quarum reliquiæ transferuntur.

Mane quo die transferuntur, processio solennis, psalmis, hymnis, & canticis, omnique prece agatur, ad ecclesiam, in quam translatio fit; vbi iterum illis recognitis, tum de eorum vita, deque historia sanctarum reliquiarum, olim eo loco reconditarum, de causis item translationis, ab episcopo, vel ab alio, eius iussu, sermo apposite habeatur; nisi commodius censuerit episcopus postea habendum inter Missarum solennia: deinde adhibita primum illis thurificatione, clero & populo ostendantur; ab illisque iisdem debitus cultus & veneratio tribuatur.

Transferantur autem inclusæ in arca, pro earum ratione, proque ritu ecclesiæ decenter ornata, & umbella præterea adhibita, vt episcopus censuerit.

Arca vero humeris portetur a sacerdotibus, qui digniores sint & in toto clero & in ea ecclesia ad quam translatio fit: illique vicissim, prout episcopus iusserit, id onus subeant sacris vestibus induti, tum capite aperto: præeant vero duo acoluthi semper thurificantes.

Clerici præterea aliquot, superpelliceo amicti, qui capite item aperto sint, lumina deferant hinc inde congruo numero & ordine accensa: hæcque præter cereos, quos accensos reliquus etiam clerus & populus, laicorumque hominum sodalitates & ceteri, eas pie profæquentes, pro sua pietate manibus gestarint.

Verum si episcopus in loco adest, ipse quoque cum sacerdotibus, qui in cathedrali ecclesia, sacerdotali dignitate præditi sint, canonicatumve sacerdotalem habentes digniores sint, humeros sacrae arcae portandæ subiiciat: idque saltem paululum, tum initio, tum in fine processionis quæ translationis causa agitur. Cum vero arcam non portat, eam proxime subsequatur, reliquo omni clero præeunte.

Vasculo quod ab vno ferri possit, recondita sacrae reliquiae, ab sacerdote item portentur, qui dignior est, ceteris etiam seruatis supra mox præscriptis.

Vbi ad ecclesiam ventum est, in qua collocandæ, recondendæve sunt, per episcopum, aut per alium sacerdotem eius iussu, Missarum solennia celebrentur de sanctis, quorum translatio facta est: idque solenni ritu, nisi horæ tarditas impediatur.

Peractis Missarum solennibus, certo loco bene septo & clauso, vt ne populus propius accedat, in altari exponantur, vbi per illum diem sint, accensis saltem sex luminibus, & adhibitis ad custodiam duobus sacerdotibus, vel vno saltem, alioque clerico in sacris ordinibus constituto: quorum sacerdotum cura sit, sacras reliquias custodire, & earum arcam, aut loculos precatoriis fidelium coronis, quæ porrigentur, religiose tangere.

Confecto translationis die sub occasum solis, constituto loco ab episcopo, vel alio, quem miserit, cum thurificatione, psalmis, hymnis, canticis, antiphonisve, religiose recondantur.

Translationis tabulae, publice a notario confecta, in li-

brum, in sacristia illius ecclesiæ afferuandum, referantur; tum rei gestæ literæ in ære, vel marmore incisæ, in eo reliquiarum loco, ad perpetuitatem collocentur.

Corpora sanctorum, sacraue membra, aut insignes sacrae reliquiae, cum aliunde e loco longe remoto, transferuntur, si vel nauigio, vel curru vehuntur: illius locus parue, ubi pro uestione collocantur, pie ornatur, vna etiam, vel duabus pluribusve lampadibus accensis. Si ad uestionem iumentum adhibetur, decenter item sternatur.

Quacumque illis transferendis iter fit, per vrbes, siue per opida, obuiam solenniter procedatur: ita vt psalmis, hymnis & canticis illas, cum clerus vniuersus, sacris vestibus indutus, religiose excipiat; tum populus item, luminum numero, portarum & viarum publicarum apparatu, religioso ornatu, piæque venerationis studio & spiritua-
lis lætitiæ significatione.

Dies translationis in vrbe, opidove, aut saltem in ecclesia, in qua collocantur, vt episcopus iusserit, anniuersario canonicarum horarum officio de sanctis celebretur, quorum sacra corpora, reliquiaeue, eiusdem episcopi iudicio insignes transferuntur.

Quod officium vt solenniter & cumulate præstetur, id prospiciatur, vt dies, quo celebritas translationis agenda est, in feriam certam cadat, quæ sanctorum, quorum reliquiae translatae sunt, cultui dicari possit, vniuersæ, vel in ea saltem ecclesia.

Formam a sacra Synodo Tridentina, miraculis nouis approbandis, & nouis reliquiis recipiendis traditam, episcopi seruent diligenter in omnibus, etiam regularium & aliis exemptis ecclesiis.

Nec vero patiantur, causa a se non cognita & scripto probata, altare propterea erigi, aut imagines vllas extra morem ornari: votave, aut oblationes suspendi, aut quidquam noui ea in re omnino geri. Sed quia plerumque fit, vt vulgi concursu, populique clamore, aliquid pro miraculo, aut sacra reliquia euulgetur, quod re vera non est: studeant hoc summopere, ubi eiusmodi occasio se obtulerit, vt primis illis vulgi clamoribus pie obsistant, donec rei veritas, legitime comprobata, constet. Si quis vero dubius, aut difficilis abusus fit extirpandus, vel omnino aliqua de

iis rebus grauior quæstio incidat; episcopus, antequam controuersiam dirimat, metropolitani & prouincialium episcoporum in Concilio prouinciali sententiam expectet: ita tamen vt, quemadmodum ab eodem Tridentino Concilio præscriptum est, nihil inconsulto sanctissimo pontifice nouum, aut in ecclesia hæctenus inusitatum decernatur;

Quod de sacrosanctæ crucis effigie, in Concilio prouinciali tertio, per nos sancitum est; itidem interdictum sit, sacras alias scilicet imagines, ac sanctorum, sanctarumque historias, sacrorumve mysteriorum figuras & significaciones, in vlllo quouis humi strato pauimento, aut loco sordido, etiam extra ecclesiam, insculpi, pingi, effingive.

Effigies iumentorum, canum, aliorumve brutorum animalium, in ecclesia ne fiant: cum aliquid inhonestum, aut profanum in ea apparere nefas sit, ex Tridentini Concilii sanctione; idque plane etiam septima Nicæna Synodo œcumenica vetitum sit.

Si vero historiæ sacræ expressio, ex sanctæ ecclesiæ matris consuetudine, aliter quandoque fieri postulat, hoc sane non vetatur.

Pictoribus & sculptoribus grauis mulcta, ac pœna etiam interdicti ab ecclesia, episcopi arbitrato proposita sit; si quid inordinate, aut præpostere, aut tumultuarie accommodatum, si quid profanum, aut inhonestum pinxerint, aut effinxerint, contra eiusdem Concilii Tridentini decretum.

Rectoribus etiam ecclesiarum, qui vllam sacram imaginem insolitam, contraque illius Concilii sanctionem, suis ecclesiis, etiam exemptis, poni permiserint, pœna etiam excommunicationis, multæve constituta sit, arbitrato episcopi, pro ratione culpæ irroganda.

Cruces & sanctorum imagines solenniter, statisque precibus, ex ecclesiæ ritu benedicantur.

Imagunculæ illæ paruulæ, fictili opere effectæ, si ita fuco, alioque apparatu concinnatæ sint, vt episcopi iudicio, vanitatem præ se ferre aut offensionem præbere videantur, ad altare ne adhibeantur in posterum.

Si quæ sacræ tabulæ, imagineve pictæ, nimia vetustate, carie, situ, aut sordibus pene deletæ, indecenti aspectu sunt; eas episcopus pia, religioaque pictura, ab iis, quo-

rum interest, renouari iubeat: aut si id non potest, omnino deleri.

Ne tabulæ sanctorum imaginibus expressæ, vetustate consumptæ, in vilem & sordidum, profanumque vsum conuertantur: sed, vt de altaris pallis, ac velis, temporis vsura pene confectis, B. Clementis pontificis & martyris decreto sancitum est, in ignem coniiciantur: tum cineres præterea, ne pedibus inquinentur, in pauimenti fossis collocentur.

Imagines quoque sacræ sculptæ, si deformatæ sint, amoueantur, & sub pauimento ecclesiæ, aut saltem sub cœmeterii solo collocentur.

Curet præterea, atque adeo efficiat episcopus, vt & per se & per alios theologia scientiæ peritos, ac illos in primis, qui illius interpretandæ, aut populi docendi munus, in vlla quauis ecclesia quouis modo sustinent, fidelibus accurate, enucleateque exponantur, quæcumque & de sanctorum intercessione, inuocatione, atque cultu, & de sacrarum reliquiarum, imaginumque veneratione, & de historiis mysteriorum nostræ redemptionis, pictura, aliave similitudine expressis, eos instrui, docerique Tridentina œcumenica Synodus iussit.

De indulgentiis.

DE sanctis indulgentiis tractatio, prout vsuenerit, accurate in sermonibus item habeatur: vt & earum cælestem vim & pietatis officia, ad illas consequendas necessaria, populus intelligat: seque propterea omni intima mentis animique religione & Christianæ caritatis actionibus, atque operibus, ad vberrimas salutareque earum vtilitates assequendas diligenter paret. Id autem omne officium per parochos & alios, quorum interest, præstari episcopus iubeat, iis præsertim instructionibus, quæ eo de genere, nostra in Concilio prouinciali auctoritate confectæ, ad communem prouinciæ huius vsum in lucem emittentur.

Quæcumque indulgentiarum, quæ olim, vel nuper cuius, etiam regularium, aut aliter exemptorum, ecclesiæ perpetuo concessæ sunt, tabulæ, scripta, monumenta ve alia omnis eiusdem generis extant: ea vbi illa sint, siue in vrbe, siue in diœcesi, episcopus studiose conquirenda curet; tum illa conquisita, indeque summatim exscripta, in librum certum,

ANNO
CHRISTI
1576.

certum, eo nomine confectum, qui in archiuo episcopali asseruetur, diligenter recteque referri iubeat.

Quæ præterea indulgentiæ vrbs, diœcesisque suæ ecclesiis in posterum perpetuo, vel ad certum tempus concedentur, vbi primum ad se, aut ad vicarium episcopalem, qui illas recognoscat, delatæ sunt, eodem, aliove libro notentur, ordineque deinceps describantur.

Singulæ autem ecclesiæ, quibus vel concessæ sunt, vel concedentur, proprium eiusdem generis codicem, in quo illæ exscribantur, accurate confectum, aut tabellam eiusdem generis, in sacristia habeant: illarum exemplari in archiuo, vel in sacristia asseruato.

De superstitionibus.

QUANTVM in religione stabilienda, atque augenda laboris ponendum est, tantum in superstitione, ex hominum mentibus euellenda, curæ ac diligentia est impendendum. Quare parochi diligenter ei rei inuigilent: ac si quod superstitionum genus in suæ parochiæ hominibus animaduertant id semper, ante proximam Synodum tempore quod episcopus præstituerit, ad illum in scriptis deferant; vt ei malo occurri opportune possit.

Confessarii quoque diligentes in eo genere se præstent, inuestigentque num pœnitentes aliquod remedium valetudini, aut vulneribus adhibeant, quod non a medica arte & cognitione, sed a superstitione proficiatur: tum præterea, num tempora, aut loca, aut quid eiusmodi, superstitiosa opinione obseruent: & quos ea in re peccare nouerint, grauiter obiurgent, & ab eiusmodi vano sensu atque errore deterrere & auertere conentur.

De sacris quatuor temporibus.

SACRA quatuor ieiuniorum tempora, ex sancti Spiritus doctrina salutariter instituta, sicut olim & frequenti fidelium conuentu & solenni celebritate & religioso supplicationum officio colebantur; ita ad illorum cultum, pastoralis cura eruditissimorum mentibus, in vsum antiquæ pietatis reuocanda sunt.

Quare in omni prouinciæ nostræ ecclesia, vel cathedrali, vel parochiali, non solum die dominico, illa tempora præcedenti, sed etiam vbi populus erit frequens, feria quarta, proxime sequenti, eo de genere concionem sacram

haberi statuimus: qua fideles excitati, solennibus his feriis, quarta scilicet, sexta & sabbato, pro antiquæ deuotionis consuetudine, frequentiores Missæ sacro, diuinisque officiis, vt in Moguntino Concilio primo cautum est, intersint: orationes, ieiunia, eleemosynas, ceteraque pietatis opera præstent: quibus, quo specialius illæ feriæ præstitutæ sunt, eo vehementiori Christianæ virtutis contentione ad illa paratos esse oportet. Ad quam diligentiam parochi præterea fidelium caritatem omni religioso proposito ita præparare studeant, vt vnanimiter, auxiliante Christo, statarum illarum feriarum solennitatem religiosa piorum operum sollicitudine celebrantes, sabbato sub vesperum frequentissimi ad ecclesiam, vt piæ consuetudinis fuit, conueniant: vbi sanctis precibus, cum pro sacra ordinatione, tum pro his commodis, quæ singulorum annorum reuolutione consequimur, omnium bonorum largitori Deo, gratia habeatur, sicut & instituta illorum temporum ratio & Christianæ religionis cultus deposcit.

Iidem in statis iis temporibus, populo denuntiandis, formulam hanc, ex sanctissimi pontificis Leonis primi verbis conceptam adhibeant: cuius sententiam, etiam vulgari sermone explicent vberius.

Formula denuntiationis ieiunii quatuor temporum.

QVOD sacrorum temporum ratio & deuotionis Christianæ admonet consuetudo, paterna vobis, dilectissimi, sollicitudine denuntiamus, mensis N. sacrum celebrandum esse ieiunium, diuinitus inspirata doctrina præceptum, ac statis mensium curriculis distributum: vt lege abstinentiæ omnibus adscripta temporibus, & aliis Christianæ militiæ præsidii, ad mentium nostrarum, corporumque sanctificationem diuinitus institutis, stato dierum interuallo, sine cessatione renouatis, nos ardentiori cura, maiorique studio in salutis cursu progrediamur, quo specialius præstituti sunt dies ad pietatis officia. Quarta igitur, sexta feria, & sabbato ieiunemus: frequentes in cathedrali, parochiali-que ecclesia ad litanias, orationemque conueniamus; & quo sacris illis feriis a cibo abstinentiores esse debemus, eo abundantiori eleemosynarum liberalitate erga Christi pauperes effusiores simus: tum sabbato sub vesperum orationem parochialem communem celebremus, qua & pro

ANNO
CHRISTI
1576.

spe felicitatis æternæ, ad quam per fidem currimus, & pro sacra ordinatione, quam eo die a reuerendissimo episcopo haberi solenne est, & pro iis commodis, quæ singulorum annorum reuolutione consequimur, Deo omnipotenti gratias agamus: eundemque religiosis supplicationibus oremus, quatenus sanctorum, quorum patrocina imploramus, suffragantibus meritis, eius misericordiam in omnibus impetremus, per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre, &c.

De feriis.

Quo tempore ad salutem animæ toto corde, totaque mente, atque omni Christianæ pietatis officio incumbendum est: in iudiciali foro tunc aditus patefieri non debet ad iudicia, ad lites & ad causas, quibus sæpe distrahuntur homines a pietatis officiis; ne aliquando Isaïæ prophetæ illis vocibus nos Dominus grauissime arguat: *Ecce in die ieiunii vestri inuenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis: ecce ad lites & contentiones ieiunatis.* Quare ne quadragesimæ, quatuor temporum & aliorum ieiuniorum diebus, id quod & Liberii pontificis maximi & Concilii Triburiensis Canone sancitum est, in aliquo foro, mane quo tempore Missæ sacro, diuinis officiis & verbi Dei prædicationi Christianos homines interesse potius oportet, ius dicatur, iudicia exercentur, aut quidquam agatur quod ad iudicii forensis ordinem pertineat. Id vero pro pastoralis gregis Dei cura, quam suscepit episcopus, ab omnibus præstari quam diligentissime studeat.

Rei ne festis diebus, diuino cultui dicatis, torqueantur: si modo criminis atrocitas aliud non postulet.

Ac ne testes quidem iis diebus testimonium dicant, etiam si feriali die iurati id sint, nisi in causis, in quibus licet eisdem diebus iusiurandum illis deferri.

Id omne sane episcopus, cum in episcopali foro, tum in sæcularibus iudiciis caueat vt seruetur.

De sancto Ambrosio.

DEVOTIONE congrua, & debitis honoribus beatus Christi confessor Ambrosius episcopus, sanctæ ecclesiæ metropolitanæ Mediolanensis pater pariter ac patronus, cuius doctrina etiam tota illustratur ecclesia, vt a provincia nostræ fidelibus colatur; eius & diem festum, qui in

Concil. Tom. 36.

Mm ij

septimo Idus Decembris agitur, sicut reliquos dies festos, quos coli præceptum est, quotannis a clero, populoque celebrari, & commemorationem de eo, quibus diebus ex ritu ecclesiæ eiusmodi commemorationes fieri licet, in vespertino, matutinoque officio antiphona & oratione a clero fieri perpetuo, pro suæ pietatis studio, episcopi omni etiam adhortatione curent.

De clericorum ad festorum dierum celebritates conuentu.

NE diebus festis, qui præcepto ecclesiæ, aut consuetudine, votove coluntur, ad alienam ecclesiam, Missam celebraturus, parochus accedat: nisi ab eo, cui id curæ episcopus dederit, facultatem scripto exaratam impetrarit. Quam facultatem ille tantum iis det, quos omnibus bene consideratis ad Missarum solennia, diuinaque officia in ecclesia, vbi celebritas in vrbe, diœcesive agitur, rite celebranda necessarios esse viderit. Qua in celebritate, cum ab aliis ecclesiis sacerdotes euocandi sunt, ne vlllo prætextu plures euocentur, quam quatuor, vel sex ad summum: id vero, nisi vel legati pii, vel foundationis iure aliquando plures adhiberi necessarium sit.

Item diligenter hoc episcopus caueat, vt si ad celebritatem sacerdotes alii, quam parochi adhiberi possunt, ne parochos a suis ecclesiis auocari, abesseve ea de causa iis diebus vlllo modo patiat; si vero aliter fieri non potest, vicinioribus solum parochis, pauciorumque populi multitudinem habentibus, eam facultatem permittat. Tum præterea videat, vt qui parochus festo die ad celebritatem euocatus, abfuturus est, sacerdotem alium, vel ordinarium, vel conductum habeat: qui illo die Missæ sacrificium in ecclesia parochiali faciat: quique cetera, vt ipse, si præsens adesset, omnino præstet, ante ab episcopo in iis functionibus obeundis probatus.

Si vero sacerdotem eiusmodi quandoque habere non poterit: festo die celebritatem, ad quam vocatus est, præcedenti, populo suo significet, se ob eam causam in ecclesia parochiali Missam celebraturum non esse: sed in ea, ad cuius celebritatem vocatus est: proinde illum moneat, ad eam ipsam ecclesiam, aut aliam propinquiorem, vbi Missæ sacrificio interfuit, se conferat.

Si autem pro ecclesiæ, in qua celebritas agitur, amplitu-

ANNO
CHRISTI
1576.

dine & dignitate, aliquando ad solennitatem concelebrandam sacerdotibus pluribus opus esse censuerit: aliis item aliquot sacerdotibus etiam parochis, hoc det, ut in ecclesiis suis primum sacro peracto, sique parochialis curæ munera præstari debent, tum ad ecclesiam, vbi solennitas celebratur, proficiscantur, illius rectorem in diuinis concelebrandis officiis adiuturi: nec vero desint ecclesiæ suæ reliquis eo die obeundis parochialibus muneribus & officiis.

In euocandis quidem, admittendisve sacerdotibus, & clericis ad dierum festorum celebritates, ratio atque ordo seruetur, infra in decreto de exequiis, eorumdem euocationi præscriptus ad funera concelebranda.

Illi porro omnes, qui euocabuntur, in choro dum diuina officia fiunt, superpelliceo mundo decenter induti semper adsint.

Nec vero præter clerum illius ecclesiæ, alius sacerdos, clericusve, qui ad celebritatem vocatus non sit, in chorum quouis prætextu asciscatur recipiaturve: neve elemosynarum, quæ in ea celebritate tributæ sunt, aut tribuuntur, particeps vlllo modo sit: nec præterea in mensa excipiat. Neque rursus quisquam a præposito, archipresbytero, parochove missus, plus capiat, quam si proprio solum nomine esset euocatus.

Quicumque præter constitutum numerum, aliquem asciterit, qui item minime vocatus, quive sine præscripta facultate accesserit: ac rursus, qui admiserit, quive exceperit, qui denique plus acceperit, mulctetur arbitratu episcopi.

De religiosis peregrinationibus.

UT ex sanctorum patrum institutis fideles prouinciæ nostræ sanctas peregrinationes suscipiant, salutisque vberiore fructum, diuina auxiliante misericordia inde capiant, hæc illis seruanda proponimus: ac primo ecclesiastici ordinis hominibus, tum laicis item.

Ne quisquam sacerdos, clericusve cuiusuis ordinis, peregrinaturus, itineri, peregrinationis causa, sine literis dimissoriis, ac testimonialibus episcopi, se committat, ut Canone veteri sancitum est: tum præterea nec sine benedictione, quam episcopus sacerdoti clericove peregrinaturus stans precibus, libro sacerdotali, ritualive præscriptis, impartiet.

Iis sane literis a cancellario adscribantur hæc singula capita, sacerdoti clericove peregrinanti infra præscripta, quo accuratius ab eo illa seruentur.

Peregrinationis comites, quos sibi adiunxerit, cum in viam se daturus est, episcopo, aut vicario exponat, quorum comitum nomina a cancellario literis dimissoriis adscribantur.

Si quis item peregrinaturus, ecclesiam parochialem, aut capellam, aliudve cuiusvis nominis beneficium ecclesiasticum obtinet, cui ministerium aliquod debeat: is, ut episcopus opus esse censuerit, sacerdotem, vel clericum, qui eidem episcopo, vicariove probatus sit, pro ratione ministerii ante substituatur, quam iter suscipiat, ne ecclesia debito ministerio cultuque careat; cuius rei per se præstitæ testimonium scriptum, aut episcopo, aut vicario exhibeat. Ei vero quem substituerit, aut alii, quem episcopus maluerit, si aliquot dierum peregrinationem facturus est, vestes sacras, ornamenta, libros, scripta, omnemque ecclesiasticam suppellectilem committat, indice eorum omnium sigillatim ac diligenter confecto, eo scilicet præsentate, cui hoc munus episcopus dederit, ne ex eius absentia aliquod detrimentum ecclesia patiatur. Deinde is vel sacerdos, vel clericus, antequam peregrinationi se committat, peccata primo confessus, tum si sacerdos est, Missæ sacrificium, quod est pro iter agentibus, offerre; si clericus inferior, sacram eucharistiam sumere studeant.

In itinere, clericali habitu contractiori ad Conciliorum præscriptum, omnis sacerdos & clericus, dum in peregrinatione est, uti possit: pileum autem induat clericali ordini congruentem, & a laicali vestitu distinctum.

Tonfuram clericalem perpetuo habeat.

Ne itineris causa canonicas horarias diuini officii preces omittat, ac tum etiam stata de præcepto ecclesiæ ieiunia seruet, nisi cum legitime excusatus sit.

Si sacerdos est, ubi probatus fuerit, Missam quotidie celebrare curet: at vero dominicis & festis diebus id facere non omittat.

Singulis vero diebus, siue sacerdos, quando ipse non celebrat, siue clericus, Missæ sacrificio interesse studeat.

Mane singulis diebus præter officium diuinum debi-

ANNO
CHRISTII
1576.

ANNO CHRISTI 1576. tum, preces etiam illas pie recitare curet, quæ itinerarii nomine appellantur.

In omni denique itinere quod sanctæ peregrinationis causa suscepit, eum se vitæ moribus, omnique actione præstare studeat, vt pie religioſeque peregrinandi exemplum laicis præbeat: quorum ſi aliquem ſocium & comitem habet, ſanctis peregrinationis exercitationibus, atque rebus ad ſalutem inſtruere curet.

Hebræis, & mulieribus comitem non ſe adiungat, neque eodem curru cum eiſdem vehatur: neque item eodem nauigio, vt ſcandalum euitetur, ſi aliter ſibi conſulere poterit.

Neque iis etiam ſe adiungat in via, niſi neceſſitas coegerit, qui dum iter faciunt, profanis cantionibus, citharis, aliisve muſicis inſtrumentis vtuntur.

Abſtineat item ipſe a profanis canticis, & colloquiis eiſdem generis, quorum vſu, pietatis in peregrinatione ſuſceptæ ſtudium refrigeſcit, pſalmis, hymnis, canticis, precariæ coronæ beatæ Mariæ recitationi, ac rerum diuinarum meditationibus vacet; & ſpiritualibus item ſermonibus, ſi comites habet, quibuſcum loquatur, corporis vel animi laſſitudinem ſubleuet.

Ne mendicet, oſtiatimve victum quæritet, niſi ex voto, vel alia cauſa, ab epiſcopo probata, & facultate nominatim ſcriptis impetrata.

Cum ad aliquem locum veſperi perueniet; eccleſiam, quæ eo loco eſt, antequam ad hoſpitiū diuertat, religioſe adeat, ſi poteſt: vbi ſupplex litanias, vel alias religioſas preces recitet.

Si apud religioſos homines, vel apud alios viros honeſtos diuerſari poteſt, ab hoſpitiis publicis abſtineat. Ad cauponas vero ſi diuertere neceſſe habet, nec vna cum eiſdem Hebræis, aut mulieribus accumbat in publico hoſpitiū, aut alio omni loco & tempore. Antequam diſcumbat, menſæ benedicat: tum prænſus, aut cœnatus gratias agat: ceteraque obſeruet, quæ de temperantia, frugalitate, & modeſtia clericali decretis prouincialibus præſcripta, accurate præſtare debet.

Cum primum ad peregrinationis locum peruenerit, conſeſſario probato conſiteatur, & Miſſam ſacerdos celebrare, & ſacram communionem clericus ſumere curet,

totusque peregrinationi susceptæ intentus, non rerum no-
uarum curiositates, non loci antiquitates, non quidquam
aliud a peregrinandi proposito alienum confectetur: sed
religiosa animi præparatione ecclesias, sacrasque reliquias,
quas potissimum deuotionis, votive causa uisitatum ue-
nit, tum alias etiam solícite uisitet: qua uisitationis soli-
citudine, pietatis sibi ardorem excitare studeat, ut maxi-
me potest.

Nec uero ubi sanctam peregrinationem absoluerit, alio
longius uagetur.

A peregrinatione reuersus, episcopum primo, aut vica-
rium cum literis dimissoriis, quas dedit, conueniat: san-
ctæque suæ peregrinationis testimonium ab ordinario loci,
aut saltem a præfecto ecclesiæ afferat, ad quam peregrina-
tionis causa iter suscepit, nisi literis dimissoriis alius nomi-
natim ab episcopo exprimatur, cuius allato scripto id testa-
tum facere debet.

Laici item, antequam peregrinationem suscipiant, suum
quique parochum conueniant: a quo sancte peregrinandi
consilium capiant, & literas habeant ab episcopo canoni-
cas, ut Canone expressum est: quarum etiam fide testimo-
nio eis liceat ubique, & cuius confessario, ab ordinario
loci approbato, peccata confiteri.

Deinde benedictionem ab eodem parocho petant, qui
superpelliceo, & stola indutus, illis bene precetur, & be-
nedicat, stas religiosis precationibus, quæ ex ecclesiæ in-
stituto peregrinis adhibentur.

Peregrinationis uero iter suscipiant, ubi rite confessi sa-
cram eucharistiam religiose sumpserint.

Peregrinando omnia fugiant, quæ deuotionis studium
perturbant, aut impediunt: & illa amplectantur, quibus
illud excitari solet.

In itinere stata præcepto ecclesiæ ieiunia seruent, nisi
cum legitime excusati fuerint.

Singulis diebus Missæ sacro interesse studeant: domini-
cis uero, & festis ne ullo modo desint, tum sacram com-
munionem sumere curent.

Mane preces, quas itinerarium uocant, pie recitare
studeant, qui legere nouerint.

Eleemosynas, si per facultates possunt, largiantur.

In-

ANNO
CHRISTI
1576.

Instent potissimum orationi, psalmis, hymnis, canticis, precariæ coronæ beatæ Mariæ recitationi, & rerum spiritualium meditationibus, & sermonibus lassitudinem subleuent.

In curru, nauigio, & hospitio, cum Hebræorum maxime, tum mulierum etiam, nisi quas cognatione affinitate iunctas, aut etiam ex familia sua sanctæ peregrinationis socias habeant, omne consortium vitent, nisi necessitas aliud coegerit. At sane vero in hoc sancto piæ peregrinationis proposito, ac studio, ad vsum reuocari cupimus quod olim factum esse ex sacris literis, patrumque monumentis animaduertimus, vt scilicet, qui etiam eiusdem familiæ essent, cum templum, locaque sacra visitatum irent, viri a feminis iter separatim facerent.

Abstineant item a profanis canticis, colloquiis, citharis, aliisque musicis instrumentis, atque adeo ab eorum societate, qui in itinere iis, aliisque eius generis actionibus operam dant, quibus pietatis studium in peregrinatione suscepta languefiat.

Ne mendicatum eleemosynam quærissent, nisi ex voto, vel necessitate, aliave causâ episcopi literis & testimonio probata.

Ad loca, vbi primum vesperi diuertunt, ecclesiam precandi causâ prius adeant, quam in hospitium veniant, si temporis tarditas, aliudve non impederit.

Ad sacra loca, quæ religiose visitaturi sunt, cum peruenierint, nihil aliud sibi propositum habeant, quam vt aut iubileum indulgentiamve consequantur, aut vota sancte persoluant, sacras reliquias, & sacra loca pie visitent, ab omni curiositate, peccandique occasione abstinentes.

Itaque primo confessi, cum sacram eucharistiam sumperint, tum religiose statas sanctorum ecclesias visitent; ita vt ex ipsorum locorum admonitione maior affectus in ipsis resurgat ad excitandam pietatem, & sanctorum, quorum auxilium implorant, orationibus adiuuentur.

Reuersi a peregrinatione, primo parochum conueniant, a quo benedicantur, adhibitis ex ecclesiæ instituto præscriptis sanctis orationibus.

DE SACRIS LOCIS,
EORVMQVE CVLTV.ANNO
CHRISTI
1576.*De ecclesiarum fabrica.*

NOVA ecclesia ne ædificetur inconsulto episcopo, & scripta facultate ab eo non impetrata: qui præter alia, quæ in nouis eiusmodi ædificationibus requiruntur, videat in primis diligenter, an situs decens, honestusque sit; an capax populi: an item disiunctus ab ædibus, vt possit circumdari: curetque omnino ita illam ædificari, ne ab antiquo more, probataque traditione discedatur, vt sacerdos, in altari maiori Missam celebrans, orientem spectet.

Crucis, & Christi Domini in ea affixi imago ligno, aliove genere, pie, decoreque expressa, sub ipso capellæ maioris fornicato arcu, in omni ecclesia, præsertim parochiali proponatur, apteque collocetur. Vbi autem præ depressiori, humiliorique fornicis structura eo loco poni decore non potest; alia ratione in ipso capellæ maioris ingressu omnino statuatur.

In vniuscuiusque item ecclesiæ, præsertim parochialis frontispicio, a superiori scilicet parte ostii maioris, sacræ imagines exprimantur ad præscriptum instructionum, quas de fabrica ecclesiastica edidimus.

Qua in parochiali ecclesia porticus non est, neque item præ inopia extrui potest, hoc in ea omnino curetur, vt ante ianuam maiorem vestibulum extruatur, quod duabus tantum columnis, aut pilis aliquantulum ab ea distantibus, extructum, parcho in baptismi administratione, vsui esse possit.

Quo in vestibulo nemo ramen consistat ad Missam audiendam, qui in ecclesia esse possit.

Nulla in ecclesia fenestra permittatur, e qua foris stans Missam quis possit spectare. Fenestræ in ecclesiis, præsertim parochialibus, clathratæ existant, nisi præalte extructæ ita sunt, vt sine clathris etiam ab omni violento, aut furto, aliove per eas ingressu tutæ admodum sint; vitro etiam vel tela saltem muniantur.

Labrum, seu vas aquæ benedictæ intus in ecclesia, non foris existat: atque ad ostium ecclesiæ, a latere vero ingredientis, vbi potest, dextero. E marmore autem, lapideve

ANNO
CHRISTI
1576.
solido, non lateritio, neque spongioso constet: aspergil-
lumque decens appensum habeat, non spongia, sed e setis
confectum, aliave forma in earumdem instructionum li-
bro demonstrata.

In vnaquaque ecclesia, in qua Missa celebratur, sacra-
rium vnum sit in capella maiori, aut prope sacristiam, aut
in ipsa sacristia, si ecclesia frequens est, opportuno loco
extructum. In parochiali vero, præter illud quod fontis
baptismalis vsui est, alterum etiam loco eiusmodi, nisi vbi
pro redituum tenuitate, proque exiguitate populi, illud
vnum satis esse episcopus censuerit.

In vnaquaque item ecclesia parochiali suggestus decen-
ter ad instructionum præscriptum extruatur: vnde paro-
chus aliive concionatores sacram concionem, vel lectio-
nem populo frequenti habere possint.

Lampas, quocumq; in altari collocata sit, non a latere, sed
e regione posita colluceat. E vitro autem constet, nisi e fer-
ro, aut stanno constare aliquando necesse sit, vt in locis Al-
pinis accidit, aliisque, vbi ob frigoris rigorem vitrum frangi-
tur: vtraque autẽ aurichalci opere omnino decore tegatur.

Frequenter autem abstergantur lampades, vt nitidæ, ac
perlucidæ sint.

De capellis, & altaribus.

CAPELLARVM, & altarium locus, ne in vlla quauis
ecclesia, quouis nomine cuiquam absque episcopi auctori-
tate detur.

Altaria omnia amoueantur, quæ prope suggestum,
aut organum extructa sunt, aut columnæ, pilæve hærentia:
aut aduersa altari maiori, aut ecclesiæ ianuis nimis propin-
qua: aut alias quauis ratione incommoda, aut periculosa,
episcopi iudicio sunt.

Oblationes autem, & onera, emolumentave, & iura al-
tarium, quæ amoueantur, ad alia altaria eiusdem episco-
pi sententia transferantur.

Nec vero deinceps in eiusmodi locis vlla quauis cau-
sa altaria construi episcopus permittat: neque vlllo mo-
do liceat.

Altare vnumquodque extruatur, aut, si iam extructum
est, ad rationes infra præscriptas, ex forma instructionibus
constituta, ornetur, & accommodetur, ac reconcinnetur.

Lapideum fit vel saltem lateritium cum tabula lapidea, si consecrandum est.

Neque in eo fenestella, foramenve vlla ex parte fit, vbi quidquam asseruari, aut recondi possit: nisi forte reliquiae sanctorum sint.

Si vero columellis suffultum erit, ne quidquam item subtus ponatur.

Altitudine fit a scabello ligneo, seu bradella altaris, cubitis duobus, & vncis octo: longitudine vero ad minimum cubitis quatuor, latitudine item cubitis duobus.

Scabellum vero ligneum habeat, quod a fronte altaris cubitos saltem duos productum late pateat.

Tegmen omnino habeat, vel fornicatum, vel saltem ex asseribus, aut e tela caerulea, decenter picta, vel e serico, aut panno preciosiori confectum: vbi scilicet fornix non est, quae totum altare, ac praeterea sacerdotem celebrantem tegat: aut, si fornix est, ab altari tamen ita distet, vt ea saepe purgari facile, & commode queat.

Fenestella fit in pariete a parte epistolae constructa, & lapide transuersali distincta, ita vt pars superior vsui sit ad peluim cum vrceolis, dum Missae sacrificium fit, reponendam: inferior ad aquam ablutionis manuum sacerdotis celebrantis proiciendam.

Adsit tintinnabulum appensum, vel certe, cum ibi faciendum est Missae sacrificium, e sacristia deferatur.

Sepiatur omnino altare vnumquodque septo ferreo, vel lapideo, aut quibus locis ob inopiam episcopus id permitendum censuerit, ligneo; quod septum ab altari, congruo spacio distet, ad instructionum praescriptum.

Nec vero illud septum laicus ingrediatur.

Petra sacrata ita mensae altaris inseratur, vt nullum offensionis calicis periculum adeatur: tactu tamen digiti possit dignosci.

Quae quidem petra longitudine ne minor sit vnciarum viginti: latitudine sexdecim.

Habeat vnumquodque altare propria indumenta, ac ornamenta, & supellectilem omnem, decretis prouincialibus, aut nostris etiam instructionibus praescriptam, tum ad eius cultum & vsum, tum ad Missae sacrificium in eo religiose decoreque peragendum.

ANNO
CHRISTI
1574.

ANNO CHRISTI 1576.
Nec vero quisquam, etiam canonicus, aut alius maiori gradu, dignitateve in ecclesia vlla præditus, excusetur, quo minus altare suum capellamve, quam obtinet, instruat, ornetque, ac propriam illis indumentorum & reliquam omnem supellectilem comparet ad idem præscriptum, etiam si in eadem ecclesia sit altare, in qua ipse canonicatum aut dignitatem obtinet; aut etiam eidem canonicatui, vel dignitati, eiusve præbendæ, vñionis iure, aut alio quouis annexa sit capella, vel altare illud.

Ad capellas & altaria construenda, vel ornanda, vel reconcinnanda, vel aliis rebus, tum supellectili etiam opportuna instruenda ex præscripto instructionum nostrarum, si redditus debiti ministerii & aliarum rerum necessariam impensam superabunt; episcopus totum illud, quod superest, aut partem arbitrato suo transferat: nisi aut alii sint qui iure debeant hæc omnia præstare, aut alia episcopi iudicio opportunior ratio videatur, vnde id fiat, quam ipse iniri iubeat; atque vt id efficiatur quod præscriptum est, omni iuris ratione eos, qui debent, compellat.

Si vero alia ratione id præstari, aut absolui, aut perfici posse episcopus non viderit; subtrahat interea per aliquod tempus aliqua ex parte, vel etiam si opus erit, totum seruitium, redditum vero, vel pecuniam seruitio attributam impensæ applicet, quæ necessaria est ad illud seruitium religiose decoreque explendum.

Episcopali cura diligenter cauendum est, vt cum altarium, onerum, iuriumque ad ea pertinentium, tum etiam titulorum, qui interdum plures vni solum altari attribuuntur, memoriæ consultum sit perpetuo: ea enim, quemadmodum sæpe euenisse compertum est, & breui & facile periret, non solum quia ob varias causas illa aliquando amouentur, transferunturve; verum quoniam ob accessiones diminutionesque iis aliquando factas, onera etiam eisdem adiuncta nonnunquam commutantur, vt crebro item de iis ipsis oneribus ab episcopo interdum ob alias causas, etiam ex decreto Tridentino statuitur, decerniturve. Quamobrem episcopus librum, eumque certum ac perpetuum, confici; illumque in archiuo episcopali diligenter asseruari mandet. Quo in libro, anni spatio, altarium omnium, quæ in singulis vrbis & diocesis ecclesiis, iurisdictioni suæ,

aut visitationi, etiamsi quouis modo illæ alias exemptæ sint, subiectis, collocata sunt, tituli & emolumenta item, iura, onera, si quæ habent, sigillatim ordine recteque describantur.

Altaria præterea omnia & singula notentur, non solum quæ vel ex hominum memoria, vel ex aliis monumentis, scriptivæ ad illa ipsa iam alias translata esse cognosci aliquo modo potest, verum etiam, quæ in posterum quavis de causa eodem transferentur, descriptis pariter illorum titulis, iuribus, atque oneribus.

Tum etiam accurate suo loco notetur, si quid deinceps emolumenti, aut oneris ex legato, aliove nomine accesserit.

Rursus onerum commutationes, diminutionesve, si quæ fient, nominatim describantur; ac denique quæcumque de iis ipsis, ob Missarum numerum, obque elemosynarum tenuitatem, etiam ex decreto Tridentino ab episcopis, aliisve decerni statuique contigerit. Tum præterea certi illi dies, quibus ex Tridentino decreto ob illam causam commemoratio pro mortuis facienda est, qui eo nomine pia legata reliquerunt.

Onera vero hoc libro notata, singula in tabellam referantur; quæ ex decreto provinciali de ecclesiarum oneribus, in vniuscuiusque ecclesiæ, illa habentis, sacristia affigi debet.

Hoc ipso libro altaria etiam singula, quæ ex concessa ab episcopo facultate in posterum extruentur, cum suis titulis, iuribus, emolumentis, atque oneribus accurate describantur, facultate etiam illa in eum ipsum librum relata. Ideoque qui ita extruxerit, & rector ecclesiæ cancellario episcopali mensis spatium ædificationem etiam absolutam denuntiet.

De sepulcris.

NE sepulturæ locus quouis nomine cuiquam detur: neve sepulcra fiant, construanturve in vlla quavis ecclesia, sine episcopi concessu scriptis exarato.

In choro autem, vel capella maiori, nullo modo.

Nec vero in aliis ecclesiæ locis prope altaria, nisi tam longe sepulcra distent, vt sepulcrale os a scabello, seu bradella altaris procul absit spatium saltem cubitorum trium.

Quæ autem propius extructa iam sunt, omnino amoueri, obstruique decernimus.

Fornicato opere sepulcra fiant: quæque e solo ecclesiæ nullo modo extent emineantve: sed illud plane adæquent.

Ab utroque ecclesiæ latere, dextero scilicet ac sinistro, eo ordine disposita extruantur, vt e regione sibi singula respondeant.

Operiantur, ne vlllo vnquam tempore fœteant, duplici integumento; quod forma quadrata, e lapide solido sit, ita tamen vt inferius integumentum e rudi, illud autem superius e polito lapide struatur, ecclesiæ pauimento æquale, quod item sepulcrali ori vndique apte cohæreat.

In quo superiori integumento, ne crux, sacraque alia imago sculpatur.

Nec rursus imago alia, vel literæ, aut aliud omnino quidquam, quod extet aut emineat: neque quod ab episcopo prius probatum non sit, vel ab eo, cui ille id munus dederit.

Quæ sepulcra modo sunt, marmore, vel petra solida, non tecta, nisi trium mensium spatio apte tegantur, humo oppleantur, adæquato solo: ac nemo præterea in illis deinceps sepeliatur.

De cœmeteriis.

COEMETERIA vt muro, vel alias tute vndique sepian-
tur, & eorum ingressus bestiis occludatur, curet episcopus
diligenter. In eorum medio crux firmiter erecta sit; quam
aliquo etiam decenti integumento operiri conueniens sit.

De campanis.

PAROCHIALIS ecclesia, si campanas tres, grandiore
scilicet, mediam & minimam habere non possit, saltem
duas, vbi fieri potest, habeat: easque distincto soni con-
centu inter se recte consentientes, pro varia diuinorum of-
ficiorum, quæ fiunt, ratione & significatione.

Simplex ecclesia, oratoriumve, vnam tantum cam-
panulam habeat, vt Ioannis XXII. pontificis constitutione
fancitum est.

Campanis autem ipsis res nulla profana deinceps in-
sculpatur, inscribaturve, sed crux & sacra aliqua imago,
vt pote sancti patroni ecclesiæ, piave inscriptio.

Neque rursus ex in turrim campanilem sustollantur, an-

requam ab episcopo rite precibus, ac benedictione consecratae sint.

De ornatu, decore, ac nitore sacrorum locorum.

NE animalia, pisces grandiores, eorumve membra in ecclesiis appendantur; nisi quae voti, aut piaer significationis causa episcopus permittenda censuerit.

Consecratae altarium mensae totae, licet aliqua ex parte lateritiae sint, tela cerata ita contegantur, vt facile a mensa tela non possit amoueri.

Cum ecclesiae fores patent, tunc altaria singula & mappis tribus mundis, vna oblonga, quae ad imam eorum partem pertingat, duabusque reliquis breuioribus vestita sint: ita vt gradus etiam ille ligneus, super altari a tergo collocatus, ab indumento nudus non sit, sed mappa munda totus sternatur: & pallio item coloris, quoad eius fieri potest, profesti diei, feriaeve ratione decenter eadem ornata; ac tela viridi, ne mappae puluere, aliave sorde inquinentur, constrata: & praeterea cruce in medio collocata, & candelabris duobus, vno scilicet ab dextera, altero ab sinistra parte posito, instructa atque ornata semper sint. Idque quotidie in ecclesiis, quae frequentantur, in ceteris vero ecclesiis, festis saltem diebus.

Tabella secretorum in vnoquoque altari sit item, ea tamen ratione, vt peracta Missa, non erecta sit, sed depressa sub tela, mappave recondatur.

Isa. ii. Quibus in ecclesiis, feria quinta hebdomadae sanctae, sepulcrum ornatur, aut constituitur, vbi corpus Christi Domini asservatur, cum illud gloriosum fore Isaias praedixerit, sicut preciose ornatu decorari debet, ita in iis cauendum est, ne profanus & parum decens sit ornamentorum apparatus. Ne igitur cubilis stragula, cortinae, conopaea, seu tentoria, ad vsu profanum adhibita, ad illum circumuestiendum, atque exornandum vsui sint: nisi ecclesiae oblata, eius iam propria facta & sacro vsui dicata sint.

Idem sancitur de vestibus & ornamentis, quibus sacrae sanctorum, sanctarumque imagines induuntur.

Ne ecclesiae oratoriave situ, puluere, aut alio squalore obsorescant.

Vbi praeterea inter altare maius & parietem, qui a posteriori eius parte est, locus non multi spatii datur, relinquaturve,

ANNO
CHRISTI
1576.

turve, quamuis exiguus, qui chorum non capiat, is etiam locus ab omni situ, squalore, ac forde purus mundusque conseruetur.

Ne in ecclesia, vel pro foribus eius, neve in oratoriis, aliove sacro loco colligendæ eleemosynæ causa, ne ipsius quidem ecclesiæ, aut eius fabricæ, rectorisve nomine, capsula, vasculum, mensa, aliudve eius generis, etiam extraordinarie collocetur, aut iam collocatum in posterum permittatur, nisi episcopi concessu literis exarato: tuncque ei capsulæ, vel rei aliæ ad id paratæ, duæ clauēs apponantur, diuerso fabrili opere fabricatæ: quarum altera teneatur ab eo, quem episcopus nominarit: altera ab iis, quorum nomine eleemosyna colligetur. Si contra fiet, pœna sit arbitrato episcopi, tum eleemosyna collecta locis piis addicatur item illius arbitrio.

Si quæ capsulæ episcopi concessu in ecclesia constituentur, aut collocabuntur, in quas a fidelibus, vt plerisque in locis pietatis studio fit, vel frumentum, vel legumina, vel alia quauis eleemosynæ nomine coniciantur: eæ ne intra capellæ, altarivæ, quo fidelium eiusmodi res offerentium concursus fit, cancellos, aut clathra ferrea ita ponantur, vt ipsis fidelibus, eleemosynas collaturis, necesse sit cancellos ingredi.

Vt & ecclesiarum nitori consulatur, & strepitibus ac rixis, quæ sedium muliebrium, quas bradellas vocant, in ecclesiis collocatarum situ existere sæpe solent, occurratur; vtque simul in iis ecclesiis, quæ præsertim angustæ admodum sunt, populi frequentia spatium maius detur: eæ sedes omnes, vbi constitutæ sunt, amoueantur: nec vero in posterum vllæ vnquam collocentur: communes autem aliquas, easque humiles, simplici fabrili opere confectas, modo & forma in nostrarum instructionum libro præscripta, collocari constituique liceat concessu episcopi.

Eæque sedes communes, aut confratriarum, quæ in ecclesiis constitutæ sunt, sumptibus, aut pecunia a populo contributa, fieri poterunt, aut alia quauis ratione, quæ episcopo potior videbitur.

Altaria item, sacra tabulæ, & imagines, ac parietes ipsi perpetuo eniteant: tum fenestræ non subobscuræ, sed per lucidæ sint: pauimentum autem saltem quoque octauo die

diligenter verratur. Hæc omnia præstari cura sit rectoris cuiusvis ecclesiæ.

Adhibeatur item diligentia, & graui pœna multa que agatur, vt & ecclesiæ & oratorii & cœmeterii parietes ab vrina, alijsve cuiusvis generis fordibus mundi conferuentur.

Arbores, stirpes, aliaque eiusmodi arbuſta ab ecclesijs, & oratorijs quibusvis remota ſint, vt ne radices dilatata parietibus officiant: aut rami diffuſi tecta operiant, vnde detrimentum ipsis tectis exiſtat. Si qui vero rami eiusmodi tectis iam officiant, amputentur omnino.

Vites præterea, hederæ, aliaque id generis herba, quæ ſuccreſcentes exterioribus eccleſiarum, aut oratoriorum parietibus adhæreant, proſus conuellantur.

A rubis præterea & ſpinis & alijs id generis, quæ adnaſci ſolent extrinſecus, iidem parietes mundi, & a cæmentorum item, lapidumque congeſtu remoti cuſtodiantur.

Ex cœmeterijs porro vites, arbores frugiferæ, & alia etiam infrugiferæ cuiusvis generis, aut arbuſta, ſtirpeſve omnino conuellantur atque excidantur.

Neve in poſterum in his ſacris locis quidquam conferatur, nec vero ſeratur.

Nec ſenum ex his ſuccidatur, neve herba item viſcens quæ beſtijs pabulo ſit vel detur.

Neve in earum fines res vlla abiiciatur, cuius grauis tertere odor ſit, aut aliud quidquam ſacris iis locis inhoneste fiat.

Stabula etiam armentorum & cuiusvis generis animalium inde procul ſint.

In iisdem ne lignorum ſtrues fiat, ne tigna congerantur, ne cæmentorum, lapidumve aceruus ſit: nec denique quidquam loci illius decori, nitorive, ac religioni ſanctitative repugnans.

De profano uſu a ſacris locis tollendo.

Ne ædium, agrorum, rerumque aliarum eiusmodi, quæ vel locandæ, vel vendendæ proponi aut proſcribi publice ſolent, neve omnino rei cuiusquam profanæ ſchedulæ, ſcriptave vllis eccleſiarum, oratoriorumve, aut cœmeteriorum foribus, valuis, parietibusque, aut in quouis ſacro loco in poſterum affigantur.

Ne item res venales in eccleſiarum & oratoriorum, cœ-

ASSO
CHRIST
176

ANNO
CHRISTI
1576.

meteriorumve parietibus appendantur, neque intra loci spatium, quod aqua sacra aspergitur, cum ecclesie consecratio fit, aut intra stillicidii fines, aliudve loci maius intervallum, episcopi iudicio prescribendum.

Neve item officinae, tabernave quovis materiae genere, etiam tabulis, asseribusve confecta, vel ipsis parietibus inhaerentes, vel in coemeteriis, sacrisve locis, aut omnino intra illius spatii, aut intervalli fines, vlllo modo construuntur, aut collocentur. Quae vero iam constructae, collocatae sunt, inde quamprimum penitus amoveantur.

Ne ecclesiae, aut capellae, aut etiam oratorii, in quo Missae sacrificium aliquando peragitur, tecta palearum acervis, neve aliqua lignorum strue onerentur: ne item a parte superiori, vel coenaculum, vel cubiculum, vel omnino locum habeant, ubi aut dormiatur, aut habitetur, aut quidquam profani fiat. Quae vero loca iam eiusmodi sunt, omnino amoveantur.

Ne frumentum, milium, hordeum, vlllumve tritici, aut leguminum genus, ne poma item, ne instrumenta ad praediorum rusticorum usum comparata, ne cuiusvis generis supellectilem profanam, ut ab Innocentio tertio pontifice in Concilio Lateranensi sancitum est, ne denique quidquam a domo Dei alienum in ecclesia, etiam non consecrata, aut in oratorio, aut in coemeterio recondi, aut asseruari ab vlllo quovis homine liceat. Vetitumque praeterea sit, nisi cum interdum aliter episcopus faciendum censuerit, clauem illius ecclesiae aut oratorii, etiam dioecesani, ruralisve, laicis hominibus, praesertim vero colonis, vel conductoribus eiusdem ecclesiae aedium, vel praediorum, committi, aut ab illis custodiri, servarive.

Ne campanae in eis consulentur, neve aliquid ferrumineatur: neve fabrile quidquam, aut aliud huius generis fiat, nisi quae ad eiusdem ecclesiae, aut oratorii usum, ornatumve, alibi fieri non possint.

Ne in coemeterio frumentum, quasi in area ventiletur; ne tritura fiat: ne palea, frumenta, fruges, expandantur: nec vero telae, pannive linei, lixiuio, aquave madefacti, solilibidem exponantur: neque in eo feminae, maresque collo quidquam neant, neve suant, aut aliud praeterea opus faciant, eorum sacrorum locorum rationi alienum.

Ecclesiæ ostia, cœmeteria item, aut rectori, aut etiam aliis vsui ne sint, res profanas, onerave asportantibus, hæcque & illac per ecclesiam, sacraque loca, quasi per viam publicam transeuntibus; cui rei plane vt occurratur, cautionem omnem episcopus adhibeat.

Ne grammaticæ humanarumque literarum rudimenta, quæ sæpe inanibus Gentilium fabellis traduntur, aut aliæ omnino literæ, præter sacras in ecclesia, tamquam in ludo literario, pueris aperte exponantur; sed rudimenta solum doctrinæ Christianæ, & cetera quæ in illis scholis pueris tradi consueuerunt.

Si quo tamen in loco ex causis, hoc Concilio probatis, parcho permillum erit alia docere, non vetamus, si domus parochialis angustia necessario postulet, hoc officium ab eo præstari ferialibus diebus in ecclesia permillum eiusdem episcopi.

Quæ permissionis facultas scripto detur, tum præterea locus certus, ac quam longe fieri poterit, ab omni, præsertim maiori, altari remotus, ad id muneris deligatur: extra cuius loci fines pueri ne vagentur, nec vero ob eam causam in ecclesia morentur, nisi cum parochus, qui eos in disciplinam suscepit, præsens adest.

De religiosa in sacris locis conuersatione.

NE sacris mysteriis dicata, & a Deo electa templa sancta pateant iniquitatibus hominum, quo præsertim tempore, peractis diuinis officiis, nemo adest clericus custos; id curet episcopus, vt ecclesiæ & vrbanae & dioecesanæ, certa pro ratione locorum constituta hora, claudantur & aperiantur item. Quod si ob causam aliquando diutius, aut per totum diem eas patere oportet; caueat tamen, efficiatque episcopus, vt quo tempore patentes sint, atque aperta, custos aliquis clericus adhibeatur, qui semper adsit, & quæ loco illo sacro indigna sunt, ibi peragi prohibeat.

Vbi vetus illa consuetudo, cum ab aliis tum ab sancto Chrysostomo in primis testificata, eaque non sine aliqua mysterii significatione instituta, vt separatim scilicet in ecclesia viri a mulieribus essent, in prouincia nostra intermissa, aut nulla est; episcoporum cura plane restituatur, quemadmodum & adhuc in compluribus eiusdem prouinciae ecclesiis retinetur, & olim in vsu fuisse cognoscitur.

ANNO
CHRISTI
1576.

ex antiquis earumdem ecclesiarum exædificationibus; in quibus separationis ac distinctionis huius vestigia his etiam temporibus extant. Qua in consuetudine restituenda modus, & forma illius distinctionis extruendæ, munendæve per eos, quorum interest, seruetur ad præscriptum instructionum nostrarum, de fabrica ecclesiastica editarum.

Vniuscuiusque autem ecclesiæ rectoris cura sit, locum in ecclesia, ostiaque pro ingressu, & egressu separata, sexui utrique assignare, ac propterea quibus in ecclesiis opus est, plura ostia loco opportuno aperire, ad præscriptum episcopi, ex institutionibus fabricæ.

Ad loca illa sub gradibus, altarique maiori extructa, quæ martyria confessionesve ab antiquis vocantur, magna cautio adhibenda est, ne viri, & feminæ ingrediantur eodem tempore, præsertim in populi præsentia.

Quare in illis ecclesiis, in quibus ingressus ad eiusmodi loca, mulieribus omnino interdictus non est, si diuidi commodè ea non poterunt, vt viri a feminis separatim sint, saltem quod ad illa attinet, quæ obscuriora, aut non satis ampla sunt, certus dies, certa que hora ab episcopo constituantur, qua ad illa alteri sexui separatim pateat ingressus.

Ne quis, ne in atrii quidem ecclesiæ finibus, nedum in ecclesia, aut cœmeterio rixas, simultates, aliasve quasque res, quæ offensionem, scandalumve pariant, vlllo pacto excitet; neve gladium, vt Concilio Triburiensi sancitum est, armaque stringat, aut iis quemquam aggrediatur. Si quis contra fecerit, postquã spatio, quod ei episcopus præstituerit, monitus facti sui excusationem defensionemve iustam nullam attulerit, communionem eiusdem arbitrio priuetur.

Pro foribus, atriove ecclesiæ, præsertim quo tempore sacra, diuinaque officia celebrantur, ne pila ludatur, aut aliud quidquam fiat, agaturve, vnde strepitus, clamoresve excitentur, quibus diuinæ officiorum preces interturbentur. Qui secus fecerit, pœnam, mulctamve subeat episcopi arbitrio.

Illud parochus sedulo agat, vt mulieres lenocinio, meretriciove quæstu infames, ne domicilium habitent, quod vel ecclesiæ, vel adibus parochialibus, aut virorum, mulierumve monasteriis continens, aut prope inhæreat.

*De ecclesiarum, & altarium consecrationibus, aliarumque rerum benedictionibus.*ANNO
CHRISTI
1576.

ECCLESIAE, saltem parochiales, non consecratae infra annum in ciuitate, per dioecesim vero infra biennium, omnino consecrentur; item parochialium ecclesiarum maiora altaria, quae consecrata non sunt, quamprimum poterunt.

Cum parochialis ecclesia consecranda erit, ieiunium in vigiliis cum supplicationibus populus suae quisque parochiae seruet: tum in die etiam ipso, quo consecratio fiet, abtineat ab omni seruili opere; eumque diem festum colat, & celebret; idque vtrumque propterea a parcho ante denuntietur.

Liber episcopo curante conficiatur, idemque in archiuo episcopali asseruetur, in quem ecclesiarum, altarium, coemeteriorumque consecrationes, & campanarum benedictiones ordine relatae, ad perpetuitatemque posteris proditae extent.

In ecclesiae item vniuscuiusque sacristia liber eiusmodi sit, aut certe aliud scripti genus publica auctoritate munitum, de illius ecclesiae, sui que coemeterii, & altarium consecratione, & campanarum benedictione.

Quo firmiter vero, magisque perpetuum consecrationis ecclesiarum, & altarium monumentum posteritati prodatur, vniuscuiusque ecclesiae consecrationis diem, annumque literis, etiam in marmore incisis, recte notari, tabulamque marmoream, in qua tota consecrationis narratio exaretur, in pariete ab ecclesiae fonte, non longe a ianua primaria loco illustri bene affixam collocari mandamus. Idem iubetur de altarium maiorum consecratione. Aliorum vero altarium cuiusvis ecclesiae consecratio, pictura saltem aliqua, vel alio signo exprimat, vel in altari ipso, vel loco proximo.

Antiquus ille benedictionis aedium, quae vel recenter aedificatae sunt, vel immundis spiritibus, aliave ratione vexantur, ritus, vbi in vsu esse desit, episcopi cura restituetur. In illa porro benedictione parochus ritum, preces, psalmos, orationes, in libro sacerdotali, ritualive praescriptas adhibeat.

De ratione adhibenda in ecclesiis, altaribusque profanandis.

ECCLESIA, si quae aliquando, quauis auctoritate pro-

ANNO
CHRISTI
1576.

fananda est, vt ne vario ceremoniarum vsu, sed certa, & vna eademque ratione profanatio fiat, ita vt infra præscribitur, profanetur.

Primo si quæ sacræ reliquiæ corporave sanctorum in ea reconduntur, aliquot ante profanationem diebus, diligenter recognita, ad ecclesiam, in quam transferri episcopo placuerit, rite ex præscripta ratione transferantur. Ad quam sacrarum reliquiarum translationem illius vicinix, ecclesiæque clericus in primis conueniat, in quam deferuntur, conuocato etiam præsertim eiusdem vicinix populo.

Sacræ etiam imagines eo transferantur.

Deinde ecclesiæ altaria per sacerdotem, cui episcopus profanationis facultatem, scripto exaratam, nominatim dederit, hac ceremonia amouebuntur.

Primum aliquantisper, genibus ad altare profanandum flexis, tacite orans, orationem dominicam, salutationem angelicam, & orationem de sancto dicat, cuius nomini altare illud dicatum est; tum vbi orauerit, illud ab omni parte detegat; lapidem consecratum ita apte euellat, vt ne confringat: tum manibus suis lauet atque abstergat; deinde aquam in sacrarium effundat. Lapide ita amoto, diligenter, religioseque perspiciat, si quæ sacræ reliquiæ insunt, quas inuentas certo honestoque loculo clausas, atque obsignatas asseruet; &, vbi episcopo denuntiarit, in ecclesia, ad quam translatio fit, ad episcopi præscriptum recondendas & asseruandas tradat: tum reliqua altaris pars ab operariis amoueat. Idque omne in singulis altaribus amouendis rite seruetur.

Præterea alio post altarium amotionem die, per homines, quos episcopus adhibere voluerit, fidelium ossa exhumentur; vnoque loco collecta reponantur præfente eodem sacerdote: qui antequam exhumationis initium fiat, tacitus item, vt *supra*, ad altare maius precetur, cum processione cleri, & populi vicinix, infra cuius fines ecclesia profanata est, ossa efferentur ad locum, vbi reponenda sunt; dumque efferuntur, vt pro mortuis fit, precum officium dicatur; tum in ecclesiæ loco, vbi reponentur, viciniori pro mortuis itidem Missæ sacrificium fiat.

In ecclesiis autem dirutis, ad vsunque profanum conuersis, crucis insigne figatur, ex Tridentini Concilii

sanctione, quod signum facile amoueri non queat.

Altaris item vnus, quod sine ecclesia profanandum est, ratio vt supra de altaribus in ecclesia profanandis præscripta seruetur.

Cœmeterii præterea profanandi modus, vt ecclesia, idem teneatur. *De sacristia.*

SACRISTIA vnaquæque habeat quæ sequuntur. Primo armarium, vel vestiarius vnus, plurave ad indumenta conseruanda instructa; suis capsulis, aut loculis, aliove modo, opereve multipliciter, ordineque distincta, pro ecclesia ratione, vel supellectilis copia.

Tum præterea oratorium separato, quantum possit, loco positum, atque distinctum: vbi possit sacerdos in solitudine se colligere, & orare ante & post Missæ celebrationem.

Labellum item cum manutergio appenso, ad manus abluendas & abstergendas.

Tabulam etiam de orationibus, sacro vnique indumento accommodatis.

Tabellam quoque appensam, ad Concilii primi provincialis præscriptum, in qua tabella & Missæ, & anniuersaria singula ordine notata sunt; quæ vel ab vniuerso illius ecclesiæ clero, vel ab vnoquoque in singulos dies, hebdomadaeue peragi præstarive debent.

Ac reliquas item tabellas, ex instructionum præscripto, aliasve episcopi iussu confectas.

Sit in sacristia item tabella, in qua singuli episcopi, qui ecclesiæ illi præfuerunt, notata temporum ratione descripti sint; vt frequentius sacerdotes commemorerint pro illis preces & sacrificia offerre.

Vestes autem sacræ, ceteraque ornamenta, volumina item ecclesiæ vsui ministerioque addicta, ac reliqua ecclesiastica supellex, & parochiales item codices in sacristia certis armariis recte atque ordine asseruentur. Nec vero sordibus, situ, squalore, puluereque obsorescant; sed, quoad eius fieri potest, ab omni forde, & inquinamento pura omnia & singula sint ac integra: ac nullo præterea modo lacera, sed sartatecta, nec male compacta.

Baptisterii, sacrarii, tabernaculi, lunulæ, vestium; aliarumque eiusmodi rerum forma, instructionum nostrarum

rum libro demonstrata, in omni ecclesiæ cathedralis sacristia ponatur: ad cuius similitudinem reliquæ, quæ in aliis ecclesiis adhibentur, recte confici possint.

In sacristia ipsa silentium seruetur accurate: neque in eam pateat aditus laicis, nisi necessario.

Caueant ecclesiarum rectores, aliive ministri, ne aulæ, peristromata, tapetia, aliaque supellectilis, & ornamentorum genera ecclesiæ, aut sacristiæ addicta, ad domesticum vsum vlllo modo vnquam adhibeant: nec vero aliis vtendant. Vestes autem sacræ, aliaque indumenta, Missæ, diuinorumque officiorum cultui dicata, in vulgus cuiquam exposita ne sint; sed armario, vestiarioque inclusa, claue obserentur; neque laicorum manibus contrectentur, vt antiquo Canone cautum est.

De bibliotheca.

SICVT in libris sacris, voluminibusque sanctorum, & aliis ecclesiasticis cuiusuis generis codicibus, copiose, sumptuoseque comparandis, diligens fuit accurataque maiorum industria: ita in iis ipsis asseruandis, illorum, qui successerunt non negligens studium, nec vero cura minor esse debet, cum ex iis manuscriptis, recteque exaratis voluminibus, in tanta librorum corruptela, his præsertim temporibus per hæreticos introducta, plurimum adiumenti rebus ecclesiasticis publicis afferatur, & ad catholicæ doctrinæ veritatem tuendam, & ad coarguendam illorum, vitiose illa deprauantium, temeritatem.

Bibliothecæ igitur ecclesiæ, vbi ecclesiastica volumina, aliive codices sunt, certus locus, vbi nullus constitutus est, in episcopalibus, aut in canonicalibus, aliisve ecclesiæ ædibus, curante episcopo constituatur.

Quo in loco armaria aliquot extruantur, eaque sitibus distincta, in quibus codices, & volumina quæcumque ibi extant, non aceruatim, sed ordine disponantur.

Index præterea fiat, in quo pro disciplinarum genere, aut pro alphabeti ratione volumina singula notentur.

Isque index certo loco in perpetuum asseruetur, notatis etiam deinceps ordine aliis libris, quicumque in posterum eidem bibliothecæ quouis modo accesserint.

Volumina, quæ pro vetustate, carie, situve obsordescent, librario opere poliantur.

Dissoluta, & male compacta, conglutinentur.

Ab operculo nuda, asseribus, coriove tegantur.

Vetustate, aliove modo consumpta, reconcinnentur, & ad perpetuitatem opere recenti, nouisque librariis integumentis instaurentur.

Si præterea quo anno vnumquodque volumen manu exaratum sit, animaduerti potest, id etiam breuiter in eo indice notetur; tum præterea quo charactere scriptum, vt ex iis antiquitas colligi possit, quæ aliquando vsui, & vtilitati ecclesiasticæ & publicæ esset, ad emendatam voluminum impressionem.

Episcopus, de consilio capituli, canonicum aliquem, vsu peritum, literarum studiosum, instruendæ, augendæque bibliothecæ cupidum constituat, qui illius curæ diligenter præsit. Illius vero officium duret eiusdem episcopi arbitrato. Si qua tamen in ecclesia probatæ consuetudinis est, a capitulo bibliothecarium deligi, ab eodem deligi non vetatur.

Cura vero episcopi omnino sit, bibliothecam aliquando inuisere; sique per eum, & per canonicos ratio aliqua iniri potest, qua in bibliotheca librorum ecclesiasticorum copia augeatur; id sollicitè curetur, vt eiusmodi librorum apparatu, publicæ, episcopali, canonicali, clericali que commoditati atque vsui consultum sit.

De oratoriis in via sitis.

ORATORIA, vbi Missæ sacrificium non fit, in viis, & eiusmodi locis posita, altare nullum omnino habeant. Valuis, & clauæ ab ostio muniantur. Quæ clauis a parrocho custodiatur, intra cuius parochiæ fines posita illa sunt.

Extruantur non in campis, sed in via publica, vt iter facientes, eorum locorum prospectu pie commoti, paululum precando consistant.

Quæ oratoria si ita angusta sunt, vt ne ostii quidem valuas intus patentes capiant, cancellis ligneis a parte anteriori sepiantur.

Et quoniam sacra imagines, quæ in exteriori pariete oratorii exprimi solent, cum ita expositæ sint, luto, sordeve inquinari, vel indecentius, iniuriosiusque tractari possunt; ne extrinsecus in ipsis oratorii parietibus pingantur; aut

ANNO
CHRISTI
1576.

alio modo exprimantur; nisi edito loco fiant, vbi ab omni labe integræ conferuentur.

In ipsis vero oratoriis intus aliqua omnino sacra imago sit.

Quorum oratoriorum ostium si e solido asserere constabit, nec vero cancellis erit compactum; fenestella in eo, ac duæ præterea, in pariete anteriori scilicet, ab vtraque ostii parte sint clathris ligneis saltem munitæ, vt intro a prætereuntibus possit sacra ipsa imago inspicere, ac veneratione coli.

Pilæ quædam strucliles, in viis publicis constructæ, cum sancta aliqua imagine, vel cruce, edito loco picta, aliove modo expressa, a superiori parte tectæ conferuentur, ne corruant.

Cureturque item, vt aliæ eiusmodi pilæ ad hominum pietatem excitandam certis congruis locis ædificentur.

De oratione.

ORATIONIS vespertinæ, olim in hac prouincia instituta, signum distinctis campanæ ictibus, vt episcopus præscripserit, detur. Vbi vero in vicis, & pagis, ob campanæ exiguitatem, sonus ita difficiliter exauditur; non intermisso, sed continenti sono per horæ quadrantem, illius significationem fieri, si ita censuerit, iubeat episcopus.

Rursus qua in ecclesia parochiali, diocesis præsertim, ob vacationem, vel ob aliam causam, nullus, vel sacerdos, vel clericus aliquando est, qui huius orationis signum campana det; alia per episcopum, vel vicarium foraneum ratio ineatur, qua illius significatio fiat, campanæ item sono.

Vbi domicilia inter se proxima, aut continentia sunt; in ecclesia, tum maxime diebus festis, illam a populo fieri conuenientius est: quem frequentem conuenire omni officio parochus curet.

Ipse vero si adesse neglexerit, intermiseritve; mulctetur episcopi iudicio. Curet autem parochus, vt in ecclesiam non tardius multo ducatur, quam ad statam horam, qua sub crepusculum noctis salutationis angelicæ signum datur.

Si ex pagis & vicis, præsertim frequentioribus, in ecclesia parochiali fideles difficiliter conuenire possunt, quoniam ab ea aliquantum illa loca distant; constituat episcopus ecclesiam, aut capellam, oratoriumve illis singulis propin-

quiorem, aut commodiorem; aut denique crucem, sacramve aliam imaginem in triuio erectam; quo etiam sub dio ad orationem vespertinam conuenire liceat.

Quæ orationis ratio in capella, in oratorio, vel in ecclesia, quæ parochialis non est, etiam adhiberi poterit.

Si quando præterea, aliis etiam diocesis locis, pluuiæ vis, niues, aliave temporis grauitas, itineris difficultati adiuncta, difficiliorem fidelium conuentum ad ecclesiam parochialem faciat, ne ob vllam causam a tam salubri orationis instituto, & multiplicibus apostolicæ sedis priuilegiis commendato, vlllo die populus desistat. Quo in officio in iis locis adiuuetur maxime opera sacerdotum, & clericorum quorumcumque illius pagi locive.

At vbi neque his rationibus fieri poterit, vt fideles omnes vniuscuiusque loci in vnum conueniant ad hanc orationis communis exercitationem; domi saltem ab vnoquoque, qui ad ecclesiam non conuenerit, cum familia sua certo loco fiat.

Norint porro fideles, quod etiam Concilio Aureliani quarto olim iussum est, sibi sæpius singulis diebus orandum esse; quod si aliquando frequentius non possunt, saltem non vesperi solum, sed etiam mane id a se præstari oportere. Quare episcopi cura sit illum vespertinæ orationis quotidianæ communis vsum, mane etiam, paulo scilicet ante auroram, aut sub ortum solis, id quod in plebisque huius prouinciæ locis iam seruari cœptum est, vbi que locorum cum in vrbe, tum in diocesi sua paulatim introduci, atque ea ratione institui, vt vel in ecclesia, vel suæ quique domi cum familia certo loco, vel in officinis, tabernisve, vel in ipsis etiam agris, atque adeo in itinere, vel in aliis denique locis, vbicumque, vt illo Concilio cautum est, ea matutina hora sunt, & patresfamilias, & liberi, & famuli, & artifices, opificesve, & operæ, institoresve, & ceteri, quicumque sunt, siue mares, siue feminæ, huius matutinæ orationis officio, antequam artificium, negotium, remve vllam aggrediantur, precibus, litanis, omnique oratione, ac toto animo, menteque vacent, sicque quotidianarum actionum, operum, & negotiorum initium, a Deo faciant, finemque itidem.

Nimbis, procellisve imminentibus, sicut ecclesiasticæ

ANNO
CHRISTI
1576.

consuetudinis est, campanis sonetur, tum ad tempestatem vi diuina, quæ ex solenni prece, sacraque benedictione illis inest, depellendam, tum ad Dei misericordiam implo- randam Christianæ pietatis orationibus: ita fideles, earum sono tunc excitati, in ecclesiam, vel cathedralem, vel pa- rochiam, vel in aliam saltem propinquiorem, ad oran- dum conueniant: si minus possunt, saltem vbicumque sint, siue domi, siue foris, supplices Deum orent; tum clerici, psalmis, litanis, precibus, & orationibus, quæ ex ritu san- ctæ matris ecclesiæ ad arcendam tempestatem dicuntur, Dei misericordiam deprecantur.

Parochi vero in primis sit, cum in ecclesia sua hoc offi- cium religiose præstare ad præscriptum libri ritualis, aut sacerdotalis: tum solícite conuocare clericos, & populum; vt ob eam causam Deum sancte precaturi, ad ecclesiam frequentes concurrant. Idque ipsum prout in concionan- do vsuenerit, aliquando fideles paterne, diligenterque monere meminerit.

De verbi Dei prædicatione.

VERBI Dei prædicatio, tractatione multiplex illa qui- dem & magna, nos hoc admonet, vt præter illa, quæ supe- rioribus Conciliis nostris prouincialibus eo de genere con- stituta sunt, hæc etiam pro dignitate rei, proque vtiliori ac faciliori illius muneris præstandi ratione decernamus.

Illud proprium, ac peculiare sit, non solum episco- pi, sed etiam parochi, genus docendi, vt beati Pauli apo- stoli exemplo, sigillatim cuiuscumque status homines vter- que instruat, & præcipua virtutum officia demonstret; modo filios, modo parentes, nunc seruos, nunc dominos, nunc viros, nunc vxores, nunc senes, nunc iuuenes eru- diens, ac diligenter quæ cuique propria sunt præscribens, paterna caritate & solícitudine fideles sibi commissos a vi- tiis deterreat; tum ad virtutes accendat, & testimoniis di- uinarum literarum, & sanctorum patrum doctrina, atque exemplis, & sacris ecclesiasticæ doctrinæ traditionibus & similitudinibus & sanctioribus etiam figuris.

Quod sane officium, si graui oratione, & ab omni vel artificii, vel hominis sua spectantis, suspicione aliena tra- ctabitur; maiorem inde fructum, iuuante Domino, fore sperandum est. Nec vero minus in publicis sermonibus,

quam in priuatis etiam colloquiis & secretis confessionibus, Apostoli præceptum vterque implere studeat, arguendo, obsecrando, increpando in omni patientia & doctrina.

Id plane sibi proponat, optime nosse, quæ in populo vitia, peccataue potissimum euellenda, quæ rursus virtutes in primis disseminandæ sint; eoque intendat maxime omnem vim prædicationis suæ. Nec vero semel, atque iterum, sed sæpe, prout vsuuenit, in eodem vnus, vel virtutis suadendæ, vel vitii detestandi studio versetur; quoad, quantum in se est, perenni quadam doctrinæ perseuerantia, & perpetua quasi pugna, & contentione, id quod olim sanctissimos episcopos, Ambrosium, Augustinum, & Chrysostomum fecisse constat, fidelium animos, etiam in male agendo pene obfirmatos, expugnet, deprauatosque viuendi mores iam inueteratos, radicitus iuuante Deo euellat.

Quod ipsum vt concionator omnis præstet atque exequatur, cum ad aliquem locum mittitur; tunc & episcopus & loci parochus & vicarius foraneus, si ad locum diocesis mittitur, conquisitas, collectasque paulo ante diligenter morum corruptelas, tunc frequentiores eo loci, vbi concio habenda erit, verbi Dei concionatori tempestiue significabit: rursusque eundem admonebit, si quod pietatis opus est, quod in illa parochia, locove, eo tempore, vel institui, vel vehementius excitari velit.

Parochi præterea, vt & concionando & docendo fideles sibi commissos salutaribus institutis, sanctaque disciplina instituere possint; eos sibi libros, cum per facultates possunt, comparare studeant, qui a probatis auctoribus pie & docte conscripti, viam & rationes aperiunt, partim ad sanctissimam sacrarum literarum explicationem optimamque concionandi normam; partim ad spiritualis vitæ institutionem, virtutumque Christianarum exercitationes, tum denique ad parochialis ecclesiæ curam sancte & religiose gerendam.

Eorum autem in pascendo populo verbi Dei prædicatione, industria & doctrina, & in eo genere salutaris progressus, ab episcopo cognoscatur, vel illis in episcopales ædes, aliove aliquando coram se ad concionandum euocatis, vel etiam ex sermonibus quos habuerint, aliquando

ANNO
CAROLI
1575.

ANNO
CAROLI
1575.

ANNO
 CHRISTI
 1576.

ad ipsum episcopum missis, vt provinciali decreto olim sancitū est, vel alia omni ratione, quam inierit idem episcopus.

Curent episcopi, quod veteris ecclesiæ instituti est, sermonem, sacramve concionem vbique intra Missarum solennia potissimum haberi, siue ab illo eodem sacerdote, qui Missam tunc celebrat, canitve, siue ab alio habeatur: idque præterea, etiam si Missæ sacrificium pro mortuis fiat; nisi sermo aliquando episcopi concessu de mortui laudatione in ecclesia habeatur, qui nullo modo in Missa, sed ea peracta, pronuntietur. Cum vero concionis, sermonisve munus in Missæ sacrificio præstatur; id fiat semper statim postquam euangelium recitatum est, vt ecclesiastici ritus ratio postulat, non in alia Missæ parte, aliove tempore.

Episcopus, cum in Missæ solennis sacrificio sermonem, aut concionem habet, mitra, episcopalique sacro omni vestitu, quem in Missa adhibet, indutus sit.

Cui concionanti, ministri ecclesiastici, sacris vestibus rite induti, septem vt antiquo Canone iussum est, vbi potest, sin minus, pauciores ab utroque eius latere assistant.

Adsit etiam vel dignitate præditus, vel canonicus, vel alius denique, ad quem ex probato instituto spectat baculi pastoralis sustentatio, pluuiali indutus; qui ante ipsum a latere sinistro baculum manu sustineat.

Si vero sermonem in Missæ sacrificio non solenni habet, sacris item vestibus, Missæ sacrificio dicatis, vtatur & mitra, & cum baculo item adsit minister. Eique assistant præterea ministri duo ad minimum, superpelliceo, aut si canonici, vel dignitate præditi sint, suo in chori officiis stato habitu quotidiano induti, nisi pro alicuius celebritatis solennisve actionis, ac populi concursus ratione, aliis sacris vestibus eos amictos esse aliquando iusserit.

Id porro muneris obeat, sedens in medio altari, in faldistorio, aut in sede, loco eminentiori collocata, aut in cathedra episcopali; aut etiam suggestum, ambonemve ascendat: vbi itidem sedens & mitra item ornatus, ceterisque vt supra adhibitis, commodius a populo conspiciatur & audiatur.

In alia vero actione, quam in Missæ sacrificio, aliove tempore, prout actio solennis, populivæ frequentia est, sermonem iisdem, vt supra, locis, arbitrato suo, habeat, plu-

uiali & mitra etiam indutus, adhibitis quoque, vel pluribus, vel duobus saltem, qui digniores aliis in ecclesia sint, vbi de more illius ecclesie episcopo in sacris actionibus ii assistere solent, vel archidiacono & altero diacono, qui digniori loco sedet, aut demum duobus, vt episcopo videbitur, canonicis diaconis, sacro diaconali amictu vestitis.

Quod si cappa episcopali & stola potius, quam pluuiali, & mitra vti maluerit: illi duo assistentes, non sacro diaconali amictu, sed & ipsi & alii ministri superpelliceo, aliove sui canonicatus, dignitatisve in chori officiis insigni induantur: adhibeaturque praeterea, non solum qui pastorem baculum, sed alter etiam qui mitram a dextro latere teneat. Cum vero sermonem, aut concionem, minus frequenti populo, aut in actione minus solenni, vel in ecclesia non insigni habebit; poterit rochetto & mozeta indutus id praestare, stola etiam adiuncta. Nec vero propterea omittet, quo minus si per temporis & loci opportunitatem liceat, & assistentes & alios ministros, vt supra, adhibeat, cum insignibus episcopalibus. Si quando autem tunc duo illi canonici, cum superpelliceo, vel indumento, habituve canonicali non assistent: ecclesiastici tamen ordinis homines aliquot grauiore, praesentes adesse conueniens erit. Triplex porro haec ratio vel pluuiali, vel cappa episcopali, vel rochetto, mozetaque cum stola vtendi cum sermonem non in Missae sacrificio, sed in alia functione, aliove tempore episcopus habet, non ita ei praescripta est, quin modo vnam, modo alteram, modo tertiam prout maluerit, & temporis, loci, personarumve ratio tulerit, adhibere possit. Nec praeterea prohibetur ex tempore, vt aliquando vsuenerit, vbique etiam sine stola gregem suum verbo Dei & salutaribus monitis pascere pro munere suo pastoralis, cum eius & dicta & facta quasi perpetuam quamdam praedicationem ministrare, praebereve debeant.

Parochi vero praepositi & alii episcopi inferiores, cum in altari id munus obibunt, tunc capite aperto stare debent ad sacerdotalis libri praescriptum.

Quo autem facilius a frequenti populo audiantur, suggestum eos ascendere opportunius erit; tuncque casulam deponere, si maluerint, licebit: quam statim, sermone habito, ad altare reuersi induant.

In

ANNO
CHRISTI
1576.

In suggestu concionem aut sermonem cum habent, aperto sint capite, & sedeant aut stent, prout maluerint.

Cum non is sacerdos, qui sacrificium Missæ faciat, sed alius intra Missæ celebrationem, sermonem, concionemve habiturus est, is suggestum ascendat; interea vero sacerdos celebrans, loco a laicis segregato, & ab altari paululum remoto, non extra tamen capellæ fines, in qua Missa celebratur, sacris vestibus indutus, cum duobus ministris, scilicet diacono & subdiacono, si illi in Missa tunc adhibiti sunt, ab utroque latere confidentibus sedebit.

Episcopus, parochusve sacrum euangelium, aut etiam scripturæ sacræ partem, coram populo, etiam e loco superiori tractans, collocatum ante se aliquando, cum viderit expedire, habeat euangelii aut sacræ scripturæ librum: de quo ipse, aut etiam minister, cum episcopus est, per membra, clausulas & sententias distincte eiusdem euangelii, sacræ scripturæ verba pronuntiet: quæ ipse scilicet, vel episcopus, vel parochus concionando, quo ordine leguntur, figillatim populo explicet.

Minister vero, in hoc munere legendi, episcopo archidiaconus sit, vel diaconus canonicus, aliusve denique, quem episcopus elegerit, isque ante illum capite aperto stans, de libro verba distincte pronuntiet.

Quod a Clemente quinto pontifice maximo in Concilio Viennensi de prædicatione verbi Dei constitutum est, id omnis ecclesiastica ratio suadet ad usum vel reuocari, vel introduci. Qua igitur hora episcopus, cuius præcipuum munus est prædicationis, id officium præstat; ne quis alius cuiuscumque ordinis est, illa ipsa hora, in ea vrbe, opido, vico, locove, vbi ille prædicat, etiam in ecclesia regularium, aut alias exempta, sermonem, concionemve habeat, nisi facultate ab illo impetrata.

Ne parochi sacerdotessve alii intra Missarum solennia quidquam, quod profanum sit, quodque ad rerum huiusmodi enuntiationem attinet, de altari populo pronuntient, aut euulgent.

Parochis, non idoneis ad munus suum obeundum, in pascendo sibi commissum populum verbo Dei, coadiutor eo in onere sustinendo, tum toto tempore anni, ut est a Tridentino Concilio sancitum, & primo etiam provinciali

Concil. Tom. 36.

Qq

nostro decretum, tum maxime in quadragesima detur ab episcopo, cum ea mercede, aut eleemosyna, ad eius sustentationem a parochio persoluenda, quæ eidem episcopo videbitur congrua.

Populus & vniuersitas detrectans subministrare victum, vt antea consuevit, concionatori, solitamve eleemosynam ad eiusdem vitæ congruam sustentationem, omni iuris ratione, etiam interdicti pœna, ab episcopo ad id compellatur.

Dum vel episcopus, vel parochus, vel alius sermonem, concionemve habet; ne eo ipso tempore in ecclesia, vbi habetur, in eiusve aliquo sacello, aut in alia eiusdem parte, ac ne in ea quidem, quæ subterranea scuroli nomine vocatur, Missæ sacrificium ab vilo quouis sacerdote fiat.

Canonici & alii item dignitate præditi, ac reliqui præterea, quicumque sint, cuiusuis ecclesiæ clerici, cum in sua ecclesia, concionibus, lectionibusve sacris interfunt, superpelliceis, eoque clericali, canonicalive habitu, quem in choro canonicarumque horarum officiis obeundis vestiunt, induti omnino sint.

De scholis doctrinæ Christianæ.

V BICVMQVE in diœcesis pagis, aut vicis, præsertim frequentioribus, quoniam ab ecclesia parochiali aliquantulum ea loca distent, aliamve ob causam episcopus expedire censuerit, scholas doctrinæ Christianæ institui, erigive præter eas, quæ parochialis ecclesiæ loco institutæ sunt, vicarii foranei diligentia, & parochi cura quamprimum illæ instituantur in ecclesia, capella, oratoriove illis propinquiori, aut commodiori, tum maxime opera & adiumento sacerdotum, & clericorum quorumcumque illius pagi, vici, locive. Si quando præterea in diœcesi per pluuiæ vim, niues, aliamve temporis grauitatem, viæ, aut itineris difficultati adiunctam, ad eiusmodi scholas in parochiali ecclesia, qui debent, conuenire difficiliter possunt; eiusdem vicarii & parochi cura sit, vt tunc in oratoriis, vel capellis propinquioribus, aut saltem, si id non potest, alio honesto loco, per clericum idoneum, seu per alios scholæ sodales, vt vitæ & doctrinæ Christianæ studio instructiones, aliqua tum tradendæ, tum percipiendæ eiusmodi doctrinæ exercitatio fiat; ne ob vllam causam statis diebus

ANNO
 CHRISTI
 1576.

hoc institutum, atque pabuli spiritalis vsus illis desit.

Clerici, quicumque dominicis festisque diebus, qua hora in choro diuinis officiis concelebrandis astricti non sunt, parochum, intra cuius parochiæ fines habitant, in doctrinæ Christianæ scholis, vbicumque loci intra fines illius parochiæ constitutis, adiuuent, idque in vrbe & diœcesi ad præscriptū eorum, quibus id curæ ab episcopo datum erit.

CONSTITVTIONVM PARS SECVNDA.

Quæ ad sacramentalia, vel ad sacramenta communiter pertinent.

VNAQVÆQVE parochia vascula duo sacrorum oleorum chrisimatis & catechumenorum, vascula item duo extremæ vnctionis habeat: quæ confecta & ornata sint ad formam in libro instructionum præscriptam. idque vt die sacro cœnæ Domini, illa vacua, diligenter ante absterfa, ac bene parata, nec vero ampullæ, aut alia eiusmodi, ad olea sacra recens consecrata ferenda adhibeantur; aliaque rursus retineantur ad asseruandum quod reliquum est sacrum oleum vetus, quod vsui esse possit, si in sua parochiali cura opus esset, dum illa recentia apportantur. Vbi vero plures parochi, animarumve curatores, aut alii sunt, qui parochialis curæ portionem, vel officium habent, totidem vasa olei sacri infirmorum sint.

Parochus vbi primum olea sacra noua acceperit, vetera statim comburat in lampade, quæ ante sanctissimum sacramentum collucet, bombyce in sacrario plane exusto. Vascula autem, vbi anno proximo asseruata sunt, diligenter, politeque absterfa, accurate in sacristia conseruet, vt anno sequenti vsui sint, quibus afferantur itidem olea sacra.

Parochi singuli quatuor ad summum mensium spatio, librum ritualement, sacramentalemve habeant, qui ab episcopo probatus, in ecclesia cathedrali adhibeatur; vt ne, quod prouinciali Concilio primo cautum est, vlla ex parte inferiores ecclesiæ a cathedrali ea in re discordent. Rituales autem libri, qui ab eo cathedrali dissimiles ac diuersi erunt, statim episcopi cura amoueantur.

Sacro oleo deficiente, si tempus non patitur vt aliunde haberi possit, illa ratio ineatur, Canone præscripta, vt cum oleo consecrato misceatur non consecratum: id vero non

Concil. Tom. 36.

Qq ij

consecratum, guttatim ita infundatur, vt semper, quod infunditur, minus sit oleo consecrato, quod vel exiguum in vase reliquum est.

Et tabernaculi, vbi sacratissimum corpus Domini asseruatur, & armarii item, vbi sacra olea statis vasculis inclusa custodiuntur, & fontis præterea baptismalis clauis rector ecclesiæ animarumve curator, diligenter, cauteque apud se custodiat: ac ne clerico quidem ministro illas villo modo committat. Nec vero prohibetur, quo minus easdem muneris alicuius præstandi causa aliquando sacerdoti committat, quem in officii parochialis cura coadiutorem habet.

Primo prouinciali Concilio aliqua de exorcistis constituimus, in quibus ad illius muneris recte gerendi rationem hæc præterea præscribenda censuimus. Ne igitur sacerdoti, clericove sæculari, aut regulari, exorcismum energumenis adhibere liceat, nisi is exorcizandi facultatem, scripto exaratam, ab episcopo impetrarit.

Quam facultatem, vbi quis probatus obtinuerit, hæc quæ mox infra ordine præscribentur, accurate seruet, atque exequatur.

Antequam exorcizare aliquem aggreditur, perquirat in primis energumeni, energumenæve vitam ac mores, tum exploret actiones; & medicum, si expedire censuerit, consulat, adhibeatve, vt videat an quod ab illo, illave agitur, fiat morbi alicuius, aut bilis atræ vi; an vero sponte, ac dissimulanter; an denique dæmonis malorumque spirituum vexatione.

Videat item, an ille excommunicationis vinculo irretitus vnquam fuerit; anque absolutionem recte acceperit.

In hoc exorcizandi munere, eiufve occasione, non modo quæstum fugiat, sed ne doni, aut muneris quidquam, vel minimum, capiat.

Ne in ædibus laicalibus, locisve priuatis, sed in ecclesia, loco aperto & conspicuo; neque in omni quauis ecclesia, sed in iis solum, quas certas episcopus statuerit.

Neque in conspectu multitudinis, non remotis tamen arbitris, sed præsentibus viris honestis atque ætate grauibus, in iisque vno saltem, vel duobus ecclesiasticis hominibus.

Mulieri autem energumenæ cum exorcismum adhibet; id præstet, duobus ætate vitæque probatis viris, tum femi-

ANNO
CHRISTI
1576.
nis etiam, itidem probatis, præsentibus, iisque omnibus,
si fieri potest, energumena consanguineis, aut affinibus.

Mares autem alios præsentis adesse ne omnino patiantur, nisi vnum ecclesiastici ordinis hominem.

Ne ante ortum, nec vero post occasum solis quemquam exorcizet.

Ne duos simul eodem tempore, sed vnumquemque sigillatim, ac separatim.

In huius muneris functione, grauiter, pie, & religiose in primis se gerat.

Quamobrem pridie illius diei, quo alicui exorcismum adhibere inceperit, se ieiunio & oratione præparare studeat: Tum confessus, conscientia ab omni culpa pura, ac munda, magna cum humilitate, & fide, memor potestatis, quam a Domino accepit, expellendi dæmones, ad id munus obeundum accedat.

Si sacerdos autem est, antequam exorcismum inchoet, Missæ sacrum faciat, si id commode præstare potest.

Energumenis vero exorcismum ne adhibere incipiat; nisi illi primum confessi sint: ad hocque eos cohortetur, vt omnis antea actæ vitæ peccata diligenti conscientia discussione confiteantur.

Tum sæpe moneat, vt precibus, orationi, & sanctis meditationibus, & pietatis studiis, atque exercitationi se dent; religiosas ecclesias, vbi sanctorum reliquæ reconditæ sint, certis diebus pie visitent; ieiunia præterea, & in sexta quaque in primis feria, quo die passionis Iesu Christi Domini memoria recolitur, religiose amplectantur.

Caueat, dum exorcizat, ne energumena mulieris capiti, corporive, nisi cum magna honestate, atque cautione manum adhibeat: neve energumenam, energumenumve altari imponat; neve quidquam aliud agat, quod offensionem præbeat.

Ne aliis vero exorcismis, precibus, ritibusque ad id munus vtatur, nisi ad libri, episcopi iudicio comprobati, rationem præscriptam. Cui nihil ab eo addi, detrahi, aut mutari fas sit.

Præscriptas has regulas quo diligentius seruet, tabula descriptas, eo loco sibi proponat, vbi potissimum id munus geret.

Quæ pertinent ad sacramentum baptismi.

FONS baptismalis e marmore , aut e solido lapide constet: qui si præ rimulis , aliave ratione , eiusmodi est vt inde aqua sensim effluat , lapis alius bene firmus , solidus , ac tutus quamprimum comparetur. Interea vero ad aquam baptismalem tuto continendam , dum ille alter paretur , non vas fictile , alteriusve generis , sed æreum , stanno ab interiori parte illitum , tanta magnitudine , quanta lapidis vacuitas est , ita ponatur , vt intrinsecus illum vndique strictim attingens , beneque compactum eidem cohærescat. Habeat operimentum , vel ciborium , ad sacra olea tuto decenterque conseruanda in eo ipso fonte accommodatum , nisi vbi ex instructionibus nostris aliter extruendum est. Conopeo etiam , e tela saltem , opertum sit.

Tabellam habeat item intrinsecus , quæ dimidia tantum aperiatur , fontisque ostium compresse claudens , aquam a puluere , & aliis fordibus cautius tueatur. Quæ tabella in omnibus fontibus sit , in quibus per infusionem baptizatur : in iis vero , in quibus immersio adhibetur , si petra ipsa pro magnitudine id patitur , sine impedimento immersionis.

Sepiatur omnino vnumquodque baptisterium , si ferro , vel lapide , episcopi iudicio , non poterit , saltem ligneis cancellis. Præterea , si extra fornicatam capellam , aut parietis concauitatem , hemicycli instar constructam , totum , aut ex parte sit ; tum tegmen habeat , quod ex marmore , vel ex asseribus constet , aut saltem e tela decenter picta.

Decebit etiam in capella , aut in pariete proximo , sancti Ioannis imago , Christum Dominum baptizantis.

In ecclesiæ ingressu collocatus sit fons baptismalis , isque a sinistra ingredientium parte , nisi quibus in ecclesiis profitus ratione illum ab altera parte potius collocandum episcopus iudicarit. Quæ vero baptisteria in ecclesiis , capellisve , eo potissimum nomine extructis , cathedrali , vel collegiatae , vel parochiali ecclesiæ fere adhærentibus , extant , illa non amoueantur ; sed ecclesiæ , aut capellæ , vbi illa sunt , instaurentur , aut reconcinnentur. Vbi vero in ecclesiis , præsertim insignioribus , non sunt , in posterum eas vel ecclesias , vel capellas ædificari , in illisque baptisterium construui idem episcopus curet.

ANNO
 CHRISTI
 1576.

In baptismali fonte, vbi per infusionem baptizatur, id plane caueatur, vt ne aqua capiti infantis infusa in eundem fontem recidat; sed in sacrarium profluat: idque propterea sacrarium e marmore, solidove lapide prope fontem construatur, ad præscriptum instructionum.

In baptismalis fontis ciborio, mantilia duo, eaque candida, ab omnique forde munda asseruentur, quæ infantis capiti abstergendo vsui sint.

Pluraque ideo in sacristia id generis mantilia, certo loco conferuentur.

Si vero vel mantilia, vel sudariola ad eum vsum aliquando afferuntur; ea, nisi noua, ne adhibeantur: tum noua adhibita, ne in profanum, sed in ecclesiæ vsum, cui recte accommodari possint, conuertantur: alioqui comburantur.

Vetus illa consuetudo, quæ adhuc in compluribus huius prouinciæ locis retenta talis est, vt a sabbato sancto, & sabbato item pentecostes, frequenti sacerdotum conuentu, ac solenni ritu, cum in cathedrali ecclesia, tum in diocesis etiam locis, ecclesiisve plebanis, fontis baptismalis benedictio fiat, vbi in prouincia nostra hoc tempore non seruetur, omnino introducatur; in vsumque vbi intermissa est, reuocetur.

Quibus stas, solennibusque sabbatis, ad illius solennis benedictionis officium omnes singulique ecclesiarum quarumcumque, quouis etiam dignitatis nomine, tituloque insignium rectores, quibus animarum curationis munus incumbit, qui in vrbe sunt, in cathedralem; qui in diocesi, ad suam quique plebanam ecclesiam, frequenter conueniant. Si vero exemptionis nomine, aliave ratione quis a plebanæ ecclesiæ iure liber atque immunis sit, non tamen expresse ex priuilegio apostolico, huius solennis benedictionis officii concelebrandi causa in eam plebanam ecclesiam conueniat, intra cuius fines habitat, aut cui propior est, vt episcopus potius censuerit.

Nec vero propterea in ceteris quidquam illius immunitati, libertative derogatum sit. Hoc autem decreto adstrictos non teneri statuimus illarum ecclesiarum, etiam quæ parochiales tantum sunt, rectores, quibus vel ob locorum longinquitatem, vel ob aliam iustam causam epi-

scopus facultatem scripto exaratam daret fontis baptismalis, in illorum ecclesiis solenniter benedicendi. Hac vero facultate, ne propterea ecclesie plebanæ iuri quidquam præiudicii vlllo vnquam tempore allatum censeatur.

In iis porro ecclesiis, quibus hæc baptismalis fontis solenniter benedicendi potestas aliquando fiet, stas illis duobus sabbatis, is benedictionis ritus celebretur sacerdotibus tribus saltem præsentibus, ad illum adhibitis. Id præterea, de tribus scilicet sacerdotibus adhibendis, locum in omni ecclesia habeat, si quando per annum in aliqua ecclesia, extra illa stas duo sabbata, illius fontis aquam baptismalem ob extraordinariam causam renouari necesse erit.

Ille vero, vbi nullus fons baptismalis est, introductus in aliquot locis mos aquæ benedicendæ consecrandæve, quo tempore baptismum ministrari oportet, tum baptismo celebrato, in sacrarium proiiciendæ, tollatur in postêrum omnino.

Fontis baptismalis, quem stas illis solennibus diebus in ecclesia cathedrali consecrari solenne est, consecrandi officium atque munus, nisi episcopus legitima causa impeditus sit, ipse obeat.

Videat parochus, vbi primum infans baptismi causâ ad se delatus est, an suæ parochiæ sit: quem si alienæ esse norit, eum, nisi instante necessitate, ne baptizet: sed ad parochum proprium, a quo baptizetur, deferri iubeat.

Si qui infantes intra alicuius vrbaniæ parochialis ecclesie fines a sabbato sancto, vsque ad sabbatum in albis, & a sabbato item vigiliæ pentecostes, vsque ad sabbatum proximum nati, baptizandi sunt; ad cathedralem ecclesiam, cui pro obseruantia officio, proque veteris instituti vsu, stas illis hebdomadis hoc tribui debet, deferantur: si modo cuiquam ob mortis periculum, in parochiali ecclesia, quæ propius abest, baptismum statim ministrare necesse non sit.

Baptizatorum vero eiusmodi nomina, & cetera id generis præscripta, in libro tum cathedralis, tum propriæ parochialis ecclesie, vt Tridentino, & prouinciali primo Concilio iussum est, notentur.

Parochus, antequam baptizet, accurate in primis videat, an qui adhibendi sunt in baptismo compatres tales sint,

ANNO
CHRISTI
1576.

sint, quales eos esse debere, Conciliis prouincialibus nostris præscriptum est: ac si quos aliunde certo non scit, orationem dominicam saltem, salutationem angelicam, & fidei symbolum tenere, eos experiendo cognoscat, quam ob causam ea doctrinæ Christianæ rudimenta sibi ab illis ante recitari mandet.

Baptizandi ritus accurate seruetur: nec vero vlllo modo confundatur; ita scilicet, vt pro ecclesiæ vsu, per episcopum probato, vel aquæ infusione, vel immersione baptismus ministretur.

Ad aquam baptismalem infundendam, ne manus, sed vas, quod ob eam causam paratum in fonte baptismali eiusve ciborio asseruari debet, adhibeatur.

Parochus sacerdosve baptizans caueat ne ad infantem baptizandum alio chrismate vtatur, quam eo quod illo ipso anno consecratum est, vt veteri Canone cautum est.

Curet idem, vt infantibus proprio nomine in baptismo appellandis, ea nomina non imponantur, quæ turpia, aut ridicula sunt, quæve Gentilium, atque adeo impiorum, & impurorum hominum memoriam referant, sed illorum, qui ob veræ pietatis, ac sanctæ religionis, virtutisque Christianæ laudem sanctorum numero adscripti sunt: vt & in ipso vitæ ingressu cum Ethnicis ne nomen quidem commune fideles habere velle protestentur; & ipsi infantes etiam, cum ætate processerint, nominum similitudine, ad eorum, a quibus illa accepta sunt, imitationem excitentur; & præterea, quos imitari studeant, eosdem quoque frequentius precentur, ac sperent eos potissimum sibi ad salutem, tum animi, tum corporis aduocatos fore.

Baptizandi formulam ipse non solum, vt primo Concilio prouinciali iussum est, populo generatim, sed etiam priuatim ac præcipue obstetricibus, in ecclesia tamen, plane ostendat, ac tradat: quam etiam an illæ recte teneant, aliquando eodem loco accurate videat, ac diligenter quærat.

Infantis, qui domi ob necessitatem baptizatus est, baptismus in libro baptizatorum a parochio de more referatur; notato patris nomine; & qui domi ad baptismum, & qui in ecclesia ad catechismum exorcismumque adhibitus est.

Quod pii instituti, sanctæque consuetudinis est, id ad
Concil. Tom. 36.

R

vsu vbiq̄ue restitui, introducive nos in Domino cupientes, monemus a parochio, vbi primum parochiæ suæ pueri in ecclesiam introducuntur, illis pia precatione benedici ad sacerdotalis ritualisve libri præscriptum.

Hoc autem vt diligentius præstet, aliquando, prout vsuenerit, parochialis suæ ecclesiæ fideles instituti huius, & consuetudinis admoneat.

Graue atque immane facinus est, infantes per imprudentiam illorum suffocari, qui eos, ne annum quidem natos, in cubili nulla cautione collocant. Qui quoniam neque alia ratione, neque rei grauitate, qua Deus in primis offenditur, nec vero immanitate nefaria in officio contineri hæcenus potuerunt, tale facinus pœnis coerceri censuimus. Itaque quæcumque mulier infantem, anno ætatis non expleto, secum in lecto iacentem, non ex cautione tenuerit, quam ab episcopo præscriptam parochus vnusquisque ei sigillatim demonstrarit, excommunicationis pœnam ipso facto subeat: cuius vinculo irretita, non absoluetur, nisi graui, atque insigni imposta pœnitentia, quæ ceteris exemplo sit.

Parochus vero tum sæpe populum moneat, ne huiusmodi infantes secum in lecto vnquam teneant, tum etiam euulget decretum istud, pœnamque in decreto sancitam.

Quæ pertinent ad sacramentum confirmationis.

PAROCHI, animarumve curatores, qui in vrbe sunt, die dominico, pentecostes solennitatem præcedente, populum doceant, quanto religionis studio suscipiendum sit confirmationis sacramentum, cuius ministrandi solus episcopus ordinariam potestatem habet.

Videant item, ne quis eorum, qui sibi in curam traditi sunt, illud suscipere negligat.

Quare præmoneant, quod etiam Concilii VVormatiensis Canone sancitum est, vt quicumque intra parochiæ suæ fines habitant; neque confirmati adhuc sunt, illud omnes suscipiant, qui ætate sunt, qua episcopus eos duxerit esse debere, qui ad hoc sacramentum tunc accedant.

Si quis vero neglexerit, canonicis subiaceat disciplinis.

Elaborent præterea iidem, vt qui adulta ætate confirmandi sunt, primo de peccatis confiteantur: tum etiam admoneant, vt ieiuni illud suscipiant, cum mane ministratur.

ANNO
CHRISTE
1576.

Reliqua etiam diligenti cohortatione denuntient, quæ ad hoc sacramentum recte sancteque suscipiendum pertinentia, monitionum tabella comprehenduntur, quæ ad communem prouinciæ usum per nos edetur. Quibus monitionibus, pro ratione locorum suæ diocesis, ab episcopo addi, tum detrahi, rursusque easdem mutari liceat.

Quæ cuncta diocesani item parochi præstabunt; ita scilicet, ut singuli parochi vniuscuiusque loci, vbi sacrum chrisma episcopus ministraturus est, dominico die hebdomadam illam proximam, qua ministrabit, antecedente, cum populum omnia & singula doceant ac moneant, mox supra parochis, in vrbe commorantibus, præscripta: tum etiam præstari curent.

Sacrum autem chrisma episcopus, cum id ministrare proprium episcopalis curæ munus sit, ne stata pentecostes solennitate id præstare prætermittat, tum ad singulas vniuersæ diocesis partes, parochiasve, & loca, vel infima, visitando accurrat, vbi illud ministrari necesse sit.

Caueat porro, ne cum huius ministrationis munus obit, alienæ diocesis hominibus, de iure non exemptis, qui in sua diocesi domicilium iam non constituerint, hoc sacramentum ministret; nisi proprii illorum episcopi concessu, aut assensu scripto.

Quo igitur tempore ministrat, populum ea ipsa de re parochos præmonere iubeat.

Quæ ad sanctissimum eucharistiæ sacramentum pertinent.

TABERNACVLVM ligneum, aliave materia constans, in quo sanctissima eucharistia conseruatur, panno serico intrinsecus circumuestitum vndique sit: conopeo etiam decenti pro ecclesiarum facultate, locique dignitate contextum: ac bene præterea, tutoque clausum, atque ita quoque aptatum, ut inde sanctissimum sacramentum commode depromi possit, neque super altare propterea ascendi necesse sit. Vacuum etiam sit a reliquiis, vasculo olei infirmorum, atque inani alio vase, ut omnino sacra eucharistia cum suo vase in eo dumtaxat conseruetur; aliud præterea nihil.

Tabernaculum autem, quod agendis processionibus vel exponendæ sacræ hostiæ vsui est, pellucido vitro vel crystallo, vndique circumdatum sit; lunulamque forma

instructionibus suppellectilis ecclesiastica praescripta, huiusmodi habet, ut aperiri commode possit & fragmenta colligi, si quae forte ibi relicta sunt. Ipsa autem lunula saltem cum supposito paruulo scuto, ex argento constet.

Duas pyxides vnaquaque parochialis ecclesia saltem habeat, alteram forma maiori ad usum sacrae communionis, populo in ecclesia ministranda, alteram minori, qua sanctissimum sacramentum ad infirmos deferatur. Pro hac pyxide ad aegrotos deferenda, sacculus sericeus ab vnoquoque dioecesis parochia habeatur ornatissimus, cum opus erit, adhibendus.

Quinque saltem particulae consecratae seruentur assidue, ubi sanctissimum sacramentum conseruatur; quae octauo quoque die renouentur.

Idque fiat ex hostiis, non ante viginti dies ad summum confectis.

Parochus autem, cum ad eum frequentissimum sacramentorum usum parochiae suae fideles cohortetur, ut provinciali tertio Concilio fanciuimus: tum crebris monitis illud, quod Siluerius pontifex maximus statuit, in consuetudinem reuocare studeat, ut qui saepius non communicant, singulis saltem dominicis diebus in quadragesima corpus Domini sumant, ac praeterea diebus dominicis aduentus.

Cum frequenti populo sanctissima eucharistia administratur, licet eius vis, atque virtus explicetur; non facile tamen tota huius generis explicatio, sermoque percipi, audiriue ab omnibus potest; nec praeterea omnes administrationis initio interesse solent; id propterea magnopere episcopus curet, ut vel per se, vel per alium, in adhortandi munere excitatum, ac probatum, etiam inter communicandum, verborum pondere, & sententiarum quasi iaculis, opportuna aliqua, & crebra, breuique cohortatione, populus collectus ad frequentem sanctissimi sacramenti sumendi usum excitetur; tum etiam commonefiat, quam periculosum exitiosumque sit, ad sacram diuini illius cibi mensam indigne accedere; ac rursus quam valde admodum in omnes partes utile, ac fructuosum, pabulo illo caelesti salutariter ac frequenter uti.

Hocque ipsum omne, die festo, frequentem populi

ANNO COMMUNIONEM proxime præcedente, aliquando longiori,
CHRISTI 1576. publicaue concione omnino præstetur.

Quod & Toletano quarto & Braccarenfi primo Con-
ciliis sancitum est, id de sacra communione ministranda re-
ligiose feruetur, vt diaconis scilicet & clericis ad altare, aut
in choro illa præbeatur; populo autem loco a choro alta-
rive aliquanto remotiori.

Vt & quod sacrorum Canonum iure statutum est, fer-
uetur, & parochi certam rationem inire eorum possint, qui
curæ suæ commissi, sacram communionem in pascha re-
surrectionis Domini sumpserint; ne eo tempore, etiam in
ecclesia cathedrali, iis, qui intra alterius parochiæ fines in
vrbe, aut in diœcesi habitant, sanctissimum eucharistiæ sa-
cramentum ministretur, nisi aliqui sint, quibus iusta de
causa episcopus, aut proprius eius parochus, facultatem
scripto exaratam nominatim dederit.

Peregrinis autem, aduenisve hominibus ex secundi Con-
ciliij prouincialis præscripto, præberi ministrarive liceat.

Ne occasione sacrae communionis, etiam in pascha mi-
nistrata, vel ministranda, eleemosyna, peluicula, aut vas-
culo exposito, vlloue alio modo directe, aut indirecte,
quæritetur.

Cum sacra communio diebus, præsertim solenni-
bus, aut frequentiori fidelium multitudini ministratur; ex
veteri instituto antiphona, Dominus dabit benignitatem,
& terra nostra dabit fructum suum; & psalmus, Benedixisti
Domine, & psalmus item, Dominus regit me, &c. & alia
in rituali libro præscripta, aut alias ab episcopo præscri-
benda, a clero canantur, cum id per illius frequentiam
feri potest.

Ad ægrum parochus ipse, nisi in ualetudine aliave neces-
saria causâ impeditus sit, corpus Domini deferat: si vero
aliquando in hoc ministerio necesse habet alio sacerdote
vti; ne alio, si potest, vtatur, nisi quem ad confessiones
audiendas, concessa scriptis facultate, episcopus probaue-
rit, idoneumque iudicauerit; cum sæpe contingat, ægrum,
cui sanctissimum corpus Domini defertur, iterum confite-
ri velle, propterea quod post peractam confessionem ali-
quid commiserit, vel ante commissum meminerit.

Ægrotantibus, etiam sine mortis periculo, sacrae eucha-

ristiæ frequentius sumendæ desiderio flagrantibus, iis præfertim, qui dum integra valetudine sunt, frequenti sacramentorum vsu se religiose salutariterque pascunt, ne parochus quantum per alias necessarias in parochiali munere occupationes sibi licet, spiritualementem illam consolationem, salutareque adiuumentum, religiosa præparatione ab eisdem adhibita, deneget.

Quid de indulgentia a Paulo tertio pontifice maximo corporis Domini sodalitatibus concessa, sæpius promulganda, Concilio prouinciali tertio sancitum est, id in iis sodalitiis præstetur, quibus illa tributa concessa est.

Indulgentia vero a sanctissimo domino nostro Gregorio XIII. omnibus & singulis, quæ in hac prouincia instituta, instituendæ sunt, corporis Domini sodalitatibus data, cuius concessæ indulgentiæ exemplum typis impressum in vltima huius libri parte extabit; vbique in illis sæpeque promulgetur ad excitandos in salutari instituto, eiusque munere solícite obeundo fidelium animos.

Oratio quadraginta horarum religiose instituta, vt perpetuo sanctissime, cum salutarique animarum fructu retineatur, hæc etiam præter cetera, eo de genere alias sancita, constituimus & decernimus;

Primo in iis solum ecclesiis siue sæcularibus, siue regularibus fiat celebreturque, in quibus sanctissimum sacramentum asseruatur: nec vero in iis omnibus, sed in illis tantummodo, quas episcopus statuerit.

Fiat autem in conspectu sanctissimi sacramenti: quod e tabernaculo expositum, in maiori, aliove, si episcopus ita censuerit, altari propalam collocetur. Quod vt cum dignitate, decore, religioseque agatur, altaris, vel capellæ, vbi exponetur, collocabiturque, ornatus decens sit ac religiosus.

Cerei præterea in altari accensi, ad summum decem, minimum vero, sex, decenti crassitudine, ac longitudine colluceant: lampades item ne plures quam duodecim, aut tredecim; nec vero pauciores quam tres. Licebit tamen episcopo ob causam permittere, vt maior luminum numerus aliquando adhibeatur.

Orationis initio, cum sanctissimum sacramentum palam proponendum est, primum datis solenniter de more

ANNO
CHRISTI
1576.

pridie illius diei, vesperi, & iterum eo die paulo ante, campanarum signis, præfens adsit, cum sacerdos, pluuiali indutus, qui illud religiose proponat; tum illius ecclesiæ, vbi oratio futura est, aut totius parochiæ, si ecclesia parochialis est, clerus superpelliceo vestitus, qui in hac functione illum adiuuet. Si vero, qui conuenerint, clerici vel parochiæ, vel ecclesiæ, pauciores sunt quam sex; alii aliunde euocentur, vt ne eo numero pauciores adsint: hique cum luminibus accensis, tum homines itidem parochiæ, in cuius ecclesia finibusve oratio exponitur, præsertim sanctissimi sacramenti sodalitati adscripti.

Processio in exponendo sanctissimo sacramento per ecclesiam agatur litanis, statisque antiphonis, precibus, & orationibus, tum cereis accensis: idemque in eo reponendo seruetur.

Dum illud in altari propositum est, interdiu clerici duo, superpelliceo induti, capite aperto, ad altare semper assistant: quorum alter diaconus saltem sit: noctu vero saltem vnus, isque in sacro ordine constitutus.

Ad altaris vero, capellæve, vbi proposito sanctissimo sacramento oratio fit, cancellos affixæ sint tabulæ precum & orationum, quæ pro temporum, calamitatumque ratione, orantium vsui ex sanctæ matris ecclesiæ instituto accommodatæ, eaque literis grandiusculis exscriptæ, loco perspicuo sint.

Ad excitandam præterea populi, in stata hac oratione versantis, pietatem, hoc curetur, vt aliquando, quo præsertim tempore, quæue hora frequens est fidelium ad eam concursus, sermo, isque breuis, ad piæ meditationis studium inflammandum apposite habeatur.

Vt autem ad huius constitutionis præscriptum omnia quæ ad huius statæ orationis vsum sancte retinendum pertinent, decore, recte, ordineque agantur, vnicuique vrbis regioni ab episcopo aliquot viri graues, pietatis, spiritualisque vitæ amantes, & in iis saltem vnus ecclesiastici ordinis, qui aliis præsit, constituentur: qui in sua quique regione orationis huius curam gerant, quo tempore illa celebratur. Eorum præter cetera munus erit, cum videre, vt ad huius sanctionis præscriptam normam illa fiat celebraturve; tum quibus in ecclesiis proxime ea futura est, illa-

rum ministris ipsam significare, ac prænuntiare.

Porro ad ornatum, atque apparatus huius orationis celebrandæ, ne quid ob sumptus necessarios desit, a parochiæ incolis parochio, in cuius ecclesia illa fiet, adhibitis simul aliquot parochialis viciniæ viris, episcopo probatis, eleemosynam eo nomine quæritare & colligere liceat. Quæ eleemosyna, si quæ vnquam ex impensis illis reliqua erit, episcopi arbitrio in vsum & ornatum, qui ad cultum spectet sanctissimi sacramenti, erogetur in illa ecclesia, vel in alia, vbi magis necessaria sit.

Nec vero, hoc vel alio prætextu, illo orationis tempore ad eleemosynam excipiendam colligendamve pelues, aut vasa eiusmodi patula, exponantur: sed episcopi permisso concessive capsulas proponi liceat.

Orationis huius curatores videant, vt per quadraginta ipsas horas continenter fiat, ac ne ad momentum quidem temporis, nec die, nec noctu intermittatur. Cui rei quo cautius prospiciant, supputata parochialis viciniæ incolarum, tum marium, tum feminarum ratione, illisque in certas ob eam curam classes congruenter distinctis & dispositis, horas statæ orationis pro supputatione inita & populi partitione facta, ita separatim, ordineque assignent, vt sua hora classes singulæ ad orandum conueniant, & intermissionis nullum spatium relinquatur.

Hoc orationis tempore, in ecclesia, vbi illa celebratur, femina a maribus separata, tabulato ad instructionum præscriptum interiecto, aut alio intersepto adhibito, orent.

Ne noctu feminis orandi statâ hora aditusve in ecclesia detur.

Quod si noctu orantes deerunt, sanctissimum sacramentum in tabernaculo reponatur.

Quod si forte ex hac vel alia causa episcopi iussu aliquando noctu intermitti contigerit, interdium compensetur continenti orandi spatio.

Cum oratio noctu celebratur, ne propterea ecclesiæ ostia pateant, sed clausa, pulsantibus & ad orandum conuenientibus, etiam singulis, aperiantur.

In ecclesiis monialium, cum oratio hæc celebratur, nemo prorsus noctu in illam ad orandum intromittatur. Verum ibi sanctissimum sacramentum per noctem in tabernaculo

ANNO
CHRISTI
1576.

naculo maiori repositum, moniales solum ab interiori ecclesia adorantes, nocturno eo tempore per statas horas in oratione perseuerent; summo vero mane iterum e tabernaculo illud depromatur.

Præfinito illo quadraginta horarum tempore, nec vero diutius, in ecclesia, vbi concessum est, oratio hæc celebretur. Id vero temporis prorogari ne liceat, nisi episcopi concessu. Tamen cum noctu terminari contigerit, ad lucem produci eiusdem iussu licebit, si quando huius orationis initium, & finem noctu fieri, minus decenter ille animaduernerit.

Per horam, antequam in vna ecclesia oratio hæc terminetur, in altera, vbi proxime futura est, de more rite inchoetur.

Quæcumque loca, ecclesiæ, in qua exponenda sit sacra eucharistia pro oratione quadraginta horarum, hac constitutione supra præscripta sunt, aut de aliis ad cultum & venerationem sanctissimi sacramenti, aut ad altaris, cappellæ, vbi illud palam proponetur, apparatus, atque ornatum pertinentibus, ea cum in ordinario orationis huius instituto & vsu, tum etiam, si quando extraordinarie idem adhiberi petitum, aut concessum erit inuiolate, accurateque seruentur.

In ecclesia cathedrali, quoties oratio quadraginta horarum, vel inchoatur, vel peracto in aliis ecclesiis illius cursu, in eadem iteratur, aliave ratione exponitur, indiciturve; omnis ratio suadet, vt splendidiori luminum apparatu, & maiori cleri frequentia, maioriq; populi concursu habeatur, atque celebretur. Quare illius orationis initio, quod in ea ecclesia fit, rursusque in eiusdem fine, vt episcopo videbitur, cum illius ecclesiæ clerus, populusque, si quem pro parochiæ ratione peculiarem habet, tum etiam vniuersus vrbs clerus, tam secularis, quam regularis, qui supplicationibus publicis interesse solet, ac sodalitates omnes & cunctus præterea populus, suis parochialibus sanctorum insignibus distinctus, in illam matricem ecclesiam generatim vniuersæque ad orationis celebritatem conueniat.

Sigillatim vero pro vniuscuiusque parochiæ, viciniæve in classes distinctæ, ratione, quam episcopus certam statuerit inieritve, idem tum clerus secularis ac regularis, tum po-

pulus stas horis, sibi ordine speciatim attributis, ad eam basilicam concurrat, more solennium processionum, cruce scilicet prælata, & precum, antiphonarum, psalmodiarumque pio ac religioso cantu: vndeque pro ordine processerit, eodem pie deuoteque redeat.

In solenni illa processione, in qua sanctissimum Domini corpus per urbem religioso cultu defertur, ne reliqua vlla, sed illud solum, vt veteris instituti, ecclesiæque Romanæ matris consuetudinis est, pio, religiosoque apparatu, solennique celebritate feratur.

Canonici singuli, & qui dignitates obtinent, cum processionibus publicas, illam præsertim solennem, quæ in celebritate sacræ diei corporis Domini agitur, atque alias item in portando sanctissimo sacramento singulis mensibus constitutas, obeunt; intortitium accensum in manibus, capite aperto, ferant. Capitulum autem decenti magnitudine & crassitudine habeat, quot canonicorum numero satis sint.

Reliqui chori ministri cereos item accensos habeant, eosque forma conuenienti.

Quo autem religiosius prouinciæ nostræ fideles sanctissimi corporis Christi Domini solennitatem colant: pietatisque operibus, quæ sacro illius solennitatis tempore præstanda sunt, indulgentias a summis pontificibus, Urbano IV. Clemente quinto, Martino quinto, item & Eugenio IV. concessas, consequantur, parochorum cura sit, die dominico, solennitatem præcedenti, hæc paterna caritate, grauique sermone illos præmonere atque hortari;

Primo vt confessi, vel in solennitate, vel intra octauam, sacram communionem sumant.

Vt pro facultatibus eleemosynam dent.

Vt pure casteque in orationibus frequentes, atque assidui sint, in pietatisque Christianæ exercitationibus versentur.

Vt pridie solennitatis ieiunent.

Vt & in solennitate & reliquis deinceps septem diebus ad vespertinum & matutinum, aliarumque canonicarum horarum officium & Missæ solennis sacrum frequentissimi conueniant, processionemque solennem item supplices obeant.

Vtque ad ea Christianæ pietatis officia fideles magis in-

ANNO
CHRISTI
1576.

flammentur; per eosdem parochos indulgentiæ, vt infra exponuntur, ab eisdem pontificibus vnicique vere pœniti & confesso datæ, euulgentur.

Ieiunantibus pridie solennitatis, indulgentia concessa annorum centum.

Præsentibus in vesperis primis, indulgentia annorum etiam centum.

Iis qui in solennitate Missæ solennis sacro intererunt, indulgentia annorum totidem.

Qui in matutino aderunt, iis indulgentia annorum totidem.

Qui in secundis vesperis intererunt, iis quoque data indulgentia totidem annorum.

Qui primæ, tertix, sextæ, nonæ, completorii officii ad-
erunt, indulgentia iis datur quadraginta annorum pro sin-
gulis horarum officii.

Qui intra octauam vespertino, matutinoque officio & Missæ solennis sacro aderunt, indulgentia item datur annorum centum.

Quæ pertinent ad sacramentum pœnitentiæ.

ECCLESIA parochialis, eique item annexa, in qua confessiones audiri aliquando solent, confessionale vnum habeat, forma in instructionum libro demonstrata, constructum; duo vero eadem forma & modo, vbi quingentarum animarum & amplius cura geritur. Ecclesia autem, quæ plures habet confessarios, totidem confessionalia quot confessarios habeat, siue parochialis illa sit, siue collegiata, siue cathedralis.

In confessionali hæc affixa sint, sacra scilicet imago, literæ processus die cœnæ Domini quotannis editæ, tabella casuum, quos sibi episcopus reseruarit, forma absolutionis, & orationes præterea preparatoriæ ad sacram confessionem audiendam impressæ.

Ne capsulæ loculive, colligendæ eleemosynæ causa, siue confessarii vsui, siue ecclesiæ vtilitati ea sit, ac ne ob pium quidem vllum aliud opus, loco confessionalibus proximo, nedum ipsis confessionalibus, affigantur, apponanturve.

Excommunicationis pœnam, Concilio prouinciali primo, sacerdotibus, sine approbationis facultate ab episcopo data, pœnitentiæ sacramentum ministrantibus proposi-

Concil. Tom. 36.

Sl ij

tam, ipso facto eos, qui contra fecerint, subire decernimus & declaramus.

Confessionis sacræ audiendæ munus sacerdotibus regularibus, quamuis ad illud ob peritiam scientiamque idoneis, ne committatur, nisi a monasterii præfecto testatum literis fiat, eos vitæ disciplina, moribusque probatos esse; ac dignos propterea quibus id muneris imponatur. Quo in testimonii genere ipse videat, ne quid testificando admittat, quod religiosæ conscientiæ suæ fraudi sit, labemve afferat.

Vnusquisque monasterii regularis præfectus bis quotannis, semel scilicet ineunte aduentu, iterum quadragesimæ initio, confessariorum sacerdotum sui monasterii probatorum nomina, in folio exscripta, ad episcopum deferat; vt cum regulares ex vno in aliud monasterium commigrare frequenter soleant, eamque ob causam illorum numerus interdum minuatur, aliunde ipse episcopus, alios in eo munere gerendo idoneos, ac probatos opportune habere possit.

Sacerdotum confessariorum, qui probati sint, nomina, in tabella ordine descripta, ad valvas sacristiæ ecclesiæ, vbi complures illi habitant, affixa in omnium conspectu sint.

Episcopus & in vrbe & quo tempore etiam visitationem obit, in frequentioribus diœcesanis locis confessarios sacerdotes, etiam regulares, aliquando ad se, cum singulos, tum vniuersos conuocet. Iisque primo, cum ceteras muneris, quod susceperunt, partes grauitè accurateque ostendat, tum præcipue moneat, quantum quamque graue, vel ad salutem, vel ad perniciem animarum onus sustineant; proinde demonstrat item, & quam bene notos casus ipsi habere debeant, in quibus absoluendi auctoritatem nullam habent, & quam studiosè propterea caueant, ne in messe aliena falcem ponant, & quam caute item in pœnitentium absolutione agant, cum præsertim vel de restitutione, vel de occasionibus, quibus ad mortalia peccata aditus fit, abiiciendis agitur.

Ne vero facile in eodem peccati genere fideles offendât, hoc etiam illos ipsos confessarios admoneat, quam prudentes, quam cautos, quam diligentes in pœnitentiis salutaribus imponendis eos esse oporteat: tum prospicere etiam vt

ANNO
 CHRISTI
 1576.

non solum vitia, peccataque fideles, sed virtutes, Christianaque vitæ officia, opera, & actiones, cum Christiani nominis splendore congruentes suscipiant ac præstent; maioresque in via Domini progressus in singulos dies habeant, proposita vnicuique, pro eius ingenio, & conditione, ac statu, bene sancteque agendi ratione.

Demonstret denique, quam sedulo caueant, vt ne eorum dicta sanctarum cohortationum, paternarumque oburgationum plena, a factis vlllo modo dissentiant; ac ne item audiendis sacris confessionibus vllam, ne minimam quidem, auaritiæ in primis, suspicionem præbeant.

Instructiones ad sacramentorum, & pœnitentiæ, & sacrae communionis, ministrandorum vsûm, cultumque pertinentes, a nobis Concilii prouincialis tertii decreto confirmatas atque editas, in sua quisque vrbe, diœcesique episcopus seruari omni diligentia curet.

Medici quicumque vel in vrbe, vel in diœcesi sunt, duorum mensium spatio per singulos episcopos, si id ante non præstiterint, iureiurando obstringantur: quo spondeant, se, quod Pii V. pontifex maximus sanctione de medicis edita præscriptum est, integre inuiolateque seruauisse. Qui iusiurandum præstiterint, ne excommunicationis pœna, Concilio prouinciali primo decreta, sed iis tantum pœnis, illa pontificia constitutione sancitis, irriti teneantur, si contra fecerint.

Nec vero confessarius sacerdos confitendi tempus ægrotanti proroget, nisi primum re cum episcopo, eoque, cui ille id curæ dederit, communicata, prorogationis facultatem scripto exaratam ab illo impetrarit.

Casus restitutionis rerum, quæ incertum est quibus restitui debeant, episcopo deinceps reseruati sint.

Confessarius sacerdos, quicumque sit, etiam regularis, ne auditæ sacrae confessionis testimonium scriptum, aut impressum, manu sua suoque sigillo signatum, sibi peccata confessis dare omittat; tum in pascha, vt parochis, tum ægrotationis tempore, vt medicis, quod debent, eos præstitisse plane constet. Confitentium præterea paschæ tempore nomina, & cognomina, vt fraudi multiplici occurratur, in librum certum, notato etiam die & mense referet; quem librum episcopo petenti, pro debito caritatis studio,

non modo non deneget, sed prompte ostendat atque exhibeat, tradatve; testimonii vero formula certa ab episcopo præscribatur: cuius exempla, vbi ars impressoria fit, & vbi opus est, typis impressa, quamplurima vnicuique sacerdoti confessario tradantur.

Quæ pertinent ad extremam vñtionem, & reliqua erga morientes officia.

QVIBVS parochis Concilio prouinciali secundo permittitur, domi aliquando habere sanctum oleum infirmorum, ii fenestellam in ipsa domo, loco decenti, ac tuto construant; panno serico circumuestiant; valuis, & clauæ claudant, vt & in honore, & recte custodiatur.

Parochus extremæ vñtionis sacramentum sicut his ministrare debet, adultis scilicet, periculose ægrotantibus, propeque moribundis, senio confectis, etiam non ægrotis, in diem morituris; ita istis ne ministret, nempe pueris rationis vsu carentibus, mulieribus in partu laborantibus, ad bellum proficiscentibus, nauigantibus, peregrinantibus, & iis, qui mox vltimo supplicio mulctandi sunt.

Idem cum pro ægrotis parochialis viciniae suæ semper oret, sacrificiumque offerat; tum si quem ex iis periculose ægrotare viderit, hoc curet diligenter, vt die noctuque ad extremæ vñtionis sacramentum ei ministrandum præsto sit & paratus.

Cum autem is ad ægrum, qui a parochiali ecclesia longius abest, grauiter, ac non sine periculo mortis, febri, morbove laborantem, sanctissimum corpus Domini defert; ne, vbi ad parochiale domicilium ipse redierit, mortem ille prius obeat, quam ad extremæ vñtionis sacramentum, eidem ministrandum, reuerti possit; vasculum etiam sacræ illius vñtionis secum ferat, illam ei, postquam corpus Domini præbuerit, ministraturus; si ita pro morbi ingrauescentis ratione, mortisque periculo faciendum censuerit.

Id extremæ vñtionis sacramentum ministraturus, quot commode potest presbyteros & clericos adhibere studeat superpelliceo indutos; qui ipsum & ministrantem, & precantem, pietatis orationisque studio in eo ministerio adiuuent.

Quod si plures habere non potest, vnum saltem omnino adhibeat clericum sibi ministrantem.

ANNO
CHRISTI
1576.

Accedat autem illud ministraturus, stola & superpelliceo indutus.

Vas sacri olei ne sinu brachiove comprehensum, sed facculo serico apte inclusum, chordula serica a collo pendens pie reuerenterque ferat.

Cum accersitur, prope agrotantis lectum, mensam paruulam, vbi commodè fieri potest, parari; mappave candida sterni curet, super qua & vas sit, vbi bombyx, vbi stuppa ad abstergendas vnctiones, micaque panis ad absterfionem digitorum preparata, & vas alterum aquæ ad manus lauandas, & candela ceræ item parua. Qua in mensa vas sacri olei a parte lecto viciniore ponatur; a laico autem homine ne manu teneatur.

Mulieribus ministraturus, renes ne inungat.

Vbi sacramentum agro ministrarit, dum ille sermonis & sensuum vsu non amisit; eum breuibus & suauibus ardentibusque verbis excitare ad desiderium vitæ æternæ, & ad spem de diuina misericordia concipiendam, ne opportune desistat; tum, cum prope moribundus est, in illius animæ commendatione, quam maxima potest, intima animi pietate, stas, religiosas, sanctasque preces recitet.

Curetque toto eo tempore, vt domestici simul omnes, qui adsunt, pro eo Deum pie precentur.

Vbi hoc officium pie accurateque præstiterit, si æger adhuc viuit, aut animam agit; ne eidem præsens adesse, omniaque salutaria officia præstare, omittat. Si vero adesse aliquando non potest, vel quia aliis grauiter agrotantibus sacramenta ministrare necesse habet; vel quia necessariis parochialis curæ occupationibus aliis impeditur, tunc ea pietatis officia illi a sacerdote, si quis alius eo loco est, sollicitè præstari curet.

Ad quod etiam officium sibi hoc subsidium, cum opus est, comparet, vt confratriæ sanctissimi sacramenti, aut doctrinæ Christianæ homines aliquos, parochiali sua diligentia ad consolationis & spei excitandæ officia, aliaque eiusmodi, instructos adhibeat. Hoc etiam parochus domesticos, qui ægroti curam habent, moneat, vt ne post extremæ quidem vnctionis sacramentum, quod ei ipse ministrauerit, corporis curam deferant.

Singulis mensibus in dicecesi vnusquisque vicarius fo-

ranus, & in vrbe præfectus regionarius, aut alius, cui id muneris episcopus dederit, a suæ regionis parochis de illis perquirat, qui obierint; iisque animam agentibus an ipsi præsentibus adfuerint; an curæ, & pietatis omnia officia eisdem moribundis præstiterint; tum, vbi opportune in mortuorum agnatos, affinesve inciderit, parochialium sacerdotum debitum officium, ab illis diligentius recognoscat.

Quod si eos negligentiores esse animaduernerit vbi primum illos, vt par est, reprehenderit, tum eorum negligentiam, culpamve ad episcopum deferat.

Episcopus pro sua vigilantia cura, in vrbe, aut in alio loco, in quo ipse sit, cum ægros grauiter laborantes, præsertim vitæ spiritualis amantes, pietatisque laude insignes, paternam caritate aliquando visitare studeat; tum episcopalem benedictionem moribundis impertiat.

Hoc officium quoque diligentius, cum potest, sæpe parochis, sacerdotibus, religiosis viris, ægrotantibus, & moribundis item, præstare idem pie curet.

Parochus vero fidelibus prope morituris suggerat, vt, ex hoc sæculo, antequam migrent, qui præsertim in vrbe sunt, aut alio loco; in quo episcopus sit, ad illum, certum hominem mittant, qui eis episcopalem benedictionem petat.

Quæ pertinent ad sacramentum ordinis.

VBI primum episcopus, aut parochus aliquem norit, qui vel sponte se clericali militiæ adscribi velit, vel a parentibus adhuc infans destinetur; hoc sedulo curet, vt ille, quo diligentius clericalis disciplinæ, vitæque religiosæ institutionis primum imbuatur, ecclesiam frequentius adeat; functiones, quas clerici obeunt, ceteraque id generis ministeria cernat, ipsique parocho, vel alii sacerdoti, quem idem episcopus maluerit, in disciplinam curamve traditus, ecclesiasticorum hominum consuetudine vtatur. Sic multiplices ratione cum paulatim & clericalis vitæ officiis ob-eundis, & laboribus suscipiendis assuefiat; tum discat etiam, atque animaduertat, quod vitæ genus, si ordinis sacramento initiari vult, sequi debeat; proindeque de re tota maturius ante deliberet.

Parochi vero sit, illiusve, cuius curæ, episcopi iussu, traditus est, eum quæcumque clericalis vocationis institutionisve sunt, aliquando monere, ac docere diligenter.

Vt

ANNO
CHRISTI
1576.

Ut ad ecclesiæ ministerium complures instituantur, qui ab ineunte pene ætate ad pietatem, vitæque innocentiam, cum literarum doctrina coniunctam, accurate instructi ei sancte, vtiliterque post inserviant; illud vnusquisque parochus valde studeat, vt quamplurimos potest pueros, præsertim pauperes, bona indole præditos, qui spem afferant, se sacris initiatos, ecclesiæ ministros vtilis fore, ad ecclesiasticæ vitæ normam accurate erudiat, eosdemque præterea, cum ante, tum etiam in primis post susceptam clericalem tonsuram, ac deinceps minoribus ordinibus adscriptos, pro paternæ caritatis studio, optimis moribus, clericali religioni congruentibus, clericaliumque functionum disciplina bene informet; literisque item instruat, eos præsertim, qui ab aliis probatis viris artem literariam profitentibus, ob inopiam, aliamve causam, commodius, diligentiusque erudiri non possunt.

Eorum autem singulorum mores, studia, literarumque progressionem episcopo parochus aliquando significet; vt suo tempore, vel in seminarium cooptati, vel alia quacumque via adiuti, pro ætatis ratione, proque ingenii captu, studiis grauioribus se dedere queant.

Sacræ ordinationes, tum statim solum quatuor anni temporibus, nisi ob vrgentem causam illas alio tempore aliquando, facultate a sede apostolica literis data, haberi necesse sit, tum in ecclesia cathedrali, ritu solenni, canonicisque præsentibus, habeantur. Si vero quandoque in diocæsano loco habentur, in illius loci ecclesia primaria celebrentur, clero eiusdem præsentem, vt decreto Tridentino cautum est.

Sæpe illud facileque euenit, vt vel hominis mores mutantur, vel, quod de illius vita minus antea notum atque exploratum erat, id postea aliquo modo patefiat; quo fit, vt quem episcopus superiorve aliquando probarit, dignumque existimarit aliquo etiam sacro ordine initiari, illum ipsum post inueniat indignum, neque idoneum esse cui idem aut maior ordo conferatur. Quare vt & erroribus, multiplicique fraudi occurratur, & plane seruentur decreta illa Tridentina, vnum, quo vetatur ad superioris ordinis gradum illos ascendere, qui in inferiori aliquamdiu, episcopi iudicio, versati non sint; qui que cum ætate, vitæ

etiam merito, doctrinaque maiori non processerint; alterum, quo cauetur, nemini licere ab alio episcopo primam tonsuram, aut ordinem aliquem suscipere, nisi eius probitas, & mores, ordinarii sui testimonio primum commendentur; episcopus, aliisque superior, prout pro sua prudentia, pietateque expedire censuerit, in primis videat, ne cuiquam, ante quam sacrae ordinationis tempus proxime instet, literas eiusmodi testimoniales, dimissoriaeque pro ordinibus, ab alio episcopo suscipiendis, sine necessaria causa vnquam concedat.

Neque item iisdem literis facultatem det, plures ordines suscipiendi, quam illos ipsos tantum, quos vno eodemque tempore ab eo suscipi voluerit, ac per sacros Canones, Conciliaque licuerit. Praefiniat praeterea in illis ipsis certum suscipiendi ordinis, cui quisquam adscribendus est, tempus, menstruum scilicet, vel bimestre, vel longius, vt pro loci distantia, pro aliave eiusmodi causa opus esse viderit. Quo praestituto tempore transacto, eas literas, illo nomine a se concessas, ei in posterum nihil suffragari, nihilque roboris habere iisdem literis declaret: quas etiam cancellario episcopali ab illo, cui concessae sunt, reddi decernat.

Nec vero alienae dioecesis clerico saeculari, neque vlli omnino regulari, literarum auctoritate, quas dimissorias, testimonialesve hic ab superiore, aut ille ab ordinario suo habet, episcopus ordinem aliquem, vel minorem, vel maiorem, ac ne primam quidem tonsuram, tempore illarum literarum praeterito, conferat.

Quod si nullum iisdem literis spatium temporis praescriptum sit, ne item in sacra ordinatione quemquam promoueat, nisi eas recenter aut scriptas, aut renouatas, confirmatasve is afferat: atque ita recenter quidem vt non amplius duobus tribusve mensibus ante sacrae ordinationis, qua ille proxime initiandus est, tempus datae confirmatae sint; si modo aut loci distantia, aut eius, qui ordinem suscepturus est, diuturna ab suo episcopo, superioreve absentia, aliave id generis causa vetustiores literas, eiusdem episcopi iudicio, admitti probarive non postulet. Id ipsum quoque episcopus in testimonialibus morum literis cauebit, quas suae etiam dioecesis clerici, aliive quicumque eo de genere afferent.

ANNO
CHRISTO
1576.

ANNO
CHRISTI
1576.

Literas autem eiusmodi, de moribus testatum facientes, ab alienæ diœcesis clericis, regularibusve item, qui ab sua diœcesi, monasteriove proxime aliquamdiu abfuerint, sibi afferri exhiberive curet, non solum ab eorum episcopo; superioreve, sed ab illo etiam, apud quem proxime manserint, eiusve auctoritate scriptas atque obsignatas.

Quod idem a suis clericis præstari iubeat, qui in aliena diœcesi, aliquo temporis spatio, proxime fuerint.

Si vero qui eo spatio in literis præfinito, aut si nullum etiam præfinitum sit, duobus aut tribus post datas, renouatave literas mensibus ordines non suscepit; tunc literas illas, vel dimissorias, vel morum testimoniales, eo nomine sibi ab suo ordinario, vel superiore primum datas, vel recenter confirmatas, renouatave, quamprimum per loci distantiam potest, eidem per se, vel alium restituat, reddatve.

Cum autem deinceps ordines suscipere vult, iterum recentes illas ab eo impetret.

Qui item ab suo episcopo eos suscepturus est, quod ad morum suorum testificationes attinet, a quibus debet, iterum recentes illas ei afferat, exhibeatve.

Si quis vna aliqua culpa, impedimento ve, vt infra, irretitus tenetur, ne ad sacram ordinationem contra sacrorum Canonum & Conciliorum præscriptum, accedat, vt ne censuras, pœnasve canonico iure illis, qui tales ad eam accesserint, constitutas, subeat. Rursus diligentiam episcopus adhibeat, ne fraude vel dolo quispiam sacræ ordinationi sese ingerat.

Impedimento irretiti hi sunt.

Minores natu, sacramento chrisimatis non confirmati, rudes & ignari, criminosi, solenniter pœnitentes, neophyti, ebrietati & gulæ dediti, impudici, lapsi post ordinem susceptum, periuri, vsurarii manifesti, infames, ratiociniis obligati, serui, corpore vitati, insigniter deformes, illegitime nati, peregrini, & ignoti, bigami, irregulares quouis alio modo suspensi, interdicti, excommunicati, amentes, morbo caduco laborantes, energumeni, non examinati & probati.

Subdiaconatum suscepturus, quo diligentius vitæ perpendat rationem, cui se, illum suscipiendo, sancte obstrin-

git ; ac proinde re tota accuratius deliberata , puriori mente ardentiorique animi voluntate , ad rem tanti momenti accedat , priusquam eo sacro ordine initietur , aliquem semotum locum adeat , vbi ab omnibus curis & occupationibus liber , cum omnis ante actæ vitæ suæ peccata diligenti conscientia discussione rite confiteatur : tum in salutaribus meditationibus , aliisque spiritualibus exercitationibus totus versetur , duce & moderatore sibi adhibito , religioso viro , earum vsu perito , quem episcopus in primis probarit.

In illis autem , vel mense , vel longiori , breuiorive tempore persistat , prout de moderatoris consilio episcopus expedire censuerit. Quas item exercitationes , eodem præscripto , & modo , eo tempore diaconi , cum ad sacerdotii gradum accessuri sunt , pie ineant , ac præstent.

Nemo titulo seminarii sacris maioribus ordinibus adscribatur , neque titulo item beneficii , aut pensionis , alteriusve census , quem ei ad victum , episcopi iudicio satis esse non constet.

Qui maioribus ordinibus initiari volunt , ii , quod Tridentino decreto iussum est , inuiolate plane seruent , vt mense scilicet , aut longiori ante statam sacrae ordinationis diem temporis spatio , prout edicto episcopali præfinitum erit , ad episcopum se conferant.

Quoniam vero prima tonsura , vt catechismi etiam Romani literis traditur , ad ordines suscipiendos , quædam præparatio iis est , qui Dei ministerio dicandi sunt ; permultum propterea refert , omnem in illa conferenda , & suscipienda , diligentiam studiose adhiberi. Quamobrem id quoque ab iis , qui prima tonsura initiandi erunt , omnino seruari , ac præstari decernimus , nisi aliquando episcopus aliud ob causam faciendum censuerit.

Præstituto igitur tempore , omnium ac singulorum , tum qui prima tonsura , tum etiam qui maioribus ordinibus initiandi ad episcopum accesserint , nomen , cognomen , parentes , patria , ecclesia parochialis , intra cuius fines quisque ortus , atque illa item , vbi proxime habitarit , recte notentur episcopi iussu. Ac præterea beneficium ecclesiasticum , pensionem , aut patrimonium , illiusve generis census , cuius nomine , titulove quis sacros ordines suscepturus est. Hæc ve-

ANNO CHRISTI 1576.
ro ipsa, literis exarata a paracho, ab eove, cui episcopus id negotii dederit, publice de illis proponentur die festo inter Missarum solennia in ecclesia & cathedrali & propria parochiali & in illa quoque, in cuius finibus postremo domicilium habuerit, & ubi præterea episcopus censuerit. Ac quod ad censum attinet, in ea omnino parochiali ecclesia, intra cuius limites maior eius census, siue ecclesiastici, siue alterius generis pars posita est, ut denuntiari queat, si quæ vel confictio sufficientis census, vel alia fraus subest, vel aliud, quamobrem illud beneficium aliumve censum non pacifice possideat, vel si quæ census illius pars ære alieno, aliove modo obstricta teneatur, unde is, deinde initiatus sacris, non habeat satis unde viuat, cogaturque propterea turpiter victum quærere. Hac adhibita ratione, inquirat diligenter is, cui id muneris episcopus dederit, de eorum, qui prima tonsura, vel sacris maioribus ordinibus initiandi sunt, natalibus, ætate, vita & moribus, ac ceteris, quæ oportet, a viris spectata probitate. Nec vero istestimonialibus solum, quæ eorumdem, qui ordinibus initiandi sunt, nomine fient, vel afferentur, contentus omnino sit; aliunde etiam pro officii sui munere ea omnia de illis studiose indaget, ut sibi hoc de genere toto veritas omni ratione constet.

Quinimo, quod ad mores illorum inquirendos attinet, testificatio ab iis nulla conquiratur, quos suæ vitæ testes ipsi attulerint, nominarintve, si id testimonii genus ab aliis, spectata integritate viris, recte haberi queat.

Alia præterea omnis diligens cautio ac ratio in hac ipsatum indagatione, tum testificatione ab eo, quem huic muneri episcopus constituerit, adhibeatur.

Literæ porro, quibus tota hæc inquisitio, ac testificatio continetur, ad episcopum recte obsignatæ ab eo mittantur, cui id ille curæ mandauerit. At vero, ne propter eiusmodi, aliamve diligentiam, quam pro sui muneris officio episcopus in eorum, qui ordines suscepturi sunt, natalibus, ac moribus, ceterisque id genus perquirendis adhibuerit, eorum quisquam excusetur, quo minus præscriptas sibi de se, suisque conditionibus, qualitatibusve testificationes infra constitutas afferat.

Quas testificationes afferendi id tempus illis præstitu-

tum sit, quo examen subituri, ordinis suscipiendi causa, ad episcopum conuenient. Quod sane tempus, episcopali etiam edicto, significandum illis qui in vrbe sunt, feriam scilicet secundam hebdomadæ, statam sacræ ordinationis diem præcedentis, diocesanis autem, aliisve ante feriam quartam hebdomadæ, in quam ipsa sacra ordinatio incidere, constituimus: id vero, nisi vel pro diocesis exiguæ aut amplioris ratione, vel pro numero eorum, de quorum agetur promotione, breuius aut longius conueniendi tempus edicto suo episcopus præscribendum censuerit.

Omnis, quicumque vel primam tonsuram, vel ordines minores, maioresve suscepturus est, ea singula, quæ mox infra ordine statuuntur, de se literis legitime testata suo episcopo faciat;

Primo se legitimo matrimonio natum esse; aut ob natalium impedimentum secum dispensatum esse.

Præterea se, vel origine, vel beneficio ecclesiastico, quod in diocesi obtinet, vel decennali domicilio, vel alia quavis legitima ratione diocesanum esse.

Tum a parochio, a ludique magistro, vt Tridentina Synodus œcumenica iubet, aut ab eo, quem in quouis studiorum genere audit, aut si in seminario adscriptus est, ab illius rectore, aut ab aliis, quos episcopus maluerit, obfignatas literas afferat, quibus de vitæ suæ disciplina, moribusque testatum fiat.

Doctrinæ item Christianæ scholas se frequentasse, id testimonii afferat, vel a præfecto illarum, in parochiali vicinia sua constituto, vel ab eo, qui omnium id generis scholarum curæ præest.

Hæc præterea testimonia afferet, qui se prima tonsura initiari vult;

Sacro chrismate confirmatum esse.

In ecclesia frequentius, religiosiusque versatum esse.

In spe esse, se in clericali disciplina permanurum; hoc vero testimonium a parochio, aut ab eo sacerdote habeat, cui ab episcopo in disciplinam traditus est, postquam clericalis ordinis suscipiendi animum voluntatemque ei patefecit.

Sacram item communionem crebro per annum sumpsisse.

ANNO
CHRISTI
1576.

Licebit tamen episcopo etiam sine testimonio, tum sumptæ communionis, tum frequentatæ scholæ doctrinæ Christianæ ob causam admittere.

Qui vero aliquo minori, maiorive ordine initiandus est, testimonium, præter ea quæ mox supra præscripta sunt, afferat etiam de his quæ sequuntur;

De prima tonsura, aut de ordine, quem proxime suscepit.

De illius ordinis functionibus a se præstitis; idque testificationis habeat a præfecto ecclesiæ, cui adscriptus est. Nec vero etiam regularis, cuiuscumque ordinis sit, admittatur, qui testimonium non attulerit a suo superiore.

De habitu clericali, ad provincialium, diœcesanorumque Conciliorum præscriptum, post ordinem proxime susceptum, a se assidue gestato.

Quam testificationem a paroco afferat.

De confessione frequentiori, ex decretorum provincialium præscripto, cuius rei testimonium obfirmatum ab aliquo confessario sacerdote, probato ad audiendas confessiones clericorum, afferat.

De sacra communione, ut decretis provincialibus iussum est, crebrius sumpta. Hoc autem testatum afferat, vel a paroco, vel a præfecto ecclesiæ, in qua adscriptus est, vel ab alio sacerdote, qui episcopi iussu ministrarit.

Qui subdiaconatum, aliumve sacrum ordinem suscepturus est, scripta præterea afferat, quibus præter cetera testetur, de se ex præscripta formula denuntiationes in ecclesia cathedrali & in aliis locis, per episcopum constitutis, publice die festo inter Missarum solennia factas esse.

Ætatem item, sanctione Tridentina præscriptam, annos scilicet vigintiduos, si subdiaconatum, vigintitres, si diaconatum, vigintiquinque attigisse, si sacerdotium suscepturus est.

Censum item vel ecclesiasticum, vel laicalem, quem & pacifice possideri, & tantum esse constet, quantum ad vitæ eius sustentandæ usum satis esse episcopus censuerit, secundum provinciæ, vel loci qualitatem.

De censu præterea denuntiationes præfinitis supra locis factas esse, atque ad huius Concilii præscriptum.

Quicumque vero subdiaconus, aut sacerdos creandus est, id præter alias testificationes afferat, se spirituales exercitationes ad decreti, in hoc prouinciali Concilio editi, præscriptum præstitisse.

Vt & episcopo sacram ordinationem habituro, & iis qui ordinis sacramento initiandi sunt, satis temporis detur, quo præstare possint quæcumque vel sacri Tridentini Concilii decretis, vel nostris etiam prouincialibus constitutionibus, ante stata illius sacræ ordinationis tempora, in iis præsertim, qui maiores ordines suscepturi sunt, præstari iussum est: primo episcopus stans illis temporibus eam de more solenniter celebraturus, duobus ante mensibus, aut amplius minusve, pro diœcesis amplitudine illius habendæ diem literis indicat: tum edictum, certa verborum formula conscriptum, publice proponi, ecclesiæque cathedralis valuis, aliisque vt consuetudinis est, locis affigi, idemque præterea a singulis parochis promulgari iubeat. Quo edicto omnes quicumque vel primam tonsuram, vel ordines minores maioresve suscepturi sunt, ad sacram ordinationem euocet. Certum præterea, vel menstruum scilicet, vel, quod ad diœcesanos attinet, longius etiam pro diœcesis amplitudine, spatium præstituat, quo ad se omnino illi singuli, qui prima tonsura, aut aliquo sacro ordine initiandi sunt, ante stata ordinationis tempora conueniant.

Certam item diem, sacræ ordinationi proximam, edicat, qua primo qui in vrbe sunt, tum rursus alteram, qua diœcesani, qui prima tonsura, aut aliquo ordine initiandi sunt, cum præscripta testimonia afferant, tum stata examina subituri præsto sint. Reliqua præterea omnia & singula edicat & commoneat, quæ vel a clericis qui initiandi sunt, vel a parochis sacræ ordinationis causa præstari debent.

Proximo autem post illam edicti promulgationem die dominico, parochi, qui in vrbe sunt, tum vero diœcesani, vbi primum literas indictionis diei sacræ ordinationis celebrandæ acceperint, dominico die proxime sequenti, in sua quique ecclesia illas publice proponant atque affigant vna cum edicto de sacra ordinatione, & episcopi etiam literis pastoralibus, ex præscripta formula per nos edenda, aut alia ratione, argumentove, cum re, quæ sancte agenda

ANNO CHRISTI 1576. agenda est, consentaneo, prout episcopus aliquando expedire censuerit.

Quo dominico promulgationis die, ob sacram ordinationem proxime futuram, in singulis ecclesiis parochialibus, vt alias decretum est, procellio de more agatur, litanis, supplicationibus publicis, quibus vnusquisque secum mente reputans, quam pauci operarii in messe multa sint, hoc Deum toto corde exoret, vt qui dominus est messis, ipse mittat operarios in messem suam, ac lumen episcopo præbeat, vt in iis deligendis, quos ordinibus adscribat; quos vero episcopus delegerit, ope diuina illa adiuti, in sanctitate, & iustitia illi seruiant, eiusdem gloriam omnibus in rebus sibi proponentes. Quod, vt eo nomine Deum populus supplex sæpius oret, id illum singulis diebus dominicis per mensem ante sacræ ordinationis tempus crebra cohortatione parochi intra Missarum solennia præmoneant; at dominico die, illam proxime præcedente, pastorales etiam illas episcopi literas de scripto accurate iterum recitent: tum præterea admonitione populum ad illud excitent, vt non modo supplicationes ob eam causam, altero Concilio prouinciali decretas, pie, religioseque tunc obeat: sed illis ipsis statim, qui sequuntur, sacræ ordinationis diebus, frequens in oratione pure, sancteque versetur, vt Dei sanctorumque ope, piis fidelium precationibus impetrata, & episcopus ordines iis conferat, quos utiles operarios ecclesia Dei postulat: & qui ordines suscipient, in dies progressus maiores habeant, in vitæ morumque sanctitate, religione, doctrina, ac prudentia.

Episcopus, quantum sibi per occupationes episcopales licet, maxime curet, cum experimentum, examenve de iis instituitur, qui ordinibus, præsertim maioribus initiandi, quique ecclesiis parochialibus præficiendi sunt, ipse præsens in eo examine adfit.

Quicumque ecclesiasticum aliquem ordinem suscepturus est, de eo periculum, experimentumve fiat, non solum in literarum scientia, verum etiam in cantus peritia, ad ordinis quem tunc suscipiet functiones rite recteque obeundas necessaria: tum præterea, si sacro ordini ascribendus est, in vsu, ac notitia, quam in recitandis diuini officii horariis laudibus precibusque habeat.

Concil. Tom. 36.

Vu

In testimonialibus ordinis, ab vnoquoque suscepti, literis, fiat testificatio etiam ecclesie, locive pii, cui is tum adscriptus est, ex Tridentino decreto. Nec vero propterea, quo minus alii vel ecclesie, vel loco pio, eundem etiam postea ab episcopo adscribi liceat, vetitum sit.

Stata illa temporum interualla, ordinibus tum minoribus, tum maioribus suscipiendis Concilii Tridentini decreto prescripta, ne facile ac passim sine vlllo delectu pretermittantur, omittanturve. Quod si de iis aliquid ab episcopo remitti, dispensariue contigerit, id in literis dimissoriis, testimonialibusve ordinum, adscripta etiam dispensationis causa, testatum plane fiat.

Clericus, qui ab suo episcopo literis testimonialibus, dimissoriisve impetratis, ordinem ab alio episcopo susceperit; mense post illum susceptum, aut longiori pro loci distantia temporis spatio, in eisdem literis prescripto, testificationem ordinis, quem susceperit, scriptam suo episcopo afferat: si vero legitima causa impeditus est, id per alium preestet.

At vbi primum poterit, ipse quoque episcopum conueniat, vt & in eorum, qui ordinibus adscripti sunt, librum referatur: & certae ecclesie, si nondum adscriptus est, ex Tridentino decreto adscribatur.

Vt & minorum ordinum functiones ad vsum reuocentur & per eos tantum prestentur, exercenturve, qui in illis constituti, adscriptive sunt, ad Tridentinae constitutionis prescriptum haec decernimus;

Vbi fabricae ecclesie, capitula, monasteria, vniuersitates, confratriae, collegiave item cuiusuis generis, ac alii praeterea quiuis homines, laicum custodis, aut monachi, vel alio nomine, certis etiam olim huic muneri attributis, bonis, fructibus, redditibus, aut alio quouis modo, nomineve, etiam pro libito suo, constituta mercede habere, adhibereve solent, qui ecclesiam custodiat, aperiat, claudatve, campanas pulset, aliasve huiusmodi ecclesiasticas functiones obeat: aut alius census est, quauis ratione huic sustentationi attributus; eius laici hominis loco clericus deligatur, qui pro ratione ordinum minorum quos susceperit, earum functionum munus preestet; atque is constitutam illi mercedem, aut attributos fructus, redditusve capiat: qui si

ANNO CHRISTI 1576. satis non sint, illa vel capitula, vel monasteria, vel collegia, vel alii, vt supra, ad quos vlllo modo pertinet, quod deest suppleant.

In omni vero parochiali ecclesia clericum talem parochus habeat, vt est Canonum iure & prouincialibus nostris Conciliis præscriptum: sin autem parochus, præ parochialis ecclesiæ tenui reddito, clericum sibi in altari ministrantem sustentare non potest; neque alii sunt qui sustentent, populi sit totam sustentationem, aut partem quæ deest, subministrare.

Quibus etiam in capellis, altaribusve quocumque vel tituli, vel deuotionis & legati nomine Missæ sacrificium fit, in iis item singulis certum aliquem clericum, qui sacerdoti Missam celebranti inseruiat, sustentari iubemus. Quamobrem vbi non confratriæ, scholæ, non monasteria, ecclesiasticæ fabricæ, aut locorum piorum curatores, neque alii sunt, qui hoc clericalis sustentationis munus ibi præstare vltro velint, aut qui iure debeant: pro earundem capellarum, altariumve ratione præstetur, si ex tituli nomine in iis Missa celebratur, eorum sumptibus, qui titulum gerunt: si ex legato, cuius certa summa sit, mercede ex eo detracta: si ex deuotione, aliove nomine, illorum impensis id præstetur, quorum nomine illud Missæ sacrificium fit, siue locorum piorum homines illi sint, siue sodalitates, siue vniuersitates, siue priuatus aliquis.

Si vero capellæ, altaris, aut legati, census vsque adeo exiguus ac tenuis est, quo clerici sustentandi onus sustineri non possit, ea ratio ab episcopo ineatur, vt contributione vndique ex iis capellis, altaribusve, quæ in eadem ecclesia, vel si ita necesse sit, etiam quæ in parochiæ finibus sunt, pro ratione reddituum, vel muneris facta, huic clerico sustentationi satisfiat. Qui clericus omnibus illarum capellarum & altarium sacerdotibus in Missæ sacrificio ministret.

Quibus autem clericis ita vt supra prouisum erit, pro ratione minorum ordinum, quos susceperint, ecclesiasticas functiones iis in ecclesiis, vbi sustentationem capiunt, ipsi præstent. Quibus vero in ecclesiis tempore ab episcopo præstituendo non erit constitutus clericus clericali habitu indutus, qui sacerdoti Missam celebranti ministret, quique ecclesiasticas minorum ordinum functiones: illa-

rum ecclesiarum vsui & cultui necessarias, pro ratione ordinis a se suscepti, obeat; in iis a nullo sacerdote celebretur, nisi rei facultatem ex vrgenti causa concedendam episcopus iudicarit.

Ne vero laici, neve disciplinatorum confratres, alteriusve cuiusvis confratriæ homines, ne moniales item, vt Canone vetitum est, benedictionem, thurificationemve, sibi mutuo, neque vero aliis, impartiantur.

Clericus ne sacerdoti in altari ante ministret, quam in illius ministerii functione rite instructus sit & ab eo probatus, qui in vrbe, aut etiam in singulis vrbis regionibus & in vnaquaque plebe ceremoniarum muneri, ex secundi prouincialis Concilii decreto, præfectus est.

Nec vero etiam ecclesiasticus homo, cantor, sacrista, custodis, clerici in Missæ sacrificio ministrantis, munus, aliamve ecclesiasticam functionem, in quauis ecclesia suscipiat, nisi illius vnus cuiusque muneris in ea ecclesia gerendi ab episcopo facultatem scriptam, quotannis renouandam, vita etiam, ac moribus ab eodem probatus, impetrarit. Qui aliter susceperit, obieritve, qui item aliter, quam præscriptum est, conduxerit, aut receperit; pro modo culpæ arbitrato episcopi puniatur. De organista item, vel laico, vel ecclesiastico homine idem constitutum sancitumve sit.

Minorum ordinum functiones ac munera a singulis clericis, pro eorum, quibus initiati sunt, ordinum ratione præstentur, quæ non solum Concilio nostro prouinciali primo præscripta sunt, verum etiam cetera, quæcumque ex sacrorum Canonum legibus & comprobatis ecclesiasticæ disciplinæ monumentis, & ecclesiarum huius prouinciæ rationibus, vberius & copiosius expressa, ordineque tradita, ad totius prouinciæ vsum a nobis edentur.

Idque præter functiones, quas episcopus ad ea quauis ratione pertinere decreuerit, vel ad cuiusque ecclesiæ dignitatem, vtilitatemve illis imponendas, tribuendasve censuerit, vt est eodem primo Concilio decretum.

Tabella vero ex earum omnium functionum præscriptarum ratione, in omni ecclesia cathedrali, collegiata & parochiali sit: quæ in sacristiæ loco certo perspicuoque proponatur, vt clerici adscripti suas quique functiones nosse atque exequi rite possint.

ANNO
CHRISTI
1576.

Clericos quoscumque, certæ ecclesiæ, piove loco adscriptos, si ab ecclesiæ, cui adscripti sunt, clericali statione, sine episcopi facultate, eaque literis exarata, discesserint, ordinum suorum munere, ex eiusdem Concilii Tridentini sanctione, episcopus interdicat. Nec vero propterea quidquam derogatum aliis decretis pœnisve sit, quæ de parochorum, aliorumve curam animarum gerentium, ceterorumque residentia præstanda, vel absentia cauenda, puniendave, Tridentinis decretis, ac nostris provincialibus constitutionibus, & edictis præterea episcopalibus constitutæ sunt; quin imo illis etiam pœnis, mulctisve contra eos agat episcopus omni iuris ratione.

Episcopus, cum clerum, vt in Concilio provinciali tertio iussum est, recognoscet, hoc præter cetera videat, an in alicuius clerici titulo, censuve ecclesiastico, vel etiam laicali, cuius nomine iis ordinibus adscriptus est, quidquam innouatum sit. Sique vel beneficii ecclesiastici cessionem, vel patrimonii alienationem, vel pensionis extinctionem, aut remissionem factam esse compererit, Canonum iure, sanctioneque Tridentina agat, vt iuridice recuperetur, restitaturve quod vel cessum, vel alienatum, vel remissum, extinctumve, ipsi clerico præiudicium affert ad vitæ sustentationem: aut si quid alia ratione pacto commissum actumve est, quod vel decreto Tridentino, ea de re edito, sacrive Canonibus, repugnat, vel fraudem facit: contra quoscumque vero, qui tale quidpiam admiserint, idem pœnis agat iure canonico constitutis, iisdemque ab Synodo etiam Tridentina renouatis.

De beneficiorum collatione ac prouisione.

QUÆCUMQUE & examinis, & approbationis, & collationis, prouisionisve ratio, omnisque alia diligens cautio, in ecclesiis parochialibus cuiquam ex decreto Tridentino sancito, adhiberi debet; illa ipsa omnis in capellaniis, ceterisque beneficiis ecclesiasticis, quocumque nomine nuncupatis, imo vero in ipsis etiam ecclesiæ, vel cathedralis, vel collegiatae portionibus, quibus ab institutione, vel consuetudine, aliove quouis iure, & nomine, onus, munusve, animarum curæ, vel exercendæ, vel coadiuuandæ incumbit, aut coniunctum est conferendis, in aliove prouisionis eorum modo, teneatur ac seruetur omnino.

Quod Tridentinis decretis de eo, qui præsentatus est, per episcopum comprobando, etiamsi ad inferiores institutio pertineat, constitutum est; id in beneficiis item, vel simplicibus, vel curatis, vel aliis cuiuscumque generis, in quibus etiam electionis, præsentationis, institutionisve eius, monachis, aliisve cuiuscumque ordinis regularibus, ceterisve competit, locum habere episcopus meminerit. Quare si quæ hæcenus institutio sine episcopali comprobatione facta comperitur, eam irritam, inanem, ac plane nullam declaret, ac ne in posterum ita fiat, caueat quam diligentissime.

Pro auctoritate, Canonum iure, & a Concilio Tridentino sibi tradita, episcopus, si idoneos non compererit, a patronis etiam quibuscumque præsentatos ne probet, admittatve, neve instituat, nec vero eis vlllo quouis nomine provideat; sed plane illos repellat. Idoneos porro ne censeat, quos experimento examinis interrogationibus diligenter facto, & doctrina, & cantus peritia, & aliis qualitatibus, ad recte riteque obeunda munera, eo beneficio, ad quod præsentantur, incumbentia, coniunctave necessariis, præditos esse non viderit.

Neque illos item, quos pro illius beneficii ratione, legitima ætate, sacrorum Canonum iure, Concilioque Tridentino præscripta esse, ex legitimo documento, testificationeve non cognouerit.

Fraudes sæpe per eos committi animaduersum est, qui mandati literas apostolicas, quas vocant de providendo in forma dignum, impetrarint, ad duos, qui illas deinceps exequantur, scriptas, ita vt si vnus præstituto tempore non exequatur, exequi debeat.

Si enim ab vno, quoniam idonei non sint, reiecti, ad alium tacita, quam tulerunt, repulsa, confugientes, beneficii, quod sibi conferri volunt, collationem non idonei aliquando surripiunt. Quamobrem omnibus singulisque notariis, cancellario, actuariisque prohibitum deinceps sit, ne si eiusmodi delegatæ executionis acta confecerint, eorum partem, nisi de prioris iudicis exequentis consensu, concessuue, ad Canonum præscriptum edant: sed temporis, in mandati literis præfiniti, spatio confecto, acta omnia & singula ab se ob eam causam conscripta, illis ipsis ad

ANNO
CHRISTI
1576.

alterum istiusmodi executionis iudicem dent, pœnis propositis, arbitrato episcopi irrogandis: vt hic quid a priore iudice actum decretumve sit, scire possit, ne in beneficio conferendo surreptio, obreptiove indebite insit, indeque propterea lites existant.

Ecclesia parochialis, ne deinceps cuiquam per sex menses commendetur, sed vel titulo conferatur, vel si iuris patronatus est, præsentatus, electusve, qui ad illius curam gerendam idoneus, disquisitione de more facta, repertus est, ad Concilii Tridentini præscriptum instituat.

Interea vero dum vacat, ex eiusdem Concilii decreto, vicarius constituatur, qui illam regat.

Liber conficiatur, isque in omni episcopali archiuo asseruetur; in quo libro diocesanoꝝ beneficiorum cuiusvis generis, cum vacationis certa dies, ratio, modusque describatur, tum collationes, ac prouisiones, vt vocant, quæcumque sint, vel a summo pontifice, vel ab episcopo, vel ab vlllo quouis alio factæ, literarum, diplomatumve exempla, vel sententiæ summam explicatæ, prout potius esse episcopus censuerit, in eundem referantur. Itidem seruetur de literis ordinum, quibus singuli eiusdem diocesis clerici initiantur.

Capitula vero, & quicumque sint, qui cuiusvis generis dignitates, canonicatus, aut alia quæcumque beneficia obtinent, literas, diplomata, tabulasve ipsas beneficiorum, quæ quouis etiam vnionis iure possident, episcopo, etiam priuatim postulanti, sine mora exhibeant. Ex quibus tabulis tum si quid oneris obligationisve illis inesse apparuerit, tum quidquid aliud expedire idem episcopus censuerit, id distincte explicatæque exscribi iubeat.

Hocque omne vt ab iis, ad quos spectat, plane præstetur, idem omni ratione efficiat.

Nemo, cui beneficium parochiale, alteriusve cuiuscumque generis confertur, approbationis de se, etiam instituti examinis interrogationibus factæ, literas testimoniumve scriptum exhibere, ab ordinario cancellariove cogatur, cum qui beneficium collaturus, aut cuiusvis prouisionis nomine daturus est, ille ipse ordinarius est, qui eum approbavit.

Vt auaritiæ omnis non modo labes, sed suspicio vel mi-

nima ab episcopi domo, atque ab omni etiam ecclesiastico foro tollatur, ne deinceps in beneficiis conferendis, aut quavis prouisione dandis quidquam illo cuiusvis generis, ne sigilli quidem nomine accipi exigive ab vlllo liceat, omni prorsus, si quæ huic decreto repugnet, consuetudine & superiorum Conciliorum decreto antiquato, abrogato. Notario tamen, cui pro muneris laboribus certa merces nulla constituta est, aliquid pro opera quam in literarum scriptione ponit, accipere liceat, ad taxæ ab episcopo præfignendæ præscriptum: ita tamen vt pro omni vniuscuiusque beneficii collati, vel prouisionis nomine dati scriptura a se confecta, aliove quouis nomine vel prætextu, plus aureo nummo ad summum ne capiat.

Ne pro beneficii ecclesiastici possessione adipiscenda, plus quam par est, impensæ quis in compluribus instrumentis eo nomine conficiendis vel exscribendis faciat, cum eius bona variis locis sita sunt; id propterea decernimus & declaramus liberum esse vnicuique, cui beneficium aliquod collatum, aut quouis prouisionis nomine datum est, & illius solum ecclesiæ, altarisve, in quo beneficii titulus est, & illorum tantum eiusdem beneficii prædiorum bonorumve, quæ ipse maluerit, possessionem capere: modo eam capiat, tabulis publice a notario confectis.

Beneficium etiam simplex obtinenti, quod ad vitæ sustentationem satis est, si alterum simplex, aut ecclesia etiam parochialis, aliudve beneficium cuiusvis generis conferatur, vbi is alterius beneficii cuiuscumque generis illud sit, possessionem pacificam adeptus est, aut si per eum steterit, quo minus duobus mensibus, quos a die, quo alterum collatum est, præstituimus, illam adipiscatur, primum ipso iure vacare censeatur. Cui vacanti prouideatur, cum ex Tridentini Concilii sententia vnum & alterum item ab illo simul retinere nullo modo liceat.

Beneficii quacumque auctoritate deinceps collati, vnde satis ad victum sumitur, possessionem pacificam quis adeptus, si nulla sibi facultate, dispensationeue legitima concessa, beneficii prioris quod obtinebat, censum exegerit, ea poena illi sit, vt quod exegerit illius duplum ad ecclesiæ vsum restituat, tum alia ratione etiam mulctetur plectaturve episcopi arbitratu.

ANNO
CHRISTI
1576.

Vt prædiorum ecclesiasticorum conseruationi consulatur, ac simul occupationibus, vsurpationibus, aliisque fraudibus occurratur, ne clericus quispiam minori ætate, beneficium ecclesiasticum obtinens, cuiquam, etiam quocumque sanguinis cognationisve vinculo vel arctissimo sibi coniuncto, illius beneficii bonorum administrationem, procurationemve, nisi episcopi concessu, literis exarato, committat.

Idem præterea clericus, minor natu, beneficii quod obtinuerit, prædiorum bonorumve omnium inuentarium ex formula in Concilio prouinciali primo præscripta, aliquo viro adhibito, conficiat, quem episcopus ei constituerit. Alioquin pœnam luat, eiusdem episcopi arbitratu irrogandam.

*Quæ pertinent ad sanctissimum Missæ sacrificium,
& diuina officia.*

DVM in ecclesia Missæ sacrificium siue cantu, siue absque cantu episcopus facit, ne interea ab alio sacerdote in ea fiat, quoad illo sacro peracto, de more benedixerit, nisi aliquando secus ob vrgentem causam permittendum duxerit. Quod institutum, cum Missæ conuentuales ab aliis celebrantur, præsertim festis solennibusque ecclesiarum diebus, vbique, tum maxime in opidis pagisve in vsum introduci idem episcopus curabit.

Episcopus omnibus Missam in oratorio priuato celebrandi facultatibus hætenus concessis certos limites modumque præfiniat; ita vt præter causas, quas magnas & vrgentes is iudicauerit, in ipsis priuatis oratoriis Missam celebrari ex facultatibus illis deinceps non liceat, nisi hoc fuerit a sede apostolica indultum. Quam moderationem diligenter adhibeat item, si quando in posterum eiusmodi facultatem concedendam censuerit.

Ne in oratorio, ecclesiæ, quæ vel nuper extructa est, vel in posterum extruetur, Missæ celebrandæ facultas detur, permittaturve, nisi saluo iure, ac plane sine præiudicio ecclesiæ parochialis, nisi ob causam episcopo quandoque aliter videatur.

Curandum est omni diligentia, vt salutarem fructum capiat fidelis populus ex laboribus & officiis, quæ a parochodibus dominicis & festis inter Missarum solennia, aut di-

uina officia, vel alia quacumque occasione præstari, etiam ex Tridentino Concilio debent. Quamobrem Concilii etiam Tridentini auctoritate, vt in ecclesiam parochialem frequenter, saltem dominicis & maioribus festis diebus, fideles conueniant, episcopus eos, quorum pastorem curam gerit, diligenter ac sæpius moneat. Literas præterea, eo de genere ab eodem episcopo edendas, ac etiam instructiones nostra cura ad communem prouinciæ usum conficiendas, sæpe populo, prout vsuenerit, parochus de scripto recitabit.

Episcopus in facultate quauis Missarum celebrandarum concedenda prorogandave, videat ne ab vlllo sacerdote plus muneris, quam ab eo præstari possit suscipi concedat aut permittat: tum maxime perpendat, si parochus est, qui sibi eam facultatem dari petit, an per hebdomadam possit, & suscipiendo nouo celebrandarum Missarum muneris, & ei, quod in ecclesia parochiali, ex Tridentini, aut primi nostri prouincialis Concilii præscripto, aliave quacumque obligationis causa iam debet, satisfacere, & alia præterea officia obire, quibus diebus aut ad festorum celebritatem, aut ad funus, exequiasve vocatum eo illum conuenire, Missasque celebrare contigerit. Quod si per ipsum hæc omnia singulaque præstari non posse viderit, ne potestatem ei faciat noui muneris eo nomine suscipiendi, nisi ob inopiam in ecclesia parochiali, diebus ferialibus, rarius aliquanto parochialis muneris nomine, quam Concilio prouinciali primo iussum est, ideoque in alia, vel in eadem ecclesia parochiali, alio nomine per hebdomadam, iis ipsis, scilicet ferialibus diebus, celebrandi facultatem permitti necessarium episcopus duxerit: cuius religiosæ conscientia id permittimus.

In literis concessæ prorogatæve facultatis suscipiendi vel retinendi muneris Missam singulis vel certis stativè diebus, aut ex certa obligatione celebrandi, exprimantur & altaris, capellæ & ecclesiæ, vbi illud situm est, nomen, & locus, & eleemosynæ emolumentum, quod inde capitur; statim item dies, & numerus Missarum, quas ibi celebrare statim illis diebus debet ex onere a testatoribus, aliisve, aut ab episcopo imposito pro facultate, quam is a iure communi, vel Tridentino Concilio habet. Tum etiam exponatur, si

ANNO
CHRISTI
1576.

quo aliopræterea nomine ipse astrictus sit, Missam alio loco celebrandi; idque etiam a parochialis curæ munere, legati, alteriusve obligationis causâ; qua in ecclesia item & altari, quibus item certis vel statis diebus illud præstare debeat, & quantum inde emolumentum, eleemosynave consequatur. Tum postremo certum ei facultati concessæ vel prorogatæ tempus præfiniatur. Nec vero in illo celebrationis munere ei perseverare liceat, expleto temporis spatio, episcopi literis præscripto, nisi facultas iterum confirmata, renouataque sit, aut prorogata ad aliud certum tempus, literis item, & ad præscriptum etiam superiorum Conciliorum nostrorum prouincialium.

Quilibet sacerdos, quod suscepit, muneri Missæ sacrificii faciendi, satisfaciat omnino.

Nec vero cuiquam, qui quotidiano eo munere astrictus quouis modo est, ne semel quidem in hebdomada, ut alibi Missam celebret, id prætermittere vlllo prætextu liceat, nisi aliquando eius, cui curæ episcopus id dederit, aut, si nemini dederit, rectoris, præfective ecclesiæ consensu sacerdotem alium ante in locum suum substituerit, qui id præstet, quod in ea ecclesia ipse debet.

Sin autem certis hebdomadæ diebus, sacerdotes complures in eadem ecclesia ob aliquam cuiusvis generis causam rationemve, Missæ sacrificium facere debent; id ut statis certisque iis ipsis diebus illi omnino præstent, curet plane rector ecclesiæ, aut, si præsertim ecclesia collegiata, vel alia frequens est, alius, quem ei episcopus præfecerit.

Quod si alii item sacerdotes sunt, qui in illa ecclesia, incertis tamen diebus, munus impositum habent Missæ celebrandæ: tunc idem rector, præfectusve, capellanus sacerdotibus vocatis, reque cum eis tractata, certos unicuique dies præscribat, quibus in ea ecclesia Missam celebrent: ut singulis, si fieri potest, hebdomadæ diebus Missarum celebrationes recte atque ordine distributæ peragantur.

Qui capellas obtinent, ipsi per se, non alii eorum nomine, Missæ sacrificium, diuinaque officia, quæ illarum rectores præstare debent, in illis celebrent: si modo vel aliud ecclesiasticum beneficium, quod residentia personale munus requirat, non habeant: eoque impediti, debita eis capellis officia gerere non queant: vel earumdem institutione,

Concil. Tom. 36.

Xx ij

dotationeue, aut legato, aut donatione, aut facultate ab episcopo impetrata, in illis obeundis capellani officiis aliena opera, ministeriove vti possint, vel alia quauis ratione, causave impediti sint.

Singula vero, ob quæ capellanus aliquis se a debito capellani officii munere immunem putet, asseratve, quo minus per se ipsum præstet, ab episcopo cognoscantur, ac probentur item.

Quicumque sacerdos in altari certo Missam celebrare debet, si in alio celebrarit: ne, quod debet, præstitisse censeatur, nisi episcopi, alteriusve, cui ille id curæ commiserit, iussu, concessu, permissuue aliquando fecerit.

Si eodem tempore, & in eadem ecclesia Missæ plures aliquando etiam pro mortuis celebrandæ sunt, in altaribus ita inter se disiunctis celebrentur, vt sacerdos alter ab altero non perturbetur, neque si fieri potest audiatur: sin autem hac de causa tempus non patietur eo die Missas omnes, quæ debent, celebrari, in alium potius diem aliquæ differantur, vt huic decreto pareatur, quod ad religiosum cultum illius sanctissimi sacrificii spectat.

Missæ parochialis sacrificium die festo, circiter duabus post solis ortum horis, aliis etiam diebus ea hora, quæ populo vniuerso, pro loci ratione, episcopi iudicio, magis accommodata erit, in omni ecclesia parochiali celebretur, datis semper ante stas campanæ signis, iisque horæ dimidiæ interuallo distinctis, vt in tempore populus conuenire possit.

Si præter parochum alius etiam sacerdos est, qui in ea ecclesia Missæ sacrificium facere debet; id omni die in aurora celebret, vt qui iter facere, vel aliud quidquam, ruri præsertim, agere necesse habent, interesse possint, neque propterea omittant.

Si vero plures sunt sacerdotes, qui ibi, aut in eiusdem parochiæ finibus Missam celebrent, tunc, vt decretum est prouinciali primo Concilio, vnam in aurora, reliquas deinceps debito interuallo distributas, postremam vero, quo tardius potest, prout populo commodius erit, celebrent ad præscriptum tabellæ a rectore parochialis ecclesiæ, vel ab alio conficiendæ, cui episcopus id munus dederit; nisi dies festus sit, quo excepta illa prima, quæ in aurora celebratur,

ANNO
 CHRISTI
 1576.

nullam omnino celebrent ante peractum Missæ parochialis sacrificium, etiam in ecclesiis, capellis, oratoriisve secularibus, etiam scholarum & confratrarum, etiam laicalium, intra fines vniuscuiusque parochiæ constitutis, nisi parochus ob causam certa præscripta hora ante facere concesserit.

Quod si die festo etiam per illud Missæ sacrificium, quod in aurora fit, populus a parochiali Missa auocetur; tunc episcopus illud, etiam festo die, post Missam parochialem fieri celebrarive iubeat.

Episcopi vero facultas & iudicium fit, id omne quod ad Missæ celebrandæ horam spectat, pro temporum, locorum, causarumque ratione aliter statuere, permittere, ac iubere. Proinde tabella, in qua certa omnis illa celebrationum distributio, dies scilicet, hora & altare, tum sacerdos, qui celebrare debet, apte descripta appareat, in sacristia loco conspicuo propolita atque affixa sit.

Quo citius atque exploratius episcopus sciat, eorum, qui sacri faciendi causa aliquid pie, vel legarunt, vel dederunt, voluntati per illos, quorum interest, vere satisfactum esse; ac rursus si quid ea in re neglectum, aut omisum, prætermisumve est, id opportune vt fiat, prospicere cauereque possit: hæc decernimus, atque statuimus;

In vnaquaque ecclesia liber deinceps singulis annis, vel alio certo tempore renouandus, perpetuo sit; in quo & anno & mense, & die primum notato, vnusquisque siue parochus, siue capellanus, siue alius sacerdos, qui quouis obligationis nomine in ea ecclesia Missæ sacrificium fecerit, in singulos dies, vbi id perfecerit, manu sua subscribat; & nominatim breuiter exponat, se illud præstitisse, aut parochialis ecclesiæ, aut capellæ, legative pii, aut anniuersarii, aut funeralis officii nomine. Cui præterea libro singulis diebus subscribat is, quem in qualibet ecclesia episcopus statuerit: qui item, si ipse est qui Missæ sacrificium eo quouis nomine fecerit, ipse item manu sua subscribat, quoties aliquo eo nomine Missam celebrarit.

Is liber tuto sacristiæ loco asseruetur.

Quibus vero locis, ecclesiisve Missæ plures quam tres quotidie celebrantur, episcopus præter has cautiones punctatorem etiam secretum, vbi opus esse viderit, constituet.

re item poterit, idque secreto etiam, si ita expedire videbitur, qui iuratus in singulos dies notet, si qui erunt, qui debito Missæ celebrandæ muneri defuerint.

In vrbe vero aliqui ecclesiastici viri, ab eodem episcopo probati, in diœcesi item vicarii foranei, aliive, ab episcopo etiam constituti, libros Missarum celebrationibus notandis præscriptos, sæpe etiam de improviso recognoscant: inspicientque præterea notationes, per punctatorem occulte factas: ac singulis mensibus, aut tertio quoque mense, cum vnoquoque capellano præstiti muneris sui rationes inibunt, tum etiam illius testimonium scriptæ in ita rationis dabunt.

Nec vero cuiquam capellano non titulari, qui munus celebrandi certis stativæ diebus, aut ad certum tempus, aut in perpetuum susceperit, quidquam mercedis elemosynæve ex legatis piis, aliave quavis ratione, a quibusvis solvatur: neque id exigat absque episcopi, eiusve, cui id curæ ille dederit, mandato, eoque scripto: quod ne detur, nisi pro ratione præstiti muneris, cuius testimonium scriptum ab eo, de quo supra, re ipsa exhibuerit.

Anno autem expleto, vel breuiori temporis spatio, quidquid ob prætermisum celebrandarum Missarum munus, capellano tribui non debet: id omne fabricæ ecclesiæ præfectis, aut corporis Domini confratribus, in ea ecclesia constitutis, vbi ille Missarum muneri defuerit, aut aliis depositariis solvatur, ab episcopo constitutis: vt quot Missas celebrari ab eo prætermisum est, totidem eo nomine ab alio sacerdote celebrentur: aut ad ipsum in ornamentorum, quæ eisdem altaribus capellisve vsui sint, apparatus erogetur, prout episcopus expedire existimauerit. Vt autem & hoc diligentius præstetur & sacerdotibus consulatur, qui ob Missæ celebrandæ munus susceptum, ac præstitum, elemosynas sibi debitas, magno cum negotio, sæpeque cum detrimento ab iis, qui tribuere debent, consequuntur; episcopus, vbi expedire viderit, certos aliquos, probatosque homines depositarios deligat; quorum munus sit, illas exigere, custodire, tum statis temporibus pro ratione supra præscripta, capellanis sine mora soluere.

Et quoniam qui capellas, altaria, aliave beneficia ecclesiastica in titulum obtinent, quibus Missarum munus ali-

ANNO
CHRISTI
1576.

quod incumbit, non ab heredibus eorum, qui legata pia reliquerunt, vel ab aliis eiusmodi, sed ipsi per se fructus capellarum altarumve suorum exigere solent, cum iis sequestri ratione omnique alio modo episcopus agat: ut si muneri suo illi celebrandis Missis defuerint, fructuum restitutio locum habeat, eaque ad præscriptam, ut supra, rationem, pie utiliterque erogetur.

Quam sequestri & multæ rationem omnes adhibere debent, ut opus fuerit, cum capellanis quoque illis, qui etiam legati nomine, vel alia eiusmodi causa Missas celebrandas ad certum tempus, vel in perpetuum suscipiunt.

Qua in ecclesia, pro frequentiori, qui ob festi diei, indulgentiæve celebritatem, aut ob perpetuum populi, ac præcipuum deuotionis studium fit, ad eam concursu, elemosyna & crebrior & vberior Missæ celebrandæ nomine datur: in ea ne cuiquam sacerdoti eiusmodi elemosynam ob Missæ celebrationem, vilo modo aut prætextu flagitare, ac ne sponte quidem oblatam accipere liceat. Verum vnusquisque sacerdos illam in capsula, certo ecclesiæ loco, aut pro sacristiæ foribus eo nomine collocata deponendam curet. Cui capsulæ statis illis frequentioris concursus diebus, rector ecclesiæ, aliufve, cuius interest, aut is, cui episcopus hoc munus dederit, certum aliquem clericum spectata probitate præficiat: cuius sit illis diebus apud capsulam assidere, tum sigillatim, ordineque notare, quæ Missarum aliarumque precum nomine elemosyna detur accipiatue, ut pro illius notationis ratione rector aut sacrista, aut ille quem episcopus constituerit, sacerdotibus illius ecclesiæ, aliifve ad diuina officia concelebranda, eo celebritatis nomine euocatis statim præscribat: quid pro elemosyna oblata vnusquisque eorum illis diebus præstare debeat, quo plenius eorum, qui obtulerint, voluntati satisfiat.

Peractis autem diuinis officiis, quæ elemosyna eo nomine in capsulam coniecta est, illam idem vel ecclesiæ rector, aut alius, ut mox supra, sacerdotibus ita distribuat, ut eorum vnique partem pro ratione ministerii, officiiue præstiti, ex episcopi præscripto congruam tradat. Quidquid autem supererit, e capsula depromptum apud virum probum, quem episcopus delegerit, deponatur: ut

aut in aliam, quæ in eadem ecclesia fiet, celebrationem Missarum pie conferatur: liceat tamen in alias res erogari, necessario comparandas ad Missæ sacrificii cultum, decen-
tius in ea ipsa ecclesia peragendum; si ob ecclesiæ inopiam ita episcopus concesserit. Cuius etiam iussu in tabellam sacrificiæ referantur, si quæ commemorationes eo nomi-
ne, pro iis qui pie contulerunt eleemosynam, deinceps faciendæ erunt ab iis, qui in ecclesia Missæ sacrificium facient.

Qui vero parochi prope eas ecclesias habitant, ii iubente episcopo, populum suæ curæ commissum, diebus præfertim qui proxime præcedant illos certos dies frequentioris eleemosynæ, moneant, vt hac constituta eleemosynas eiusmodi recipiendi ratione, quas eleemosynas Missarum celebrationi dare quisque velit, eas non sacerdotibus aut clericis tradat, vel aliis, sed in capsulam deferat eo nomine constitutam.

Missæ initio psalmus, Iudica me Deus, & in fine euangelium sancti Ioannis euangelistæ, In principio erat, &c. dicine vnquam omittatur, nisi cum aliter in Missarum rubricis notatum fuerit. In ceteris item ne quid addatur, nec vero detrahatur, ac ne quidquam mutetur: sed ad vnguem id omne dicatur, quod in Missali nuper Pii quinti pontificis maximi iussu edito præscriptum est.

Si quem parochum, aliumve sacerdotem Missali Romano, quod item Pii quinti pontificis maximi iussu editum est, episcopus ad Missæ sacrificium deinceps non vti compererit, a Missæ celebrandæ munere illum arbitrato suo suspendat: tum pro culpæ contumaciæve ratione, aliis præterea pœnis afficiat.

Vt exploratum sit, an sacerdotes statarum ceremoniarum vsum peritiamque teneant: ipse episcopus cum aliquando Missæ sacrificio, quod illi faciunt, alios peritos sacerdotes præsentés adesse iubeat: tum aliquando singulos euocet, eorumque in Missæ sacrificio rite faciendo exercitationem ac peritiam per examen, experiendove cognoscat.

Quod prouinciali secundo Concilio iussum est, in Missa conuentuali & parochiali, cum corpus Domini eleuatur, signum sono campanæ dari: in aliis Missis id ita præstetur,

ANNO
CHRISTI
1576.

tur, vt tunc paruulum tintinnabulum, aut a latere altaris appensum, aut e sacristia allatum, a clerico ministro certis distinctis ictibus pulsetur.

Cum sacerdos ad altare accesserit Missæ sacrificium facturus, clericus, qui tunc illi ministraturus est, vbi alius non sit qui tunc hoc officium præstare possit, circumspiciat modeste astantes; & si quempiam animaduernerit marem vel feminam incomposito corporis habitu, aut alias contra præscriptas regulas prouincialibus nostris Conciliis, cum iniuria vel irreuerentia sanctissimi illius sacrificii interesse, moneat grauer vt opus erit: neque sacerdos ante Missæ initium faciat, quam omnes, qui adsunt, quemadmodum etiam Tridentino Concilio curæ episcopi commissum est, decenter cõposito corporis habitu declarauerint se mente etiam ac deuoto cordis affectu, non solum corpore adesse. Missa vero iam inchoata, si quid eiusmodi fiat, hoc idem officium admonendi itidem ille minister clericus præstet modeste & grauer. Si quis vero ab iis de eiusmodi monitus non resipuerit, quamprimum eorumdem cura deferatur ad episcopum, vt iure cum eo efficacius agatur.

Clericus sacerdoti Missam celebranti ministrans, semper indutus sit superpelliceo puro & mundo, eoque non lacero, neque vlla alia ratione indecenti: si contra fecerit, tum ipse, tum sacrista, tum ecclesiæ præfectus, tum sacerdos etiam, qui sibi ministrare permiserit, plectatur arbitratu episcopi. Hostias pro sacra eucharistia conficienda non laicus homo, nec vero femina faciat.

Vrceoli, qui ad sacrificii vsum adhibentur, quo distinctius atque certius aqua a vino dignosci possit, ne e stanno, argento, aliove metalli genere sint, sed plane e vitro, eoque perlucido, aut e crystallo confecti: itidem operculum oris habeant.

Caueatur, cum in Missæ sacrificio, quod etiam sine cantu fit, Missalis, aut euangelistaris liber, aut pacis instrumentum cuiquam, vel principi, vel magistratui, vel alii ad osculandum præbetur, ne id munus per laicum hominem, sed per clericum præstetur.

Ea fuit olim vigilantissimorum, sanctorumque episcoporum religiosa pietas, vt non modo in solennioribus anniuersariis celebratibus, sed fere in singulis festis & do-

minicis diebus, iisque præsertim in aduentu & quadragesima solenniter Missæ sacrificium celebrarent.

Quod institutum cum refrigeret, aliquando Innocentius III. pontifex maximus vehementer doluit. Cui sane rei in prouincia nobis commissâ prospiciendum atque consulendum est pastoralis cura nostra, iam sanctionibus Tridentinis, auxiliante Christo Domino, excitata ad reuocandam restituendamque ac studiose retinendam pristina pietatis disciplinam atque usum. Etsi igitur multiplicibus aliis episcopalibus curis, iisque variis & quæ etiam ad continendos inobedienciæ disciplinæque Christianæ officiis populos attinent, pluribus hoc tempore episcopi distineantur: ac solennioribus tamen diebus, quibus religionis Christianæ mysteria celebrantur, in diuinis officiis sacrisque solenniter faciendis, illos frequentius ac studiosius versari oportet.

Itaque his solennibus festisque diebus infra ordine præscriptis, quibus & patrum monumentis & veteri rituum ceremoniarumque Romanarum codice, eoque comprobato, & antiqua religiosaque nonnullarum huius prouinciæ cathedralium consuetudine, ab episcopis, prout ipsa Christianæ religionis mysteria postulant, solenniter fieri traditum est, Missæ sacrificium solenni pontificali que ceremoniarum ritu ab eisdem celebretur.

In sanctissima natiuitate Domini nostri Iesu Christi.

Die solenni circumcissionis, quæ est octaua natiuitatis Domini.

Die solenni epiphaniarum.

Feria quinta in cœna Domini.

Die sanctissimo paschæ resurrectionis.

Die sanctissimæ ascensionis.

Die sanctissimo pentecostes.

Die solennitatis sanctissimi corporis Christi Domini.

Die natali sancti Ioannis Baptistæ.

Die festo sanctorum apostolorum Petri & Pauli.

Die assumptionis beatissimæ semper virginis Mariæ.

In solennitate omnium sanctorum.

Die festo sancti, sanctæve, cuius nomine ecclesia cathedralis dedicata est: & die præterea festo præcipui patroni ciuitatis.

Die consecrationis ecclesiæ anniuersario.

ANNO
 CHRISTI
 1576.

Die item consecrationis suæ anniuersario.

Die primo Synodi diœcesanæ.

Diebus statis, quibus sacras ordinationes solennes episcopus habebit.

Diebus præterea aliis pro consuetudine suæ ecclesiæ, tum aliis item, quibus ex graui præsertim causa Missæ sacrificium solenni ritu celebrare eorum quisque censuerit.

Quo studiosius autem religiosa sua sollicitudine, sanctissimæque pietatis exemplis fidelium animos atque mentes ad religionis Christianæ officia episcopi inflamment; hoc etiam pro pastoralis officii munere curent, vt quibus diebus Missarum solennia in basilica cathedrali concelebrant; iisdem, quod antiqui instituti, consuetudinisque fuit, & vesperarum officium & matutinum solenni ritu ipsi obeant. Tum præterea iis diebus, vt religiosi cultus exemplo, sic sacra pastorali concione aut sermone intra Missarum solennia fideles sibi commissos pascere nullo modo omittant. Fideles vero quo magis a pastoribus suis religiosis vitæ exemplis, consilio, spectatisque virtutibus adiuuantur, eo vehementius se in omnem bene sancteque agendi partem excitare, tum cumulatius Christianæ disciplinæ officia præstare eos oportet.

Quare festis his diebus, cum frequentissimi ad Missarum episcopalium solennia conuenire studeant; tum e sacra benedictione episcopali aliquem salutarem fructum largiente Domino consecuturi, ne ante inde discedant, quam ab episcopo illam demisso humilique animo & genibus flexis de more acceperint. Vt id sane omni studio illi præstent, cum eos crebro præmonere, tum graui sermone cohortari parochi solicite curent.

Missæ sacrificium cum solenniter, præterquam pro mortuis, fit, cui episcopus præsens adsit, canonici & aliqua illius ecclesiæ dignitate præditi, quo tempore hymnus, Gloria in excelsis, & symbolum item & alia eiusmodi canuntur, ad episcopum ordine veniat, in cuius conspectu corona facta, tunc simul cum eo singulas illas Missæ partes dicant, pro ceremoniarum ritu ac ratione.

Quibus in ecclesiis cathedralibus dum vesperarum, aliarumve canonicarum horarum officia, Missarumque solennia ab episcopo solenniter fiunt; canonici item, quique

dignitatem obtinent, pluuialia, aliasve sacras vestes proli-
bri pontificalis Romani ratione non induunt; in iis ex eius-
dem & aliorum item de ceremoniis rite conscriptorum,
probatorumque librorum præscripto ad vsum introduca-
tur, aut intermissus reuocetur ille episcopalibus officiis
conueniens, pluuialia, aut dalmaticas, aliumve sacrum
vestitum, vtpote planetas, certis statis diebus induendi
mos. Itaque vbi illa indumenta totidem non sunt, quot
pro induentium numero esse deberent, quamprimum ad
officiorum pontificio, solennique ritu, vt decet, celebra-
ndorum vsum comparentur communi vniuersi capituli
sumptu: nisi iure, aut consuetudine, aliave ratione a sacri-
ficia, vel a fabrica, vel a singulis canonicis eum sumptum
præstari oportere episcopus censuerit; tuncque a quibus
debetur, plane præstetur temporis spatio, quod idem epi-
scopus præscripserit.

In ceteris quoque omnibus, quæ ad ceremoniarum ra-
tionem ritumque pertinent, regulæ in libro pontificali, ce-
remonialique item probato de diuinis officiis, pro tempo-
rum ratione, ritu Romano præscriptæ diligenter & accu-
rate omnino seruentur. Id autem omne præstari, atque in
vsum omnino introduci, episcopi cura sit.

Peraçto Missæ conuentualis sacrificio, vesperarum of-
ficiis in ecclesia absolutis, in quibus episcopus præsens ad-
erit, diebus dominicis ac festis, & aliis item, quibus ex ce-
remoniarum Romanarum vfu, ritumque moris est, solenni-
ter ipse benedicat. Quod sane etiam præstet peraçtis solen-
nibus processionibus, aliisque id generis officiis.

Cum episcopus statis præscriptis diebus quibus debet,
vel quia abest, vel morbo aliave causa occupatus distine-
tur, Missam, vesperasve, aut alia diuina officia solenni-
ter non celebrat, tunc eius loco hoc præstet, qui in ec-
clesia cathedrali primam sacerdotalem dignitatem ob-
tinet. Hic vero si aliquando abest, aut impeditus est; is
qui post illum sacerdotalem item dignitatem, vel cano-
nicatum obtinens, aliis dignior non impeditus adest, id
munus obeat.

Episcopo, in vrbe etiam extra ecclesiam cathedralem
pontificalia munera obeunti, vtpote consecranti vel recon-
cilianti ecclesias, cœmeteriave, aut ordines sacros, aut con-

ANNO
CHRISTI
1575.

ANNO
CHRISTI
1576.

firmationis sacramentum, aut sanctissimam eucharistiam frequenti populo ministranti, aut alia huiusmodi munera pontificalia exercenti, cum is iusserit, assistant, inseruiant, ministrentve, quicumque ex iis, qui dignitates obtinent, & de capitulo, ac reliquo ecclesie clero eidem episcopalia munera in ecclesia cathedrali exercenti, inseruire, assistere, ministrareve solent aut debent.

Archidiaconus, etiamsi sit sacerdos, vel prebendam etiam sacerdotalem, preter archidiaconatum obtineat, Missae sacrum solenniter episcopo celebrante, vt & in metropolitana, & in aliis huius provincie ecclesiis compluribus moris est, sui que muneris, euangelium canat: vel, vbi ex consuetudine id non seruetur, omnino vt diaconus, diaconalibus vestibus indutus, episcopo assistat.

Archipresbyter autem officio assistentis ad librum seruiat, nisi ex consuetudine preposito, vel alteri dignitate sacerdotali prebito, id competat. Cui muneri qui sine causa legitima ab episcopo approbata defuerit, distributionibus illius diei sibi debitis, & grauius ex contumacia eiusdem, episcopi arbitrato mulctetur.

Quod religiosi instituti, piaque consuetudinis fuit, & in compluribus adhuc huius provincie ecclesiis aliqua ex parte retinetur, pontificali quoque libro antiquo traditur, de diaconi, alteriusve ministri, & chori officio in episcopali benedictione, id ad vsum vbique reuocari, pastoralis curae est, cum praesertim ad inflammandam fidelium pietatem, preparandamque in episcopali benedictione attentionem attineat. Itaque diebus dominicis festisque, cum episcopus benedictionem de more impartiet, diaconus, vel alius minister, ad quem de more pertineat, cuiue episcopus iusserit, ad populum conuersus, his cantu solenni pronuntian- dis vocibus praeat: Humiliate vos ad benedictionem; tum a choro respondeatur: Deo gratias.

In maioribus autem solennitatibus aliquanto id solennius praestetur, ritu scilicet qui in antiquo libro pontificali ita praescriptus est, vt chorus primo dicat: Princeps ecclesiae, pastor ouilis, tu nos benedicere digneris; tum diaconus respondeat: Humiliate vos ad benedictionem: Post clerus humili voce concinat: Deo gratias semper agamus.

Demum episcopus solenniter benedicturus, dicat pra-

scriptas pro temporum ratione orationes, quæ ex libro antiquo pontificali descriptæ edentur.

ANNO
CHRIST.
1576.

Quod ex Felicis quarti pontificis maximi sanctione in Concilio prouinciali tertio decretum est, episcoporum prouinciæ consecrationes quotannis solenniter celebrari; id ita deinceps præstari decernimus;

Die anniuersario consecrationis, si dominicus, vel festus sit, episcopus solenni celebritate de eo dominico, festiue die Missam celebret, adiunctis pro se orationibus, in Missali Romano nuper edito præscriptis.

Si vero consecrationis anniuersarius dies in feriam, aut festum simplex cadit, Missæ sacrificium solenne de consecratione, prout in Missali Romano, faciat.

Quo consecrationis die episcopus exemplum etiam sequatur atque amplectatur sanctissimorum episcoporum, pontificumve, qui suscepti muneris curam, onus, & sollicitudinem in memoriam reuocantes, anniuersario eo die non solum sacrificio religiosisque precibus diuinæ bonitati gratias agere non destiterunt; sed concionibus, pastoralis caritate plenis, clerum populumque, expositis multiplicis suæ curæ partibus, excitare voluerunt, cum ad opem sibi a Deo implorandam, tum ad omnia religiosæ pietatis officia colenda.

Vtque consecratio episcopi a sacerdotibus, etiam sacrificiis, & a reliquo clero piis precibus recolatur, in calendario anniuersario, die suo notetur: tum populo etiam, ut moris est, denuntietur, ut is quoque sanctius illum diem veneretur: tum pro caritatis officio, quo erga episcopum & patrem esse debet, vehementius excitetur ad preces pro illo pie adhibendas.

Quod pii religiosique instituti in ecclesia fuit, quemadmodum ex sanctorum patrum monumentis, ex antiquo ceremoniali codice accepimus, ut nocte natalis Domini Missa, quæ in aurora celebratur, sicut illa in media nocte, & altera in die ipso natali caneretur; eadem in omni prouinciæ nostræ cathedrali & collegiata ecclesia, sub auroram etiam canatur, præsentem omni clero, qui diuinis officiis interesse solet aut debet. Quicumque defuerit, illa distributionis medietate mulctetur, legitimo impedimento cessante, quam proportionabiliter amitteret, si a Missæ sa-

ANNO
CHRISTI
1576.

crificio solenni, quod media nocte fit, abesset. Idem quoque præstetur in parochiali quacumque ecclesia, vbi alia duæ eiusdem diei Missæ canuntur.

Quibus diebus, ex Missalis Romani rubricarum præscripto, in ecclesiis cathedralibus & collegiatis Missas duas conuentuales celebrari oportet, ex ambæ canantur; tum cantu item celebretur si quæ præterea alia Missa eodem, vel alio die, ex consuetudine legatove pio aut alio iure ibi cani debet.

Quod si capitulum præstare omiserit, neglexeritve, non solum illius diei, in quo huic muneri defuerit, verum alterius etiam diei distributionibus mulctetur; & alio die suppleantur omissa.

Diebus dominicis, festisque aliis, quibus officium duplex peragitur, canonicus hebdomadarius, dum vesperarum officium obit celebratve, pluuiiale induat; tum etiam duo ecclesiæ ministri pluuiialibus induti adsint, eaque munera præstent, quæ præstari moris est.

Iisdem præterea diebus diuina singularum horarum canonicarum officia, psalmi scilicet, hymni, antiphonæ, responsoria, & reliquæ horariæ preces, non verbis recitentur, sed stata modulatione canantur. In maturino tamen officio, & prima, si ita episcopo videbitur, præterquam in anniuersariis festorum dierum solennioribus celebritatibus, canora, distincta tamen, vocum pronuntiatione psalmos dici liceat; at hymni, antiphonæ, responsoria, & reliqua eiusmodi, tum præterea psalmi ad laudes stata omni cantus modulatione omnino pronuntientur.

Vbi vero, vel instituti, vel consuetudinis est, festis diebus, matutini etiam, vel primæ psalmos, aut aliis præterea ferialibus diebus reliquarum horarum psalmos, & omne officium cantu præstari: illud institutum, consuetudinemve perpetuo retineri iubemus. Si vero quid aliquando inciderit, quamobrem diuina officia diutius, quam temporis ratio postulat, protracta sunt; tum episcopi concessu, iussuue, horaria sextæ & nonæ officia, si minus stato cantu possunt, verbis solum, distincte tamen & in choro pronuntia-ri & præstari licebit.

Festis vero dominicisque diebus, & aliis, quibus concio aut solennis processio, aut sacra ordinatio habetur, si ma-

tutinum officium media nocte non dicatur, ita saltem anticipata episcopi iudicio hora inchoetur, vt & aliarum deinceps horarum officia, & Missas singuli sacerdotes, & Missam conuentualem collegiatim tempore suo ex instituto peragant, vt concioni interesse possint.

Quod de assistente, pluuiali induto, in Concilio provinciali primo decretum est, ita dumtaxat locum habere decernimus, vt episcopo, & alii episcopalibus insignibus videnti, is adhibeatur alii, præterea nemini.

Dominicis, & festis, & aliis item diebus, quibus officium duplex peragitur, canonici duo, vnus, qui diaconale, alter, qui subdiaconale ministerium præstet, canonico sacerdoti, Missam conuentualem celebranti, ministrent. Sicubi vero aliis etiam diebus per canonicos id præstari solet, id deinceps etiam seruetur perpetuo.

Vbi vero præ paucitate canonicorum, illis canonicis duobus in Missæ conuentualis sacrificio ministrantibus, numerus eorumdem, qui in choro adsunt, congruus episcopi iudicio non erit; liceat eidem episcopo alios duos non canonicos statuere, qui illis duplicis officii diebus, qui tamen ex præcepto, consuetudineve non coluntur, loco canonicorum diaconale & subdiaconale ministerium obeant. Omnino autem diebus etiam ferialibus diaconus & subdiaconus, dalmaticis induti, Missæ inseruiant in cathedralibus, & collegiatis ecclesiis quibuscumque, nisi vbi episcopus censuerit ministrorum numerum adeo exiguum esse, vt id fieri non possit. Cuius item episcopi ius sit decernere, qui munus huiusmodi præstare debeant, si modo illud iam attributum perpetuo ex institutione vel consuetudine non sit.

Dignitatem obtinenti, & canonico item, & alii cuiumque chori officiis adstricto, almutiam, superpellicum, cappam, aut aliud canonicale aut proprium sui ordinis vestimentum, pro temporis, vel diuini officii, quod obit, vel profui in ecclesia, chorove muneris ratione, non induto, distributio statæ canonicæ horæ ne detur, in qua hic ille sine eiusmodi indumento adfuerit.

Ne quis canonicus, dignitateve præditus, aut ecclesiæ cuiusuis minister, clericusve quicumque, dum horariis diuinarum precum officiis interest, aut processiones,

fune-

ANNO
CHRISTI
1576.

ANNO CHRISTI 1576. funera, vel functiones ecclesiasticas obit, superpelliceo, aliove sacro indumento indutus, chirothecis etiam manus induat.

Horæ sextæ & nonæ item officia diuina, ante, aut post Missæ conuentualis sacrificium, pro ratione temporum, & officii diuini, ad præscriptum rubricæ Missalis Romani celebrentur; nisi aliquando vrgens causa incidat, quamobrem illo alio tempore, quam præscriptum est, in choro tamen, celebrari peragique episcopus iusserit.

Quibus in ecclesiis diuinum canonicarum horarum officium de beata Maria virgine recitari aut solet, aut debet, earum clerus vniuersus illud in choro præsens pariter recitet, atque officium, quod de Domino dicitur: id vero ita, vt singulas horas canonicas vnus officii, cum singulis alterius, ex breuiarii Romani præscripto, ordine coniungat.

Quicumque ab vnus horæ officio de beata Maria abfuerit, distributione illius horæ perinde mulctetur, ac si ab horæ eiusdem officio, quod de Domino recitatur, abfuerit.

Calendarium, quod ex Concilii prouincialis primi decreto pro certa diuini officii recitandi ratione, quotannis edi oportet, si minus constat, a quo confici, edive debeat; episcopus deligat, constituatve, qui hoc præstet, neque id cuiquam recusare liceat.

Ita vero, a quo debet, in tempore conficiatur, vt & mense saltem ante natiuitatem Domini in lucem emissum sit. Ante vero quam prodeat, episcopo tradatur, qui recognoscat, aut ab aliquibus, quos eius rei peritos delegerit, recognosci iubeat.

De sancto, cuius sacrum corpus, aut caput, aut brachium, aut crus, aliæve sacræ reliquiæ, episcopi iudicio insignes asseruantur, duplex officium fiat, in ea tantum ecclesia, vbi reconduntur: nec vero in aliis, nisi regulis breuiarii Romani id præscribatur, aut alia causa grauis episcopi iudicio infit.

De sanctis item, quorum altaria in aliqua ecclesia sunt, duplex in ea tantum ecclesia fiat; idque tunc solum, quando scilicet ex antiqua, probataque consuetudine, vel iusta alia causa episcopus censuerit faciendum.

De iis, qui beati dicuntur, neque sedis apostolicæ auctoritate in sanctorum numero adscripti sunt, horarum diuinarum precum officium ne fiat; nisi consulta eadem sede apostolica, facultateque literis pontificiis concessa.

Episcopus pro temporum ratione ac vicissitudine certam horam certumque interuallum pulsandis campanis præscribere curet, quibus diuinorum officiorum significatio detur. Quæ certa, interuallisque distincta pulsationis ratio in tabella edita ordine notetur; vt & vrbani & diocesani ecclesiis vsui recte accommodata, vbique eadem ad præscriptum eiusdem episcopi seruetur.

Officia diuina, sicut alia semiduplicia sunt, quædam duplicia, alia simplicia: ita pro eorum ratione certam regulam in iis singulis celebrandis adhiberi oportet.

Quare episcopus duobus de capitulo, quorum alter ab ipso, alter a capitulo deligatur, aliisque ecclesiasticis hominibus rituum scientia & vsu peritis, quos ipse delegerit, in consilium adhibitis, cantus modulationem, hominum numerum, & qualitatem, vestium apparatus, campanarum sonum, ministrorumque rationem pro illorum ritu præscribat, in iis scilicet, quæ adhuc Conciliis prouincialibus præscripta non sunt, donec alio tempore in Concilio prouinciali certa eorum ratio statuatur, & vt rite, & diuino cultui congruenter omnia præstentur.

Quæcumque vero aut in hoc, aut in superioribus Conciliis prouincialibus de festis duplicibus seruari iustum est; ea in ecclesiis, ritu Ambrosiano vtentibus, cum pro illius ritus ratione nulla sit simplicis, aut semiduplicis, aut duplicis officii distinctio, sed tantum solennis, aut non solennis, in festis iis locum habeant, quæ licet ex præcepto, consuetudineve non colantur, officio tamen solenni celebrari in calendario, aut breuiarii rubricis præscribetur.

Sicut sancta mater ecclesia pro temporum officiorumque ratione, sacrarum vestium apparatus, ornatumque coloribus distinctum esse voluit; ita, quemadmodum etiam Missalis Romani rubrica præscribit, in omni ecclesia & altare, & sacerdos celebrans, sique solenniter fit, diaconi etiam & subdiaconi, & alii eiusmodi ministrantes sacro vestium amictu, vt pro ecclesiarum facultatibus fieri potest, induantur: qui colore distinctus, diuino-

ANNO
CHRISTO
1574.

ANNO
CHRISTI
1576.

rum officiorum ritui, & temporum rationi conueniat.

Cum clerici defunt, qui cantorum in diuinis officiis partes præstent, ita vt laicos homines ad id muneris aliquando mercede conduci adhiberive necesse sit; tunc ii non solum in Missa solenni & diuinis officiis, id quod in compluribus huius prouinciæ ecclesiis vsu seruatur, sed & in processionibus, & in funeralibus, & in aliis ecclesiasticis actionibus, ad quas vel in ecclesia vel foris adhibentur, cum id munus gerunt, habitu clericali superpelliceoque decenti, ad Conciliorum prouincialium præscriptum vtantur: vita præterea & moribus ab episcopo scripto ante probati sint. Nec vero contra quam præscriptum est, cuiquam laico in ecclesia musici, cantorisve munus illis diuinis ecclesiasticisve officiis, aut in ecclesia, aut foris concelebrandis committatur: nec rursus ille suscipiat geratve, pœnis mulctisve propositis arbitrato episcopi.

Eas autem pœnas luat, tum qui susceperit, tum qui commiserit, dederit, conduxerit, permiseritve, quicumque sit, siue capitulum, siue fabricæ administratores, siue rector ecclesiæ, siue confratriæ præfecti, siue alius quispiam, ad quem id pertineat.

Triduo illo hebdomadæ sanctæ, quo ex sanctæ ecclesiæ Romanæ consuetudine strepitus & fragor fieri solet ad significandam in Iesu Christi passione illarum rerum omnium commotionem, is semel tantum post extremam matutini officii orationem adhibeatur, ad rubricæ Romanæ præscriptum.

Cura vero sit eorum qui ecclesiis præsunt, cauere, vt a populo religiosa pii mœrentisque animi meditatione ille fiat.

Præfectus chori, vbi ex antiqua probataque ecclesiæ institutione nominatim nemo est, neque alius item, quem huic muneri episcopus præfecerit, eiusmodi officio fungatur, vt primo Concilio prouinciali cauetur, qui digniori chori loco sedet: id vero, quoad alium ei muneri episcopus arbitrato suo proposuerit. A quo officio quando-cumque eum amouere, tum rursus confirmare episcopo liberum sit. Qui autem ex antiquo probato instituto gerit, si ei cura ac vigilantia minus aptum aut negligentem, aut alias non recte vtiliterve munus suum præstantem

Concil. Tom. 36.

Zz ij

animaduernerit, illum amouendi, & eidem muneri, illius loco, alium præficiendi, ius item & facultas omnis eidem episcopo libere competat.

De processionibus.

CVM supplicationes publicas, solennesque fieri opus erit, primum earum causa processionibus agantur, deinde Missa solenniter celebretur, nisi aliter ob causam episcopus aliquando iusserit. Clerus etiam regularis, piarumque confratrarum homines, populus denique omnis cum ad ecclesiam, ubi supplicandi causa statio fiat, processerint, inde ordine item redeant ad ecclesiam, vnde discesserint, vt etiam primo Concilio prouinciali decretum est, nisi episcopi præscripto in ecclesia, ad quam ventum est, processio absolunda, & dimittenda sit: tuncque inde ad suas quique ecclesias, benedictione episcopali, aut missione de more facta, collegiatim cruce præcedente abeant licet, peractis ante supplicationum, prout ritus est, solennibus precibus atque orationibus.

Quæ vero in hoc supplicationis munere precum & orationum officia in ecclesia, ad quam itum est, quæcumque illa sit, peragenda sunt; a capitulo cathedralis, in diœcesi autem a clero primariæ sæcularis ecclesiæ, non illius, ad quam supplicandi causa processum est, rite præstentur, nisi antiqua consuetudo aliud suaferit.

Missæ item sacrificium cum ibi faciendum est, illud a capitulo clerove cathedralis, & in diœcesi primariæ sæcularis ecclesiæ solenniter fiat.

Quo tempore reliquus clerus discedat licet, missione solenniter facta, vt in suis quisque ecclesiis conuentualem parochialemve Missam concelebret: nisi aliter quandoque episcopus iusserit.

Clero ad ecclesiam conuenienti, processionibus, supplicationibus, alteriusve eiusmodi officii causa, locus aliquis ecclesiæ illius ample quantum potest patens constituitur; vbi simul vniuersus, si potest, alioqui collegiatim saltem vnusquisque ordo conueniat, & tacite precando consistat, donec illas obeat; ne per ecclesiam vagetur, aut quidquam aliud admittat, quod Concilio prouinciali secundo vetitum est.

Clericorum vero sit, ostiarii functiones in ecclesia

ANNO
CHRISTI
1576.

cathedrali obeuntium, ecclesiasticos homines, supplicationum processionumve causa in eum certum locum congressos, si quos vagantes, deambulantes, colloquentesve animaduernerint, episcopi auctoritate prohibere: tum etiam contumacium nomina ad eundem deferre.

Constituatur episcopus certos homines, qui clerum ad supplicationes procedentem dirigant: tumque aliquando, cum opus est, eundem subsistere moneant: tum etiam, qui populum in ordine consistere, mulieres velatas incedere, aliaque eiusmodi opportune in ipsa etiam via moneant, præcipiant, atque ut feruentur, efficiant omni sollicitudine.

In omni processione, in illa præsertim quæ solenni die corporis Domini agitur, clerus sæcularis, superpelliceo mundo candidoque indutus, ut adsit præmoneatur.

Cum ad processionem clerus vocatur, quid psallendum, quid canendumve ei sit, ut opportunum erit, significetur.

Canant omnes: cum vero aliquot canentibus aliis canere non licet, qui bini incedunt, submissa voce psalmum hymnum, antiphonam, precemve piam inter se dicant, supplicationi, quæ sit, mysteriove conuenientem.

Clerici omnes sæculares, & regulares, & qui in basilica cathedrali dignitates obtinent, bini semper procedant: neque item inter eos villo modo laici homines, quocumque gradu sint, interiecti incedant, neque item inter episcopum & eosdem laicis locus sit.

Quicumque in processione erratum contra tabellæ præscriptum commiserit; pro præscripta ratione punctator sigillatim nominatimque illum notet.

Sacrarum imaginum insignia, vexillave cleri, ne laicus homo in processione præferat: vbi clericus quisquam est, qui hoc munus præstare possit.

In omni ecclesia, vnde ad statas processiones clerum populumque egredi solenne est, vbi primum procedendi initium fit, campanarum omnium pulsationes solenniter tam diu adhibeantur, quoad inde clerus vniuersus in processionis munere egressus sit. Idemque cum a processione reditur, præstetur.

Idem in ecclesiis fiat, quæ in vicinia sunt, vbi processio agitur.

Musici vero cuiusvis generis instrumentis in processio-
nibus sonari, ne vlllo modo permittatur.

In supplicationibus, processionibusve, quæ summi pontificis, episcopiue iussu in exteriori aut interiori ecclesiæ circuitu aguntur, canonicis & aliis chori ministris, qui distributionum quovis modo participes sunt, tantum ex communi residentiæ censu distribuatur, quantum ipsis dari solet, cum in choro præsentis horæ tertiæ officio adsunt. Si vero pro feriæ festique ratione, quo processio agitur, non in circuitu ecclesiæ, sed per urbem, opidumve illa fiat, agaturve, triplum detur.

Quæ omnis distributionum portio detur iis tantum, scilicet, qui illas præsentis obeunt.

Quod ad alios autem clericos attinet, qui processioni, supplicationive interesse debent; nec vero distributionum participes sunt, cum iis episcopi arbitrato certis mulctis, pœnifve agatur.

Quod in multis huius provinciæ locis religiosæ consuetudinis est, retinere, aut sicubi non est, introducere episcopi studeant, vt omnes, tum mares, tum feminæ sacro solennitatis sanctissimi corpus Domini, religiosoque die, eam processions celebritatem non e fenestris, neque omnino e superiori loco inspiciant, sed eam prosequantur, omni piæ religiosæque venerationis studio. Itidem præterea curent de aliis publicis processionibus, cum illas omnes populum supplicem prosequendo pie obire institutum sit.

Si quæ eleemosynæ, panis aut vini, aut aliorum ciborum, certo constituto tempore, pii etiam legati iure, aliove quovis nomine distribui debent; earum distributio processionum supplicationumve tempore fiat: quo minus illa comestationibus, crapulisve occasio præbeatur, sed illis peractis id agi liceat.

Vnusquisque episcopus pro solennium processionum, & eiusmodi actionum ratione decernat, tum qui e clero, tum quibus diebus pluuiæ illis obeundis induant.

Interea vero mos & vsus metropolitanæ ecclesiæ hoc in genere seruetur.

In Missæ etiam solenni sacrificio, processionibus, & aliis eiusmodi sacris actionibus cautio sit, vt ecclesiasticas functiones, quas in illis præstari oportet, eiusmodi sint & cum

Anno
CXXXIII
1574.

ANNO
CHRISTI
1576.

corpus Domini in Missa eleuatur, cereorum accensio & sustentatio & cleri in processionibus item disponendi, dirigende ratio & id generis alia laicorum hominum opera, ministeriumve ne adhibeatur: sed in iis, aliisve eiusmodi generis functionibus obeundis præsto sint sacristiæ custodes, clerici, tum magistri chori, vel ceremoniarum adiutores, alique ecclesiastici ordinis homines, quorum ministerium ecclesiasticarum rerum vsui, functionive additum est, tum alii item clerici, quibus ea munera episcopus assignarit.

De funeribus & exequiis.

SICVT episcopus dum in vita est, sanctæ pastoralis sollicitudinis studio debet salutem animarum inuigilare; ita illud cum omni ratione coniunctum est, vt post eius obitum ecclesiastici ordinis homines & laici item, quorum curæ, gubernationique pastoralis præfuit, grata piaque memoria episcopales vigilias ac labores, quibus ille in eo munere gerendo perfunctus est, prosequantur, pro illius anima in primis Deum religiose precantes.

Quamobrem præterea, quæ de episcoporum exequiis primo Concilio prouinciali sancita sunt, hoc etiam decernimus; vt parochi & sacerdotes singuli, tum urbani, tum diocesani, vbi primum de obitu episcopi sui nuntiatum est, nouem singulis post eum nuntium diebus, quibus per ecclesiastici officii ritum potest, Missam de mortuis pro illius anima celebrent; aut saltem statim pro defuncto episcopo orationem dicant, vt in æterna recipiatur tabernacula: capituli vero sit, de episcopi obitu diocesanos parochos certiores quamprimum facere, eosdemque huius officii monere.

Populus itidem pro paternæ sollicitudinis, caritatisque officii, quæ ille viuus pro omnium salute præstitit, hoc communi parenti mortuo reddat, vt religiosis precibus, aliisque piis suffragiis illius animam adiuuet.

Ad quam sane rem suum quisque populum parochus cum vsu venit, iis præsertim nouem diebus hortetur accurate ac diligenter.

Ne quicquã ex vlla cuiusuis ordinis ecclesia mortui cadaver perpetuæ sepulturæ traditum asportari liceat, nisi facultate ab episcopo impetrata, eaq; literis nominatim exarata.

Parochus, intra cuius parochiæ fines aliquis alienæ parochiæ occisus est, eius cadaver libere alio transferri nullo prætextu prohibeat: nihilque ea de causa accipiat. Si vero translatio ea cum funere fit, liberum ei sit vti iure suo.

Funeribus defunctorum officiis anniuersariis concelebrandis, cum rector ecclesiæ præter clericum ministrum suum, alios etiam sacerdotes, clericosve, quorum ministerio, operave vtatur, accersere, adhibereve necesse habet. hoc ordine, nisi aliud defunctus, heredesve illius voluerint, illos euocet; primo scilicet, si quos habet illius animarum curæ gerendæ quouis modo socios, collegas, adiutoresve, tum illius ecclesiæ titulares, vel canonicos, vel chori ministros, vel demum capellanos item, deinde clericos alios ecclesiasticæ functioni, officiove in ea ecclesia ad dictos, adscriptosve; tum præterea alios, quos mortui heres, aut is, cuius interest, accersiri, euocarive maluerit. Nec vero plures adhiberi vlllo prætextu etiam huius decreti liceat, quam ille velit, vel sacerdotes, vel alios, etiam clericos tantum, puerosve clericali vestitu indutos, etiam quos illi euocati secum duxerint; neque rursus ad eleemosynæ, emolumentive cuiusuis generis, eo nomine percipiendi partem vllam, neque denique vllum non vocatum admitti.

Illud præpositi, archipresbyteri, parochi, rectores & alii quicumque clerici caueant, ne ad funus ducendum, aut officia pro mortuis celebranda alios pro se mittant, emolumentum, aut eius partem ipsi percepturi, neque secum pueros aut clericos ea spe perducant, mittantve, vt eleemosynæ, quæ illis data erit, participes ipsi sint; nec sane vero vllam eius partem vlllo quouis prætextu etiam sponte oblatam capiant; neque item qui mittuntur, plus capiant, quam si proprio solum nomine vocati essent.

Funeris ducendi certa hora constituatur, qua omnes quicumque euocati sunt, conueniant, vt nulla interposita mora ad illud procedatur.

Cautio sit vt ne simplices homines quidquam superstitionis causa apud mortuum in feretro, aut in eius manibus ponant, aut aliud, quod superstitionis speciem præ se ferat, aut suspicionem habeat, committant.

Vbi ex nostra in Concilio primo prouinciali edita con-

stitu-

ANNO
CHRISTI
1576.

stitutione pallium ad cadaueris feretrive tegendi vsū, quacumque ratione comparatum est, omnibus illud gratis accommodetur, vbi vero paratum nondum est, parochialis viciniae hominum non ecclesiae rectoris sumptibus comparari decernimus.

Sin autem neque illi parent, neque mortui heres item; sine pallio cadauer efferatur, quousque id praestetur.

Cadauer cum effertur, via procedatur, quae a domo ad ecclesiam recta ac breuis sit: si vero vsque adeo breuis & compendiosa est, vt ordines eorum, qui funus comitantur, intra illius fines contineri non queant, tunc via paulo longiori funus ducatur, idque iussu concessive sacerdotis, qui funeri praest.

Omnes, tum qui dignitates obtinent, tum canonici, etiam metropolitanae & cathedralis ecclesiae, tum alii praeterea quicumque clerici, quibus in funere candelae, aut cerei, intortitiave dantur, eas, eave accensa in funere manibus ipsi deferant.

Sermo si quis in funere habeatur, non domi, aut alio eiusmodi loco, sed in ecclesia habeatur.

Nec cenotaphiis, aut quas vocant, tumbis, pallia altarium adhibeantur.

Eleemosyna, quae clero ob funus, aut defunctorum officium datur, ne in ecclesia, coemeteriove, aut spectante populo, sed eo remoto, locoque separato, factis exequiis officiiue distribuatur.

Ne pactiones de funere, aut de exequiis pro mortuo celebrandis cum defuncti herede, aut alio, ad quem pertineat, a parcho, aliove ea conditione fiant, vt certa cerarum pars quae exequiarum officiis supererit, ipsi heredi, aut alteri restituatur.

Ne parochi, aliive clerici, neque item exequiarum curatores, aliive, quicumque in funere operam ponunt, pignora capiant, quibus sibi caueant de funerali eleemosyna, aut de eorum operae in funere praestitae mercede.

Ecclesiae metropolitanae, vel cathedralis, vel collegiatae capitulum, ac singuli de capitulo in funere, funerisve officio, contenti eleemosyna sint, quae generatim ipsi vniuerso capitulo, aut sigillatim vnicuique de capitulo dari solet.

Idem parochi, rectores, sacristiae custodes, & alii clerici

inviolatè seruent ad episcopi præscriptum. Pro crucibus autem & quæ circa cadauer aut cenotaphium disponuntur, pro campanis item, lampadibusve, aliove prætextu, aut nomine, nihil præterea capiat, exigatve, nec capitulum, nec quisquam de capitulo, nec rector, nec sacrista, custos, aliusve clericus quicumque, nisi si quid est quod fabricæ, aut sacristiæ, campanarum nomine dari piæ consuetudinis episcopus esse censuerit; idquæ vere in eum vsum cedat; at pro crucibus nihil omnino, quouis etiam fabricæ, vel sacristiæ nomine accipi liceat.

Quantum clericorum vfitato nomine dari solet, tantum custodibus, qui in minoribus ordinibus constituti sunt, detur; si in sacris fuerint, habeant quantum sacerdotum nomine datur.

Qui vero custos vel crucem prætulerit, vel campanas pulsauerit, tunc ille accipiat, quod eo nomine tantum dari statutum est.

Qui funeris curationem aliquam habere solent, vtrpote antiani, aliique quocumque nomine vocati, qui item corpori sepeliendo operam nauant; eos accipere non vetamus quod pro officii sui, quod ipsi præstiterint, opera dari consuevit.

Crucis vero, vel campanarum, aliove quouis nomine, ne ab iis quidem quidquam in funere, vel funeris, vel exequiarum causa, exigi accipere liceat.

Eius vero generis homines, & alii qui in funus se ingerunt, nec quidquam operæ ponunt, nihil omnino consequantur.

Quod primo Concilio prouinciali sancitum est, id explicatius nunc vetamus, vt ne scilicet clerici, neve alii quicumque sint, qui aliquam in funere curam ponunt, vestes, indumenta, ornamentave cadaueri adhibita, nisi a sponte offerentibus accipiant, sed gratis ac sine mora iis, ad quos pertinent, omnia plane restituant, reddantve.

Pro loco, in quem mortuus infertur, a nemine, ne sacristiæ quidem aut fabricæ ecclesiæ, aut confraternitatis alicuius, alteriusve pii vsus nomine, quidquam prorsus exigatur: pias tamen & laudabiles consuetudines, vt primo Concilio prouinciali iussum, in hoc etiam episcopus seruari iubebit.

ANNO
CHRISTI
1576.

ANNO
CHRISTI
1576.

Capitula, canonici, & alii ministri, quicumque sint, ecclesiarum, ne cenotaphii, quod in officiis pro mortuis ex tabulis struitur, nomine quidquam capiant.

Qui in funere officiiſve funeralibus vel exequiis quidquam vt infra, peccarit, eius funeris officiiſve funeralis omni eleemofyna, emolumentoque careat omnino; poenaque fit episcopi arbitrio, tam ei, si acceperit, quam praefecto, rectorive, qui dari curarit, consenserit, permiseritve.

Quicumque a funere, funeralibusſve officiis eiusmodi abfuerit.

Qui etiam ante temporis vel officii punctum ab episcopo praestitutum non adfuerit.

Qui funere officioſve pro mortuis peracto discesserit, quod fit, dum corpus sepulturae traditur.

Rursus qui non peractis funeralibus officiis discesserit.

Qui item habitu prout episcopus praescripserit, non conuenerit, interfueritve.

Qui contra decretorum prouincialium praescriptum quidquam in illa peccarit.

Qui item alia commiserit ex iis, ob quae episcopi iussu pro absente habendus fit.

Qui item funeris, exequiarumve curatores, utpote antiani, vel alio vocati nomine, per se muneris sui partes non obierint.

De distributionibus.

QVIBVS in ecclesiis tertia pars fructuum reddituumve dignitatibus, personatibus, officiisque obuientium nondum ex Tridentino decreto in distributiones diuisa est; id episcopus, ubi expedire censuerit, praestet. Diuisione vero facta, quicumque ex episcopi praescripto, functiones, ministeriumque debitum quolibet statuto die non expleuerit, distributionem illius diei amittat, quae Tridentini Concilii iussu, fabricae ecclesiae, aut piorum locorum vsui, episcopi arbitrato attribuat.

De distributionibus item quotidianis ex tertia illa parte fructuum, decreto Tridentino praescripta, vel constituendis, vel augendis, ubi nondum illud actum est, quamprimum episcopus praestet. Quibus etiam in ecclesiis, vel cathedralibus vel collegiatis, quamuis reliquis diuinis officiis congruus quotidianarum distributionum census alli-

gnatus sit, aliquibus tamen canonicis horis, aut ceteris officiis, etiam extraordinariis, quavis auctoritate institutis, nulla quotidiana distributiones adscriptæ attributæve sint, aut si attributæ sint, exiguæ illæ quidem atque vsque adeo tenues, vt verisimiliter negligantur; in iis episcopus vel de communi residentia, distributionumque quotidianarum censu, si amplius sit, certam portionem arbitrio suo congruam, capituli ac reliquorum, qui eiusdem census participes sunt, consensu detrahat, eamque ipsam statam vnicuique ex illis canonicis horis officiisve attribuat, adscribatve perpetuo, vel omnino ipse auctoritate & facultate sibi eodem Tridentino Concilio data, quemadmodum etiam a sancta sede apostolica declaratum est. Decretum itidem illud Tridentinum exequatur, vt scilicet e fructibus redditibusve cuiusvis generis, qui dignitatibus, canonicatibus, personatibus, aliisve obueniunt, congruam partem, quæ tamen tertiam non excedat, arbitrio suo statuatur; quam in quotidianas distributiones conuersam, singulis his diuinis officiis horisve canonicis, quibus nulla vel tenuis tributa est, certam distribuendam perpetuo assignet, vt stata ea congruaque portione constituta vel adiuncta, illæ deinceps verisimiliter non negligantur.

In distributionum autem tenuitate dignoscenda, ratio semper habeatur tum canonicorum, tum aliorum omnium, quibus illas percipiendi, si residentes munus suum obeant ius competit: siue illi modo præsentibus residentia munus vere præsentent, siue absentes ob legitimam etiam causam impedimentumve residere, ea cessante, deberent aut possent.

Parochus vero qui canonicatum dignitatemve, ac simul ecclesiam parochialem legitime obtinens, residentia parochialis munus obit, vt literis Pii quinti pontificis maximi sancitum est, illius vel dignitatis, vel canonicalis præbendæ fructus redditusve capiat: at tertia eius partis ne particeps sit, quæ eiusdem Tridentinae sanctionis auctoritate, in distributiones conuersa, sibi absenti obuenire non potest, nec debet; sed aliis præsentibus, chorique officia obeuntibus, accrescat; aut episcopi arbitratu, fabricæ ecclesiæ, piisve locis attribuat, ad eiusdem Concilii Tridentini præscriptum.

ANNO CHRISTI 1576.

ANNO CHRISTI 1576.

ANNO
CHRISTI
1576.

Vt diuinis officiis obeundis, quoad eius fieri potest, apti & idonei ministri adscribantur, cum aliqui deinceps in cathedralibus aut collegiatis ecclesiis se in canonicorum residentium collegium cooptari, & ad ius distributiones percipiendi admitti petunt, hæc seruentur;

Primo, vt ab ea re omnis ambitio absit, qui cooptandus erit, hoc iureiurando obstringatur;

Ego N. per hæc sancta Dei euangelia iuro, me neque precibus, neque precio, neque alia ratione egisse, aut alias curasse, quo minus hoc experimentum integre, fideliterque fieret: sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei euangelia.

Deinde periculum experimentumve fiat, an qui se cooptari petit, ad omnia ea recte in cantus modulatione præstanda idoneus sit, quæ aliquo modo aut tempore ad eius munus partesve pertinere possunt; hocque pro ratione & diuersitate presbyteralis, diaconalis, & inferioris etiam functionis. Id vero fiet in conuentu capitulari, duobus ex capitulo adhibitis, qui primo iurati se nihil fraudis in ea re sibi commissa, facturos esse, hoc præstent, vt ei, de cuius cooptatione agitur, certos locos, scriptave, quæ cantu enuntient, primum assignent; tum propius assistendo videant, num is modulatione, aliove modo erret.

De eodem autem approbando postea agetur, resque occultis suffragiis permittetur, quibus statim deliberetur ac decernatur.

Cum de mansionarii, aut alterius ecclesiæ ministri, qui canonico inferior est, cooptatione agetur; is etiam præscripta canonicis cooptandis ratione a capitulo canonicorum probetur. Cui probationi quatuor, pluresve eiusdem ordinis ministri, a præfecto capituli peritiores selecti, interesse possint; quorum de eo cooptando sententiam capituli præfectus rogabit: tum illis remotis de approbatione aut reiectione capitulum decernet, suffragiis occulte latis.

De eo autem, qui in ecclesia cathedrali post episcopum, aut etiam in collegiatis primam dignitatem obtinet, experimentum periculumve fiat ab episcopo solum, eiusve vicario, adhibito in consilium præfecto chori & canonico vno ex capitulo illius ecclesiæ; in qua is, de quo agitur, di-

gnitatem habet, & aliis præterea peritis viris, quos aliunde adhiberi episcopus maluerit.

Quibus vero in ecclesiis antiqui probatique instituti est, de eo etiam a capitulo examen experimentumve fieri, id huius decreti auctoritate non abrogetur; sed capitulo præscripta supra in canonicis probandis ratio in ipso etiam probando seruetur.

Si cooptatio, probatiove vlla fiet, illis supra præscriptis rationibus non seruatis, irrita sit ac plane nulla.

In ipso probationis examine, in primis ecclesiæ magis minusve insignis, ratio aliqua habeatur.

Non solum de ea facultate periculum fiat, quæ ab arte, & ab ea exercitatione proficiatur, sed de ea quoque, quæ est a natura: videndumque num cuiquam natura alicui impedimento sit, quo minus obire munera sua si non perfecte, at saltem aliquo modo possit.

Porro moderatio adhibeatur, vt in iis quidem modulationum generibus, qui cooptari vult, se ex tempore peritum præbeat atque exercitatum, quæ in eius officio frequentiora sunt: quæ vero rarius incidunt, præstare quidem aptus sit, sed congruo spatio temporis dato ad eius generis rationem præuidendam.

Præterea, quibus vniuersæ chori psalmodiæ onus sustinendum est, in iis mediocrem peritiam, artisque cognitionem sufficere, æstimari non conuenit: cum iis vero, quibus id non incumbit, mitius agi debet; in chori magistro perfecta ars, & peritia omnino requiretur: eademque distinctio & ratio habenda est de voce, & eiusmodi naturæ adiumentis.

Si timore, aut aliqua alia perturbatione factum esse perfectus suspicatus erit, vt quis minus idoneus visus sit, is ne reiiciatur, sed octo dierum spatio certa alia dies constituantur, qua rursus periculum fiat: iterum vero id timoris, aut aliud nomen eiusmodi prætendi non possit.

In iis vero, qui iniuria se repulsam tulisse putabunt, aut amplius octo diebus protracti erunt, seruetur decretum nostrum in Concilio prouinciali secundo promulgatum.

Quicumque, dum alicuius statæ horæ officium in choro peragitur, Missam celebrando, tunc a choro abfuerit;

ANNO
CHRISTI
1576.

ANNO
CHRISTI
1576.

illius horæ distributionis, tamquam absens particeps ne sit, vt a sancta sede apostolica declaratum est. Id vero nisi præ absentia sacerdotum, qui in ecclesia tunc Missæ sacrificium faciunt, necessitas aliquando inciderit, vt præfectus canonicum aliquem sacerdotem e choro exire, a statæque horæ officio abesse, Missæ celebrandæ causâ, iubeat, aut nisi a sede apostolica aliter concessum fuerit.

Aliqua dignitate præditus, & canonicus, aliufve quicumque, qui etiam ob causam, vt puta ob litem eiusdem beneficii sui ecclesiastici sibi illatam, contestatamve, ordinem sacrum, illi ecclesiasticæ suæ dignitati, canonicatuiue, beneficiove annexum, suscipere distulerit; ne distributionum quotidianarum, antequam illum suscipiat, particeps sit, cum debiti sui muneris, cuius causâ illæ debentur, partes obire, præstareve non possit.

Cum & Tridentinis sanctionibus, & nostris etiam provincialibus decretis, multa salutariter de diuinis officiis, functionibusque ecclesiasticis, atque aliis eiusdem generis constituta sint, vt ad eorum præscriptum omnes, singulique prouinciæ nostræ canonici, capitula, & dignitate præditi, reliquique omnes ecclesiarum ministri, chori officiis quocumque iure, nomine, titulo, modove astricti, sese conforment; diuinaque officia, processiones, funeralia & alia quæ ecclesiastici muneris, ecclesiasticarumque functionum sunt, recte obeant; ad eaque non solum constitutis horis, ac præscripto modo conueniant; verum etiam in iis ipsis pie deuoteque versentur & persistant, suis quoque functionibus, muneribusque satisfaciant: tum præterea ex eorundem decretorum præscripto canonici capitula habeant, ad ea conueniant item; in illis denique vt par est, recte versentur, ac rursus ab omnibus & singulis erratis, quæ notata caueri sancitum est, prorsus abstineant: triplicem tabellam ordine explicatam, ex decretisque provincialibus breuiter descriptam, & quæcumque in earum vnaquaque vel vniuersæ, vel sigillatim, aliave ratione præscripta sunt, propositis suo loco pœnis accurate seruari, in executionisque vsu introduci sancimus.

Tum præterea eandem, cum de scripto statis quibusdam diebus, frequenti capitulo, & reliquis, quorum interest, legi, pronuntiarique mandamus; tum in omni sacri-

ftia, etiam parochialium ecclesiarum, certo perspicuo loco decore affixam, in omnium conspectu proponi, perpetuoque retineri sancimus.

Singulis vero iis tribus tabellis pro ecclesiæ, diocesisque suis rationibus, ab vnoquoque prouinciæ nostræ episcopo, ex præceptionibus suis, probatisve ecclesiæ statutis, alias præterea erratorum notas, punctationesve, prout opportunum ipse censuerit, addi perpetuo liceat.

Quod de punctatorum iureiurando in Concilio prouinciali primo sancitum est, id & ab iisdem, & ab vnoquoque item punctatore, qui vel festi diei, vel funeris, vel anniuerfariorum, vel processionum, vel aliorum denique diuinorum officiorum causa, etiam in collegiatis aliisve ecclesiis constitutus est, præstetur, non modo, cum punctatoris officium suscipiunt; verum etiam in publico diocesana Synodi conuentu, qui habebitur, dum ipsi id officium gerunt; quo religiosius vnusquisque eorum excitetur ad debitum in munere suo obeundo diligentius officium cum fidelitate coniunctum adhibendum. Iurisiurandi formula hæc sit;

Ego N. punctatoris officium, quod suscepi, per hæc sancta Dei euangelia iuratus sancte promitto ac spondeo, me fideliter & sincere, quantum in me est, executurum. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei euangelia; Vel si iuret super sacras reliquias, Et hæc sanctorum pignora.

Punctatoribus singulis, vbi primum delecti illi sunt, præscripta illa triplex tabella, duobus de capitulo præsentibus, ante legatur, quam iusiurandum præstent.

Si quis autem punctator non iuratus id munus inierit aut gesserit, mulctetur pro modo culpæ, episcopi arbitrato.

Vniuscuiusque punctatoris officium ac munus deinceps trimestre sit: quod tempus ab episcopo, & ab capitulo suo cuique punctatori prorogari liceat.

Punctatorum, quos episcopus, capitulumque, ex præscripto primi prouincialis Concilii, constituerit, cura & officium sit, tum capituli vniuersi, tum vniuscuiusque dignitate præditi, canonicive absentiam & errata notare.

Vnusquisque eorum, quod ad notandi rationem attinet, in iis omnibus & singulis, quæ Conciliorum prouincia-

ANNO
CHRISTI
1576.

cialium, & primi præfertim decretis, eo de genere præscripta sunt, sui muneris curæque partes præstet.

Accurate in primis recteque notet, non eos solum singulos, qui statis canonicis horis a choro abfuerint, verum etiam vnumquemque, contra decretorum prouincialium & tabellarum præscriptum in choro, in processionibus, in funeralibus, diuinisque aliis officiis errantem, peccantemve.

Absentiæ nota, punctatiove, qua punctatores vtentur, vna eademque sit, & aliqua ratione ab iis notis distincta, quæ erratis notandis vsui erunt.

Errata singula in prima tabella descripta, vna eademque punctationis ratione notentur, nisi erratum aliquod eiusmodi sit, ob quod, præter distributionum mulctam, alia etiam pœna arbitrata episcopi proposita est. Tunc enim huiusmodi erratum sigillatim accurateque per punctatores notetur, ac de eo hebdomadæ, aut mensis ad summum spatium episcopus certior fiat, qui errati pœnam exequatur.

Quicumque errata in secunda tabella adscripta commiserit, eius errata, prout sunt, enucleate, explicatæque notentur, vt pro culpæ ratione, a chori præfecto, ex facultate sibi data, aut ab episcopo mulctetur, puniaturve. Idem notandis tertiæ tabellæ erratis ad capitulum pertinentibus per eosdem seruetur.

Si quod erratum triplici tabella notatum ab vilo quouis, aut etiam ab vniuerso capitulo, committi punctator vllus animaduertit, idemque sciens libro suo notare prætermiserit; pro prætermisâ, omisâve cuiuslibet notæ, aut punctationis ratione, de suo tantumdem det, quod ad ecclesiæ vsûm conuertatur.

Quæ distributiones ab episcopo, sacrificiæ, aut alii loco pio adiudicentur; tum aliam etiam grauiorem pœnam, pro culpæ ratione eiusdem episcopi arbitrata pendat.

Vnusquisque præterea punctator singulis diebus, cum diuina officia peracta sunt, quos pro absentia, aut erratorum ratione in choro notarit, eos præfecto chori, præsentibus aliis de capitulo, qui eo loco tunc adfuerint, in sacrificia, aliove loco, vbi superpellicea, canonicalesve cappas & induunt & exuunt, cum primum eo clerus collegia-

tim a choro redierit, nominet, errataque singula exponat.

Si quis vero erit, qui aliquam absentia suæ, alteriusve facti causam afferat, quamobrem se contra præscriptas regulas quidquam non egisse, admisisseve, nec propterea absentia, vlliusve errati poenam commisisse putet: id tunc chori præfecto coram punctatoribus plane significet. Nec vero si punctator contradicat, is cum illo non modo non contendat, neque verbum vllum commutet, sed ne respondeat quidem; imo vero statim inde secedat. Præfectus autem ceteris, præter punctatorem, semotis, de re tota deliberet; atque si ita plane rem se habere manifeste compererit, vt nullam vel absentia, vel errati culpam ille commiserit, illius punctationem in choro mutatam, deleri iubeat. Si vero ita sane non constiterit, in librum punctationum omnino referri mandet.

Quod si quæ vel difficultas, vel ambiguitas erit, vicarius episcopi consulatur, qui totam rem statim sine forma iudicii libere arbitrato suo statuatur, vt primo Concilio sancitum est.

Sin autem hæc, notatos, errataque in sacristia, aut alibi canonicis, capitulove nominandi seu exponendi ratio aliquid vel incommodi, vel turbæ, vel dissensionis, vel rixæ offensionisve afferat, aut punctatores ipsos ab officii sui libertate deterreat; episcopo integrum sit, illam omittere, rescindere, atque abrogare, vt magis expedire censuerit.

Punctator præterea, qui vel idem, vel alius sit, ab episcopo constituatur: cuius officium erit, singulos mansionarios, capellanos, sacristas, custodesve, aliosque ecclesie ministros, chori officiis adstrictos, qui statis horis ab illis fuerint, quive contra tabellarum præscripta, aliave, vt supra, errata commiserint, diligenter obseruare; eosdemque in choro quamprimum notare.

Idem statis diebus notet, pro absentia, & errorum, quæ in tabellis explicata sunt, ratione, clericos ecclesiasticosque homines, Tridentini ac prouincialis decreti auctoritate, cathedrali vel collegiatae ecclesie adscriptos, vt ii, quamuis residentia distributionum, quibus mulctari possunt, participes non sint; tamen a chori præfecto salutari aliqua poenitentia afficiantur ac corrigantur; tum

ANNO
CHRISTI
1576.

ANNO CHRISTI 1576.
 etiam pro culpa, negligentia, errative grauitate, episcopi iudicio plectantur.

Hic item punctator iuret, officium tribus mensibus gerat; absentes & errantes obseruet, notet; notatosque in sacristia nominet; & statam in libro punctationem seruet; & in suo munere cetera omnia, quae aliis punctatoribus praescripta sunt, praestet.

Singulis hebdomadis, ut est primo Concilio prouinciali decretum, punctationum suarum libros conferant inter se punctatores illi, quorum alter ab episcopo, alter a capitulo, ex eodem prouinciali primo Concilio delectus est: ex qua collatione, tum quidquid pro sua quemque personalis in choro residentiae munere praestitisse, tum rursus, pro absentiae, erratorumve ratione, quoties officio suo defuisse, diligenti punctationum supputatione facta constiterit; id firmum ratumve usque adeo sit, ut eo collato in singulas hebdomadas calculo, tribus primis vniuscuiusque mensis diebus, canonicalis ministerii aut operae, quam quis in choro praesens, mense proximo superiori recte & rite obierit, certa firmaque supputatio, a praefecto chori, & a punctatoribus constituatur: qui praeterea eo nomine constitutae illi supputationi subscribant.

Eam vero cautionem punctatores adhibeant, ut, cum in libris conferendis aliquid compertum esset, quod vlllo quouis modo discreparet, antequam illa punctationum, distributionumve supputata ratio constituatur, quae statim, firma, & subscriptione munita sit, episcopum, aut eius vicarium consulant: qui ex Concilii prouincialis primi decreto, sine vlla forma iudicii omnem controuersiam dirimat.

Ad certae illius collatae & constitutae supputationis rationem, mense Octobri, aliove, singulis annis, omne, quod ex communi capituli censu habere quis debet, recte pro vniuscuiusque ecclesiae more supputetur. Cui supputationi, calculove, praefectus capituli, & alter chori, item punctatores, caneparius capituli, & si ita capitulo videbitur, duo item alii a capitulo delecti, praesentes adsint.

In eo omni calculo cautio omnino sit, ut vnicuique vere detrahatur, quod detrahi par est, pro ratione dierum

& horarum canonicarum, quibus a choro diuinisque officiis abfuerit: nisi illum iis causis abfuisse contigerit, ob quas Tridentina sanctione, constitutionibusque prouincialibus quis, licet absens, in presentibus tamen censetur.

Tum detrahatur item pro ratione erratorum, si quæ ille commiserit.

Huic supplicationi ita inita, ac detractæ, præfectus capituli, & item chori, & illi duo a capitulo delecti, ac punctatores item subscribant.

Tabulæ vero, syngraphæ, aut scripta huius sic inita, & subscriptione obsignatæ supputationis, thesaurario, canepariove capituli tradantur, vt, quod unicuique debetur, stas temporibus, pro illius constituti calculi ratione persoluat. Aut eidem consentienti, quantum quisque pro illius supputationis ratione habere, capereve debet; tantumdem cedat e communi residentia censu.

Ne capitulum, aut thesaurarius, canepariusve capituli, aliusve quicumque qui distributiones partitur, cuiquam de capitulo, aliive chori ministro, etiam qui præsens diuina officia obierit, ne eo quidem nomine, quod distributiones iam suas residentia munere eum fecisse constet, ante stata solutionis tempora persoluat, vel eo nomine cessionem alicuius exactionis ante faciat.

Cum vero solutionis stata dies venerit, ne cuiquam item soluat, cedatve, nisi tabellam illam, syngraphamve acceperit, cui a præfecto capituli, & a præfecto item chori, & a punctatore etiam episcopali, & ab altero item capitulari, & ab aliis præterea duobus subscriptum sit, si quos supputationi capitulum constituerit; ac præterea, nisi mandatum solutionis, cessionisve a præfecto capituli acceperit, ab aliove, ad quem de more spectat.

Si vero plus soluerit, vel cefferit, quam supputationis ratio tulerit, aut ante soluerit, cefferitve, quam certæ illius supputationis syngrapham subscriptione, vt supra, obsignatam acceperit: vnus mensis distributionibus, & aliis arbitrato episcopi multæ, sacristia aut sodalitati corporis Domini in ea ecclesia constitutæ, aliive pio loco attribuendis, plectatur. Quibus pœnis, multæisve præfectus etiam capituli, & chori item, & punctatores, atque ad supputationem ita delecti illi duo capitulares, qui eiusmodi

ANNO
CHRIST.
1576.ANNO
CHRIST.
1576.

ANNO
CHRISTI
1576.

solutioni, cessionive vlllo modo assenserint, afficiantur.

Quam multam, pœnamque iidem subeant, si alio quouis modo in eo assenserint, vt cuiquam soluatur, cedaturve distributio aliqua illorum dierum aut horarum canonicarum, officiorumve, quibus vel præfens ille in choro non adfuerit, vel erratum huiusmodi in diuinis officiis contraxerit, vt prouincialibus decretis, aut præscripto tabellæ, aut alio quocumque iure censi in absentibus debeat.

Qui vero vel ante solutionis, cessionisve, & syngraphæ tempus, vel plusquam sibi debeat, vlllo quouis modo pacto acceperit; is ab episcopo & restituere cogatur & triplo multetur, quod locis piis, eiusdem episcopi arbitratu, attribuat.

Si vero vlla cuiusvis generis causa, causæve specie, aut prætextu cuiquam distributiones, aut ab vniuerso capitulo, aut ab eorum singulis, contra prouincialia decreta & præscripta dari, donari, remitti, aut quavis collusione concedi contigerit: ne illas quisquam capiat; si perceperit, retinueritve, ne suas faciat; sed restituere cogatur. Capitulo autem, quod tacite vel expresse ei rei consenserit, pœna sit, vt distributiones aliquot episcopi arbitrio, aut sacristiæ, aut confratriæ, sanctissimi corporis Domini in ecclesia constitutæ, aut aliis piis locis attribuendas, soluat.

Hæc omnis ratio in supputatione & solutione distributionum capitularium, supra præscripta, pœnæque ibidem propositæ locum etiam habeant in quouis distributionum censu, qui ad mansionarios, sacristas, custodes, aliosve chori ministros & inferiores canonicis quocumque nomine nuncupatos, pertineat.

Itidem, vt supra, de eorum ipsorum punctatoribus, thesaurariis, canepariisve, si quos a capitulari censu, thesaurario, canepariove & punctatoribus distinctos habuerint, decretum sit. At loco eorum duorum, qui de capitulo ad supputationem adhibendi sunt, alii itidem duo ex ipsis inferioribus chori ministris, distributionum censum a capitulari, canonicalive separatim habentibus, adhibeantur: iique ab iisdem, ad quos census pertinet, eligantur.

Ex punctationum libris, annis singulis expletis, iubeat episcopus ab eo, cui ipse id curæ dederit, diligenter rationem inspici dierum, quibus vnusquisque, vel dignitate

præditus, vel canonicus, vel sacrista, vel custos, aliusve ecclesiæ minister, chori officiis adstrictus, ad illa non conuenerit. Qua perspecta & supputata etiam ratione, si quem diutius tribus mensibus a choro abfuisse compererit, quamuis in vrbe opidove, in quo ecclesia est, manserit; illum tamquam absentem, præter distributionis amissionem, fructibus etiam præbendæ & aliis item pœnis, pro contumaciæ grauitate, ex Concilii Tridentini sanctione contra eos, qui amplius trimestri spatio abfuerint, edita mulctet.

Quæ pertinent ad capitula cathedralium & collegiatarum ecclesiarum.

QVORVM capitulorum episcopi Conciliis prouincialibus Mediolanensibus interesse & constitutiones decretaque illis Conciliis edita, seruare solent aut debent; ea capitula, siue cathedralium siue collegiatarum ecclesiarum in prouincia nostra sint, etiam si quæ ab episcopi, metropolitaniue iure se quocumque modo exempta, sedique apostolicæ immediate subiecta esse prætendunt; cum illa, sicut eorundem episcopi, ut a sancta sede apostolica decretum est, Conciliorum prouincialium constitutionibus & sanctionibus & decretis astricta sint, illas plane uniuersas ac singulas amplectantur, suscipiant, seruent, atque obediendo exequantur, tum uniuersæ eadem capitula, tum sigillatim singuli quicumque de capitulo sunt. Idque ut præstetur, efficiat episcopus omni ratione, omniue iuris remedio.

Quod si quæ capitula, aut si qui de capitulo contra fecerint; ab eorum episcopis pro modo culpæ contumaciæque plectantur. Si quis vero episcopus id efficere neglexerit, ut ab suis capitulis, atque ab iis, qui de capitulo sunt, singulis, prouincialium Conciliorum constitutiones, decretaue in executionis usum vere ac integre inducantur; norit se in proximo Concilio prouinciali negligentia huius rationem redditurum esse.

Cum de rebus patrimonii capitularis, de locationibus, de contractibus, de officiis conferendis, ac de aliis item, præfecti iudicio grauioribus in capitulo deliberandum est, earum rerum deliberatio ac tractatio tum suffragiis occultis permittatur, tum illæ res, quo maturius consulentur, in vno capitulo propositæ, in alio deliberentur. Si vero res

ANNO
CHRISTI
1576.

eiusmodi est, quæ diutius differri non patiat; triduo saltem ante capitulum indicatur, singulisque canonicis res & causa significetur; de qua in eo capitulo consultatio ac deliberatio futura est. Quod si præterea res sit eiusmodi, quæ instet atque vrgeat, neque longius vlllo modo protrahi debeat, ita vt ne triduo quidem consultatio expectanda sit, tunc capituli præfecto liberum & integrum sit breuioris temporis spatio capitulum conuocare, modo, vt supra, vnicuique de capitulo, qui non absit, nuntiari rem iubeat, de qua deliberandum & consultandum sit.

Vbi ex instituto ecclesiæ cathedralis, vel collegiatae est, qui cancellarii capitularis officium munusque gerat, is officio suo, cum in ceteris vere satisfaciatur, tum in eo etiam, vt eiusmodi capituli acta, & quas vocant, capitulares ordinationes, actionesve in librum certum, notatis singulis diebus, sine mora referat. Qui liber in archiuo capitulari diligenter asseruetur. Vbi vero non est, a capitulo deligatur vnus de capitulo, qui certa, si opus est, ex capituli vniuersi censu constituta mercede, id cancellarii munus per bienium gerat; quo tempore confecto, alter in eius locum eligatur, & itidem deinceps.

Notarii autem officio atque opera capitulum in iis potius actionibus vtatur, quæ ad causas, lites, instrumentave publica conficienda, aut ad alia eiusdem generis pertinent.

Qui notarius eiusmodi instrumentorum exemplum, publica auctoritate roboratum, curante in primis canonico cancellario, in archiuum ante annum confectum referat.

Quo iureiurando canonici etiam ex statutis & constitutionibus ecclesiæ probatis inter se obstricti, aliave ratione spondent, se nihil quidquam, quod in capitulari canonicali conuentu agitur, patefacturos, aut diuulgaturos esse; decernimus atque declaramus, eo non obstrictum aut impeditum quemquam esse, quo minus ad episcopum deferat, si quæ, vel capituli, vel canonicorum, aliorumve, qui de capitulo sunt, errata sint; quæve emendationem, correctionemve desiderent, atque adeo quæcumque eo de genere sibi patefieri, denuntiarive ille iusserit; tum etiam si quæ alia ab eodem sciri, cognoscive expedierit; tum ea

maxime quæ superioribus Conciliis ad episcopum defendenda esse decretum est.

Ne liceat canonicis, aliisque de capitulo bona, redditus, & prouentus, aut exactiones, emolumentave, etiam incerta, ad capitulum quouis modo spectantia, per se, vel per interpositam personam, ne ad modicum quidem tempus conducere; alioqui contractus omnes irriti sint ac nulli: & tam locatores quam conductores canonici, episcopi arbitrato puniantur.

Idem sancimus de eorum propinquis & consanguineis secundo, vel arctiori gradu iunctis, nisi, quod ad hos attinet, cognita ecclesiæ utilitate episcopus id scripto concesserit. Exactionem tamen decimarum capituli, etiam ab iis de capitulo suum ad usum conducere liceat, facultate ab episcopo data, cum grauis causa urgebit; ac ædes etiam capitulares habitandi causa.

Cum præbendæ canonicales distinctæ non sint, nisi obtinentium nomine, iique, ubi optionum usus est, modo has, modo illas optent; sæpe fit ut earum bona, prædique confundantur, ac iura propterea aliquando intereant. Quamobrem episcopus curet, ut quod in nonnullis etiam huius prouinciæ cathedralibus ecclesiis consuetudinis est, non possidentis, sed sancti alicuius nomine, quod eorum unicuique de consilio capituli ecclesiæ, de cuius præbendis agitur, semel imposuerit, singulæ distincte appellentur. Hac autem in re hoc caueatur, ut ne, qui eas obtinuerint, titulo sancti, quo illæ nominantur, ipsi appellentur: quippe cum ea titularum ratio, ex instituto, usuque amplissimis sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus presbyteris solum conueniat.

De parochiis & parochialibus iuribus ac officiis.

ILLVD episcopus sollicitudinis studio exequatur, ut quibus ecclesiis parochialibus, inopia laborantibus, nulla adhuc ratione satis suppeditatum est adiumenti; iis aut beneficiorum ecclesiasticorum adiunctione, unioneve, aut primitiarum, decimarumve attributione, aut parochialis vicinæ incolarum symbolis, collectivæ, aut alia, quæ sibi videbitur commodiori ratione omnino succurratur, ad Concilii Tridentini præscriptum.

Quod Concilio prouinciali tertio de ædibus parochio,
par-

ANNO
CHRISTI
1576.

parochiale domicilium nullum habenti, conducendis, decretum est; idem etiam de focii adiutorisve, ad munus parochiale ob quamvis causam ei adiuncti dativae habitatione decernimus & constituimus: episcopus vero cum iis, quibuscum oportet, omni iure agat, ut aedes ecclesiae parochiali quam maxime potest vicinas & parochi & coadiutori etiam quamprimum illi tradant; aut, si ita opus esse censuerit, aedificent: intereaque domicilii conducti pensionem, sumptumve vni & alteri item suppeditent.

Parochum autem, qui quacumque de causa parochialis curationis socium, vel adiutorem habet, tum ipsum, tum illum item in habitatione parochiali manere ac residere cogat & fructuum multa & aliis praeterea poenis arbitrato suo irrogandis.

Si vero praedomicilii parochialis angustia vnus & alter item illius habitatione vti, episcopi iudicio, nullo modo potest; tum eorum alterum, quem ipse episcopus, proposita sibi maiori illarum animarum vtilitate, delegerit, in domo parochiali, alterum in domicilio proxime conducto aut tradito habitare, residereve episcopus iubeat, cuius sit efficere, ut id omne & de domo eorum alteri tradenda, aedificandave, & de ea interim conducenda, plane a quibus debet, praestetur.

Qua in ecclesia duo pluresve parochi in animarum cura gerenda constituti sunt, cum ex parochialibus vel portionibus, vel functionibus, quas praestare debent, saepe inter eos rixae, contentiones ac dissidia & spiritualia populis damna existant, indeque populis offensionum exempla, scandalaque afferantur; episcopus, ut huic rei a parochiali cura alienae & parochorum disciplina indignae occurrat, certos parochialis vicinae limites pro illorum numero, aedibus aut viis perpetuo distinguat; quos ita distinctos in curam eorum vnicuique pro limitum distinctione tradat, ita ut intra suos quisque fines parochialem curam gerat.

Si quae vero parochialia officia in illa ecclesia obiri oportet, quorum officiorum functiones recte diuidi non posse aut non expedire censuerit, illa ab iis singulis aequae communiterve praestari decernat. Distributa autem parochialis curae officia, si eorum vnus aut impeditus est, aut adiutore adiumentove ob fidelium, qui suae curae sunt, multitudi-

nem aliamve ob causam opus habeat, ab altero, aliisve, sine vlla mora, exceptione, excusatione ve, prout episcopus vel statuerit, vel iusserit, obeantur item ac præstentur.

Vbi vero ea perpetuæ parochialis curæ partitione minus salutariter prospectum, consultumque fore idem censuerit; eorum vnum, morum grauitate curæque gerendæ peritia atque vsu præstantem, alteri aliisve præficiat: emolumenta item extraordinaria, aliaque id generis, vnde discordiarum semen in illis existit, in vnum, vt nonnullis locis moris est, collata, certo stato tempore inter eos diuidi iubeat; aut aliqua denique ratione, quam potioem duxerit, obuiam eat istorum & discordiæ & negligentia, qua fit, vt alter in alterum sæpe parochialis muneris curam reiiciat. Nec vero vllò vnquam modo patiatur, permittatve illos certa quadam hebdomadarum partitione, aliave ratione inter se inita, munus Missæ sacrificii in parochiali ecclesia faciendi, aut reliquas parochialis officii functiones, quæ ab vtroque etiam diebus eisdem vtiliter præstari possunt, ita inter se diuidere, vt ab vno tantum eorum, alternatim scilicet, vel per hebdomadas, vel alia temporis vicissitudine præstentur. Non enim ferendum est, vt cui ecclesiæ parochiali complurium sacerdotum, ministrorumve stipendia, alimentave olim attributa sunt, quo diligentius & cautius illorum copia tum diuinorum officiorum cultui, tum aliis ministeriis ad spiritualem populi curam necessariis, opportunisve consultum esset; illi aut avaritiæ studio aut dissidio, negligentiaue ducti, vel onus sibi impositum minoris quam par est æstimantes, perinde ei ecclesiæ deseruiant, ac si non plures, vel vnus tantum parochus, animarumve curator constitutus in illa esset.

Oblationum institutum iam pridem ab apostolicis vique temporibus, apostolico etiam Canone sancitum, sanctissimorumque pontificum Melchiadis, Fabiani & Gregorii constitutionibus, & Conciliorum præterea decretis communitum, quo grauius his temporibus a fidei doctrinaeque catholice hostibus exagitur, & languescente pietatis studio quo magis a fidelibus negligitur, hoc diligentius seruari, atque ad executionis vsu, vbi intermissum est, reuocari conuenit, cum præsertim & ad diuinum cultum illud pertineat, & populis salutare sit, ad expiandaque peccata vtile.

ANNO
CHRISTI
1576.

Quare episcopi in sua quique diocesi & suis & concionatorum sermonibus & omni alio persuadendi cohortandique officio, omnique iuris ratione illud, ubi est, retineri; ac ubi negligitur, restitui studiose ad sacrorum Canonum præscriptum ita curent, ut in solennitatibus scilicet Domini, diebusque dominicis ac festis item, quos coli, aut præcepti, aut consuetudinis est, omnis Christianus aliquid, prout sua quisque pietate deuotioneque maluerit, Deo offerre procuret, idque in ecclesia vel cathedrali, cum ad Missæ sacrificium, quod solenniter celebratur, vel in parochiali, cum a parochio conuenerit.

Quo in officio seruetur, ut quod ecclesiasticæ consuetudinis est, primo mares, deinde feminæ offerant.

Sacerdoti Missam celebranti, oblationis accipiendæ causa ab altari paulum se remouere licet; at inde longe discedere, ac per ecclesiam vagari, eamque quasi circuire nullo modo liceat.

Quo gratius autem Deo sit quod offerunt, ad præstandum accedant fideles intima animi pietate, spirituali hilaritate, sancta caritate, omnique Christianæ deuotionis testificatione.

Offerentium autem, prout sanctæ institutionis est, commemoratio in Missæ sacrificio fiat.

Ab iis vero oblationes ne accipiantur, ut antiquo etiam Canone vetitum est, qui scilicet inter se iniquo animo disidentes, inimicitias exercent, qui usurarii, meretrices, sacrilegi, raptores, quive alio nomine publice notorieque criminosi sunt.

Quidquid porro oblatum erit, præter illorum dierum oblationes, oblationumve partes, quæ ad episcopos ipsos iure spectant, quæve ad sacerdotes, vel ad ecclesias, vel ad ecclesiarum fabricas, vel ad scholas, vel ad eiusmodi pia collegia, episcopali, aut alia legitima auctoritate, concessive proprie ac expresse iam pertinent, aut in posterum quouis modo aut iure spectabunt, id omne, si in ecclesia cathedrali oblatio fit, in illius ecclesiæ alteriusve pii loci aut operis usum, ut episcopus iusserit, conuertatur; si vero in parochiali aliave ecclesia offertur, quidquid datum oblatumve erit, parochi sit, in cuius parochiali, aut in alia ecclesia, intra parochiæ fines oblatio fiet.

Concil. Tom. 36.

Ccc ij

Capellanis vero, aliisque sacerdotibus, & aliis item, præter cathedralem, ecclesiis, earumque fabricis, ac scholis, piisque eiusmodi collegiis, atque aliis quibusuis ius parochiale non habentibus, oblationes deinceps inter Missæ sacramentum accipere, aut exigere omnino interdictum sit: nisi quibus hæc facultas ab episcopo, aut alias legitime data erit.

Si cum parochio de oblationibus diuidendis quisquam pactio fecerit, ut sibi, aliive sacerdoti liceat oblationes recipere, contra quam præscriptum est; hæc pactio irrita sit ac plane nulla: neque præterea aliter quam supra præscriptum est, oblationes alii exigere accipereve liceat; tum præterea parochus ipse & alius ecclesiæ rector & sacerdos item, aliisque, qui pactum inierit, quive pactio consenserit, grauitè puniantur.

Quæcumque deinceps oblationes, siue pecunia, siue cereis, siue alio eleemosynæ genere in Missæ sacrificio a populo fient, ex & fiant, & a sacerdote accipiantur, dum canitur antiphona, quæ offertorium appellatur.

Quod si Missa non conuentualis est, semper tamen, tum etiam fiat, accipiaturque proxime antequam hostiæ & calicis oblatio fiat.

Si quid vero aliquando non intra Missarum solennia, sed alio tempore offerri contigerit; curet episcopus restitui sanctum usum & oblationi illi, & offerentibus benedicendi statuta prece, atque oratione in libro sacerdotali, aut rituali præscripta.

Qui vero oblaturi sunt, Missæ sacrificio, in quo oblatio fiet, ab initio pie deuoteque intersint: nec vero inde abeant, nisi ubi peracto sacrificio benedictionem sacerdotalem demum acceperint, quæ in fine Missæ de more fit.

Videat episcopus, ut eleemosynarum & alius cuiusuis generis piis oblationibus, quæcumque a populis fiunt, certam rationem præscribat: quæ & mane potius quam a prandio fiant; & illæ non popularibus spectaculis, non comæssationibus, aut tumultibus, non clamoribus, aut profanis actionibus, quæve ullam offensionis speciem præbeant, sed precibus, litanis, hymnis, atque iis pietatis officii præstentur, quæ decent eiusmodi religiosas actiones, officiaue, & quæ respondent veteri sanctitati, ac disciplinæ huius instituti.

ANNO
CHRISTI
1576.

Ne imagines cereæ, voti causâ, ecclesiis, piisque locis oblatae, venditari vlllo modo possint, ac ne contractæ quidem etiam vetustate temporis, nisi concessu episcopi in vsum ecclesiæ conuertendæ.

Nec vero vllas eiusmodi, vel alterius generis oblationes vel eleemosynas, antequam illæ perceptæ sint, vendi, locari, aut contractus vlllos, pactionesve etiam secretas eius generis iniri cuiquam, etiam parochio, vlllo pacto modove liceat, pœna graui proposita, episcopi arbitrio irroganda.

Parochialis curæ munera atque officia, non per alios, sed ipsimet parochi, animarumve curatores obeant ac præstent: nisi sint qui aliquando iusta causâ ab episcopo approbata impediuntur, aut etiam prohibeantur.

Si quis non paruerit, tum fructibus beneficii mulctetur pro rata temporis & officii sui prætermisii, tum aliis etiam pœnis plectatur arbitrato episcopi.

Sacerdotes, capellani, aliive quocumque nomine nuncupati, etiam canonici ecclesiæ cathedralis collegiatæve, qui vel institutione vel consuetudine, vel alio iure, parochum, aliumve animarum curatorem in eo curationis munere adiuuare debent; ab episcopo in illius ecclesiæ, vbi eiusmodi cura geritur, statione manere, residereque ac sua munera per se obire cogantur.

Quod si per aliquam causam parochis, aut iis capellanis aliquando in debito ecclesiæ munere præstando, aliorum opera vti liceat; hoc eodem residentiaæ personalis iure æque illi astringatur, qui in eorum locum substituti, ei parochiali, aliive eiusmodi ecclesiæ vicariam operam, ministeriumve præstare debent. Nec vero eorum quemquam facilius, quam ipsos parochos, rectoresve ab ecclesiæ cura stationeque parochiali abesse, neque rursus vlli suo muneri deesse episcopus patiat, cum hi quoque eadem residentiaæ & muneris sui præstandi lege astricti teneantur.

Vsu compertum est, non sine magno detrimento salutaris animarum gubernationis, parochos, dum alia munera quæstus cupiditate, aliave causâ ducti suscipiunt exercentve, multiplicem illam & assiduam, quam animabus sibi commissis debent, sollicitudinem, parochialesque cu-

ras, & officia sæpe intermittere, interdumque etiam plane deferere, aut certe ita aliquando distrahi & auocari, impediri, vt illa neque suo tempore, neque qua debent ratione & cura præsent; ac festis præsertim aliisque diebus, quas maxime horas & in confessionibus audiendis, & in sacra eucharistiæ sacramento ministrando, & in eorum sacramentorum frequenti vsu non instituendo, non conferuando solum, sed etiam augendo, & in pascendis verbo Dei fidelibus, & in frequenti sacrificii Missæ oblatione, & in vesperarum officio canendo, & in Christianorum rudimentorum doctrina tradenda, & in componendis controuersiis, conciliandisque suorum populorum inter se animis, & in aliis denique parochialis curæ officiis, iis opportuno tempore præstandis ponere deberent; eas horas ob quæstus studium, aliamve causam traducere, vel ad diuina officia, canonicasve horarias preces in alia ecclesia, in qua præsertim iam canonici sunt, obeundas, vel ad musici partes, officiumque gerendum, vel ad literarum ludum exercendum, ac ad disciplinas etiam profanas pueris, adolescentibusve tradendas. Quamobrem hæc decernimus;

Qui dignitatem, vel canonicatum habet, & parochus etiam est, aut alia quacumque ratione animarum curationi astrictus est, si in ædibus parochialibus non habitavit, ibi cibum, somnumque capiendo, vt de parochis, superioribus Conciliis prouincialibus, & in hoc etiam decretum est, aut si officiis supra descriptis, aliisque, quæ tamquam animarum curator, parochusque in ecclesia sua parochiali præstare debet, obeundis aliquo modo defuerit, aut ea non statis, & ab episcopo præscriptis horis, aut non illa, qua ceteri parochi debent, ratione omnino præstiterit: episcopi arbitratu, & pœnis parochi iam constitutis, & grauioribus mulctetur, puniaturve, ex præscripto etiam sanctionis, a Pio V. pontifice maximo eo de genere, VIII. Idus Iulii MDXVIII. editæ.

Ne item parochus, vel alius quiuis sacerdos, qui animarum curam quouis nomine gerit, cantoris, aut musici munus, parteve in ecclesia cathedrali, nec vero in alia suscipiat, exerceatve, nisi aliud ob causam episcopus iudicauerit.

Neque præterea literarium ludum domi suæ, aliove

ANNO
 CHRISTI
 1576.

loco aperiat exerceatve, nisi ob parochi inopiam aliquando aliud episcopus scripto concefferit: qui tamen hoc munus extra parochiæ suæ fines exercendi, nullo modo facultatem det.

Neque pueros, sibi in disciplinam traditos, certa pacta mercede, domi suæ vlllo modo suscipiat atque alat.

At clericos, qui sibi adiumento sint, literis, disciplinaque ecclesiastica erudire curet, item pauperes aliquos parochialis curæ suæ pueros, qui ad idem aspirent, quive aliam nullam facultatem prima ipsa literarum rudimenta percipiendi habent, si eius rei potestatem scripto exaratam ab episcopo habuerit.

Cum omni pietatis ratione coniunctum est, diuinarum precum horaria officia, sicut in ceteris, ita in parochialibus ecclesiis solenniter, anniuersariis potissimum solennitatibus concelebrandis, per parochos præstari, cum & id antiqui instituti fuerit, & populum festis illis præsertim celebratibus eo conuenire sancitum sit: & vt idem in vsum reuocetur, per episcopos diligenter fideles moneri sacra Tridentina sanctione semel, atque iterum cautum sit. Quare die natali Domini, festo item circumcisionis, qui est octaua, in epiphania, pascha resurrectionis, pentecoste, & ascensione, in annuntiatione, & assumptione beatæ Mariæ virginis, die natali sancti Ioannis Baptistæ, beatorum apostolorum Petri & Pauli, & in solennitate omnium sanctorum, ac festo die sancti, sanctæve, cuius nomine ecclesia parochialis nuncupatur a parcho, & Missæ sacrificium, & matutinum, reliquaque precum diuina officia in ecclesiis collegiatis fit, solenni ritu fiant, canantur, in iis scilicet ecclesiis parochialibus, vbi id decenter præstari posse episcopus censuerit.

Iis vero ipsis diebus, mox supra præscriptis, singuli sacerdotes, & reliqui inferioris ordinis clerici, in parochialem ecclesiam, intra cuius fines habitant, si eo tempore diuinis officiis in alia ecclesia interesse non debent, ad matutinum, & ad reliqua horaria diuinarum precum officia Missarumque solennia celebranda conueniant.

Parochi in vrbe & in opidis saltem insignioribus constituti, vt a reliquis sacerdotibus animarum curam non gerentibus, internoscantur, caputium, quod est proprium

eorum insigne, in humeris ferant, cum domo exeunt, supra exteriorem vestem, cum processiones aliasque eiusmodi publicas actiones obeunt, supra superpelliceum; liceat tamen episcopo ab hoc decreto eximere, qui in ecclesiis cathedralibus dignitatem, canonicatumve item legitime obtinent, quamdiu illam, illumve retinebunt, non autem si qui deinceps vlla quauis causa modove obtinuerint.

Prolocorum & temporum ratione id ab episcopo suis dioecesanis parochis permitti concedive liceat, vt Decembri, & Ianuario mensibus, ob dierum breuitatem, itineris difficultati coniunctam, sacerdotales illos conuentus ipsi non habeant, quos primo prouinciali Concilio in singulos menses haberi decreuimus, ita tamen vt aliis deinceps mensibus, quibus commodius haberi poterunt, refarciatur & praestetur quidquid intermissum est, frequentioribus conuentibus, & omni alia diligenti ratione.

Is autem conuentibus, vel in vrbe, vel in dioecesi habendis, certas regulas, quae partim in superioribus Conciliis prouincialibus eo de genere decretae sunt, partim ordine, ac recte adiungendae videbuntur, ad communem prouinciae usum per nos praescribendas atque edendas, tum parochi, tum alii, ad quos executio spectat, seruent, atque exequantur diligenter.

CONSTITVTIONVM PARS TERTIA.

De episcopis.

VT, quo sponte nos contendere studemus, eo etiam sanctis legibus & cohortationibus, quasi stimulis incitati, adiutrice in primis Dei gratia studiosius properemus, non solum in illis vitae episcopalis legibus, quas nobis in Concilio prouinciali primo constituimus, insistere, sed longius in dies nos progredi oportet; cum ii scilicet, nos simus, quibus proposita Christi Domini vita, nullus definitus sit progrediendi terminus. In hoc igitur Concilio prouinciali quarto haec etiam illis addenda censuimus;

Primo episcopi sibi, & gregi attendentes, in omnibus, vt est Apostoli praecipuum, laborent, ac ministerium suum impleant; cunctaque ad Dei voluntatem administrare vigilanter studeant, constanti virtutum episcopaliu officio.

Sicut

ANNO
CHRISTI
1576.

Sicut autem præstantibus virtutibus Christiani populi, quorum curam gerunt, ab ipsis instituendi sunt; ita optimam illam, quæ in episcopali animo castissimo, ad diuinæque suscipiendas illuminationes idoneo, inesse debet, vitæ institutionem euangelicis literis explicatam, non verbis solum declarent, sed sanctissimis factis, e caritatis fonte manantibus, comprobent; exemplisque virtutum suarum in omnem sanctæ, vereque Christianæ vitæ vsum illos conformare diligenter curent.

In oratione sanctisque meditationibus cum eos frequentes esse oporteat, certam sibi horam quotidie sumant, quam in contemplationum diuinarum studio exercitationeque attentissimis religiosæ mentis cogitationibus ponant. Quæ oratione non sibi ipsis tantum diuini luminis illustrationem deprecant, sed etiam pro fidelibus suæ curæ commissis humiles preces fundant, eorum peccata deplorando; pioque gemitu, & religiosa supplicatione Deum orando, vt disiectis peccatorum nubibus, pluuiam & rorem suæ diuinæ gratiæ ac misericordiæ effundat in hereditatem & agrum ecclesiæ suæ.

Domi item suæ orationis vespertinæ institutum introductum retinere studeant; ad quam ipsi, si modo aliquando impediti non sint, conueniant, tum plane familia omnis.

Missæ sacrificium frequentius celebrare studeant. Dominicis vero festisque diebus, ne id præstare omittant, ex Concilii prouincialis primi decreto. Hoc vero ipsum facere curent crebrius in ecclesia, quam in priuatis oratoriis.

Tum præterea Missæ sacrificium facere studeant, quibus diebus ecclesias, altaria, aut campanas consecrabunt, aut cœmeteria, eave reconciliabunt, & alia eiusdem generis episcopalia munera obibunt; illis præterea diebus, quibus ecclesiastica beneficia conferent; & generalia clericorum, qui initiandi sunt, & confessariorum examina habebunt, ceterasque denique grauiore consultationes, & deliberationes inibunt.

Cum autem ob causam sacrificium non faciunt, religiose intersint.

Nec vero, cum adfuturi sunt, sacerdotem capellanum, sacri faciendi causa indutum, ad altare in mora esse velint,

Concil. Tom. 36.

D d d

aut expectare patientur, dum ipsi aliis rebus incumbunt.

Prius autem sacrum facere, aut impediti ei interesse studeant, quam alias occupationes, actionesve externas suscipiant gerantve.

Diuinas laudes, precesque horarias pie, decore, studiose, deuoteque quantum eis Deus dederit, ac supplicii mente recitent; ne vero quidquam aliud agendo, debitum hoc munus obeant, id pro religionis studio valde caueant.

Dominicis vero festisque diebus ne ecclesie defint, nisi infirmitate impediti, ad Concilii Aurelianensis praescriptum, atque aliis item diebus, quo frequentius per alias quotidianas pastoralis sollicitudinis occupationes licebit.

Quod si in ecclesia non possunt, impediti; domi tamen diuinum officium non continenter, sed aptis convenientibusque horis recitare studeant. Si vero ne illis quidem horis licebit aliquando per negotia; videant, ut praueeniendo potius, quam tardando diuinis laudibus satisfaciant.

Confessarium saecularem aut regularem deligant, adhibeantve, qui vir sit sacra scientia, prudentia, spectatis moribus, & vitae sanctitate insignis: cuius etiam studio & consilio, & precationis spiritu, in rerum grauiorum deliberationibus aliquando uti possint.

Ne omittant etiam sacrae theologiae, sacrorumque Canonum, aliarumque ecclesiasticarum doctrinarum officio, munerique episcopali proprie congruentium, studiis quotidie stans horis operam dare; quotidieque aliquid ex sacris bibliis potissimum episcopali fidei religionique commissis studiose legere. Gentilium autem libris, ut Carthaginensis Concilii Canone vetitum est, ne operam dent.

Officii praeterea sui esse putent, eos excipere atque audire, qui ipsos, vel tamquam iudices, vel tamquam parentes, vel consultores, adiutoresve adeunt.

Itaque his peractis, quae ad diuinum cultum, religionis officia, & ad animi, spiritusque pia studia spectant, omnibus adeuntibus se faciles benignosque praebent, ita tamen ut ne a grauitate recedant.

In auditorio omnibus satisfacere studeant: ac ne infi-

ANNO
 CHRISTI
 1576.

mos homines audire negligant, sed hos vel in primis, cum
 adsunt, ad se accersant.

Expeditant statim quæ recte possunt. Omnibus vel re,
 vel consilio, vel consolando prodesse studeant.

Quæ ipsi possunt ac debent ad spiritualem curationem
 & gubernationem, diuinumque cultum spectantia; hæc
 per se in primis præstare studeant: cetera, quæ inferiora
 sunt, potius per vicarios, ministrosve alios exequantur.

Auditorii negotiis postquam satis temporis dederint,
 tunc a prandio diem etiam distribuunt, vt reliquis confi-
 ciendis opera ponatur.

Quidquid autem temporis animi relaxationi aliquando
 ob valetudinem dabitur; id omne vel in spiritualium libro-
 rum lectione studiove, vel in consuetudine & colloquio
 piorum & eruditorum hominum, spiritualisque vitæ aman-
 tium ponere studeant.

A nimia laicorum familiaritate meminerint abstinere.

Laicalia conuiuia fugiant.

Lectio in mensa potissimum sit ex sacra scriptura, & pa-
 storalibus libris, ex vitis sanctorum episcoporum, qui epi-
 scopale munus egregie gesserunt.

Die autem consecrationis suæ, vt alias vtiliter in Cōcilio
 Oxoniensi sancitum est, formulam illam promissionis suæ,
 in ipsa consecratione de pontificali libro prolatam, annis
 singulis in mensa legi curent; tum certis etiam aliis solen-
 nibus diebus, vt diligentius præstent, quo crebrius illa le-
 ctione quasi moniti, videant episcopalis muneris partes.

Tridentini item Concilii decretum in sessione xxv. edi-
 tum capite i. & Concilii prouincialis primi sanctionem de
 vita episcoporum, & hanc præterea sæpe sibi recitari cu-
 rent, tum maxime aliquando, quibus diebus vna cum fa-
 milia omni cibum capiunt.

Vestitu vtantur ad Concilii prouincialis primi præscri-
 ptum, talari scilicet tunica, collo adstricta, rochetto, & hu-
 merali indumento, quam mozetam dicunt, ita vt ne domi
 quidem in vllius conspectu se exponant, nisi eo episcopali
 vestitu induti.

Rochetum etiam, & mozetam induant, cum per diœ-
 cesim iter faciunt: interiorem vero tunicam breuiorem,
 ac mantellum viatorium adhibeant licet.

Annulo autem episcopali semper vtantur, & vbique tum domi, tum foris, tum in sua, tum in aliena dicecesi, vt perpetuo se ecclesie sue sponfos meminerint.

Sexta quaque feria, tum præterea in vigiliis, in aduentu, in quadragesima, vestitum induant nigro colore, iis diebus exceptis, quibus ex ritu ecclesie nullum mœstitiæ signum vestibus ostendere debent; aliis autem, violacei coloris vestimenta adhibeant.

Cappam episcopalem, cum in ecclesiam, vel ad diuina officia, vel ad conciones, vel ad sacras lectiones, vel ad alias eiusdem generis actiones accedunt, omnino induant.

Familia episcoporum, ecclesie sumptibus sustentata, in domibusque ministrorum Dei educata, ceteris propofita esse debet ad imitationem Christianarum virtutum; quamobrem eiusmodi fit, quæ præluceat vitæ & morum exemplis.

In ea ne sint rixosi, impudici, blasphemii, factiosi, scurræ.

Ne episcopi consanguinei, nisi eadem viuendi disciplina qua ceteri vtantur.

Neque item, qui parochialem curam gerunt.

Neque rursus, qui alio residentie munere adstricti, illis exceptis, qui licet episcopo operam nauent, possunt tamen debitas ministerii sui functiones in ecclesia præstare. Verumtamen ne & facultati detractum ideo fit, qua canonicos duos habere secum episcopo per sacros Canones licet.

Cubicularii præ ceteris ætate sint, moribusque graues, & boni testimonii; adsintque omnino ex primi Concilii decreto clerici, qui sanctæ episcopalis vitæ, religiosarumque actionum sint non solum testes, sed imitatores etiam, atque adeo eiusmodi denique, qui, vt ad sanctissimum pontificem Eugenium III. sanctus Bernardus scite scribit his verbis, præcipitem etiam frenarent, dormitantem excitarent: quorumque libertas excedentem corrigeret, extollentem reprimeret, constantia & fortitudo nutantem firmaret, erigeret diffidentem, quorumque sanctitas ad omnia bona incitaret.

Qui clerici sunt, vel sacris initiati, vel sacerdotes; eorum opera ne episcopi vtantur ad officii alicuius, quod sacerdotali, clericaliue ordini minus conueniat, actiones.

ANNO
CHRISTI
1576.

Ne quispiam de familia vlllo vnquam die prætermittat rei diuinæ interesse, nisi necessario impeditus sit.

Iis qui de familia sunt, præsertim clericis, certus ieiunii dies in figulas hebdomadas instituitur.

In aduentu item curetur, vt familia ieiunet saltem feria quarta & sexta.

Ieiunet familia pridie diei consecrationis episcopi, in vigiliis item sancti cathedralis ecclesiæ, ac patroni ciuitatis, si quando non huius nomine nuncupatur cathedralis.

Vnusquisque de familia, singulis mensibus confessus, sacram eucharistiam sumat vna cum reliquis, qui in familia sunt.

In aduentu, vt Siluerii pontificis decretum est, & præterea in quadragesima singulis diebus dominicis, sacram communionem salutariter accipere studeant, clerici præsertim, & vitæ spiritualis studiosiores.

Duobus ante diebus quam sacra communio fiat, paterna cohortatione ab episcopo ea de re familia præmoneatur.

Singulis hebdomadis, bis minimum, qui de familia sunt, rudiores & Christianæ fidei doctrina & literis ab aliquo instituantur, cui id curæ episcopus dederit.

Quo loco domestici & exteri domi ante cubiculum episcopi conueniunt; eo loco liber, aut de vitis sanctorum, aut de spiritualis vitæ exercitationibus conscriptus, in mensa sit; vt qui conueniunt, lectioni incumbere possint, nec vero inanibus confabulationibus se dedant.

Dum familia cibum capit, lectio etiam adhibeatur.

Ne familia otiosa sit, ne inertæ aut desidæ dedita; sed aut in obsequio episcopi, aut in honestis exercitationibus occupata.

A nugis abstinens, silentium cum modestia coniunctum seruare studeat.

Abstineat autem vnusquisque, qui in famulatu episcopi est, cum a flagitiosorum hominum consuetudine, tum a locis vbiturpiter viuatur.

Ne quis præterea foris pernoctet.

Ne rerum nouarum curiositates sectentur.

Ne quæ iocularia sunt, quæ ridicula, vnde cachinni, rifusque solutiones excitantur, loquantur.

Conuiuia publica, comeffationes laicales, frequentem-
que laicorum hominum consuetudinem vitet. Libros ne
habeat de rebus iocosis, scurrilibus, ridiculis, obscenis,
impurisque conscriptos.

Super custodia familiae episcopus perpetuo stet, tum
etiam bis quotannis visitet, semel ineunte quadragesima,
iterum initio aduentus, eiusque mores paterne inuestiget,
ac videat vt vnusquisque religiose, vitæque spiritualis in-
stitutis congruenter viuat. Si quos ad Christianas virtutes
progredi comperit, eorum studia, progressionefve spi-
ritualis vitæ adiuuentis excitet: qui vero a bene agendi stu-
dio auerfi sunt, illos moneat atque obiurget; ac si contuma-
ces, incorrigibilesque inuenerit, domo eiiciat.

Rursus episcopus familiae suæ confessarios sacerdotes,
viros spiritualis vitæ vsu exercitatos, constituat: quibus
etiam tamquam clericalis disciplinae & sanctæ institutionis
magistris illa vtatur.

Episcopo Missam celebranti vel audienti frequens fa-
milia adsit.

Cum in ecclesia diuina officia ipse accedit, familiam
quoque secum adesse iubeat.

Nihil denique omittat, vt omnes domestici in omni be-
ne sancteque agendi officio se contineant.

Familiarium præterea, cum ægrotant, magnam habeat
curam.

Prouideat, vt illorum salutis animarum ratio in primis
habeatur; tum valetudinis recuperationi per medicum
consultatur, neque vero impensis parcat, ita vt ægrotan-
tibus omnia ad conualefcendum necessaria suppeditentur.

Illos etiam aliquando inuisat, tum salutaribus consiliis,
& benignitatis officiis consoletur: quod episcopalis carita-
tis officium etiam infimis familiae suæ præstet.

Vniuscuiusque autem de sua familia rationem in mer-
cede constituenda habeat, pro virtutum meritorumque,
& pro ecclesiasticorum fructuum dispensationis sibi cre-
ditæ ratione.

Ab episcopali domo absit omnis picturæ ornatus, quæ
profana sit.

In atrio episcopos ordine pingi curet, qui præcesse-
runt; si minus omnes, eos saltem qui sanctitatis aut do-

Ætrina aut rerum episcopalium gestarum laude clari sunt.

In cubiculis omnibus reliquisque domus locis frequentioribus ne desit aliqua imago sacra.

Hospitio, mensave recipiendis etiam illustribus & locupletibus hominibus, ne præscriptam episcopalis frugalitatis normam deferat, vt exemplo suo ipsi quoque hospites incitentur ad frugalem vitæ modum.

Eleemosynis dandis promptus ita sit, vt præter illas, quas per eleemosynarium aliosve largiri solet, etiam misericordiæ visceribus indutus, manu sua in pauperes episcopali liberalitate conferat.

De vita & honestate clericorum.

VESTES quas domi priuatim clericalis ordinis homines induent, eiusmodi sint, quæ non colore, non vlla habitus specie a clericali modestia discrepent.

Cum in ecclesia versantur, quo tempore superpelliceum induere non debent, ne sint sine toga exteriori, præsertim horis quibus diuina celebrantur, aut populus ad ecclesiam accedere solet; nec vero absque ea etiam in diœcesanis locis prodeant, nisi cum eos pedibus iter facientes viæ difficultas & longitudo aliter cogit.

Si quo iter equo faciunt, ne absque viatoria veste exteriori equitent, succincta interiori tunica, aut alia contractiori decenter adhibita.

Superpelliceis, cum ministerii vsus postulat, omnes vtantur, quæ non lacera sint, non sordida, non ita elaborata, vt artificii ornatus in humeris nimius appareat.

Singuli autem præterea, præsertim qui in aliquo minorum saltem ordinum sunt, proprium superpelliceum habeant, quo & in ecclesia, cui adscripti sunt, & alibi, cum ipsos suis fungi muneribus contigerit, vti possint.

Nulli sacerdoti clericove annulum, nisi ea dignitate prædito, in qua conferenda ille sibi traditur, gestare liceat; tuncque vnum solum & digito dexteræ manus quarto.

Eum vero dum Missæ sacrificium facit sacerdos deponat.

In omni item incessu, statu, gestu, vultu ordinem suum sacerdos & clericus profiteatur, omni clericalis vitæ actione religiosi animi mores exprimens, qui in ecclesiastici ordinis hominibus elucere debent.

ANNO
CHRISTII
1576.

Ne cum nece & cruciamenta improbis hominibus magistratum iudicio illata, multitudini spectanda proponuntur, vlllo modo ecclesiastici ordinis viri interfint; nisi eorum pia opera, consolandique officium vsui futurum illis sit qui ad supplicium ducuntur.

Sacerdotem, clericumque cuiusvis ordinis, in canticis, hymnis, psalmis, ceterisque ecclesiastici cultus officiis, religiosa modulatione concelebrandis, diuinisque laudibus sancte concinendis, ita versari conuenit, vt voce sua sacris dicata abuti non debeat ad profana, cantiones & modulationes, atque ad voluptarias deliciosasque laicorum oblectationes. Quamobrem caueat, ne in nuptialibus, laicalibusve conuiujs, aut mensis canendo operam suam nauet, vlllo quidem vel cognationis, vel amicitiae, familiaritatis, obsequii alteriusve rei causa, cum praesertim clericalem hominem inter epulas canere, veteri Canone plane interdictum sit.

Omnis etiam sacerdos, clericusve publica conuiuia & comestiones eiusmodi vitet, quibus saepe fit, vt contemptui sit ecclesiastici ministerii dignitas.

Illud autem vnusquisque clericus saepe repetat, se non ad inertiam atque ignauiam, sed ad spiritualis & ecclesiasticae militiae labores vocatum esse.

Sciat propterea id in officio suo positum esse, vt cum vel in officiis diuinis obeundis, vel in frequentandis ecclesijs, quod debet, tempus consumpserit; si quid sibi reliquum est, id omne non in rerum saecularium colloquijs, profanisque actionibus, sed in diuinarum literarum studijs, & in caelestium rerum contemplationibus & sanctis piisque officijs traducat. Quare vnusquisque huius prouinciae episcopus, ac alij item qui illius nomine atque auctoritate visitationis munus obibunt, videant atque inquirent diligenter quibus in rebus tempus clerici transigant, anque in ijs potissimum, quae ab illis agi curarique debent, qui in Dei cultum se dederunt.

Quod si clericos aliquos otiosos esse compererint, inita aliqua ratione salutaribus eos occupationibus & ecclesiastico homine dignis incumbere procurent, ac provideant omnino, ne isti ad suae salutis discrimen & aliorum offensio-
nem otio abutantur.

Om-

ANNO
CHRISTI
1576.

Omnes præterea & singulos clericalis ordinis homines hoc decreto monitos esse volumus, vt ad eos se crebro conferant, qui in sacerdotio constituti, in spiritualis vitæ studiis, exercitationibusque versati, atque eiusmodi sunt, de quorum consilio vitam ad omnes sancte religioseque agendi rationes instituant.

Ab illorum autem qui in vitiorum luto volutati, se maleficiis pascunt, familiaritate abstinere, cum eos omnes iubemus, tum præcipue minorum ordinum clericos, qui nondum ætate confirmata sunt, neque firmo virtutum robore muniti procliuius ad vitia prolabantur. Aut illud non modo prohibemus, sed diuina contestatione obsecramus ecclesiastici ordinis homines, eos præsertim qui in sacerdotii gradu constituti sunt, quive animarum curam gerunt, vt quos in vitiorum face versari animaduernerint, caute & sapienter studeant a peccatis flagitiisque deterre- re, & ad virtutem cohortari; eisdemque in scelerum gurgite laborantibus opem ferre, verbis, consiliis, exemplis; atque ita quidem, vt dum illos iuuare conantur, ne se familiaritate inquinent.

Ne clerici apud se libros habeant, aut legant, quorum lectione bene agendi studium, morum disciplina, & timor caritasque Dei languescere possit: quales libri sunt, qui res vel inanes, vel iocosas, vel scurriles, ridiculasve vel impuras continent.

Rerum nouarum curiositates fugiant: tum ne, quæ ridicula sunt, vnde cachinni, risusque solutiores existunt, loquantur.

Sacerdos clericusve sacris initiatus, aut ecclesiasticum beneficium obtinens, horarum canonicarum officio cum adstrictus sit, meminerit, se febris morbove aliquo, vel aduersa valetudine leuiter aliquando laborantem, non iustam propterea excusationem habere, quamobrem illud inter- mittat, omittatve. Itaque si quando corporis infirmitate affectus est, ipse pro sua conscientia recte videat, quid præstare possit, ac ne omittendo grauius peccet, & beneficii quod habet, fructus suos non faciat.

Quo diligentius cleri in omni ecclesiastica disciplina progressus constet, vnusquisque sacerdos & cuiusuis ordinis clericus, de frequenti sacramentorum vsu, de functio-

Concil. Tom. 36.

Ecc

nibus in ecclesia præstitis, de lectionibus, studiorumque progressionem, de ceteris exercitationibus sibi præscriptis, testimonium ab iis singulis, quibus ex præscripto accipere oportuerit, singulis mensibus, vel alio statuto tempore, per episcopum statuendo, afferant: idque ad constitutam rationem.

A sacerdotibus, ab iisque etiam, qui prouectiori ætate sunt, hoc si nunquam per ipsos antea præstitum est, omnino præstari peroptamus, ut cum omnis antea actæ vitæ suæ peccata diligenter riteque confiteantur, tum spiritualium exercitationum, prout iis, qui subdiaconatum vel diaconatum, vel sacerdotium suscepturi sunt, præscriptum est, studium aliquando suscipiant: quo diligentius in via salutis sibi prospiciant.

De visitatione.

NECESSARIUM illud ac plane debitum visitandi munus, quod ex sanctione Tridentina præstari oportet, prouinciæ nostræ episcopi ita solícite exequantur, ut suæ quique vrbs ac diocesis visitationem singulis ipsis annis, aut si per diocesis amplitudinem non possunt, biennio ad summum ipsi per se conficiant. Si vero legitima occupatione, causave impediti, id muneris aliquando per seipso obire nequeunt, vicarios generales, visitatoresve alios, huius rei vsu peritos atque idoneos adhibeant, qui visitationis officium sedulo, ut par est, præscripto tempore exequantur.

Cum vero visitationis munus ipsi per se obeunt, vel vnum, vel duos canonicos, vel alios quoscumque homines ecclesiasticos, quos vsui & adiumento sibi fore viderint, prout maluerint, secum in ea visitandi cura adhibeant.

Ne deinceps plures quam homines decem, & iumenta septem ad summum secum in visitando ducant, supputata hoc numero episcopi etiam persona, ac illius ecclesiastici viri, quem ex huius Concilii decreto episcopus quisque aliquando præmittet: suis tamen propriis sumptibus licebit eis plures conducere. At vero, qui episcopis gradu inferiores sunt, in visitatione longe pauciores homines, & iumenta adhibeant.

Hocque decreto derogatum sit alteri, in Concilio primo prouinciali edito.

ANNO
CHRISTI
1576.

Laicorum hospitia, eoque magis conuiuia, vt maxime possunt, omnes fugiant; sin autem ad illos diuertere aliquando necesse erit, cum cetera seruent, tum in primis caueant, vt ne extra mensæ episcopalis & clericalis modum, regulasque in visitatione præscriptas, quidquam omnino ab hospitibus apparetur apponaturve.

Notarius autem cancellariusve, ne quidquam pro visitatione ab iis qui visitantur vlllo quouis nomine exigat, neque vllum doni, etiam pusilli quocumque modo oblato, genus accipiat, ac ne item pro decretorum, ordinationumve in visitatione confectarum actione vel conscriptione, earumve exemplo, etiam singulis vel ecclesiis, vel clericis, vel aliis qui visitantur, iussu visitantis edito. At pro opera laboreve, quem alterius, cuius interest, illarum exempla alio deinceps tempore petentis, causa in iis exscribendis posuerit, mercedem capiat licet, pro taxæ in foro episcopali præfixæ aut præfigendæ ratione.

Episcopi, qui ceteris omni bene sancteque agendi exemplo præire debent, antequam cleri populique visitationem ineant, a se suaque familia visitandi initium utiliter faciant; quo reliqui omnes domesticæ illius visitationis actione executioneque incitati, pastoralia iussa, quæ ipsi visitando præscripserint, promptius ac studiosius exequantur.

Diligentiam vero omnem visitando adhibeant, non modo in ecclesiarum cultu & ornamento tuendo, augendoque, sed maxime in omni & cleri & populi pristina Christiana disciplina restituenda; in vtriusque item moribus cognoscendis, iisdemque deprauatis corrigendis.

In eaque vel visitatione, vel morum correctione etiam tamquam sedis apostolicæ delegati, auctoritate Tridentini Concilii statuant, moderentur, puniant & exequantur ad sacrorum Canonum præscriptum, quæcumque illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione & diœcesis suæ utilitate necessaria videbuntur. In iis, neque vlla inhibito, appellatio, aliudve quidquam impediatur, aut retardet executionem eorum, quæ ipsi mandarint, aut iudicauerint decreuerintve.

Feminarum ac marium luxu, immoderatoque vestium sumptu vtentium, ornatum illum inanem, ac plane super-

Concil. Tom. 36.

Ecc ij

uacaneum & a Christianæ vitæ more sane quam alienum, unde tot malorum seminarium extare quotidie cernitur, omni episcopalis muneris officio & auctoritate prohibere, tollere, funditusque euellere studeant.

Monialium monasteria, regularium iuri curæve subiecta, quod ad clausuram attinet, diligenter accurateque visitent, loca ipsa introspectent, atque ex superiori etiam parte circumlustrent, & caute solerterque inspiciant prospectus omnes, aditus, & cetera denique omnia, quæ ad clausuram recte tuendam vlllo quouis modo pertinent.

Hospitalia item, aliaque pia singula loca & sodalitia pro auctoritate, facultateve & Canonum iure & decretis Tridentinis sibi data, in singulos annos visitent; & quæ laicalia etiam & mere priuata sunt in iis, quæ ad obseruandam piam testatorum voluntatem spectent, visitando corrigant & reformat.

Episcopo, ad cuiuscumque loci vel ecclesiæ parochialis, curatæve visitationem aduentanti, cum illi potissimum, vt vetus Canon Concilii Turonensis iubet, qui confirmationis sacramentum ab eo suscepturi sunt, tum præterea reliqui omnes fideles, exceptis tantum iis, qui morbo aduersæ valetudine laborant, sicut in Concilio Rothomageni cautum est, obuiam ordine prodeant: ac statis hymnorum psalmorumque precibus, & cum gaudio, timore, summaque reuerentia illum, tamquam vicem Christi agentem, excipiant, prout eodem Rothomageni Concilio sancitum est, cuius Canone excommunicatio illis constituta erat, qui ei muneri defuissent.

Neque solum quo tempore ille aduentat, sed aliis etiam diebus, dum visitatio parochiæ fit, fideles quam frequentissimi adsint; vt ipsi omnes ac singuli, si quid ad animarum salutem procurandam opus habent, proprio pastori parentique libere exponant: eique pro illius officii ratione oportet, interroganti respondeant; illum concionantem, monentem, & paterne arguentem, obsecrantem & increpantem audiant: eiusdem iussa, monita & decreta suscipiant, atque Dei denique voluntatem, quam præsentem per ipsum auribus percipiunt, non tantum obediendi propensione, sed etiam recte factis omnino exequantur. Id porro omne vt fideles diligenter, promptoque animo præstent, frequen-

ANNO
CHRISTI
1576.

tissimique in episcopali visitatione adsint: parochorum & aliorum, quorum interest, sacerdotum sit, crebro, prout vsuenerit, intra Missarum solennia illos docere, cum eas officii partes, quas episcopo visitanti ab ipsis præstari conueniat, tum visitationum in primis vtilitates fructusque salutare.

At vero ex visitationum laboribus, quo vberiores fructus existant, ac fidelium animi saluari aliqua præparatione excitati & suffulti, quo promptiores erectioresque fiant, cum ad bene agendum, tum ad paterna & episcopalia iussa monitave amplectenda & exequenda, tum ad omnem denique Christianæ vitæ disciplinam sanctis institutis conformatam suscipiendam; præterea vt visitatio & diligenter, & breuiter, & recte denique conficiatur atque absoluetur, has etiam de præparatione ab iis præsertim, qui visitantur, adhibenda, instructiones adiungendas censuimus iis decretis, quæ hoc ipso de genere in hoc & in alio nostro prouinciali primo Concilio edita sunt. Quibus porro instructionibus pro personarum, temporum, locorumque suæ diocesis ratione ab episcopo edita, detrahi liceat.

Primum vbi visitationis, vel generatim in vniuersa vrbe, diocesisque inchoandæ, vel speciatim in aliquo opido locove, aut parochia, præsertim frequentiori atque insigniori obeundæ, certam diem episcopus statuerit; pastoralibus etiam literis eo potissimum nomine a se confectis, populum præmoneat atque cohortetur, cum ad alia pietatis officia, tum maxime ad peccatorum confessionem, sacram communionem, precesque pro saluari visitationis euentu continenter habendas.

Triduo proximo, antequam vniuersæ visitationis initium fiat, in cathedrali ecclesia quadraginta horarum orationem indicat, quam eiusdem visitationis nomine a clero & populo, qui in vrbe est, frequentiori in ea ipsa ecclesia pie celebrari curet.

Hæc ipsa etiam orationis ratio parochio, aliove ecclesiæ rectore, cui interest, curante adhibeatur, antequam ecclesiæ parochialis, curatave, aut opidi, præsertim insignioris, visitatio ineatur.

Duobus vero, aut pluribus ante constitutum visitationis tempus diebus archipresbyterum aut archidiaconum

vt in Concilio Rothomagenſi cautum eſt, aut alium eccleſiaſticum hominem, quem maluerit epiſcopus, præire iubeat per ſingula opida, vicos, parochias, & loca ciuitatis, & dioceſis, præſertim frequentiora, inſigniorave, quæ ille viſitaturus eſt. Ille vero iuſta præſtet: conuocatoque clero & populo vniuſcuiuſque loci nuntiet epiſcopi aduentum, eidemque aduentanti obuiam, vt iuſſum eſt, prodire, ceteraque in promptu haberi moneat ac mandet. Paſtorales item epiſcopi literas, edicta, inſtructiones, ad viſitationem pertinentes, enuntiet atque euulget. Tum præterea quidquid de leuioribus cauſis ab eo explicari agiue epiſcopus iuſſerit, id exequi ſtudeat, vt ne ille veniens diutius ob eiufmodi cauſas in viſitationis mora eſſe neceſſe habeat.

Parochus porro aliufve eccleſiæ rector vel præfectus, in qua animarum curam gerit, cum viſitandus erit, paſtorales epiſcopi literas, viſitationis nomine editas, duobus ante illius aduentum proximis feſtis diebus intra Miſſarum ſolennia, cum populi frequentia adefſt, de ſcripto recitet.

Itidem præſtet de literis, quas de confirmationis ſacramento rite religioſeque ſuſcipiendo epiſcopus, inſtructionum, monitionumve nomine ediderit.

Hoc ipſum præterea exequatur de aliis item literis, edictis & inſtructionibus, quas ob viſitationem euulgari ille iuſſerit.

Sacerdotibus quoque & aliis, quorum intereſt, epiſcopales inſtructionum literas deſcriptis tabulis, libris, aliifque rei eccleſiaſticæ monumentis, inſtrumentis, ceterifque id generis mature præparandis, quo viſitandi ratio breuior, explicatioque ſit, ſignificet & recitet, ac ſi opus eſt, earum exempli exſcribendi copiam illis faciat.

Quam literarum, edictorumve epiſcopalium euulgationem recitationemve, & ſermone & concione, & monitionibus, & omni alio tum publico, tum priuato cohortationum officio proſequatur, prout expedire animaduertent: quo fidelium animos diligentius præparet atque excitet ad ſuſcipiendum epiſcopalis viſitationis officium vberrimo ac ſalutari cum animarum fructu.

Illud porro curet, vt nemo, qui intra parochiæ ſuæ fines habitat, omnino ſit, qui eo viſitationis tempore conſeſſus,

ANNO
CHRISTI
1576.

facram communionem non sumat, idque ab episcopo ipso, etiamsi in alia parochiali ecclesia sumere oporteret, scilicet eo loci, vbi ille mane visitans Missæ sacrificium offerat.

Nemo item, qui chrismate non ante confirmatus, modo ætate in confirmationis literis episcopalibus præscripta sit, illud ab eodem tunc non accipiat.

Quamobrem tum pridie diei visitationis, tum maxime vbi episcopum visitationis causa iam aduentare cognouerit, certo aliquo, solennique campanarum sono illius aduentum fidelibus significet; quo frequentius etiam ex agro euocati, omni alia prætermissa actione conueniant, eique tale quamquam necessarium munus obeunti, diligentius præsto sint, qua debent obseruantia ac veneratione.

Studeat item confessoriorum sacerdotum, qui ad id muneris probati sunt, nisi episcopi cura præmittantur, copiam necessariam habere, qui biduo, triduove parochiæ suæ hominum confessiones audiant, aut confessos reconcilient, vt stata visitationis, aliave die, quam episcopus constituerit, præparati sint ad sacram communionem, & ad confirmationem, qui nondum confirmati sunt, ab eo sancte sumendam.

Ac propterea confessionum causa eo tempore confessionalia multa ad formulæ demonstratæ præscriptum confecta, certisque locis in ecclesia sua decenter collocata, si totidem non sunt, quot necessaria viderit, aliunde habere curet.

Hostias, vinum, vasa, mappas, & alia ad sacrae communionis populo ministrandæ vsum necessaria, accurate parat.

Locum item in ecclesia præparet atque ornet, vbi ab episcopo confirmationis sacramentum fideles religiose suscipiant.

Suggestum item decenti ornatu instruat, vnde tum ille aliusve populo sermonem, concionemve habere possit; tum episcopalialia monita de scripto pronuntiari.

Pridie illius diei, quo episcopus visitaturus est, chirographa, schedulasve in promptu esse curet, eorum, qui confirmationis sacramentum suscepturi sunt, & comparum, commatrumque item ex præscripto instructionis literarum, de confirmationis sacramento promulgatarum.

Omniū singularūque rerū, quæ vel consecrandæ, vel benedicendæ sunt, vtpote ecclesiæ, cœmeterii, altarium, campanarum, vestium, indumentorum, tabernaculi, calicum, corporalium, crucum, imaginum, significationem, indicis ordine exaratam, episcopo ante diem visitationis ita in tempore det, vt cum de apparatu, tum de certa hora vel die illas sacras actiones obeundi deliberare possit.

Sacristiam præterea adornet atque instruat: in qua ex armariis exposita sint sacra indumenta, vestes, pallia, vasa, ac reliqua omnia ecclesiasticæ supellectilis instrumenta, atque ornamenta, præter illa, quæ in ecclesiæ, aliarumque apparatu & vsu tunc erant: eaque ordine, ac pro colorum ratione distincte collocata ita appareant, vt eo, & loco, & tempore in visitando recognosci certe, facileque ac breui possint.

Certo item, decentique sacristiæ loco libri ac volumina ecclesiastica, vt Missalia, breuiaria, lectionaria, antiphonaria, & alia id generis suis operimentis polite contecta, in oculis episcopi appareant.

Tuto item eiusdem loco in promptu sint scripta, monumenta, codicesve, quibus testificatio fiat sacrarum reliquiarum in ea ecclesia asseruatarum.

Eodem loco tabulæ item, scriptave indulgentiarum eidem ecclesiæ concessarum.

Separatim alio sacristiæ loco, vel in archiuo, si illud a sacristia distinctum sit, in promptu habeat, tabulas, scriptave ac monumenta quævis, pro ratione annorum distincte notata, quæ ad ecclesiæ, altarium, capellarumve iura, priuilegia, bonaque testificanda pertineant.

Librum item statutorum & constitutionum, & tabulam rituum, consuetudinum, si quas peculiare illa ecclesia eiusve clerus habeat, præsertim in diuinis officiis ecclesiasticisque functionibus.

In promptu præterea, ac parata inuentaria hæc infra ordine præscripta, recteque confecta habeat, quibus singulis manu sua subscriptum sit.

Primo inuentarium sacrarum reliquiarum, in sua ecclesia reconditarum, ac simul monumentorum, literarumve illas vere testificantium.

Alterum in quo descriptæ sint indulgentiæ omnes, illi eccle-

ANNO
CHRISTI
1576. ecclesiæ, eiusve capellis, aut altaribus perpetuo concessæ, aut ad tempus, quod adhuc peractum non sit.

Tertium, in quo sacræ vestes, pallia, indumenta, & ornamenta singula; omnia, quæcumque supellectilis ecclesiæ sint, recte ac distincte descripta notatave appareant.

Quartum, in quo libri, scriptave, literæ, ac instrumenta id generis, quibus bona, iura, priuilegia ecclesiæ, altarium capellarumve testificata appareant, notata sint.

Quæ inuentaria, quo tempore, & quibus præsentibus proxime confecta sint, ex illius scriptione appareat, vt, si ita opus aliquando erit, recte conferri possint, eademque exscripta in visitationis acta referantur, prout episcopus censuerit.

Paratum habeat, ac exhibeat indicem dignitatum, canonicatum, portionum, & aliorum id generis titulorum, altarium, capellarum, & clericatum, quicumque sint in ecclesia, cum explicatione eorum census ac onerum vnicuique adiunctorum, tum etiam foundationum, institutionumve, & notariorum, qui foundationum tabulas confecerint, tum singulorum præterea, qui ea altaria, capellas, portiones, canonicatus, dignitates, aliudve, quouis etiam ad nutum amouibili titulo obtinent.

Indicem etiam similem, cum simili explicatione titulorum, & beneficiorum quorumcumque, tum ecclesiarum, tum oratoriorum sæcularium, etiam campestrium, quæ sita sunt extra illam ecclesiam, intra fines tamen eiusdem parochiæ.

Indicem item scholarum, confratriarum, locorum, operumve piorum, quouis modo in ea ecclesia institutorum, quo exprimat, & institutio, & institutionis tabulæ, a quo scilicet notario confecta.

Rursus indicem similem scholarum, confratriarum, hospitalium, locorumve, & operum piorum quorumcumque, quæ extra illam ecclesiam, intra fines tamen parochiæ sita sunt.

Indicem quoque monasteriorum, præpositurarum & huiusmodi domuum regularium, tam virorum, etiam si commendatæ sint, quam feminarum, etiam quæ ab episcopi iurisdictione immunes sint; quæcumque in illius parochiæ finibus sitæ sunt.

Paratum item indicem habeat, ac exhibeat, in quo clerici in suæ ecclesiæ finibus habitantes descripti sint, notatis eorum vniuscuiusque tum nominibus, tum domiciliis, habitationibusve ecclesiasticis aut sæcularibus: hoc item adscripto, an soli, an vna cum aliis vel ecclesiasticis, vel laicis habitent.

Indicem item puerorum, adolescentiumve, vitæ ecclesiasticæ disciplinam ingredientium.

Muscorum item, cantorum, organoque in quavis ecclesia sonantium.

Laicorum item hominum, si qui sunt sacerdoti in Missæ sacro, aut in diuinis officiis, funeralibus etiam, & in aliis ecclesiasticis muneribus operam aliquam præstantes.

Indicem item prædiorum, bonorumque ecclesiæ suæ, rursusque fructuum & censuum, quos inde percipit, & aliorum inde redituum, vtpote oblationum, elemosynarum, quæ statis quibusdam anni diebus, vel ob solennitates, vel ob anniuersaria, aliamve causam fiunt.

Huic rursus alius index adiunctus exhibeatur, vsurpationum bonorum, iuriumve illius ecclesiæ, & alienationum præterea triginta ante Tridentini Concilii celebrationem & confirmationem annis factarum.

Indicem etiam det redituum vel veterum, vel recentium, capitulo, clero ve illius ecclesiæ communium.

Indicem quoque distinctum redituum, emolumentorum, onerum, & aliarum, vt supra, præscriptarum rerum quæ ad ecclesias tunc vacantes pertinent, notato etiam tempore, quamdiu vacent, & illius item qui earum fructus vel decimas, vel primitias, vel alios cuiusvis generis reditus exigit, nomine descripto, & auctoritate qua exigit item.

Indicem præterea census ab eo, qui sibi tamquam rectori obuenit, distincti ac separati, vtpote illius, qui vel ad fabricæ illius ecclesiæ, vel ad luminum, vel ad sacristiæ, vel alterius eiusmodi rei vsum, erogationemve pertinet.

Promptos item habeat codices parochiales, vnum scilicet baptizatorum, alterum eorum qui matrimonium contraxerint, tertium illorum, qui chrisma susceperint, quartum quem proxime confecerit de numero, statuque animarum.

ANNO
CHRISTI
1576.

Regestum etiam aut exempla constitutionum pontificalium, ac literarum pastoralium, aut instructionum id generis & edictorum, quæcumque ab episcopo acceperit. In quibus singulis exemplis notatus sit dies, quo illa populo promulgarit, legeritve.

Paratos item libros & tabellas singulas, indicesve habeat ac exhibeat, qui debent in sacristia esse, ex præscripto Conciliorum prouincialium, diœcesanorum, ac instructionum.

Si præterea curam, administrationemve habet bonorum ecclesiasticorum separatim ab iis, quæ sibi ad vitæ sustentandæ usum attributa sunt, aut fructuum vacantium sibi commendatorum; susceptæ, administratæve curæ rationum codicem in promptu habeat atque exhibeat.

Separatim vero in promptu habeat, vt episcopo tradat, tabulam decretorum prouincialium, diœcesanorumque, quæ vel ad diuinorum officiorum cultum, vel ad parochialis curæ, disciplinæque Christianæ rationem pertinentia, nondum in parochiæ suæ finibus executionem habuerunt, causis & impedimentis quoque explicatis, cur in executionis usum adhuc inducta non sint.

Tum præterea indicem manu sua confectum det eorum, qui infra notati sunt, si qui in parochiæ suæ finibus id generis homines extant.

Hæreticorum, hæresisve nomine suspectorum, aut libros hæreticos, prohibitosve habentium, vel legentium.

Publice, vt infra, potissimum delinquentium, malefactorumque committentium.

Blasphemantium scilicet.

Superstitione, maleficiis, magicisque artibus vtentium.

Eorum, qui in pascha confessi, sacram communionem non sumpserint.

Simoniacorum.

Vfuras exercentium.

Concubinariorum, concubinatusve nomine suspectorum.

Illorum etiam, si qui publice, notorieque criminosi, quibus pro Tridentinæ sanctionis, Conciliique primi & tertii prouincialis decretorum ratione, solennis vel publica indicenda sit pœnitentia; vt aut tunc iis episcopus eam

iudicio suo statuatur, aut illos, quos solenniter pro peccati gravitate poenitere iussus est, a cancellario notatus, ad se ineunte quadragesima venire iubeat, cuius temporis initio illam de ecclesie sanctae more ipsi subeant ritu solenni.

Coniugum inter se disiunctorum, neque simul habitantium.

Eorum, qui cognatione, affinitateve iuncti, matrimonium gradu prohibito contraxerint.

In ecclesia parum reuerenter, ac non debita veneratione versantium.

Illorum, qui diebus festis Missae sacrificio non interfint; aut seruilibus operibus dies festos violare, aut choreis, comessationibus, aliisque eiusmodi actionibus profanare soleant.

Talis, aleae ludentium; aut istis domicilia exponentium.

Libros de rebus obscenis, parumque honestis conscriptos, obscenasque item imagines habentium.

Eorum etiam, qui inertiae, desidiae, otio, vel cauponis, tabernisve vinariis, ganeisve dediti sunt.

Marium, feminarumque vestitum immoderatum induentium, non sine manifesta Dei, hominumque offensione.

Omnium denique deprauatorum morum, in parochia sua hominibus frequentium ac publicorum.

Indicem item eorum hominum, intra parochiae suae limites habitantium, quibuscum episcopus visitans pro variis visitationis officiis, aliquando colloqui, agereve necesse habet; horum scilicet;

Patrum familias.

Ludi literarii magistrorum, paedagogorum, musicam etiam, scriptionem, arithmeticam, aliasque artes liberales profitentium.

Mulierum item docentium, puellasque sibi in disciplinam traditas domi educantium.

Medicorum, chirurgorum, tonforumque rem medicam exercentium.

Pictorum, & sculptorum.

Bibliopolarum, impressoriamque artem facientium.

Ministrorum publicorum, vt syndicorum, confratriarum

ANNO CHRISTI 1576. vniuscuiusque præfectorum, curatorumve & aliorum id generis.

Notariorum.

Opificum, artificumve in parochia sua frequentiorum.

Hominum operibus piis exercendis aptiorum, aut iam deditorum; & eorum qui vitæ spiritualis, disciplinæque Christianæ studiosi adiumenta subministrare possunt, rationibus parochiæ bene instituendæ vsui necessariis.

Pauperum, viduarum, pupillorum, ceterorumque vere miserabilium.

Cauponariam, cœnaculariamve exercentium.

Saltandi, tripudiandive, ac sonandi in choreis artem profitentium, docentiumve.

Exhibeat ipse ordinum, quibus initiatus est, ac beneficii illius, tum ceterorum etiam, si quæ alia obrinet, literas, tum facultates scriptas, si quas ab episcopo, eiusve ministris habet, vel suo, vel ecclesiæ suæ nomine, vt puta suscipiendi munus Missarum celebrandarum, audiendi confessiones eorum, qui non sint de sua parochia; cohabitandi cum laicis, vel extra ædes ecclesiasticas, adhibendi feminas sibi inferuientes, locandi laicis domum ecclesiasticam, exponendi capsulam pro eleemosynis & eiusmodi.

Exhibeat item libros proprios, quos ex decretis prouincialibus, aut ex visitationum, aliisve episcopi sui iussionibus habere debet, vt pote breuiarium, Missale, Kalendarium proxime editum, librum rituales, seu sacramentorum, homiliarium, psalterium, volumen bibliorum, catechismum Romanum, codices Conciliorum, scilicet Tridentini, prouincialium & diœcesanorum, quibus in libris inscriptum sit nomen possidentis.

Exhibeat præterea indicem aliorum librorum, quoscumque impressos, aut manu exaratos habet.

Quod de sacris reliquiis, indulgentiis, indumentis, ornamentis, supellectile ecclesiastica, libris, scriptis, inuentarii indicibus, fundationum tabulis, redditibus, emolumentis, oneribus, vsurpationibus, alienationibusque, titulis etiam beneficiorum, & ordinibus, ac ceteris denique parochia, rectorive, aut præfecto ecclesiæ, in qua animarum cura geritur, præscriptum est; id omne & præpositi & canonici & capellani, etiam mercenarii & alii dignitatum,

canonicatum, altarium, capellarum, aliorumque beneficiorum titulum obtinentes, aut quouis nomine administrationem curamve habentes; & rursus fabricarum præfecti, & confratriarum, hospitalium, eleemosynarum, locorumve, ac operum piorum quibus curatores, cum visitandi erunt præsentent; quatenus eo de toto genere constitutum villo modo pertineat ad eorum dignitates, beneficia, capellas & altaria, titulos & ordines, aut ad fabricas, hospitalia, eleemosynas, pia loca, vel opera, aut etiam ecclesias, altaria, capellas eorundem præfectorum, vel curarum administrationi & procuratori commissas. Parochi sit autem aut præfecti, rectorisve, vt supra, intra cuius parochiæ fines facienda est visitatio, nisi episcopus aliis potius id muneris aliquando dederit, illos omnes & singulos in tempore præmonere, vt præscriptum apparatus conficiant; atque in visitatione præsentent adfint, tum præscriptam rationem qua id præsentent, diligenter docere.

Episcopus porro, quo visitationis rationem magis explicatam habeat, nec diutius quam par est in mora sit, in omni præscripto apparatu recte conficiendo ab iis, quorum interest, pietatis suæ, pastoralisque diligentia studio omnem diligentiam adhibeat.

Quæcumque de præparatione in episcopali visitatione facienda supra præscripta sunt, instructiones eadem fere omnes adhibendæ erunt in aliis visitationibus, illa tantum præparatione excepta, quæ pertinet ad ea, quæ episcopi tantum, episcopalisve muneris & visitationis propria sunt; vt de solenni receptione, de chrismatibus sacri ministratiõne & aliis huiusmodi.

Quo vero parochorum, aliorumve sacerdotum, in concionibus vel sermonibus habendis ratio episcopo exploratior sit, hæc præter alias huius indagatiõnis constitutas rationes seruare poterit, vt cum visitantur, sermonem, conuocato populo, præsententeque ipso episcopo singuli in sua ecclesia, vel vbi is maluerit, eo de genere, quod idem iusserit, aliquando habeant.

Visitationis initio, certæ Christiano more viuendi regulæ, ex œcumenica Tridentina Synodo, Conciliisque prouincialibus & diocesaniis, omnique optima disciplina collectæ, vulgari sermone breuiter explicatæ, ad commu-

ANNO
 CHRISTI
 1576.

nem prouinciæ vsum per nos edendæ, præter illam decretorum ad laicos pertinentium denuntiationem in Concilio prouinciali tertio parochis præscriptam, de suggestu populo frequentissimo in vrbe & insignioribus locis, vbi episcopus expedire censuerit, clara voce legantur, vt omnes intelligant secumque taciti inquirant, an ad præscriptas leges vitæ Christianæ modum susceperint. Tum ab episcopo de illis interrogati, videant sui muneris esse, si quas in vitæ institutione executi nondum sint, earum præscriptis atque institutis parere quamprimum & quam diligentissime, pro salutaris disciplinæ ratione atque vsu, rectis regulis confirmato.

Certas pastorales monitiones vnicuique hominum ordini, sexui, ætati proprie conuenientes, ex sacrarum literarum fontibus, sanctorumque patrum disciplina ex eisdem Conciliis haustas, ad omnium etiam magistratuum instructionem, nostra cura communi prouinciæ vsui conficiendas, vnusquisque parochus, cum in fine visitationis vrbis & vniuscuiusque, præsertim insignioris opidi, tum certis anni solennitatibus, prout episcopus iusserit, & illis aliquid pro ratione loci, vel addendum, vel detrahendum censuerit, populo de scripto recitet atque euulget, vt fideles non solum visitationis iussis, decretisque aliis in omnes bene agendi partes confirmati, sed sapius sui quique debiti officii, episcopalibus pastoralibusque vocibus moniti in dies in via Domini maiores progressiones habeant.

De Concilio prouinciali.

PROVINCIALIA Concilia, diuino munere a sacra œcumenica Synodo Tridentina in vsum reuocata, sicut tertio quoque anno ad eiusdem Synodi præscriptum conuocari celebrarique oportet; ita maxime consultum esse debet, vt id ipsum recte, ordine atque ex vtilitate prouinciæ præstetur.

Itaque & pro illorum vsu in perpetuum retinendo & pro ceteris rationibus ad eorumdem actionem recte vtiliterque præstandam accommodatis, hæc tum auctoritate nostra, tum etiam de consensu patrum sancimus;

Primo singulis prouincialibus Conciliis, tertio quoque anno ex ipsa Tridentina sanctione celebrandis, quæ indicare, conuocare & celebrare, eius metropolitani est, nos cer-

tam diem in posterum indicimus, decernimus & statui-
mus, feriam scilicet quintam, quæ a pascha resurrectionis
Domini sub tertiam dominicam cadit; certumque item
locum, nempe nostram ecclesiam, beatæ Mariæ virginis
nomine nuncupatam.

Hoc autem perpetuæ indictionis decreto, constitutio-
neve metropolitani iuri derogatum, abrogatumve ne sit,
quo minus constitutum diem, locumve, prout necessitas
postularit, vel iusta causa, ratiove aliqua ei suaserit, pro-
rogare, accelerare, mutare, ex Canonum iure, sanctio-
neque Tridentina possit; modo intra triennii saltem spa-
tium ad illius sanctionis præscriptum semel celebret.

Neque rursus metropolitano legitime impedito, facul-
tati illud conuocandi, eadem Tridentina sanctione coe-
piscopo antiquiori concessæ detractum sit.

Eius autem constituti conciliaris diei & loci, atque
adeo Concilii prouincialis indictionem omnino ratam fir-
mamque esse volumus, ac sine alia vel literarum significa-
tione, vel edicti promulgatione, vel vlla alia denuntiatio-
ne aut nuntio, tantum roboris & auctoritatis ad episcopos
& reliquos quosuis omnes ac singulos, qui in prouinciali
Concilio Mediolanensi, quacumque ratione adesse pos-
sunt aut debent, quorumve aliquid interest, monendos &
conuocandos, habere hoc decreto sancimus, quantum il-
la quæ indicendi eiusdem Concilii prouincialis ratio literis
& nuntio, edictoque publico adhibetur.

Quamobrem propositis pœnis, Canonum iure sancitis,
cum vniuersos & singulos episcopos, tum ceteros omnes
qui quouis iure, consuetudine, aliave, vt supra, ratione
debent, Mediolani in metropolitana ecclesia præsentem
adesse ad eam diem iubemus, quam tertio saltem quoque
anno, prouinciali Concilio de more ineundo, celebrando-
que certam & statam hac constitutione in perpetuum de-
creuimus.

Quicumque vero, vel episcopi, vel alii interesse debent,
ne eorum nomine alii, sed ipsimet stata die adsint; nisi ne-
cessaria iustaque causa, quamobrem debitum hoc officium
præstare non possint, impediti sint.

Eam porro causam tum metropolitano, vt Canonum
iure cautum est, probent; tum etiam procuratorem cer-
tum,

ANNO
 CHRISTI
 1576.

tum, ecclesiasticum hominem mittant, qui suo nomine suscipiat, recipiatve, quacumque Canonum, Concilii-que Tridentini auctoritate, in prouinciali Synodo acta, gesta, constituta, decreta, sancitave erunt. Si quis contra fecerit, aliave ratione non paruerit, aut contumax erit, ex Canonum sanctionibus debitas luat poenas.

Quicumque porro ex iis, quos constituta illa die adesse hoc decreto iussum est, adesse neglexerit aut praetermiserit, contra eum agatur etiam edicto publico, metropolitana aut alterius ecclesiae, locive ubi Concilium habetur, si mutari quandoque contigerit, valuis affigendo.

Ad constitutum etiam illud tempus capitula cathedralium ecclesiarum inuitamus ad Concilium; quibus certos aliquos procuratores, ecclesiastici ordinis homines, mittere licet; qui eorum nomine praesentes in Concilio adsint; ac si quae erunt, quae referre velint, ea metropolitano in Concilio coram exponant.

Vt vero omnibus & singulis aliis, qui vel inuitati, vel alio iure interesse possunt vel debent, quorumve interest, notior plane sit atque euulgatior eiusmodi Synodi prouincialis indictio; certam illam Concilii inchoandi constitutam diem, ac locum in Kalendarium, quod eo tertio anno editur, loco suo referri, conciliaremque diem notari, tum in octaua natalis diei Domini, qui dies est Kalendarum Ianuarii, aut in epiphania, prout in ecclesia sua moris est, eiusmodi solennes promulgationes fieri, intra Missarum solennia populo frequenti, vna cum paschae resurrectionis Domini, aliarumque solennitatum denuntiatione de more indici, significari & denuntiari vnusquisque episcopus mandet.

Iubeat etiam ecclesiae suae cathedralis valuis, aliisque locis, quae videbuntur, schedulam grandiusculis literis exaratam, duobus mensibus ante constitutam diem adstante frequenti populo affigi, his verbis:

Concilium prouinciale Mediolanense, per reuerendissimum archiepiscopum decreto edito & promulgato, indictum & conuocatum hoc anno, die mensis N. Deo auxiliante, in metropolitana ecclesia de more inchoabitur & celebrabitur.

Cui schedulae manu cancellarii, notariive episcopalis sub-

Concil. Tom. 36.

Ggg

scribatur, posito etiam sigillo consueto episcopali. Conciliarem præterea hanc actionem singulis tribus proximis ante diem constitutam dominicis diebus per parochos & concionatores fidelibus denuntiari, eosdemque non modo excitari ad frequentius orationis studium, verum etiam an id inflammari vnusquisque episcopus curet, vt die dominico, statam Concilii diem proxime antecedente, vere poenitentes & confessi, sacram communionem sumant, hoc præcipue precantes, vt quæ ad suam & ad illorum, quorum cura commissi sunt, salutem pertinent, Dei auxiliante misericordia, in Concilio sancta sollicitudine agantur.

Ab eadem tertia dominica ante præfinitum Concilii tempus & deinceps, quamdiu de more illud absolutum aut dimissum erit, eadem de causa ac nomine, quinta quaque feria Missæ sacrificium, tum a singulis sacerdotibus, tum solenniter collegiatim, in omni cathedrali & collegiata ecclesia, de Spiritu sancto fiat, prout Concilio provinciali secundo sancitum est; vel vbi solennioris officii ratio hoc quandoque impediatur, saltem commemoratio; tum etiam singulis diebus dominicis & in illis & in omnibus parochialibus ecclesiis processio, supplicationesque, litanie ac preces habeantur.

Ecclesiastici etiam ordinis homines, & quos vna secum ad Concilium episcopi conduxerint, & quos capitula miserint, & testes item synodales, qui conuenerint; ii omnes & singuli antequam in viam se dent, peccata confessi sacerdotes Missæ sacrificium facere, clerici sanctissimam eucharistiam sumere ne omittant.

Porro eo religiosius & frequentius episcopus vnusquisque in oratione & precibus & sanctissimis sacrificiis illo præsertim tempore versari studebit, quo planius se ad rerum grauium consultationem & deliberationem vocatum esse videat.

Quo autem instructior ad synodalia rerum tractationem conueniat; perquirat primo, quæ Tridentina & provincialia decreta executus sit, quæ non item. Videat præterea, quæ ab aliis, quorum interest, præstita sint, quæve non feruentur.

Hæc vero accurate inuestiget in primis, an qui veliure,

ANNO
CHRISTI
1576. vel consuetudine, vel alia quavis ratione residere debent,
ipsi resideant, anque residentia munera per eosdem præ-
stentur.

An regulares exequantur quæ Tridentina constitutio-
ne de eis sancita, in defectum capitulorum generalium in
prouinciali Concilio supplenda prouidendave sunt, eius-
dem Concilii Tridentini decreto.

Diligentissime quoque indaget, si quæ superiorum pro-
uincialium Synodorum decreta sunt, quæ in sua diocesi
executionem non habuerint.

Id denique omni Christianæ disciplinæ studio perspi-
ciat, si quæ sunt, quæ pro corrigendis moribus, pro abusi-
bus tollendis, pro controuersis componendis, aut alias
pro vniuersæ prouinciæ ecclesiastica & Christiana mo-
rum gubernatione sancte instituenda vel restituenda tra-
ctari aut decerni in Concilio oportet.

Quo studiosius autem id omne præstet, paucis ante
diebus, quam Synodi prouincialis statuta & indicta dies ve-
nerit, vrbis, diocesisque suæ sacerdotes aliquot, pietatis
zelo flagrantes, rerumque ecclesiasticarum peritia atque
vsu præditos, vt expedire videbitur, conuocet: quibus-
cum agat de iis singulis conciliarium rerum tractationi-
bus, ac præsertim, quæ ad vitæ Christianæ, & ad clericalis
disciplinæ instituta interesse possunt.

Iis omnibus episcopus instructus, vbi ad Concilium ve-
nerit, in eo die iis ordine referat atque agat; & in primis de
diuini cultus obseruantia, tum de cleri sui disciplina, spiri-
tualibusque eiusdem progressionibus, ac de instituti etiam
feminarii rationibus, de populi præterea in studiis pietatis
exercitatione, & de piorum hominum sodalitatibus, de ec-
clesiæ denique diocesisque suæ omni statu. Si quid vero sit,
quod episcopus vtiliter tractari posse censuerit, si metro-
politano per literas ante significandum erit, id præstet,
prout expedire iudicauerit.

In ecclesia vero, vbi Concilium celebrabitur, quæ etiam
ecclesia de more ornetur, ipsis proximis ante Concilii ini-
tium diebus, oratio quadraginta horarum instituatur, fiat-
que a clero & a populo frequentissimo pro optimo Conci-
lii successu.

Pridie etiam illius diei, quo futura est prima sessio, epi-
Concil. Tom. 36.

scopi, quo religiosius rem grauissimam agant, ieiunium celebrent; & episcoporum item familia.

Eodem dié sub vesperum, solenni more campanæ in ecclesia pulsentur; quod itidem fiat pridie illius diei, quo deinceps alia sessio futura est.

Postridie, quæ stata Concilii dies est, summo mane singuli ecclesiastici homines, qui Concilii causa venerunt, sacerdotes quidem Missæ sacrificium faciant, reliqui vero clerici, præsertim qui de episcoporum familia sunt, singuli a suo episcopo, Missam celebrante, sacram communionem sumere studeant.

Hoc deinde frequentius, tum maxime, quo die sessiones habentur, facere salutariter procurent.

In prima sessione supplicandi causa pro re graui, quæ geritur, processio solennis fiat, conuocato vniuerso clero, seculari & regulari; post processionem, Missæ sacrificium, vt a metropolitano solet, eo impedito, ab antiquiori prouinciæ coepiscopo solenniter celebretur, & sermo item Latine habeatur de re conciliaribus actionibus, disciplinæque ecclesiasticæ cultui accommodata. Hoc autem & Missæ & sermonis officium sequentibus aliis sessionibus præsterur ab alio prouinciæ episcopo, qui a metropolitano delectus & inuitatus, id munus susceperit.

Singulis dominicis & festis diebus, dum Concilium prouinciale habetur, mane saltem conciliares actiones intermittantur, vt episcopi ecclesiæ & officiis diuinis eo tempore vocare possint.

Episcopi ad rerum, ob quas in Concilium euocati sunt, actionem, tota animi cogitatione intenti, sicut illas omni pietate suscipere debent, ita salutaribus consiliis adiuuare, summaque animorum consensione, & concordissima episcopali voluntate perficere pie studeant; id maxime spectantes, vt Deo, conscientiæ suæ, religioni, ecclesiarum vtilitati, Christianæ disciplinæ, animarumque salutis satisfaciant.

Congregationes generales, quæ statæ in singulas hebdomadas habebuntur, significantur, tum campanæ mediæ sono per dimidiam horam dato, tum tabellis suo loco de more affixis.

A Concilio autem ne cuiquam episcopo abire liceat, ni-

ANNO
CXCIII
1574.

ANNO
CHRISTI
1576.

si necessaria iustave causa a metropolitano cognita & comprobata, abeundique facultate scriptis data, ac procuratore ecclesiastico homine constituto & relicto, qui suo nomine, quæcumque in Concilio acta decretave sunt, recipiat.

Antequam a Concilio discedatur, cum cetera & ad optimos mores inducendos, & ad ecclesiasticæ disciplinæ vim vsumque retinendum atque augendum, & ad Tridentinas, provincialesque sanctiones omnino exequendas pertinentia quamdiligentissime agantur; tum quæcumque in ipsa Tridentina Synodo ad Concilium provinciale referuntur, studiose tum lectione repetantur, tum tractatione in executionis vsum inducantur.

Canonica præterea regulæ œcumenicis Conciliis, ecclesiasticæque disciplinæ monumentis tradita, quæ episcopalis & sacerdotalis vitæ rationem, officia, partesque maxime attingunt, de scripto legantur, vt Canonum auctoritate iam pridem sancitum est.

In iis potissimum sit constitutio, de vita episcoporum in Concilio provinciali primo edita, altera item hoc quarto Concilio promulgata.

Formula etiam promissionum ad interrogationum præscriptum, quas pontificalis liber complexus est, ac si quæ præterea alia erunt, quæ potiora pro ratione temporum metropolitano videbuntur.

In vltima autem vniuscuiusque provincialis Concilii sessione, dies futuri Concilii supra præscriptus, metropolitani iussu denuntiabitur, vt antiqui instituti & moris est.

Episcopi antequam e Concilio discedant, singuli ordine ad altare maius accedentes, decretis & constitutionibus in eodem Concilio confectis & promulgatis, postquam metropolitanus subscripserit, ipsi etiam assentiendo de more subscribant.

Vnusquisque item procurator episcopi absentis, antequam habeat promulgata decreta, sui episcopi nomine suscipiens, iisdem subscribat; si non fecerit, excommunicationis pœnam incurrat.

Absoluto denique vt moris est, Concilio, & sanctis acclamationibus factis, tunc omnes episcopi surgentes, cum reuerentia osculum pacis a metropolitano accipiant, & sibi inuicem dent, cum timore & amore Dei.

Quodque sancti osculi significatione ostendunt, id re ipsa præstent, vt coniunctissimis animis, concordique voluntate, & pacis atque caritatis studio, quæcumque sancita sunt, solícite exequendo in eam curam incumbant, vt vniuersa prouincia hæc salutaribus disciplinæ institutis, & ad vsum inductis, in omnes bene pieque agendi partes æque conformetur.

Hac autem omni constitutione, ne metropolitani auctoritati & facultati vlllo modo derogatum sit, qua licet ei omni loco intra prouinciæ fines Concilium prouinciale conuocare & habere: idemque in aliud tempus prorogare, mutare, aliave agere, & gerere quæcumque de Synodorum prouincialium indictione, celebratione, directione, aliisque eiusmodi ab eo agi, ius sit.

Quæcumque vero supra constituta sunt, quæ ad prouincialis Concilii habendi vim, vsum ac rationem, quouis modo pertinent, quæque ad pœnas non conuenientibus, vel abeuntibus, aliisque propositas, spectant; ea omnia, ac singula, vt mox supra decreta ac sancita sunt, locum itidem habere statuimus, decernimus & sancimus, etiam in Concilio prouinciali in posterum celebrando, si vel constitutam diem accelerari, vel prorogari, vel diem aut locum mutari, vel alia quauis occasione, vel causa, a metropolitano, vel antiquiore coepiscopo Concilium indici, conuocari, celebrariue contigerit.

De Synodo diœcesana.

EPISCOPVS ad Tridentini Concilii præscriptum singulis annis ac item semper sex post prouinciale Concilium mensibus, diœcesanam Synodum habeat, pœna proposita, Canonum iure, & Tridentino Concilio renouata.

Quare quod in nonnullis huius prouinciæ ecclesiis moris fuit, in prima proxima diœcesana Synodo certum diem synodalem constituat, quo clerus ad illam conueniat. Hic autem dies in singulos etiam annos, cathedrali in ecclesia de suggestu, die epiphaniarum, vel Kalendarum Ianuarii, vt alios solennes dies denuntiari consuetudinis est, indictus, Kalendario etiam adscribatur, quod in singulos annos confici solet. Certum autem illum diem, prout causa postulabit, modo prorogare, modo accelerare, ac mutare episcopo liceat arbitrato suo; ita tamen, vt neque sex

ANNO
CHRISTI
1576.

mensium spatium post celebratum Cōcilium prouinciale, nec rursus vllus annus praterat, quo Synodum nō habeat.

In prima quaque diœcesana Synodo decreta, in prouinciali proximo Concilio edita, promulgentur.

Quod officium ne episcopus negligat, vel pratermittat, eum hoc admonemus, vt pœnas meminerit sacris Canonibus contra eum sancitas, qui id culpæ, vel negligentia commiserit.

De testibus synodalibus.

Vt testium synodalium munus, sicubi intermissum est, restituatur, atque non nomine solum, sed certis officii partibus, recte per eos geratur, quibus in Synodo, vel prouinciali, vel diœcesana committetur, hæc de illis eorumque officio statuimus.

Primo viri ecclesiastici ætate, moribusque graues, prudentes, ac virtutum Christianarum studiosi, & spiritualis vitæ amantes, in Concilio prouinciali a metropolitano ex vnaquaque diœcesi duo saltem in Synodo diœcesana, ab episcopo e diœcesi sua septem, pluresve, prout expedire viderit, testes synodales deligantur.

Quo in officio meminerit & metropolitano, & episcopus pœnæ, in Concilio Lateranensi ab Innocentio III. sancitæ, si vel ille in Concilio prouinciali, vel hic in diœcesana Synodo nullos synodales testes nominarit.

Qui a metropolitano delecti & nominati sunt in eodem prouinciali Concilio, qui ab episcopo in ipsa diœcesana Synodo iurati, allatis sanctorum pignoribus, sancte spondeant, ex formula verborum infra præscripta, muneris sui partes, infra constitutas, se executuros esse.

Si vero a Concilio prouinciali abest, qui a metropolitano nominatus est, tunc episcopus, pro cuius ciuitate, vel diœcesi ille electus est, vnus mensis a fine Concilii spatio, eum ad se literis accersat: eundemque ex ipsa præscripta formula iureiurando obstringat, ac iurifurandi præstiti testimonium, publica auctoritate munitum, intra alium mensem, ad metropolitanum omnino mittat.

Quicumque, siue absit, siue præsens adsit, testis nominatus, id vel officium suscipere, vel iurifurandum præstare recusat; id vt præstet, si prouincialis Synodi testis est, a metropolitano; si diœcesanæ, ab episcopo compellatur,

ac propterea si opus videbitur, cum eo mulctis etiam, & pœnis, censurisve agatur.

Iurisiurandi autem formula, ex antiquo Canone excepta, quam præstabunt, hæc est:

Ego N. testis synodalis a reuerendissimo metropolitano, vel si in diœcesana Synodo electus est, a reuerendissimo episcopo nominatus, promitto, spondeo, & iuro, quod amodo inantea quidquid noui aut audiui, aut postmodum inquisiturus sum, quod contra voluntatem Dei, & rectam Christianitatem in diœcesi, vel regione mihi commissa factum sit, vel futurum, si in diebus meis euenerit, tantum vt ad meam cognitionem quocumque modo, si sciuerò, aut indicatum fuerit mihi, synodalem causam esse, & ad ministerium reuerendissimi metropolitani, aut si diœcesanæ Synodi est, reuerendissimi episcopi pertinere, quod ego nec propter timorem, nec propter præmium, nec propter parentelam vllatenus celabo reuerendissimo metropolitano, aut si Synodi est, reuerendissimo episcopo, aut eius misso, cui hoc inquirere iusserit, quandocumque ex hoc me interrogauerit; sic me Deus adiuuet, & hæc sanctorum reliquæ.

Iurati testes hoc perpetuo meminerint, se non amore, non odio, non inuidia, non spe, non metu, non pœna, non præmio, non cognatione, non vlla denique re commoueri, aut impediri debere, quo minus libere & integre munus suum pro ratione infra præscripta præstent.

Quo igitur tempore hoc munus gesserint, personas discretas interrogando simpliciter, & de plano, absque vlla iurisdictione solícite inuestigent hæc quæ sequuntur; idque singuli, aut in vniuersa ciuitate & diœcesi, aut in regione, vnicuique eorum potissimum nominatimque commissa:

An parochi, canonici, & alii quicumque ecclesiastici homines, quos residere oportet, præsentés in ecclesiis suis adsint; anque rursus si præsentés in parochialibus vel canonicalibus, clericalibusque ædibus habitent.

An parochi præterea, alique animarum curatores solícite, vt debent, fidelium sibi commissorum saluti inuigilent.

An in sacramentis sancte ministrandis, in verbi Dei prædica-

ANNO
 CHRISTI
 1576.

dicatione in salutaribus monitis, in rudium, & puerorum ad doctrinam Christianam institutione, & in ceteris omnibus curæ parochialis officii, diligentis muneris partes præstent.

An reliqui, quicumque sint, ecclesiastici ordinis homines ecclesiæ, si quam obtinent, aut in qua dignitatem vel canonicatum, vel capellam, vel ecclesiasticum aliquod munus habent, aut in qua adscripti sunt, oneribus satisficiant, & præscriptas sibi functiones obeant.

An ecclesiæ factæ tectæ sint; an ornamentis, & suppellectili ecclesiastica necessaria & congrua instructæ; an in illis, aut earum cœmeteriis atriisque aliquid incultum sit, quodque sordibus obsolescat, anve aliquid a religioso cultu & pietate alienum.

Videant item, an populus in via Domini ambulet, frequensque adsit diuinis officii & sacris concionibus, & in ecclesia pie religioseque versetur, atque dies festos colat.

An ieiunium quadragesimæ, quatuor temporum, statæque reliqua ecclesiæ ieiunia obseruet.

An isdem decimas, primitias, aliaque debita emolumenta, adiumentave præstare, aut soluere recuset.

An in populo sacrilegi, blasphemii, concubinarii, adulteri, incæstui, virginum raptores, an excommunicati, an hæresis & magiæ, superstitionumve nomine suspecti sint.

An denique alia in eodem morum corruptelæ, quæ correctionem, emendationemve requirant.

Dispiciant item, an quæ Romanorum pontificum constitutionibus, œcumenicis, prouincialibus, diœcesanisque Synodis, episcoporumque edictis, quouis de genere decreta, sancitave sunt, ab iis seruentur, quorum interest, siue ecclesiastici, siue laici homines sint.

Quæcumque vero animaduernerint, quæ iam decreta sancitave nullam adhuc, aut non perfectam executionem habuerint; tum quæ rursus deprauata, correctionem vel reformationem desiderent: ea omnia & singula ordine ad metropolitanum in Concilio prouinciali, si vero diœcesanæ Synodi testes sunt, ad episcopum in ipsa Synodo referant. Quod officium vt & præstent utilius, & rursus

ea de causa nullus patiatur impensam, quæ necessaria non sit, ratio hæc omnino seruetur.

Qui prouinciali Concilio a metropolitano nominati & constituti sunt testes synodales, ii tribus ante mensibus quam Concilii proxime futuri stata dies venerit, quæcumque in vrbe, diœcesive, vbi id officium præstare debent, animaduernerint, quæ reformationem aut correctionem requirant, ea in scriptum relata ad metropolitanum mittant; testes vero diœcesanæ Synodi mense saltem antequam dies synodalis venerit id ipsum episcopo præstent.

Cum vero prouincialis Concilii dies instabit, in vnaquaque diœcesi eo nomine electi inter se conuenient, vt eorum vnus, quem metropolitanus maluerit, si tamen id illis, vel cum constituit ad hoc munus, vel postea literis significauit; alioquin is, de quo inter se conuenerint, accedat: qui constituta die Concilio præsens adsit; ac si quæ interroganda, examinanda, aut cognoscenda ab ipso de iis quæ præscripta sunt, aut de aliis, quæ metropolitanus censuerit, coram fideliter respondeat, summaque integritate, prout iureiurando sancte adstrictus est.

Prima vero, vel sequenti, si potest, proxima post Synodum inchoatam congregatione, aut certe quamprimum potest, referet, & interrogatus respondebit. Quod vbi plane præstiterit, discedat licet; neque post illud tempus, nisi metropolitanus aliter censuerit, sumptus illi pro victu suppeditetur, sed solum tantum pro viatico detur, quantum ad redeundum satis sit.

Viaticum autem testi synodali, ad Synodum prouincialem proficiscenti, & sumptus pro victu necessarius, quamdiu pro munere commorabitur, suppeditetur aliqua pecuniæ contributione, quæ satis sit, a clero eius diœcesis facta: quæ episcopus efficiat vt sine mora, impedimento ve ei omnino persoluatur.

Ad diœcesanam vero Synodum testibus synodalibus venientibus, nihil neque sumptus, neque viatici contribuitur; nisi sint, qui diœcesanæ Synodo interesse non debent, atque iis quidem suppeditetur ad præscriptam prouincialibus testibus rationem.

Si testis Synodi, vel prouincialis, vel diœcesanæ a suo domicilio ad aliquem locum pro sui muneris functione

ANNO CHRISTI 1576. inuestigaturus accesserit; victus, expensa, viaticumque ab iis detur, quorum causa venerit, ad idque dandum episcopus compellat.

Monitiones.

PERVETVS illud institutum est, tum sanctorum patrum vsu, tum ecclesie auctoritate comprobatum vt quae sacerdotalem clericalemque disciplinam, officia, ac partes eius maxime attingunt, ea certis monitionibus comprehensa, ab episcopo in Synodis clero proponantur. Cuius instituti ratione atque exemplo nos adducti, de episcoporum nostrorum consilio atque assensu, monitiones infra ordine praescriptas, edendas censuimus: quibus pro libito suo vnusquisque episcopus addat & detrahat, prout ecclesiae suae clero pro temporum ratione utile esse viderit: tum illas in vnaquaque dioecessana Synodo, sessione publica vniuerso clero de libro accurate legi, grauiterque pronuntiari mandet; vt quo sapius repetita, frequentiorique studio illae traditae atque expositae sunt, eo diligentius ac religiosius sanctis ecclesiasticae disciplinae, vitaeque officiis vniuersus clerus in omnes sese partes conformet.

Primo, fratres, & filii in Christo carissimi, memores perpetuo estote vocationis, qua vos dignatus est Dominus noster.

Qua assidua recordatione, memoriaque excitati, eam vos virtutem induite, vt videant alii quasi lumen aliquod, vestram sanctitatem elucere. Quae si magna in aliis vitae Christianae institutis requiritur, certe in vobis, qui mysteriorum Dei ministri, diuinaeque gratiae dispensatores estis, maior inesse debet.

Et sicut sacro ordine a reliquis hominibus seiuncti estis, ita a communis fidelium vitae vsu seiuncti, praecipuum quoddam atque hoc praestantius viuendi genus sequimini, quo ordinis dignitate praecellitis.

Caelestem in terris vitam, tamquam angeli Dei, moribus vestris exprimere vsque adeo studete, vt a vobis diuinarum virtutum exempla ad ceteros emanent.

Vna animi consensione, vnoque spiritu in iis elaborate, vt & diuino cultui, & caelestium rerum meditationibus, & orationi, & sacrarum, ecclesiasticarumque litera-

rum studiis vacetis; tum depositis sæcularibus, vanisque folicitudinibus, ab omni vitio alieni, in via Domini recte ambuletis.

Caritatem in primis, quæ seminarium est omnium virtutum, omni studio amplectimini.

Humilitatem, mansuetudinem, patientiam, iustitiam, temperantiam, officiaque Christianæ pietatis reliqua colite. Quæcumque denique sunt vera, quæcumque pudica, quæcumque sancta, ac religiosa, ea cogitate, eaque agite.

Virtutes sanctorum patrum, quas præcipuas, & quasi hereditarias vobis ad imitationem reliquerunt, non adumbrare solum, sed omnino exprimere certatim contendite.

Vtque illi, sic vos, abstinentiæ, & ieiuniis dediti, clericalis disciplinæ ac vitæ castissimæ studiosi, tum patriæ cœlestis sitientes, Deo seruite assiduis diuinarum laudum officii, & in ecclesia, quasi in perpetua vestra sacerdotali, clericaliue statione continenter versamini.

Quæcumque demùm de muneris vestri partibus, de vitæ modo, vel pontificum sanctionibus, vel œcumenicis Conciliis, vel prouincialibus, diœcesanisque Synodis, vel alia ratione præscripta sunt, ea vos seruate, ac præstate diligenter.

Omnes, qui canonicarum horarum officii deuincti estis, stas eas preces horarias recitate ad præscriptam Kalendarii anniuersarii rationem ac ritum.

Nec vero negligenter, sed attente, pie, decore, supplicique mente illas dicite.

Studiose propterea legite, quæ præsertim a beato Antonino archiepiscopo conscripta sunt de negligentia in persoluendis horis canonicis, vt quæ eo nomine errata sunt, omnino caueatis.

Expletis canonicarum horarum officii, si quid in illis aut negligentia, aut alia culpa commiseritis, paululum colligentes vos, veniam a Deo petite.

Qui sacerdotes estis, Missæ sacrificium sæpius facite sancte ac religiose.

Ad illud faciendum parate vos omni pierate, in tam alti mysterii meditatione toto animo defixi, & quo purius id faciatis, propriam conscientiam diligenti, accurate

ANNO
 CHRISTI
 1576.

to, frequentique examine discutite, tum singulis saltem hebdomadis, atque adeo sæpius & omnino semper, cum peccati mortalis conscii estis, vni e confessariis sacerdotibus, ad cleri confessiones audiendas constitutis, confiteamini.

In ea sanctissimi sacrificii actione ab erroribus vel leuissimis omnino cauete.

Quæ de illo pie riteque celebrando præscripta sunt, ea vos studiose diligenterque seruate.

Diaconi, subdiaconi & clerici inferiorum ordinum, quicumque estis, quæ de confitendis sæpe peccatis, de communione frequenter sumenda, vobis iussa sunt, integre & sancte omnia, vt debetis, præstare.

Confessarios sacerdotes per nos vobis constitutos, quos etiam tamquam vitæ vestræ duces ac magistros elegimus, adite.

Ecclesiasticæ militiæ omnes vos adscripti estis, ad pietatis religionisque exercitationes vos vocatos esse cognoscite.

In omni in primis sancta oratione vos assidue exercete; tum in meditationis, tacitæque piæ orationis studio singulis diebus, certo temporis spatio, toto castissimi animi sensu incumbite.

Hæc sanctis precibus, præter cetera, supplices præsertim afflictis rei Christianæ temporibus, orate patrem misericordiarum & Deum totius consolationis;

Vt misereatur populi sui.

Vt fidelium animos ad vitia fugienda, ad virtutesque amplectendas sancti Spiritus sui ardore inflammet.

Vt e principum, regumque animis euellantur, si quæ sunt, discordiæ semina.

Vt ii vna animi consensione Christi regnum propagare studeant, vnamque Dei gloriam, atque ecclesiæ matris defensionem propositam habeant.

Quidquid vero temporis a diuinis officiis, ab orationis contemplationisque exercitatione, ab ecclesiasticis functionibus, & ab aliis necessariis actionibus vacuum habetis, non in otio, neque in desidia, nec vero in rerum nouarum curiositatibus illud conterite; sed cum in sortem Domini vocati sitis, in eius lege die ac nocte meditemini.

Sacrarum igitur literarum studia diligentius colite, quæ
vsque adeo complecti debetis, vt qui aspernetur, contra
eum dicat Dominus: *Quia tu scientiam repulisti, & ego repel-*
lam te, ne sacerdotio fungaris mihi.

Ofic. 4.

Frequentes ad statas lectiones & ad literarum tracta-
tiones vobis præscriptas conuenite.

Attento animo in iis adeste, atque in dies ad vberio-
rem facrorum studiorum fructum progressionem aliquam ha-
bete, vt ad episcopum aliquando vocati & diligentia &
doctrinae testimonium detis.

Si qui estis, qui vel tarditate ingenii, vel ingrauescente
ætate magnum in literis progressum habere non potestis,
ne desistite tamen primum oratione frequenti intelligen-
tiam vobis necessariam a Deo petere; tum eo diligentius
ad pietatis, modestiaque studium, ac sanctorum morum
disciplinam incumbite; tum sapius sacerdotes peritiores
consulte; & ad clericales, sacerdotalesque exercitationes
conuenite, & libentius & frequentius.

Concionibus etiam, atque lectionibus sacris, quæ in
ecclesia, constitutis diebus, habentur, cum omnes, qui-
cumque estis, tum maxime, quibus potissimum concilia-
ribus decretis iussum est, quo decet habitu frequentissi-
mi adeste.

Lectione librorum spiritualium & clericalium, qui pro-
bati sint, animos mentesque vestras pascite.

Quatuor præsertim locos, ex catechismi Romani do-
ctrina de duodecim fidei articulis, de septem sacramentis,
de decem præceptis, de oratione dominica in promptu,
atque explicate habere omni studio contendite.

Cum iis & præceptorum ecclesie cognitionem, & pre-
ces horarias, recitandi peritiam, & ecclesiasticorum ri-
tuum, ceremoniarumque notitiam coniungite.

Pauculos libros, quorum necessarius delectus vobis de-
cretis vel prouincialibus, vel dioecesanis præscriptus est,
habere ne omittite aut negligite.

Qui pro facultatibus, proque studiorum ratione plures
habere possunt, eorum optamus & laudamus in iis com-
parandis diligentiam.

At libros de rebus iocosis, ridiculis, obscænis, inani-
bus, ad poesisque profanae studium pertinentibus, vul-

ANNO
CHRISTI
1176.

gari aut Latino sermone conscriptos, procul abiicite.

Nec vero musicas cantiones ridicule, voluptarie, parumque pudice exaratas adhibete.

Quotidie aliquid ex sacris bibliis legite; ac si per ecclesiasticas occupationes licet, qui apti estis, aliquid item ex sanctorum patrum opusculis, Gregorii magni pontificis, Cypriani, Ambrosii, Augustini, Chrysostomi, Bernardi, & aliorum qui sanctitatis & doctrinae laude in ecclesia celebrantur.

In iis ad legendum, sanctissimum patrem Ambrosium episcopum vobis potissimum proponite.

Illius praecipue librum de sacerdotali dignitate legite, quo libro ecclesiasticos homines commonuit de perfecta vitae institutione.

Libros item officiorum, quos ubi primum episcopus is factus est, cleri Mediolanensis potissimum causa edidit, in manibus assidue habete.

Hos atque alios praeterea libros de sacerdotalis, clericalisque vitae rationibus & officiis, de animarum cura, de Christianae pietatis studiis & exercitationibus, de aliisque eiusdem generis pie confectos, ita legite, ut quaecumque ad vitae sanctae normam accommodata ex illis animaduerstis ac didicistis, moribus exprimatis.

Conciliorum item prouincialium & dioecesanorum constitutiones & decreta non percurrere solum, sed usque adeo studiose legite, ut quae legeritis, post etiam taciti vobiscum aliquando mente reputetis, ac videatis simul, non solum si quidquam est, quod contra illorum praescriptum egeritis, verum si quid etiam aliud est, quod ex eisdem exequi, praestare ve omiseritis aut neglexeritis. Quod ut praestatis, curate omnino atque efficitis.

Estis diuina misericordia in ecclesiastico ordine constituti, ad gloriam Dei conseruandam, propagandamque: ideo tum ordinis vestri ministerium, quod explere debetis, videte; tum dignitatem ac decorem seruate.

In incessu, statu, gestu ita vos praebete, ut ab ordinis, quem suscepistis, nomine & ratione nullo sane modo discrepetis, proposito vobis beati patris Ambrosii iudicio, qui clero adscribi hominem recusauit, propterea quod eius gestus & incessus dedeceret.

Habitu non exquisito, non delicato nimis, non serico, ne ornamento quidem: rursus non sordido, non neglecto, sed graui & talari, atque eiusmodi tum domi tum foris pro vniuscuiusque vestrum ordinis gradusque ratione vtimini, vt a decretis eo de genere editis, nulla in re vel minima discedatis.

Coronam, quod insigne est ordinis clericalis, pro ratione ordinis, quo vos singuli initiati estis, latam & conspicuam deferre.

Parca & frugali mensa contenti sitis, & suppellectile etiam modesta ac tenui potius.

Ab omni splendido apparatu, pompaeque saeculari abstinete.

Quaecumque acupicta, varie intexta, aulae item, peristromata reiicite.

Imagines domi non profanas, sed eas habete, quae pietatis & religionis argumentum & adiumentum praebent.

In omni vita a fastu, luxu, ambitu, ambitione ve & a vanitate longe refugite.

Nec verbis quidem praescriptum vitae modum peruertite.

Nihil scurriliter, nihil iocose, nihil indecore, nihil turpiter loquamini.

Absint a vobis maledicta, obrectationes, curiositas, leuitas, assentationes ac nugae.

Temperantiae clericalis disciplinam vobis praescriptam in reliquis etiam omnino tenete.

Comestationes, comotationes, conuiuia publica, laicaliave, tum maxime in quibus mulieres intersunt, euitate.

Hospites excipite: at illis excipiendis intra parsimoniae fines vos continete, ita vt clericalis frugalitatis, non sumptuosi conuiuii, testes illos habeatis.

A ludis, spectaculis, circulatorumque atque id genus vilium hominum praestigiis procul estote.

Arma abiicite.

Sic denique cor vestrum corroborate, vt inania spectacula non appetat, a mundi ludis atque ineptiis abhorreat.

ANNO
CHRISTI
1576.

Sensus autem vestros ita dirigite, vt cum a Deo vtiliter
dati sint tamquam rationis ministri, ne eos perperam ad-
hibeatis, sicut satellites cupiditatum.

Sit igitur vester oculorum aspectus simplex & pudicus;
aurium sensus castus & prudens: casta mens, casti omnes
sensus.

Vitæ & morum consuetudo casta & spiritualis.

Ad eorum sacerdotum, qui in eiusmodi vitæ studiis
ac disciplina exercitati sunt, familiaritatem vos adiungi-
te, ex qua nobis vestræ ad sancte agendum progressiones
constent.

Ad castitatem autem conseruandam munite omnem
viam.

Legite propterea sæpe illum beati Cypriani martyris de
singularitate clericorum librum, qui vos in hac, vt in aliis,
instruet virtutibus.

Suspectarum autem mulierum consortium omnino vi-
tate.

Cum aliis vero quibusuis mulieribus, quamuis vel ar-
ctissimo consanguinitatis vel affinitatis vinculo vobis illæ
coniunctæ sint, ne in eisdem domiciliis ædibusve simul
habitate, nisi cum ex causâ alicui vestrum aliquando epi-
scopalibus literis permissum sit.

In famulatu laicorum ne fitis, multo minus feminarum,
quamuis nobilium.

Ne vero illas musicam, literasve docete, nisi scripta no-
minatim facultate ab episcopo permissum cuiquam sit.

Ædes ecclesiasticas ne laicis locate, nisi concessu epi-
scopali.

Ac ne ipsas quidem patrimoniales locationi iis date,
quorum vita, moresve suspecti sint.

Sæcularibus vero negotiis, vt est sancti Pauli apostoli ^{1. Tim. 2.}
documentum, ne vos implicate.

A cuiusuis generis mercatura quæstuosa, omni nego-
tiatione, prædiorum conductione, tum aliis, vt prouin-
ciali decreto vobis interdictum est, prorsus caute.

Ne pecuniæ, lucrive auidi fitis: *Nemo potest seruire Deo, ^{Matth. 6.}
& Mammonæ: aut enim vnum odio habebit, & alterum di-
liget; aut vnum sustinebit, & alterum contemnet*, inquit Chri-
stus Dominus.

Si qui pauperes estis, ne cupiatis diuites fieri, vt ne incidatis in tentationes multas, & in laqueum diaboli.

Paupertatem vestram ne moleste ferte: paupertatem dilexit & docuit cælestis magister Christus, qui nascens in præsepio ponitur, & nudus in cruce moritur. Scitote paupertati socias adiungi, sobrietatem, abstinentiam, & reliquas virtutes quibus præluere oportet ministros Dei.

Proponite vobis sanctorum veterum patrum vitam, qui lucrum non spectabant, temporalia non quærebant, & nihil iis tamen deerat; imo in paupertate illis aliquando abundabat, quod aliis erogarent.

Ne igitur quia tenuem reditum habetis, lucrum quærite, ne quæstum vos appetendo, iniuriam vestro ordini facite, auaritiæ fordibus volutati.

Non sæculi vos mercatores, non Mammonæ ministri estis, sed Christi mercatores: nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, sed bonorum operum abundantia, cum caritate coniuncta, facite thesauros in cælis.

Studete vos lucrari animas Deo, & cæleste horreum augere.

Exemplo sanctorum, vos paupertate, sobrietate, ac parsimonia ita agite, vt non modo a superuacaneorum rerum vsibus abstinentes, sed vestro etiam defraudantes vitio, ecclesias vestras & altaria exornetis, facta tecta habeatis, sacra suppellectili instruatis: Alienis item necessitatibus subueniatis, & pauperibus opitulemini.

Qui vero vberiores ecclesiasticos reditus habetis, ecclesias, e quarum prædiis fructus percipitis, eo magnificentius, & augustius, quo amplioribus donis, bonisve, augustiorique liberalitate illæ dotatae sunt, illustri structura, præclaro opere reficite, egregiisque muneribus exornate, tum omni ecclesiasticæ suppellectilis apparatu instruite.

Christi visceribus substantiam ecclesiasticam erogate, pauperibus scilicet, peregrinis, viduis, pupillis, ægrotis, in vincula coniectis, captiuis: quibus egentibus, & esurientibus cum subuenire possitis, si alimenta necessaria denegatis, violatæ caritatis rei estis in conspectu Domini.

ANNO
CHRISTI
1576.

Memores estote eius, quod a sanctissimo patre Ambrosio scriptum est, sua fideles eo animo obtulisse ecclesie ministris, vt per eorum manus, quorum fidei, atque integritati summa omnia tribuebant, ad pauperes peruenirent.

Vos item alii, quicumque estis, quorum fidei Christi patrimonium proprie ad diuini cultus, pauperumque vsum commissum est, cauete ne ambitione, aut cupiditate prolapsi in alium, quam cui addictum est, conuertatis; idque propterea sacrilegii rei damnationem æternam subeatis.

Vniuersi autem vos, & singuli ecclesiastici ordinis homines, vt summam complectamur, quæ muneris vestri sunt vobiscum frequenter recolite, ministerium vestrum explere studete, sanctissima studia religionis, & officii vestri rebus aliis potiora ducite.

In rerum diuinarum, sacrarumque cognitionem omni cura incumbite: quæ diuina, quæ sempiterna sunt, diuitiarum, & honorum, & terrenarum rerum cogitationibus abiectis, amplectamini: restincto cupiditatum ardore integros, castosque vos seruate; mundi voluptates, quæ a diuinis præceptis detorquent, declinate: prædiorum ecclesiasticorum, quæ non auaritiæ præda, sed instrumenta caritati relicta sunt, redditu, & fructibus non abutamini; humilitati studete; caritatis opera præstare; induimini Dominum Iesum Christum, sanctorumque eius facta imitamini, vt & horum imitatione, & illius in primis diuinis præceptis, institutisque conformati, in vocatione, qua vocati estis, digne Deo ambuletis; tum vitæ vestræ splendore laicis hominibus lumen præferatis ad vitam sancte instituendam; tum vos repositam vobis iustitiæ coronam demum percipiatis.

Omnes præterea & singuli, qui huius ecclesie ministerio adscripti aliquo modo estis, & diocesim, & ecclesias, quas in ea obtinetis, quibusve adscripti estis, stationes vestras, in quibus manendum vobis sit, putate.

In illis ipsi residete.

Ecclesiasticas ipsas ædes habitate; ibique domicilium vestrum vere constituite & habete.

Debitis muneribus atque oneribus satisfacite.

Concil. Tom. 36.

Iii ij

Alia item agite, ac præstare, ex præscripta conciliaribus decretis fructuosæ salutarisque residentia ratione.

Quicumque item clerici minorum ordinum estis in ecclesiis, quibus adscripti estis, singuli ordinis, quo initiati estis, functiones tali pietate obite, ut digni habeamini qui deinceps altiorem gradum assecuti, sanctæ Dei ecclesiæ inferuiatis.

Nemo autem vestrum, quicumque estis, si alicui functioni estis deputati, ab ecclesiastica statione, personalisque residentia munere discedat, nisi causis per episcopum probatis, & etiam concessu literis expresso.

Hæc, quæ communiter atque vniuersè vos moniti estis, singuli seruate studiose ac diligenter.

At præterea sigillatim nominatimque vos, qui in cathedrali ecclesia dignitates obtinetis, canonici item, tum eiusdem ecclesiæ, tum reliquarum quarumuis ecclesiarum collegiatarum, vel vrbicularum, vel diocesanarum, quicumque sitis, in omni canonicalis disciplina officio ita agite, ut canonicè, nempe Canonum legibus, ad vitæ vestræ institutum pertinentibus, & constitutionum provincialium diocesanarumque rationi congruenter viuatis.

Id primo maxime studete, ut in conspectu Dei omnipotentis, puro corde & casto corpore ministretis. Tum singuli vos, ordinis dignitati, aut canonicatui annexi, functiones explete, canonicalisque muneris partes præstare.

Omnes in choro statis horis assistite, & ad Deum pro fidelibus pias religiosasque fundite preces.

Dum eo loco estis, memores estote adesse Christum Iesum Dominum, cui seruite cum timore & tremore.

Non pigri, non somnolenti, non oscitantes adestote, non mente vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis statu.

Attente, studiose, rite, pie, religiosè diuinæ laudes concelebrate: & psallite Deo in conspectu angelorum, cantantes in cordibus vestris Domino.

In choro nemo priuatim, nemo tacite officium recitet, sed omnes pariter, quicumque adestis, fenes cum iunioribus, laudate nomen Domini in psalmis, hymnis, & canticis.

ANNO
 CHRISTI
 1576.

A quibuscumque colloquiis, & a literarum, librorum
 lectionibus, atque ab omni vagatione abstinete.

Pro temporis autem & officii ratione sedete, state, genua flectite, caput aperite & inclinate. Accurate demum omnia obseruate, quæ eo de genere vobis præscripta sunt, ita vt vestro exemplo aliis sacerdotibus, clericisque, & recte riteque psallendi, & sancte orandi, & pie agendi animum addatis. In psalmorum autem, canticorum, & hymnorum intelligentiam studiose incumbite: vt, dum psallitis, pro sensuum sanctissimorum, quos mente concepistis, ratione, vos ad omnem pietatis deuotionisque affectum excitetis.

Non ordinaria distributionis lucro adducti, sed Dei caritate, religionisque cultu commoti, diuinis officiis adeste, vt vere, ex animoque psalmi verba illa concinatis: *Voluntarie sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.* Diuinis officiis absolutis, paululum omnes in choro pie orate: inde abeundi signo per præfectum dato, consurgentes, quo ordine ad chorum accessistis, eodem in sacristiam redite, vbi cappas, qui illas induti estis, & superpellicea sine strepitu vlllo vel suffuratione deponite.

Canonicales vestros conuentus stas hebdomadæ diebus capitulariter habete.

Omnes, qui debetis, ad illos conuenite.

Inde ne discedite, nisi missione a capituli præfecto impetrata.

Singuli ordine & loco sedete.

Sententiam modeste dicite, & suo quisque loco, non præpostere.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consultandis rixas, iurgia & contumelias caute.

In initio & fine vniuscuiusque capituli stas orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad spiritualis vitæ progressionem, ad ecclesiasticam disciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite.

Cetera hoc de genere toto seruate, quæ prouincialibus

constitutionibus vobis præscripta sunt. Omnia in primis agite pace mutua, concordi voluntate, & caritate fraterna vos inuicem diligite, canonici enim estis; qui sicut pro collegii ratione ex antiquo instituto vna in collegiata ecclesia, vnoque item in canonicali domicilio collocati fuistis, ita vno pacis & caritatis fœdere, vnaque animorum consensione coniunctissimi, sicut nascentis ecclesiæ ministri, quorum erat cor vnum & anima vna, experiundo videte, sicut in psalmo scriptum est, quam bonum & quam iucundum sit, habitare fratres in vnum.

Psal. 132.

Quicumque vero estis, qui inter canonicos præpositi, aut archipresbyteri, aut alterius dignitatis nomen, gradumve obtinetis, sicut honore & dignitate præstatis; ita virtutum exemplis, vigilantique in vestri muneris, curave partibus obeundis sollicitudine prælucete.

Parochi præterea, & ceteri quicumque estis, etiam præpositi, archipresbyteri, aliive, qui animarum curam geritis, præter ea, quæ vos cum reliquo clero communia vniuersè monuimus, illa etiam, quæ præcipue de vobis decreta sunt, præstate omni sollicitudine.

In primis oues vobis concreditæ cognoscendæ sunt, & appellandæ nominatim, pascendæ, & custodiendæ item.

Animarum igitur numerum in catalogum redigite ad scriptam normam.

Eorum, qui baptizantur, qui item confirmantur, & compatrum etiam qui adhibentur, nomina describite.

Matrimonia in codicem referte.

Parochiæ vestræ incolarum vitam & mores inuestigate.

Indagate omni studio, si qui hæresi contaminati sint, aut suspecti, aut si qui sint, qui hæreticorum libros habeant, vendant, emant, importent, vel legant, eosque statim denuntiate.

Monete etiam populum, vt id ipsum etiam præstet, ad nostri edicti præscriptum: quod statis temporibus de more promulgate.

Perquirite de dictis & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus veniunt.

Dispicate, si qui e parochiæ vestræ finibus ad loca profi-

ANNO
CHRISTI
1576.

ciscantur, vbi impune prædicatur quod a catholica fide alienum est; tum etiam an ii professionis facultate impetrata agant ad præscriptum decreti in Concilio prouinciali tertio promulgati. Inuestigate præterea de iis, qui in vestra parochia docent, eorundemque mores, vitam, & fidem obseruate; reliqua de iis ipsis præstare, quæ Conciliis prouincialibus præscripta iussave sunt.

Videte, & cauete, ne superstitiones, magicæ cantiones, & eiusmodi diabolicæ superstitiones in populo vestro sint.

Cognoscite publicos peccatores, corruptores aliorum, concubinarios, adulteros, vsurarios, blasphemos; & denuntiate.

Cognoscite etiam alios populorum corruptores, qui festis diebus non Deo, sed aleis, ludis, choreis, diabolo feruiunt, quique festorum dierum cultum quouis modo violant quales sint; neque obseruant pontificias, neque prouinciales de diebus festis colendis constitutiones, aut edicta episcopalia.

Istos ab ea male agendi corruptela reuocare, ac deterere, omni pietatis officio studete, tum episcopo etiam, sicut opuserit, significate, vt pro curæ episcopalis officio salutare remedium afferatur.

Rursus agnoscite etiam pauperes, viduas, pupillos, ceterosque aliena ope egentes, quibus & salutare consilio; & consolatione, & re subuenite, aut si minus re potestis, cohortatione alios accendite ad eos subleuandos.

Sique illorum grauior inopia deposcit, festis etiam diebus a pia fidelium liberalitate aliquid in ecclesia colligendum curate, vt ab episcopo præscribetur, quod ipsis in eleemosynam conferatur.

Seorsum etiam locupletes parochiæ incolas conuenite, quibus pauperum egestates proponite, & ostendite eis diuitias a Deo propterea etiam esse tributas, vt inopibus succurrant.

Si qui autem potentiorum opibus in causa aliqua oppressi sunt, illos vnice, atque intime eorum patrocinio commendate, qui vel ex suscepto officio id præstare debent, vel quibus episcopus hanc curam dederit.

Pascite in primis populum vobis commissum prædica-

tione verbi Dei, salutaribus monitis, administratione item sacramentorum, exemplo, & oratione.

In verbo Dei exponendo plane obseruate quæ constitutione prouinciali & aliis concionatoribus, & vobis præscripta sunt.

Pueros festis, dominicisque diebus, in doctrinæ Christianæ rudimentis instruite.

Proiectioris ætatis homines ad eadem intelligenda inuitate.

Patres, matresque familias monete, vt filios, filias, ceterosque quos in familia habent, ad statas doctrinæ Christianæ scholas ipsi conducant.

Confratrum, qui iis scholis adscripti sunt, operam ad hoc institutum adhibete, curateque vt mutua inter eos caritas, morumque disciplina conferuetur.

Alios etiam ad tam pium opus amplectendum alacriores reddite, atque excitate tum assiduis vestris cohortationibus, tum promulgatione thesauri spiritualis indulgentiarum, iis concessi, qui iis scholis adscribuntur, in illisque operam nauant.

Ne omittite diebus festis inter Missarum solennia aliquid ex iis, quæ in Missa leguntur, fidelibus exponere, & sanctissimi illius sacrificii mysterium aliquod explanare, & aliquando sanctiores illius sacrarum ceremoniarum, rituumque rationes, & significationes explicare, quo diligentius instructi in dies sacrosancto illi sacrificio religiosius intersint.

Docete item, quomodo fideles signo Missæ celebrandæ dato, se corde contrito ad eam sancte audiendam parent.

Curate, atque effcite perpetuis vestris monitionum officiis, vt in illa viri aperto capite, mulieres velato, & in omni eius parte vtroque genu flexo, præterquam in euangelio, adsint.

Instruite etiam eos, quam religiose non solum in Missa sacro, verum etiam in diuinis aliis officiis versandum.

Quando standum, quando genua flectenda, quando assurgendum.

Quam valde, dum illa fiunt, celebranturve, fugiendæ confabulationes, colloquia, deambulationes, strepitus, clamo-

ANNO
CHRISTII
1574.

ANNO
 CHRISTI
 1576.

clamores, imo vero inanes cogitationes, quibus a pia meditatione, & myfteriorum, quæ aguntur, contemplatione, religioſaque oratione animus diſtrahitur; quam denique ſtudioſe vitanda reliqua omnia ab eorum officiorum ſanctitate, & cultu aliena.

Rurſus quam ſanctè item, quam religioſe, & quam demifſo, humilique habitu in ſupplicationibus, litaniiſ, & ſtationibus verſandum ſit.

Qua reuerentia, quove pietatis ſtudio in eccleſiis, lociſve ſacris manendum ſit, quæve ab aliis procul abeſſe debeant, idque ex ſanctionibus pontificiis, conſtitutionibus conciliaribus, episcopalibus præterea edictis.

Qua etiam, non ſolum intima religioſi animi præparatione, ſed externa etiam cultus, veſtituſque modestia, humili genuflexione, & armis depositis, ad ſanctiſſimam communionem, tum etiam ad certa ſacramenta accedendum ſit.

Tum docete, ac monete, quomodo dies feſti colendi & ſanctificandi ſint.

Oſtendite indigniſſimum eſſe ſacris illis diebus, non modo a nefariis operibus illicitiſque negotiis non abſtinere, verum etiam religionis, ac pietatis opera non præſtare omni diligentia.

Ac præterea nefas eſſe, ſacros dies ad maxima Dei beneficia colenda, ſummaſque ei laudes perſoluendas, ac debitum ſanctis honorem tribuendum inſtitutos, ad illa traduci, quæ ab eo cultu abhorrent: qualia ſunt tripudia, ludi, choreæ, ſpectacula, quibus ad turpes illecebras incitantibus ſalutis humanæ hoſtis diabolus oblectatur.

Denuntiate item ſtata ſacrorum temporum ieiunia; docete quomodo ieiunandum, quæ peccati grauitas in violandis ſacris ieiuniis.

Quæ præterea Chriſtianæ pietatis officia in ſanctorum vigiliis.

Quam ſanctè obſeruandum quadrageſimale ieiunium.

Statis autem ſolemnibus, vel aduentus, vel ſeptuageſimæ, vel aliorum temporum celebritatibus præmonete fideles, atque diligenter ex paſtoralium etiam literarum præſcripta recitatione ac ratione inſtruite ad ſacra illorum temporum myſteria ſanctis pietatis officiis religioſe colenda.

Vtque iis omnibus pro temporum solennitatumque ratione illi instrui possint, sæpe monete, vt dominicis, aliisque festis diebus, quemadmodum sacra Tridentina Synodus optat, ad parochialem ecclesiam conueniant.

Qua in re sæpius monitionem pastoralem de genere hoc frequenti populo legite.

Sæpe autem ac diligenter eosdem docete, quam aliudie orandum sit.

Quomodo & tacita supplicis mentis meditatione, & piis stas orationibus precandum.

Quam studiose ac religiose suscipiendum vespertinae communis orationis institutum, quam diligenter illud semel susceptum pie retinendum.

Ideoque cum alias sæpe in anno eam orandi rationem cum indulgentiis concessis per summa capita explicate; tum præcipue diebus, Concilio prouinciali tertio constitutis, in maxima populi frequentia de scripto pronuntiate atque euulgate.

Dominicis diebus instruite populum, & monete, pro quibus oret, vt est in eodem prouinciali Concilio decretum.

Tum præterea, quas singulis hebdomadæ feriis præcipuas preces, Christianasque meditationes, atque in orando exercitationes sibi propositas in promptu habere possit.

Quam sæpiissime vero sermonibus vestris populo proponite locos perpetuæ Christianæ meditationis, de morte, de iudicio, de inferno, de gloria, & de præmio paradisi.

Monete præterea sedulo ac frequentissime patres, matresque familias, vt liberos, familiamque suam ad pietatis, Christianarumque virtutum disciplinam religiose instituant.

Ad hoc propterea patres familias inducite, vt de vitæ spiritualis ratione, & piis exercitationibus libros probatos domi suæ habeant, in quorum lectione versentur, seque ac familiam instituant ad sancte agendum.

De patrum familias officio, familiæque institutione editam in Concilio tertio prouinciali constitutionem in parochiali conuentu legite, singulasque eius partes explicite.

ANNO
CHRISTI
1576.

Tum alia præterea docete, quæ opportuna existima-
ueritis, quibus illi se, suamque familiam in Christiana vita
instituti, atque exercitationibus conforment.

In officinis etiam, & tabernis disciplinæ, vitæque Chri-
stianæ ratione obseruate; si quid autem vel ab artificibus,
vel ab institoribus, operariisve committi animaduerterit-
is, quod dissolutæ disciplinæ sit, id officinarum, taberna-
rumve dominos grauitè monete, ostenditeque ea in re
officii sui partes.

Estis participes, & socii laborum, curæque episcopalis,
& in messè episcopo commissa operarii estis; elaborate
vna cum eo, & contendite, vt populus, cuius cura geritur,
tamquam purum triticum, auxiliante diuina misericor-
dia, congregetur in horrea cælestia.

Depositum custodi, inquit beatus apostolus Paulus, id 1. Tim. 6.
quod vobis singulis dictum esse putate, vt in grege, tam-
quam deposito fidei, curæque vestræ commisso diligenter
custodiendo, ab omnique peccati labe conseruando co-
gitationem, sollicitudinem, curam, studiumque omne col-
locetis.

Parochiæ igitur, vnicuique vestrum concreditæ vic-
niam, cum a ceteris vitiis omnibus vos singuli solícite cu-
stodite; tum curate etiam, ne odia, simultates, inimiciæ,
factiones, nec non temere iurandi, maledicendi, impre-
candi prauæ consuetudines, ac ne detractiones quidem
in ea sint.

At vitia in primis, & peccata, ad quæ populum procli-
uiorem esse animaduerteritis, reprehendite, atque exa-
gitate.

Nec vero dissimulate peccata, sed annuntiate populo
scelera eius: publice peccantes coram omnibus arguite,
vt & alii timorem habeant.

Idque agite spiritu fortitudinis Domini, & vt strenui
eius milites, bonam militiam militate, nihil plane trepi-
dantes.

Si ab increpatione, vos monet sanctus Gregorius, reti-
cueritis, quia contra vos odia insurgere reformidatis, non
iam Dei lucra, sed vestra quæritis.

Non maledictis, non vexationibus, non calumniis,
non alicuius generis contumeliis illud, vel increpandi,

Concil. Tom. 36.

Kkk ij

vel palam arguendi officium deferite, modo Christi gloria, & animarum saluti seruiatis.

Gal. 1. Rursus non aucupandæ hominum gratiæ studio id agere desistite; *Seruus Dei non effem, si hominibus placerem*, inquit Apostolus.

Væ vobis tacentibus, aut dissimulantibus, si grex curæ vestræ commissus perierit: sanguinem eius de manibus vestris requiret iustus & omnipotens Deus.

Ecc. 12. Si igitur peccatur, ne in increpationibus verba vestra blandientia sint, sed, vt a Spiritu sancto scriptum est, stimuli sint, & quasi clauis in altum defixi.

Instate opportune, importune, priuatis etiam admonitionibus, consiliis, correptionibus, obiurgationibus, vt peccantes, adiutrice diuina gratia, in viam salutis reuocetis.

In vsum etiam sancte ita reuocate fraternam correctionem, vt non modo mutua Christiana caritate vos ipsos corripiatis, sed reliquos item, præsertim parochiæ incolas id caritatis, & correctionis officium recte doceatis.

Ad sermonum vero, admonitionum, correctionum partes explendas, locos vobis comparate, præcipue ex doctrina catechismi Romani, in quo magna cum populorum vestrorum salutari vtilitate versari diligenter potestis.

Neque ad hoc multiplicis vestræ ecclesiasticæ tractationis genus negligite adiumenta, quæ aliunde vtiliter capere potestis.

Cetera autem officia, quæ in sacramentorum administratione, in assidua ad frequentem eorum vsum cohortatione, in agrorum cura, in aliis parochialis muneris functionibus, vobis prouincialibus, diocesaniisque Conciliis præscripta sunt, præstate, atque exequimini accurate, ad earumque conciliarium constitutionum, decretorumve normam, omni obseruantia atque obedientia studio vos plane conformate.

Quæ vero decretorum prouincialium, vel diocesanorum partes ad laicos, eorumque Christianam disciplinam attinent, quo sapius euulgatae atque inculcatae feruentur diligentius; illas, summatim vulgari sermone expressas, crebro, prout vsuenerit, populis vestris propo-

nite, denuntiate, explicate, atque in consuetudinem inducite.

Quæcumque denique vel ad vos, vel ad laicos, curæ vestræ commissos, pertinent, ea decreta, quo maximo potestis studio, in omnem executionem, disciplinæque vsum introducite. Videteque in primis, ac perpendite, quæ sint, & quam religiosæ muneris vestri partes: caueteque vt in officiis, & curæ vestræ functionibus non modo quidquam vos non committatis, sed ne omittatis quidem: cum in sacerdotali vita, pro muneris, quod sustinetis, ratione, tum grauiores, tum longe plures, quam in ceteris hominibus esse possint, omissionis culpæ.

Vos præterea reliqui sacerdotes, quicumque estis, quibus animarum cura non incumbit, cum alia omnia, quæ ecclesiastici ordinis hominibus, de diuinorum officiorum cultu, de vitæ honestate, & studiis, & vitæ spiritualis exercitationibus, præscripta, aut monita generatim sunt, tum que nominatim, sigillatimque ad præcipuam vestram executionem attinent, præstare omnino.

Vos item reliqui clerici inferiorum ordinum, quæcumque ad vos vel nominatim, vel generatim spectant, agite omnia, sicut clericalis vitæ ratio, Canonum, & Conciliorum decretis præscripta, postulat.

Christi estis, nempe de sorte Domini, & ipse Dominus fors, pars scilicet vestra; tales præbete vos, vt & ipsi possideatis Dominum, & possideamini a Domino, vereque dicatis: *Dominus pars hereditatis meæ.*

Psal. 15.

Filii mei nolite negligere: vos elegit Dominus vt stetis coram eo, & ministretis illi.

Videte igitur, quam valde intentos vos esse oporteat ministeriis vestris, & quam magna vitæ morumque castitate.

Proborum hominum tantum, præcipue sacerdotum, vitæ spiritualis laude præstantium, familiaritate vtamini; ex quorum consuetudine tum fructus vos capiat, tum episcopus meliorem in dies de vobis opinionem concipiat.

Maiores vereamini, & obseruate: eisdemque recte monentibus obtemperate.

Præter Latinæ linguæ, & literarum studia, ecclesiasticæ

in primis disciplina institutionibus diligenter incumbite.

Sic demum vos moribus, & vitæ modestia probate, vt & a parochis, & a præceptoribus vestris, tum etiam a populo bonum testimonium episcopus habeat, vosque dignos iudicet, quos maioribus ordinibus adscribat.

Vos vero, qui vel visitationis munus geritis, vel clericalis disciplina curæ quouis nomine præfecti estis, vel in diœcesi vicarii foranei constituti, in explendis muneris atque officii vobis commissi partibus sedulo inuigilate atque elaborate.

Onus, quod sustinetis, quam graue sit, quam plenum curis perpendite; tum quam in eo vobis committendo spem, fiduciamque episcopus habuit, videte, tum efficit, vt eius expectationi respondeatis vigiliarum vestrarum studiis, assiduaque sollicitudine.

Ecclesias, quæ in vniuscuiusque vestrum regione sunt, sedulo visitate: earumque partes singulas inspiciate.

Peruestigate in vniuscuiusque parochiæ finibus, an aliqua publicorum peccatorum labes sit, an flagitia, quibus episcopali cura episcopus medeatur, necesse sit.

Vniuerso clero, pro regione commissa, inuigilate diligenter, illudque in primis videte, vt in disciplina ecclesiastica moribus, institutis, atque officiis se contineat, clericalisque moderationis legibus congruenter viuat.

Indecentem eius habitum omnino reiicite; morum, sanctæ vitæ, sacrarumque literarum, & institutionis ecclesiasticæ studia, si quæ in eo languescunt, excitate.

Clerici autem minorum ordinum in hoc maxime vobis commendati sint, vt illorum omnes tum in vitæ moribus, tum in literarum, ecclesiasticæque doctrinæ studiis progressionem accurate exploretis, atque, vt maxime potestis, paternis cohortationibus atque obiurgationibus, iisque assiduis adiuuetis.

Ecclesiarum item cultum, nitorem, ceteraque eius generis omnia curate vestra diligentia, quæ totis in Christo visceribus ab vnoquoque vestrum expetitur.

Quæcumque vero, vel prouincialium diœcesanarumque Synodorum decretis, vel præcipuis instructionibus, vel visitationum iussis præscripta sunt, ea omnia, vt re ipsa præstentur, studiose perpetuo agite.

ANNO
 CHRISTI
 1576.

Hæc omnia, & singula his monitionibus nominatim, figillatimque expressa, tum cuncta item reliqua, vel Concilii prouincialibus, diœcesanisque sancita, vel alio modo vobis præscripta, vos omnes ac singuli, quorum interest, quanto potestis amore & pietate non amplectamini solum & legite; sed mente animoque comprehendite, seruate, omnique sollicita executione præstate, totosque vos ad cohortationum, admonitionum, decretorum, & constitutionum rationem accommodate.

Quod omne vt faciatis, sicut nos pro episcopalis nostri officii munere vos in hoc diœcesano Conuentu ex Concilii prouincialis præscripto commonefecimus: ita etiam vnumquemque vestrum per vnigeniti Filii Dei aduentum, per eius crucem, perque animarum vestrarum salutem obsecramus, obtestamur, diuinaque contestatione monemus; rursusque vobis ipsis vniuersis, & singulis edicimus, si quis vestrum constitutionibus, decretisque vel prouincialibus, vel diœcesanis, vestra causa editis non paruerit, contra eum nos acturos esse ecclesiasticis canonicisque sanctionibus.

Cauete igitur ne quem vobiscum paterno modo agentem, sollicitaque monentem, & in conspectu Dei vos hoc sacro loco deprecantem, auditis, eundem rursus non in hac vita solum culpas vestras animaduertentem, sed in diuino præterea iudicio easdem accusantem audiatis.

At ipse Deus, & pater noster, & Dominus Iesus Christus dirigat vias vestras in omni sancta obedientia; exhortetur corda vestra, & confirmet in omni opere, & sermone bono, ita vt digne ambuletis vocatione, qua vocati estis, per omnia ei placentes; sicque sanctis vestrarum virtutum progressionibus probati, appareatis ante Deum & patrem nostrum in aduentu Domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

De foro episcopali, ecclesiastico.

EXCOMMUNICATIONVM, quæ certis monitionibus primum adhibitis, ad finem reuelationis, vt aiunt, pro deperditis, subtractisve rebus ferri solent, literæ ne cuiquam, nisi iis concedantur, qui ob eam causam supplicationis libellum episcopo obtulerint, eorumque ipsorum tantum rogatu, quorum ciuilitate interest. Qui supplica-

tionis libellus eiusmodi sit, quo & res ipsa, de qua agitur, & eius precium item nominatim, speciatimque exprimat, nisi ecclesie, loci pii, communitatis, vniuersitatis, collegii, vniuersalisve successoris res sit, cuius certam notitiam illum, illamve non habere verisimile est: tunc enim supplicantis qualitate in libello expressa, rei, de qua quæritur, descriptio quædam generatim fieri poterit, modo ne sit incerta nimis, aut non verisimilis, sed eiusmodi, quæ saltem ostendat rem ipsam, vt est Tridentini Concilii præscriptum, non vulgarem esse: id quod episcopi concedentis religiosæ conscientie, iudicioque pro ratione rei, & personæ relinquatur.

Porro eiusmodi excommunicationum literæ non cedantur, vt infra sancitum est,

Pro re criminosa, quæve infamie notam inurat.

Pro re non occulta omnino.

Pro re, quæ ita iam diu amissa, aut subtracta est, vt illius memoriam amplius non haberi verisimile sit.

Neque rursus cuiquam excommunicato, aut manifeste ac notorie criminoso.

Neque vero contra aliquem, quem pro rebus quæ in monitoriis literis exprimentur, satisfacere non posse constat.

Neque præterea in loco, vbi eas verisimile sit negligi, contempnive.

Cum vero pro ratione præscripta aliquando concedentur, ne tamen in sanctissimis his diebus, in natiuitate, scilicet Domini, pascha resurrectionis, ascensione, pentecoste, in celebritate sacri corporis Domini, aliisque anniuersariis solennioribus diebus, vlllo modo promulgentur, nisi episcopus aliter censuerit.

Si item nihil, quod supra sancitum est, neque aliud quidquam obstat, quo minus concedi possint, ne semper tamen dentur, concedanturve, sed tantum cum episcopus, seruata forma Concilii Tridentini, expedire censuerit.

Cui episcopo soli, neque vero eius vicario, etiam generali, si modo episcopus non longius absit, eiusmodi monitoriarum literarum concessio hoc decreto reserua-
ta sit.

His

ANNO
 CHRISTI
 1576.

His vero literis monitoriis aliquando datis, ne excommunicationis sententiam episcopus ferat, nisi de earum promulgatione locis, & temporibus congruis, facta relationem acceperit, & iterum de re ipsa diligentius, accuratiusque deliberarit, ac grauem præterea causam censerit, quamobrem illam ferat.

Formula certis verbis conceptæ, atque explicatæ concilii nostri auctoritate, ad huius prouinciæ usum in lucem emissæ, ab omnibus & singulis, quorum interest, pro concepta constitutaque ratione seruentur.

In omni, & scripto, & actione, quæ sigilli episcopalis impressionem requirat, episcopus sigillo sancti patroni ecclesiæ, cui præest, imagine aliqua certa expressa, utatur: quod cum ad illius sancti viri memoriam, imitationemque excitandam, atque ad ecclesiæ ornatum & splendorem insigne est; tum pietatis rationi conueniens, & cum ecclesiarum bene institutarum usu, consuetudineque consentaneum.

Eius verò sigilli certa forma, imago, vel pro antiquo illius ecclesiæ instituto, si id constat; vel, prout episcopus semel statuerit, perpetuo adhibeatur.

Fori episcopalis cancellarius, ac notarii certos libros habeant, in quibus causarum criminalium actiones, quaestiones, ac, quos vocant, processus recte ordineque describant, nec vero in foliis.

Mercedem præterea, quam ex vniuscuiusque causæ, vel ciuilibus, vel criminalibus scriptione, actione, & processu acceperint, cum in libro certo exscribant, iis ipsis certis diebus singulis, quibus eam mercedem, aut partem acceperint, & mense, annoque notatis; tum in ipsius causæ, processusque acti, conscriptique sine adscribant item.

Quod in Concilio prouinciali tertio episcoporum vicariis vetitum est, ut ne esculenta quidem, poculentave ab litigantibus, aliisve apud se causas agentibus, dono accipiant; idem cancellario, & notariis interdictum sit ab illis saltem accipere, in quorum causis acta conscribunt, notariive partes agunt.

Pœnæ & mulctæ omnes ac singulæ, cuiusuis generis sint, siue clericorum, siue aliorum quorumcumque, etiam quas ex superiorum Conciliorum sanctionibus irrogare

contigerit, deinceps piorum locorum, operumve vsui vere atque omnino attribuantur, nulla prorsus parte reseruata, aut alii vsui attributa.

Rursusque vt attributionis, solutionisque certa atque explorata ratio constet; episcopus certum codicem, in quem ea explicata referantur, confici, in archiuoque episcopali asseruari diligenter mandet.

Nec vero vicario, aliue episcopalis fori iudici vllam omnino pœnarum, mulctarumque partem consequi, habereque vlllo quouis colore liceat.

Quidquid consensus, approbationis, facultatis, licentiæve, vel alio huiusmodi nomine ex huius, vel superiorum Conciliorum prouincialium decretis ab episcopo impetrandum est, eiusve auctoritate concedendum, id & ab ipso, & ab eius cancellario, & quibusuis ministris gratis omnino semper detur, etiam quod ad scriptionem attinet.

Vt ne ex notariorum imperitia detrimenta, & litium occasiones existant, quod de iis ipsis, etiam apostolica, imperiali, aut regia auctoritate creatis, Tridentina sanctione decretum est; id episcopi studiose exequantur, vt eorum peritiam, vsuque etiam examinatione adhibita, perquirant. Quicumque vero notarii, ea per examen disquisitione facta, probati non sint, officii sui in negotiis, litibus, causisque ecclesiasticis & spiritualibus exercitatione, atque vsu per illos, vel perpetuo, vel ad tempus prohibeantur, ad eiusdem Concilii præscriptum.

Quod de pontificiarum constitutionum promulgationis modo, & loco, vel in hoc vel in aliis Conciliis prouincialibus præscriptum est; id non solum in pontificiis constitutionibus, sed etiam in edictis episcopalibus, aliisque scriptis quæ promulgari contigerit, locum habeat, planeque seruetur.

Quo autem studiosius tradantur, & inculcentur, quæcumque illis vel constitutionibus, vel edictis, scriptisve continentur; episcopus, si ita expedire censuerit, illas ipsas tum constitutiones, tum edicta, vel scripta eiusmodi in cathedrali ecclesia saltem populo frequenti, de scripto primum ita legi curet, vt ne verbum quidem, nedum pars vlla omittatur. In aliis deinde ecclesiis, ac locis, vbi

ANNO
 CHRISTI
 1576.

euulgandas censuerit, illæ per capita summam, vulgarique sermone, prout ille maluerit, explicentur.

Certos, statosque dies singulis mensibus, Kalendarum instar notatos, quibus vel pontificias sanctiones, vel Tridentina decreta, vel prouinciales, diocesanasque constitutiones, aut pastorales literas populo euulgari, de scriptoque pronuntiari iussum est, episcopus parochis præstituat, ut ordine omnia, pro temporum ratione, diligenter promulgata, sæpiusque suis certis diebus repetita, accuratius in executionis usum inducantur ac retineantur.

Cum vel sanctiones pontificias, vel decreta conciliaria, vel literas, constitutionesve episcopales, vel aliquid eiusdem generis promulgari, aut populo enuntiari, de scriptoque legi iussum est, ut uberiores fructum ferant, ac studiosus ad executionis usum illæ introducantur; episcopus concionatores, qui in vrbe sunt; parochi vero diocesani, si quos in suæ parochialis ecclesiæ finibus habent, eos, diligenter hoc præmonere studeant, ut, quod fidelibus enuntiandum est, idem illi inter concionandum cohortationibus adiuuent.

Hoc vero cohortandi munus ipsi etiam parochi studiose semper præstent.

Liber fiat, in quo singula diplomata, siue summorum pontificum, siue imperatorum, siue regum, principumve sint, quæ ad ecclesiæ illius priuilegia, iura, aliave id generis quouis modo pertinent, recte atque ordine describantur.

Qui liber in armario, certo archiui loco, diligenter asseruetur.

Quæ pertinent ad matrimonium.

Quæ a summis pontificibus, constitutiones, literave decretales, ad Tridentinorum de matrimonii impedimenti declarationem editæ sunt, eas cum a ceteris, tum a parochis præcipue non ignorari oportet. Cui rei ut occurramus, illas typis impressas, una cum hoc libro Concilii prouincialis quarti, in vltima parte edicimus.

Statas illas matrimonii denuntiationes, Tridentina sanctione præscriptas, episcopus ne facile remittat. Si vero pro sua pietate, ac prudentia earum aliquam quando-

que antequam matrimonium contractum est, omitti cen-
fuerit, ac postea, ante consummationem illas plane om-
nes, aut si minus omnes, saltem duas, aut minimum, v-
nam fieri curet omnino.

ANNO
CHRISTI
1576.

Parochus statas matrimonii denuntiationes facturus,
præter notitiam de illis faciendis sibi datam ab agnatis cu-
ratoribus illorum, de quorum matrimonio agitur, pri-
mum a mari, tum a femina exquirat, an matrimonii,
quod inter eos tractatur, denuntiationes fieri placeat.

Qua in re caueat, ne dum matrimonii denuntiandi vo-
luntatem eorum notam, exploratamque inuestigando ha-
bere vult, ea inuestigatione matrimonii istius, aut sponsa-
lium consensum exquirat.

Itaque de statis solum denuntiationibus explicate, ac
distincte, separatimque ab utroque perquirat, idque a
femina loco honesto, & in propinquorum conspectu, ita
tamen, vt ne quisquam audiat, neque ita prope sit, vt illa
præ pudore, vel alia causa minus libere animi sui volunta-
tem exprimere audeat.

Annulo nuptiali non dextera, sed sinistra manus spon-
sæ digitus, qui annularis dicitur, induatur; dumque indui-
tur, ne a sponso, sed a sacerdote, cuius est benedicere, illa
verba proferantur: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus
sancti. Amen.

Quæ in nuptiis indecore fiunt, ea ab episcopis omnino
eripi Concilio prouinciali primo iussum est.

In iis porro ipsis cum potissimum minime ferendæ sint
illæ duæ deprauato morum vsu introductæ corruptelæ:
vna scilicet, cum certâ quædam pecunia ab iis extorque-
tur, qui ex alieno solo, alienave parochia vxorem du-
cunt; altera, cum per vicos, & plateas, qua iterum nupta
ducitur, clamores, tumultuosæque voces a profano Gen-
tilium more non abhorrentes, ac strepitus hominum,
quasi exagitandis secundis nuptiis eduntur; eas sane a
Christianæ pietatis institutis, atque moribus, & a matri-
monii, quod celebratur, sanctitate alienas episcopus,
cum omni alia pastoralis officii sui ratione, tum propo-
sitis etiam pœnis, censurisque extirpari, ac plane fundi-
tus tolli curet.

Quibus matrimonii contracti in vno aliquo ex impe-

ANNO
CHRISTI
1576.

dimentis, quibus illud contractum dirimitur, dispensatio a sancta sede apostolica, aut in foro conscientiae, aut in utroque foro delegata est; ii caueant, ut ad literarum apostolicarum praescriptum, illos, cum quibus dispensari concessum est, matrimonium contrahere cogant.

Quo studiosus populus in officiis Christianae pietatis instituatur, ex diuinæque legis praecipis institutum vitae genus sequatur; id parochus praestet, ut aliquando ineunte praesertim aduentu, & quadragesima, patresfamilias suae parochiae omnes ad ecclesiam parochialem conuocet hora, quam commodam is censuerit. Qui in patrumfamilias conuentu, tum constitutionem in Concilio tertio prouinciali de patrumfamilias officio, familiaeque institutione editam de scripto legat, singulasque eius partes explicet; tum alia praeterea doceat, quae opportuna existimauerit, quibus illi se familiamque suam in Christianae vitae disciplina conforment, ex praescripto etiam regularum, & instructionum, quae eo nomine auctoritate nostra edentur.

Quae pertinent ad regulares.

QVOD sacrosancti Tridentini Concilii decreto de interpretatione sacrae scripturae in monachorum monasteriis instituenda sancitum est, id episcopi omnino efficiant, ut quibus in monasteriis commode praestari potest, ea instituatur, vel si intermissa est, restituatur.

Qua in re praestanda abbatem, atque alios, quocumque nomine vocatos, qui monasterio praesunt, opportunis iuris remediis compellant.

Si qua femina, cuiusuis etiam conditionis, dignitatis, gradus, ac generis splendore illustris, virorum regularium cuiuscumque vel ordinis, vel instituti claustra ubicumque in illis, etiam prioribus, monasterii, conuentus, domusve claustralis porticibus, primariae eiusdem ianuæ exteriori proximis, contra quam apostolicis summorum pontificum pii V. & Gregorii XIII. constitutionibus sancitum est, ingrediatur, pro earum sanctionum iure episcopus poenarum, censurarumque declaratione & irrogatione contra illam seuerè agat.

Ad priores autem illas claustris porticibus, exteriorique ostio viciniores, ut a sancta sede apostolica declaratum

est, ingressus mulieribus non vetatur, quo tempore in iis, cum cœmeteria, sepulcrave sint, pro mortuis fiunt a regularium vniuerso monasterii, domusve illius conuentu supplicationes, processionefve publicæ de more aguntur. In claustrorum autem finibus censeantur horti etiam, ac viridaria, vineæ, & eiusmodi loca, quæ monasteriis, domibusve regularium ita continenter sunt adiuncta, vt ab illis domibus, vel monasteriis ad eos hortos, locave aditus sit nulla via, locove publico interiecto. Sin autem de claustrorum finibus, circumscriptioneve dubitatio aut difficultas aliquando existat, per loci ordinarium, adhibitis regularium superioribus, illa explicetur, certa que demum ipsis limitibus claustralibus definitio, circumscriptione statuatur, vt ne ob varias eorum superiorum regularium interpretationes occasio præbeatur, quamobrem censurarum vinculis fidelium animæ irretiantur.

De monialibus.

ALIIS decretis, quæ superioribus Conciliis de monialibus constituimus, hæc, quæ infra præscripta sunt, adiungenda statuimus.

Monasterium ianuas, per quas ad illius septa aditus pateat, duas habeat, & alias præterea nullas. Quarum duarum ianuarum, vna iumentis, curribus, vehiculisque agendis, altera aliis vsibus, & commodis necessariis inferuiat. Quo autem in monasterio vna tantum ad omnem actum, tum vsum satis esse videbitur, in eo illa dumtaxat vna sit.

Ianua vtraque e duplici assere, eoque firmo constet, ac sine vlla item sit ne minima quidem rimula. Limen e marmore, solidove lapide habeat, quod strictim ipsi portæ cohærescat.

Ianua currum, iumentorumve, altera ex assere firmis, ad cancelli speciem confecta, in monasterio ipso adiungatur, quæ a prima ianua paululum distet, formaque sit in fabricæ ecclesiasticæ instructionibus demonstrata.

Ad ianuam alteram, aliis vsibus accommodatam, cui rota, quem turnum vocant, adiungetur, moniales duæ semper assistant, quæ ianitrices constituentur.

Singulæ hæc tres ianua clauibus duabus, fabрили opere inter se diuersis, claudantur, quarum vnam etiam die

monasterii præfecta, alteram monialis, quæ professione anterior est, apud se perpetuo habeat.

Rotæ omnes amoueantur, atque obstruantur, ac in posterum vetitæ perpetuo sint, præter illam, ianux communi adiunctam, & alteram in loco, quem parlatorium vocant, extructam, & tertiam, quæ est in cellula confessionum, & quartam in ecclesia ad sacras vestes, & ornamenta Missæ sacro necessaria e monasterio exponenda accommodatam.

Cibus vero in omni monasterii hospicio, etiam confesarii, e rota communi exponatur.

Singulis rotis a parte interiori monasterii vncus firmiter impactus sit, ne pro libito verti extrinsecus queant.

Si vero loca, vt dicunt, parlatoria complura erunt, in vno tantum, aut in altero ad summum, superiorum iudicio rota sit.

Rotæ, quæ in ecclesiam spectat, valux lignæ binæ apponantur, alteræ interiores, quarum clavis a præfecta teneatur, alteræ exteriores, quarum clavis apud capellanium sit, aliumve, qui superiori videbitur.

Rotarum altitudo ne maior sit cubito, & vncis octo; latitudo autem cubitalis.

Rota confessionum minor ab omni parte sit dimidia præscripta quantitate.

Nulla fenestra, præter illas primo Concilio prouincialinominatim præscriptas, e monasterio in ecclesiam sacristiamve exteriorem spectet, ac ne rima quidem, nedum foramen vllum in ea extet, vnde aspectus, aut colloquio fieri possit.

Fenestra, qua sanctissimæ eucharistiæ eleuatio prospicitur, altius ne pateat cubitis duobus, & vncis duodecim, late vero, vt altaris latitudo est.

Cui fenestræ clathra ferrea duo, palmi spatium inter se distantia, firmiter configantur.

Virgæ autem ferreæ, quibus clathra compacta sunt, singulæ inter se distent non amplius vncis tribus.

Sint autem inter se insertæ, ita vt loco suo demoueri non queant.

Claudantur autem fenestræ ab interiori parte firmis valuis, fera, & clauis, quæ apud præfectam asseruetur.

Vbi autem illa e latere altaris, ecclesiæve, aut alio loco, etiam superiori, est, vnde moniales eos, qui in ecclesia exteriori sunt, spectare possunt, efficiat episcopus quamprimum, vt super altare, vnde Missæ sacrificium moniales inuentur, ad instructionum præscriptum extruatur, laterali illa, aliave, quæcumque sit, penitus obstructa.

Fenestella ad ecclesiam versus spectans, per quam moniales sacram eucharistiam sumunt, ita alte apteque struatur, vt sacerdos illam ministrando commode stet, non genua flectat. Cui fenestellæ extrinsecus valuulæ lignæ præter illas, quæ modo sunt, apponantur, quæ parietem æquent, earumque clavis apud confessarium sit perpetuo.

Sanctissimum sacramentum ne alibi quam in altari maiori asseruetur, cui lampas in ecclesia interiori semper præluceat, & in exteriori, cum illius fores patebunt.

Reliquiæ sacræ in fenestella recondantur, quæ ad instructionum nostrarum præscriptum, in pariete ecclesiæ interioris exædificata, ab ea tantum parte, quæ ad exteriorem ecclesiam spectat, aperiri possit. Claudatur autem hæc fenestella tribus clauibus, diuerso opere confectis, quarum vna apud episcopum, altera apud confessarium, tertia apud monasterii præfectam sit.

Fenestella confessionum alte vncias sexdecim, late duodecim, nec vero amplius pateat; septa autem sit firmis clathris ferreis ad formæ præscriptæ rationem, & lamina item ferrea bene solida parieti firmissime agglutinata, & foraminum, instar ciceris tenuium, pleno panno lineo nigro obducta: qui pannus ligneis tabellis sic affigatur, vt non facile amoueat.

Loca collocutionum interna, parlatoria vulgo vocata, quæ in posterum fient, vna eademque spatii circumscriptione, nullo interiecto pariete contineantur, & ad formæ, qua iam pleraque exædificata sunt, modum accommodentur, vbi id non magno incommodo fieri poterit, vt ab eisdem auscultatricibus omnes possint collocutiones exaudiri.

Ne fenestra laminæ ferreæ, vt primo Concilio provinciali cautum est, vnquam aperiatur, nisi perraro, & ob causam, quam vrgentem episcopus iudicarit.

ANNO
CHRISTI
1576.

Ne in locis ad hospitii vsum extructis, quæ foresteriæ nominantur, vbi interdum ob vrgentem necessitatem, aut cibus capitur, aut dormitur, fenestræ vllæ, ne exiguæ quidem, insint, quæ in monasterium spectent.

Tectâ hospitii, & aliarum cuiusvis generis domorum a monasterii tectis, vt separata penitus, ac valde disiuncta sint, curetur omnino.

Quibus monasteriis de vicinorum, præsertim religiosorum, prospectu tollendo ita caueri non potest, sicut Concilio prouinciali primo iussum est; eorum fenestræ, si lumen excipi aliunde licet, obstruantur; sin minus, ab illa seruitute defendatur operis structura, in instructionibus nostris demonstrata, quæ in porticibus item, quas logias dicunt, ab eadem seruitute tuendis, adhibeatur.

Horti, qui in monasteriis monialium ample nimis patent, quotidianaque hominum opera, atque cultura opus habent, vbi fieri potest, in angustiores fines concludantur.

Ne fenestra in vlllo cuiusvis ordinis monialium monasterio, etiam regularium iuri curæ subiecto, neve ostium vllum, aliudve id genus foramen, vnde aliquis extra monasterii claustra prospectus sit, patefiat, aperiaturve sine episcopi, cui monasteriorum omnium clausura commendata est, concessu. Nec vero id ille permittat, concedatve, nisi vbi locum diligenter inspexerit, & ita fieri necessarium censuerit. Tuncque ad impediendum, arcendumve eum prospectum illa ipsa cautio, supra mox præscripta, adhibeatur.

Ministris, quibus ob necessariam causam monialium septa ingrediendi facultas aliquando datur, illæ solum moniales, quas præfecta delegerit, imperent; aliæ vero præterea nullæ quidquam illis vel iubeant, vel alloquantur.

Moniales cum in eo loco, vbi ab aliis, qui foris sunt, etiam a concionatore, aut a superiore videri possunt, sermoni, concionive interfunt, omnes facie sint operta, & contacta velo vsque ad os deducto.

Idem præstent, quæ cuius, etiam medico, aut superiori monasterii septa ingredienti, obuiam prodeunt, vel illum excipiunt, deducuntve.

Probenentur ab episcopo medici aliquot, quos concessu

Concil. Tom. 36.

M m m

etiam monasterii superiorum, intra illius septa adhiberi liceat, si quando præter medicum ordinarium alios etiam morbi grauitas requirit.

In vnoquoque monasterio, episcopi, furnorum, in quibus panis coquatur, vsum introducant, vt pistoribus eorumque ministris ingressus in monasterium prohibeatur omnino.

Nec vero vir quisquam ad furnum purgandum, inflammandumve, aut ad aliud quidquam faciendum, quod a monialibus fieri, agiue potest, introducatur.

Quod in Concilio prouinciali primo, de facultate scripta ad monialium monasteria accedendi sancitum est; id tum mares, tum feminas, quocumque etiam gradu, dignitate, genereve illustres, inuiolate seruare decernimus, etiam si pater, mater, fratres, sorores, sint moniales, quam visitatum veniunt. Idque omnino vbique præstari cura episcopi sit.

Causæ necessariae, ob quas intra septa monasterii ingredi licet, in hac prouinciali Synodo, ex primi Concilii decreto, vel explicatae, vel tamquam nullo modo necessariae reiectae, in extrema huius Concilii parte editae, atque impressae in singulis monialium monasteriis, etiam regularium curae subiectis, edicantur, & enuntientur; nec vero ab iis vlllo modo, vllave ratione, ac prætextu discendi liceat.

Fructuum, florumve vasa in monasteriis ne vlllo modo teneantur, eos vel fructus, vel flores vendendi causa.

Offulas, & alia huius generis non modo donandi, vt primo Concilio vetitum est, sed etiam vendendi causa, a moniali, aut monasterio confici ne liceat.

Abstineat monialis a muneribus dandis.

Eleemosynam vero per rotam, portamve monasterii dari vetitum sit omnino, quoniam inde non leuia pericula, vel damna potius extare compertissimum est: sed quibus monasteriis pro ratione facultatum eleemosynam dare permissum erit ab episcopo aliove superiore, ab illis detur pecunia, frumentumve, aut aliud eiusmodi piis aliquibus viris, præsertim vero locorum piorum curatoribus, qui pauperibus distribuant alio loco, quam apud monasteria.

ANNO
CHRISTI
1576.

Medicamenta, si quæ episcopus, aut alius superior vendi, aut foras dari permiserit, ab aromataria seniori solum dentur, & ab alia præterea nulla; nec vero priuato, sed monasterii nomine, vendantur denturve.

Moniali ne liceat iis, qui extra claustra sunt, vel medicamenta parare, præbereve, vel manum medendi causa admouere, vel remedia exponere, vel aliud quidquam ad rem medicam pertinens exercere.

Caminus si quis in priuatis cellis extractus est, perpetuo ita obstruatur, vt in eo ignis accendi nullo modo queat.

Cum vel fenestra, vel ostium, vel caminus obstruitur, illius cardines sic euellantur, vt non ad tempus, sed ad perpetuitatem id actum sit.

Idem in fenestris, ostiis, & caminis iam obstructis, seruetur.

Communis ille curationis ægotantium locus, quem infirmariam vocant, vbi adhuc exadificatus extractusve non est, quamcitissime potest constituatur, extruatur, & edificeturve. Extra cuius loci fines monialis ægotans ne cubet; at valetudine recuperata illic ne diutius moretur deliciarum causa.

Antiquus & probatus communium dormitionis locorum vsus, vbi fieri commode potest, restituatur, & ad pristinam consuetudinem reuocetur.

Intra monasterii septa nemini alii, nisi monialibus, sepultura locus detur, sitve.

Nec vero monialium cadauera extra septa efferantur ad sepeliendum.

Neminem cuiusuis status, vel conditionis hominem, neque laicum, neque ecclesiasticum, in vlllo quouis monasterio monialium hospitiiis illis, quas foresterias dicunt, excipi, aut ad ea siue in vrbe, siue in diocesi diuersari liceat, excepto confessario sacerdote, cui aliquando ob vrgentem necessitatem id conceditur. In diocesi vero, monasterii etiam visitatori, & curatoribus, procuratoribusve, vbi interdum hoc ipsum concedendum necessario episcopus censuerit.

Quod de cantu figurato, & musico quouis instrumento, & musicis item die festo ecclesiæ monialium, in exte-

rioni ecclesia non adhibendis, Concilio prouinciali primo sancitum per nos est; id etiam omni alio die, & tempore illis vetitum esse decernimus.

Nec vero quidquam aliud præter Missam in exteriori illarum ecclesia ab aliis canatur; cum vesperarum, & reliquarum canonicarum horarum officia ab ipsis monialibus cani possint.

In vnoquoque monasterio, vbi neque locus communis vestium, neque alter est item, in quo operibus elaborandis moniales exercentur, vterque, quamprimum fieri potest, constituatur, construaturve.

Ne monialis, iantricibus exceptis, alibi quam loco operibus elaborandis constituto, acu pingat, aliudve quidquam manibus elaboret.

Laborum operumve magistra librum certum habeat, in quo quidquid ex iis laboribus lucri, emolumentive capitur, enucleate ita præscribat, vt cerni facile queat, si quid in ea re desideretur.

In operibus vel accipiendis, vel restituendis nulla alia monialis se ingerat, nisi laborum magistra: cui secum aliquando, cum necesse erit, aliquam monialem, operis alicuius conficiendi vsu peritiorem, adhibere liceat.

Illud porro, quoad eius fieri potest, cauendum erit, vt in monasterio ne sint multiplicia, diuersaque genera opera manuum, seu laboraria.

Hoc loco laborum communi, non solum ad Concilii primi præscriptum lectio de vita spirituali adhibeatur, verum etiam ab omni otioso verbo absteineatur.

In loco vestiario indumenta cuiusuis generis, vestesque omnes asseruentur.

Nec in cellulis, aliove loco priuatim, reponatur quidquam, custodiaturve, quod eo ipso tempore necessarium non sit.

Monialis nummos, ne modicos quidem, apud se quouis nomine ne habeat, neque de præfectæ etiam consensu, nisi officii, quod gerit, ratio aliter postulat. Alioquin vt proprietatis rea puniatur. Quam pœnam & præfecta, quæ id vlllo modo, vlllove pretextu permiserit, & monialis item subeat, quæ rescuerit, nec præfectæ bidui spatium

ANNO
CHRISTI
1576.

aut, si hæc in culpa sit, superiori quamprimum potuerit, non denuntiarit.

Curetur omnino, vt exquisita illa, ac religiosa communis vitæ ratio, atque vsus in monasterio studiose introducatur; vtque spiritualis vitæ sanctæque institutionis disciplina, ac studia moniales sectentur diligenter.

Singulis annis, vt primo Concilio iussum est, impensarum, quæ in victum, aliumque monasterii vsum erogatæ sunt, rationes per eos, quorum interest, a præfecta repetantur. Quantum vero & tritici, & vini, & opsonii, & aliarum rerum ad anniuersarii victus sustentationem vnicuique monasterio satis esse episcopus existimavit, id ipse accurate præscribat. In ea autem præscripta dispensatione, administratione, si præfecta negligentem se præstiterit, ab officii sui munere suspendatur.

Æs alienum, quod quinquaginta nummum aureorum summam excedat, ne in vlllo monasterio contrahatur, sine suorum curatorum permisso, concessu, qui in magni momenti rebus episcopum consulant.

Ne sæcularibus negotiis moniales se implicent; vtque simul multis fraudibus ac detrimentis occurratur, hoc sedulo episcopus curet, vt illorum prædia locentur, idque sub hasta auctione facta; nisi aliter quandoque expedire censuerit.

Ad tuendam etiam clausuram ea cautio adhibeatur, vt neque triticum, neque alia fruges, neque annona in vllis monasteriis, præterquam monasterii vsum & necessitatem asseruetur.

Monasterii vniuscuiusque curatoribus, procuratoribus, patronis, defensoribus ab episcopo certæ regulæ præscribantur: ex quibus cognoscant singulas muneris sui partes. Ii vero curatores & id generis ministri ab episcopo singulis monasteriis, curæ suæ subiectis, illos nonhabentibus, constituantur: ita tamen, vt eiusdem episcopi arbitratu a muneris illius cura omnes, & singuli semper amoueri queant.

Bonorum & iurium omnium ad monasterium quodcumque, etiam regularibus subiectum, pertinentium, inventarium, probabili forma conscriptum, sex mensium spatium, ad archium episcopale ab iis, quorum interest,

deferatur, ne fraus vlllo modo fiat, numero monialium ab episcopo praefinito.

Quamobrem si quas etiam alienationes eorum bonorum, iuriumque fieri deinceps contigerit, de iis episcopus certior fiat.

Cum puella monasterium ingredi postulabit, vt locum, vbi profiteri cogitet, illa inspiciat; primo studiose diligenterque cognoscatur, an vere id illius propositum sit, anque illud curiositate tentet; nec propterea per monasteria plura vagari permittatur.

Puella cum ad cetera, tum ad professionem recipiantur, monialium suffragiis occulte latis. Idque ipsum ex Concilii prouincialis primi decreto, quod auctoritate literarum Pii V. pontificis in monasteriis etiam eorundem regularium iuri subiectis, locum habet, in monasteriis etiam regularium iuri curaque subiectis plane seruetur.

Vbi religiosus iste & vetus moniales solenniter velandimos his temporibus antiquatus est, ad pristinum vsum ex veteri instituto & ritu reuocetur, dummodo intra monasterium id fiat.

Ne moniali cuiusuis ordinis albas, & vestes, aliave indumenta, Missae sacrificii vsui dicata, induere liceat.

Confessarii, & capellani item sacerdotes monialium, & ministri praeterea, quos illarum cura episcopus praefecerit, quicumque sint, ne munus vllum, ne minimum quidem, nec vero esculenta, poculentave ab illis vlllo nomine, neque publico, neque priuato capiant, accipiantve, poena proposita eiusdem episcopi arbitrato irroganda.

Neque praeterea quidquam capiant dono, ea specie, praetextuve datum, quod res eiusmodi sint, quae ecclesiastico vsui inseruiant, qualia sunt corporalia, purificatoria, indumenta clericalia, sacrae imagines, & alia id generis.

Nec vero item aliud, manuum opere elaboratum, artificiosive confectum, ab illis accipiant, ac ne laborem quidem, opusve, quod in vestibus vel purgandis, vel faciendis, vel reficiendis ponitur.

Caueant item capellani sacerdotes, ne ab vlla moniali priuatim, sed a monasterii praefecta, aut ab illa, quae sacristiae praeposita est, munus Missas celebrandi suscipiant.

ANNO
CHRISTI
1576.

Cum qua præfecta, præpositave solum, nec vero cum aliis monialibus colloquantur, tum de rebus scilicet, quæ ad suum munus solummodo pertinent.

Idemque hoc de genere toto a monialibus seruetur, pœna tum illis, tum capellanis proposita, episcopi arbitrio.

Quibus vero confessariis, capellanisve sacerdotibus aliquid annui stipendii ac vitæ sustentandæ usum episcopi permisso dandum videbitur; id omnino certa pecuniæ summa detur, nisi aliquando episcopus aliter concesserit, nempe loco pecuniæ vel triticum, vel vinum, vel aliquid eiusmodi dari.

Viri aliquot pii, idemque solertes ab episcopo deligantur, qui festis præsertim diebus, monialium monasteria, etiam regularium iuri, curæve subiecta adeant, forisque vndique perspiciant, si quid contra quam de illis præscriptum est, fiat, agaturve, anque quisquam sit, qui facultate non impetrata cum illis colloquatur.

Si quando nouum monialium monasterium construetur, hoc in primis curabitur, vt nulla fenestra, nullave specula alio, quam intus monasterii septum spectet.

Quod septum non simplici pariete, sed ipsis claustris, porticibusve claudatur.

In eius autem septi medio viridarium magna ex parte constitui poterit.

Ad huius formæ modum monasteria, quæ iam exædificata sunt, quoad eius fieri poterit, accommodari, reconcinnaverive, id episcopo curæ sit.

Quæ ad pia loca pertinent.

QUÆCUMQUE bona siue mobilia siue immobilia, iurave ad ecclesiam, etiam quæ sit iuris patronatus laicorum, quavis ratione pertinentia, a laicis quovis nomine administrantur; de eorum rationibus diligenter conquirendis, & inventario recte conficiendo, plane præstetur, quod primo Concilio provinciali decretum, ac sancitum est de reliquiis, aliisve bonis, & iuribus ecclesiasticis. Quarum rationum, & inventarii exempla tria, publici notarii testimonio munita, conscribantur, quorum vnum apud eos, qui administrant, alterum apud sacerdotem, rectorem ecclesiæ, asseruetur; tertium ad archium

episcopale, vbi custodiendum est, afferatur: quo cautius eorum bonorum, & iurium conseruationi consultum perpetuo sit.

Præfectis, rectoribus, ministris, aut aliis, quocumque nomine nuncupatis fabricæ ecclesiarum, sodalitarum, scholarum, & hospitalium, piorumque cuiusvis generis aliorum locorum curatoribus, etiam laicis, hæc, præter illa superioribus Conciliis edita, de iis ipsis decreta præscribenda, & decernenda etiam censuimus.

Quicumque piorum locorum administrationem, procuracionemve suscipiunt geruntve, illud in primis sæpe meminisse debent, se pauperum, pupillorum, viduarum, senum, egestate, aut ægritudine laborantium, peregrinorum, & aliorum id generis hominum, aliena ope egentium, prout propria vniuscuiusque loci instituta ratio est, curam sustinere, & illam quidem tanti esse, vt, cum potissimum episcopo, tamquam communi omnium, & eorum præcipue miserabilium hominum parenti, ea sacrosanctis Canonum legibus commissâ sit; tum quidquid in illos, vel misericordiæ, vel beneficii, vel operæ, vel opis, vel officii confertur; quidquidve rursus damni, detrimenti, iniuriæve infertur, id omne Christus Dominus sæpe in euangelio demonstrat, in se collatum, aut illatum esse, ac propterea se in die iudicii, prout bene illis factum, aut neglectum, omissumve in eorum necessitatibus subleuandis erit, retributurum. Quare primo ii valde curent, vt in omnibus suscepti muneris partibus satisfaciant: deinde videant, vt nihil quidquam a curæ quam gerunt, ratione alienum vlllo modo pacto admittant: tum id solícite studeant, vt quæ officia illis pro administrationis susceptæ munere debent, ea obeant, atque ad eo præstent omni piæ caritatis affectu; ob oculos maxime in iis ipsis proposito semper Christo Domino, cui illis, & alendis, & vestiendis cibum, potum, vestitum, aliamve curam atque operam ministrant.

Non suis, sed eorum, quorum curam susceperunt, commodis atque vtilitatibus seruiant. Omnibus pie consulant, nec vllam partem pro susceptæ curationis, procuracionisve officio negligant.

Munus quod gerunt, sæpe sibi proponant eiusmodi esse,

ANNO
 CHRISTI
 1576.

esse, in quo non profana cuiusquam administrationis negotiive, sed sanctæ spiritualisque actionis partes, atque officia & Deo gratissima caritatis opera exequantur pie, religiose & quamdiligentissime.

Cum capitula, congregationesve habent, tum initio, tum in fine sanctis precibus & orationibus, in libro officii beatissimæ Mariæ virginis, eo nomine præscriptis, vrantur.

Cum vero aliquid aggrediuntur, quod ad curæ suæ rationes pertineat, initium a pia oratione faciant, vt quod inchoatur, bene salutariterque succedat.

Omni denique morum grauitate, vitæ integritate, pietatis religione & spiritualium exercitationum, episcopo probatarum, quas inter se collegiatim præstent, studiis tales se præbeant, vt eorum locorum rectam administrationem, piamque institutionem non solum conseruent, sed optimis progressionibus Deo auctore adiuuent atque amplificent.

Qui locorum piorum sumptibus gratis aluntur, curantur, aut ad literarum, aliarumve artium disciplinam instituuntur, ratio postulat, pietatis studiis, atque exercitationibus eos præ ceteris deditos esse, eorumque precibus animas illorum adiuuari, a quibus illud subsidii relictum est, ad eiusmodi pii instituti sustentationem.

Quare illud eorum locorum curatores, vel præfectos, ac sacerdotes præsertim, qui in iis spiritualem curam gerunt, monemus, vt ab iis, qui ibi aluntur, si legere norint, statas de beata Virgine preces horarias; si vero rudes sint, saltem institutam illam certis salutationis angelicæ calculis orandi rationem, scilicet de beata eadem Virgine coronam, in singulos dies pie præstari sedulo curent.

Qui præterea eleemosynam dant, hoc illos, qui accipiunt, sæpe moneant, vt pro iis, qui bona reliquerunt, pie precentur. Id vero præstetur cum in locis piis, tum vbi-cumque eleemosynarum distributio fit. Hoc sane & episcopo curæ sit item.

Piorum locorum procuratores, ministrive etiam inferiores, cauendum est valde, ne diutius, quam par est, in curatione, administrationeue sibi commissa perseuerantes, rerum sibi arrogant imperium. Porro si alias idonei

sunt, ad alia munera eorundem locorum gerenda eosdem transferri licebit, nisi ex illis sint, quos superioribus Conciliis certo tempore quibusdam muneribus vacare iussum est. Ad hoc curetur omnino, ut gesta procurationis, administrative muneris rationes sæpe diligenterque reddant. Quamobrem formula præscribatur, qua & diaria & codices rationum non coniectos, sed ordine recteque confectos teneant, ut inde facile ducatur omnis explicata ratio tum accepti, tum expensi.

Episcopus vero, etiam ex Tridentini Concilii decreto, semel saltem in anno, a quibuscumque, hospitalium, confratrarum, & aliorum quorumcumque piorum locorum, etiam quæ mere laicalia & priuata sunt, præfectis, curatoribusve rationes administrationis, curæve repetere ne ommittat vlllo modo.

Decreta, vel quas vocant, ordinationes, in capitulo confectas, in librum præcipuum, capitularium ordinationum nomine inscriptum, omnes ac singulæ a cancellario diligenter ordineque referantur. Quibus ordinationibus manu, quorum id muneris est, ante capitulum proxime futurum subscribatur.

Tum præterea in hoc ipso capitulo illæ ab eodem cancellario de libro ad verbum recitentur.

Codex item alius paretur, in quo præcipue notatis singulis diebus ordine excribantur, quæ in vnoquoque præfectorum, administratorumve conuentu, capitulo ve proponuntur, aut aguntur: quæque rursus proposita, ac suffragiis permiffa, reiecta sunt; ut quæ deliberata, quæve repulsa sunt facile omni tempore ex illius codicis monumentis constent.

Librum item præcipuum conficiant & habeant, in quo cum omnia singulaque annua legata, tum onera illis adiuncta ordine, distincte, enucleateque perscripta omnino sint. Cuius libri exemplum publici notarii manu, signo, auctoritateque munitum, in archiuum episcopale, vbi asferuetur, eodem spatio deferant. Quod sane omne deinceps singulis annis perpetuo præstent, quod ad ea legata, onerave attinet quæ iis deinceps annis fieri contigerit, aut facta locum habere.

Episcopus autem omnes administratores piorum lo-

ANNO CHRISTI 1576.
 corum, etiam quouis nomine exemptorum, ac mere laicalium & priuatorum, compellat omnibus iuris remediis, ad singulorum onerum satisfactionem, iis ipsis locis incumbendo: neque vlllo pretextu patiat, eorum prædia, bonave alienari contra summorum pontificum literas & sacros Canones & Concilia etiam prouincialia nostra, aut contra piam testatorum voluntatem, qui ea bona ad certum illum pium vsum destinarunt.

Tabellam item publice propositam, quo loco in capitulum conuenire solent, perpetuo habeant, in qua promensum ratione, proque rerum genere ex norma præscripta, ea ipsa & legata & onera breuiter dilucideque notata sint.

Hospitalium locorum, vbi infantes expositi aluntur, curatores, præfective caueant, vt illos lactentes nutricibus, quæ eo nomine conduxerint, plures non assignent, quam earum vnaquaque lacte suo alere possit, ne ob hanc culpam plerosque illorum fame necari contingat. Quamobrem, quot ad lactandi vsum nutricibus opus habent, totidem sane solcite conquirant, & conducant. Si hæc non possunt, alia omni ratione prospiciant, vt lactentium puerorum vitæ succurratur.

Cum ad pia instituta perpetuo retinenda, recteque exequenda plurimum prosit eorum monimentum ad posteritatem firmiter proditum; episcopi ea cura sit, vt cum vel in vrbe, vel in diœcesi locus aliquis pius exædificatur, aut instituitur; illius origo, institutum, titulus, & alia eiusdem generis, quæ opportuna censuerit, in marmore, lapideve solido, aut in tabula ænea incisa, loco eiusdem ædificationis illustri collocata, ad perpetuitatem prodita extant, sicut in nonnullis huius prouinciæ locis aliqua huius generis adhuc cernuntur: idque ipsum præterea in locis piis, iam exædificatis, institutisve, vbi commode potest, effici ac præstari curet.

Vbi vel foundationis iure, vel alio probato instituto hospitalia ædes, locave pia aliqua ad pauperes, aut peregrinos, aut senes, certosve alios id generis homines hospitio excipiendos, alendosve extant; episcopus, cuius potissimum est curare, atque adeo efficere, vt piæ hominum voluntates ad eorum præscriptum rectam executionem

habeant, videat, agatque, vt ne ab iis locis per illorum curatores, præfectos, ministrosve, ii, quorum causa illa exædificata, institutave sunt, repellantur, si illos recipi per facultates licet: ac ne rursus alii hospitio excipiantur, qui excipi non deberent; vtque in ceteris etiam ab hospitalium, piorumve locorum instituto ne discedatur, neque contra fiat, quam de illorum curatione, administratione, ve a testatoribus, aut ab aliis, qui illa instituerunt, præscriptum est.

Illud interdum, prout vsuenerit, ab episcopo moneantur, qui eleemosynam erogare quouis modo aut nomine debent, vt sibi in ea erogatione parochi in primis testimonium consiliumque adhibere studeant, quo melius consultum sit, ac prospectum conscientia sua, cum ille pauperum & egentium notitiam magis exploratam habeat. Tum vero quibus locis ita opus esse episcopus censuerit, præsertim vbi compererit in distributionibus eleemosynarum quidquam peccatum esse, vel quia non vere pauperibus distributio fit, vel alias minus fideliter, vel non ad præscriptum piæ testatorum voluntatis. Constituat etiam vel parochum, vel pios aliquos ex vicinia illa, vel parochia laicos, quorum testimonio de paupertate illorum, quibus erogandæ sunt eleemosynæ, constet, antequam ab illis, quorum id curæ est, distribuantur, vel alias id generis certas regulas, quibus caueatur ab eiusmodi erroribus, in posterum præscribat in distributione seruandas ab illis locis piis, etiam quæ mere laicalia sint, ac priuata, aut quauis ratione ab episcopo exempta.

In pauperum delectu non egestatis, inopiaque solum, sed morum etiam, ac vitæ probitatis ratio habeatur. Quo in genere hæc præter cetera de illis inuestigentur, an scilicet doctrinæ Christianæ scholas frequentent; an fidei prima rudimenta teneant, anque religiose & pie viuant.

Quæ porro eleemosynæ pauperibus, aut singulis etiam siue hominibus, siue familiis quauis ratione debentur, ne in alium cuiuscumque rei vsum, ac ne in ecclesiæ quidem instaurationem, ornatumve eas erogari liceat, nisi & eorum, quorum interest, consensu, & episcopi præterea concessu, eoque literis exarato.

Quæcumque item, quæ ad certos pios vsus relicta ab

ANNO
CHRISTI
1576

ANNO
CHRISTI
1576.

aliis etiam, quam a piorum locorum administratoribus perfolui, aut præstari debent, in alios etiam similes vsus, ne necessitatis quidem prætextu, etiamsi testatoris heredes, quicumque sint, ei rei assentiantur; nisi episcopus, re perspecta, eam præstiterit facultatem, quæ iure permittendi ab eo dari poterit, illius permutationis causa.

Quæcumque eleemosynæ nomine indistincte per capita, familiasve distribuuntur, eæ deinceps in illos tantum, qui in iis vere pauperes sunt, conferantur: nisi ex testamento, foundationisve tabulis, aut aliunde legitime episcopo constiterit, illis etiam, paupertate non laborantibus, indistincte distribuendas esse.

Qui aliter distribuerit, ei pœna sit dupli restitutio, grauiorve arbitrio episcopi.

Vt piis vniuscuiusque generis distributionibus, quas in vrbe, & in diœcesi, vel ex vltima voluntate, vel ex consuetudine, aliave ratione quis præstare debet, satisfactum esse, episcopo constet, prout Concilio primo prouinciali per nos decretum est, eam rationem is adhibeat, vbi expedire censuerit, vt quod vel ab vniuersitatibus, vel a sodalitiis, piisve locis quibuscumque, etiam mere laicalibus, & priuatis, & exemptis quouis modo, vel a quouis homine eleemosynæ nomine, aut alias pie erogandum, distribuendumque est, quidquid illud sit, adhibitis etiam duobus viris, per vniuersitates delectis, suo, vel in diœcesi vicarii foranei iudicio probatis, & parochia item in opera pietatis præscripta, erogetur & conferatur.

Parochus autem in codicem certum referat, quæ eiusmodi distributiones, quo die, & quibus adhibitis factæ sint; eorumque & testium subscriptionem adhibere curet.

Si vero vel vniuersitas, vel quispiam se neque hac, neque alia ratione distribuisset, episcopo legitime ostenderit, ad satisfaciendum ab eodem compellatur.

Parochus, tamquam parochiæ suæ pauperum pater, sæpe paterne, diligenterque perquirat primum, an si quæ in parochialis suæ viciniæ finibus eleemosynæ sint, quæ vel a piorum locorum curatoribus, vel ab aliquo collegio, vniuersitateve, vel ab vlla familia, vel a singulis hominibus in pauperum vsu, aut sustentationem erogari quouis nomine debeant: præterea videat, an illarum erogatio fiat in

eos ipsos, qui vere egentes, pauperesque sunt; anque etiam, illud, quod, qualeve eleemosynæ nomine in illos conferri debet, integre, sincereque totum conferatur, erogetur, ac distribuatur.

Si quid vero animaduernerit, cui cautionem remediumve adhiberi oporteat, ad episcopum quamprimum deferat.

Nemo operta, obuolutaque præ pudore facie eleemosynam sine episcopi, aut, si in diœcesi, saltem vicarii foranei concessu, eoque scriptis exarato, quæritet. Nec vero eam facultatem cuiquam episcopus, vicariusve det, nisi illius & egestatem, & morum, vitæque rationem ante plane notam exploratamque habuerit.

Primo quoque dominico mensis, aliove die, quem episcopus statuerit, in omni ecclesia cathedrali, & parochiali, etiam si regularis sit, ut egentium, qui præsertim præ pudore ostiatim mendicare, eleemosynamve quæritare non audent, necessitati pia fidelium liberalitate succurratur a locupletibus parochiæ incolis, ceterisque ut antiquæ consuetudinis est, aliquid per eos colligatur, quos huic curæ episcopus præposuerit. Quæ eleemosynarum collectio, singulis etiam statis quatuor anni temporibus, quibus in hoc opere misericordiæ promptius impensiusque incumbendum est, per eosdem fiat.

Dominica vero proxime præcedenti, quo fideles, & in dando effusiores sint, & paratiores ad parochialem ecclesiam cum voluntariis oblationibus veniant, eleemosynarum collecta intra Missarum solennia indicatur, sequenti verborum formula ex sanctissimi Leonis pontificis sermonibus desumpta.

In eandem vero sententiam parochus, prout vsuenerit, vberius cum populo aget.

Formula denuntiandi collectas eleemosynarum.

VENTURA dominica dies, vel feria quarta quatuor temporum, dilectissimi, collectarum futura est.

Hortor, & moneo caritatem vestram, ut omnes ad ecclesiam parochialem cum voluntariis oblationibus eleemosynarum conueniatis; in quo opere, etsi non est omnium æqualis facultas, debet esse par pietas.

Itaque & animæ vestræ, & pauperum memores prom-

ANNO
 CHRISTI
 1576.

ptam exhibere largitatem, & pro possibilitate virium ve-
 strarum spontaneas collectas vestras solícite præparate, vt,
 quidquid vobis de temporalibus facultatibus dempseritis,
 id multiplicatum in æterna retributione sumatis, in egen-
 tibus pascentes Christum, qui nobis illos tantopere com-
 mendauit, vt se in ipsis & pasci, & vestiri, & suscipi testa-
 retur idem Christus Dominus, qui cum Patre, & Spiritu
 sancto viuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Vbi mendicorum vagantium & curæ spirituali, & vi-
 ctui necessario ita consultum non est, vt certo scilicet quo-
 dam pio loco collecti, non mendicatum victum ipsi qua-
 rirint, sed ex misericordia ibi habeant vnde se sustentent;
 episcopus, quod Concilio prouinciali secundo de eorum-
 dem vita, moribusque præscriptum est, in eo exequendo
 illam iniri rationem curet, vt certo præcipuo libro per sin-
 gulos parochos illi, si qui eiusmodi intra parochiæ fines
 sunt, tum alii etiam alia ratione accurate ordineque de-
 scribantur.

Hæc vero sedulo ab iisdem parochus obseruari mandet.

Quo, aut vnde illi migrent.

Quod vitæ Christianæ institutum teneant.

An fidei rudimenta norint.

An diebus festis saltem Missæ sacrificio intersint.

An sæpe confessi crebro, etiam per annum, aut certe
 saltem constituto paschæ tempore, sacram eucharistiam
 sumant.

Quos neque libro descriptos, neque in pascha confessos
 communicasse ex eo animaduenterint, quod certum chi-
 rographum non ostendant, quo se confessos, & sacram
 communionem sumpsisse testatum faciant, ne pro paro-
 chialis ecclesiæ suæ foribus, nec intra parochiæ fines eos
 mendicare parochi permittant, omnemque propterea cau-
 tionem, quantum in se est, adhibeant.

Quos doctrinæ Christianæ rudes mendicos vagantes
 viderint, festis diebus stata hora ad eiusdem doctrinæ scho-
 las conuenire diligenter curent, eosdemque instruant.

Ne vllæ cuiusuis nominis piæ confratriæ instituantur,
 eriganturve, neve erectæ, aut institutæ collegii sibi habi-
 tum sumant sine sedis apostolicæ, vel episcopi auctoritate
 & facultate literis explicata.

Sodalitates illæ duæ, vna virginum sanctæ Vrsulæ, altera viduarum sanctæ Annæ nomine, in aliquot prouinciæ huius vrbibus pie institutæ, ac religiosis spiritualis disciplinæ regulis conformatæ, vberimos, adiutrice Dei gratia, fructus & populis, & familiis attulerunt, non modo ad retinendum, sed ad excitandum vehementius in femineo sexu innocentis vitæ, omnis Christianæ pietatis, & caritatis studium.

Quare vnusquisque episcopus tum in vrbe, tum in opidis diœcesis suæ insignibus, sodalitatem vtramque vt opportunum viderit, quam diligentissime erigi, instituere curet.

Vt odii dissidiis, atque inimicitiis occurratur, rursusque paci, cuius fideles in primis amantissimi esse debent, tot sanctissimis vinculis inter se iuncti, consulatur, id præter cetera episcopi paterna sollicitudine curent in sua quæque vrbe, & diœcesi, aliquam hominum, qui morum grauitate, spectata integritate, & auctoritate præstantiores sint, confratriam, vt in huius prouinciæ nonnullis vrbibus instituta iam est, instituere: cuius officium sit, discordiæ flammam restinguere, dissidia amouere, concordiam inire; pacemque inter omnes reconciliare; aut hoc ipsum componendæ inter dissidentes pacis officium alteri confratriæ adiungant, quæ recte apteque id ipsum præstare queat.

Quæ generatim ad has constitutiones pertinent.

HIS decretis, constitutionibusque in Concilio prouinciali quarto sancitis, ac promulgatis, quicumque vel vniuersi, vel singuli, quorum interest, non paruerint, aut aliquid contra commiserint, admiserintve; ii multas, & poenas luant iis ipsis decretis sancitas, ac alias præterea ecclesiasticis, conciliaribusque sanctionibus, & Canonum iure præscriptas: compellanturque præterea ad parendum omnibus iuris remediis.

Quæcumque etiam de sacramentorum administratione, Missæ sacrificii celebratione, diuinorumque officiorum modo & ratione, in hac & superioribus Synodis decreuimus, ea plane omnia, & singula ad metropolitanam etiam, ceterasque quascumque ecclesias ritu Ambrosiano vtentes pertinere sancimus, ac declaramus; nisi si quid

ANNO
CHRISTI
1576.

quid eiusmodi erit, quod vel per nos, vel deinceps per successores nostros archiepiscopos, nominatim, speciatimque declaretur, Ambrosianis ipsis ritibus, institutisque expresse aduersari.

Si in his decretis ante alteram Mediolanensis prouinciæ Synodum vlla difficultas orta erit, eius declarationem, tum vero præterea omnium, quæ eisdem decretis continentur, interpretationem, & explicationem nobis, & successoribus nostris archiepiscopis, perpetuo reseruamus, salua semper sedis apostolicæ auctoritate.

Quamcumque facultatem ex decretis in hac prouinciali Synodo Mediolanensi quarta per nos editis habent episcopi, eam ipsos per suos vicarios generales exequi posse volumus, nisi in iis, quæ proprie ad ordinem episcopalem pertineant, aut in quibus vicarii a sacris Canonibus, aut a Concilio Tridentino, vel a nobis expresse exclusi sint.

Vt nemini eorum, quæ in hac quarta prouinciali nostra Synodo a nobis decreta sunt, ignorantiam excusare liceat, edicimus, vt ex quo primum die edita in valuis metropolitanae ecclesiæ proposita fuerint, ad duos menses, omnes se, & his decretis, & si contra fecerint, pœnis quæ eis continentur, teneri intelligant. Ab eo etiam affixionis die, eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præstari iubemus.

Vnusquisque præterea episcopus ea omnia & singula in proxima diocesana Synodo legi ac recitari iubebit, & si ita expedire censuerit, suæ quoque cathedralis ecclesiæ valuis proponi, quo studiosius omnium animis eorum præcepta fixa inhæreant.

Singulæ etiam cathedrales, & collegiatæ, & parochiales ecclesiæ huius prouinciæ has nostras constitutiones aliquo loco collocatas perpetuo asseruent.

Omnia & singula, quæ a nobis in hac quarta prouinciali Synodo decreta, actaque sunt, qua debemus obedientia, ac reuerentia auctoritati, ac iudicio sanctæ Romanæ ecclesiæ, omnium ecclesiarum matri, & magistræ semper emendanda, & corrigenda subiicimus.

EPISCOPI, QUI HVIC SYNODO
provinciali quartæ interfuerunt & subscripserunt.

Nos Carolus sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyter cardinalis tituli sanctæ Praxedis, Dei & apostolicæ sedis gratia archiepiscopus Mediolani, de consilio & assensu reuerendissimorum coepiscoporum nostrorum definiens subscripsimus.

Ego Antonius, Laudæ episcopus, consentiens subscripsi.

Ego Dominicus, episcopus Brixienfis, consentiens subscripsi.

Ego Nicolaus, episcopus Cremonæ, consentiens subscripsi.

Ego Federicus, episcopus Bergomensis, consentiens subscripsi.

Ego F. Dominicus, episcopus Astensis, consentiens subscripsi.

Ego F. Benedictus Herba, episcopus Casalensis, consentiens subscripsi.

Ego Guarnerius episcopus Alexandrinus, consentiens subscripsi.

Ego Ioannes Franciscus episcopus Vercellensis, consentiens subscripsi.

Ego Vincentius Marinus episcopus Albensis, consentiens subscripsi.

Ego Franciscus Galbianus episcopus Intimiliensis, consentiens subscripsi.

Ego Romulus episcopus Nouariensis, consentiens subscripsi.

Ego Lucas Tortus protonotarius apostolicus iuris vtriusque doctor & vicarius generalis multum illustris & reuerendissimi domini domini Cæsaris ex comitibus Gambaræ episcopi Dertonæ, eiusdemque in hoc specialis procurator eius nomine interfui, & subscripsi omnia & singula in hac sancta Synodo decreta, atque acta, edita, & publicata, eius & ecclesiæ suæ nomine recipio.

Ego Ioannes Antonius Cart. archipresbyter sanctæ Iuliæ procurator specialis illustris & reuerendissimi domini Petri Fauni episcopi Aquensis eius nomine interfui, & subscripsi, & omnia ac singula in hac sancta Synodo acta, edita, & publicata, eius & ecclesiæ suæ nomine recipio.

Ego Benedictus Citadinus canonicus ecclesiæ maioris Mediolani procurator specialis illustris & reuerendissimi domini I. Ambrosii Flisci, episcopi Saouonensis, eius nomine interfui & subscripsi, & omnia ac singula in hac sancta Synodo acta, edita, & publicata, eius, & ecclesiæ suæ nomine recipio.

ANNO
CHRISTI
1576.
INDICTIO FUTVRI CONCILII
QVINTI PROVINCIALIS.

*Carolus miseratione diuina tituli sanctæ Praxedis sanctæ Roma-
næ ecclesiæ presbyter cardinalis, sanctæque Medio-
lanensis ecclesiæ archiepiscopus.*

OMNIBVS & singulis reuerendissimis dominis epi-
scopis, qui hic adfunt, & Synodo prouinciali Medio-
lanensi, quacumque ratione interesse debent, omnibus-
que item capitulis, & ecclesiarum cathedralium procura-
toribus, indicimus, significamus, denuntiamus, & inti-
mamus, proximam sequentem Synodum prouincialem
Mediolanensem quintam Deo omnipotente auctore, &
ad eius laudem, hac eadem in vrbe, hoc ipso loco, anno
1579. die septima mensis Maii proxime sequentis, qui
dies erit feria quinta dominicæ secundæ post pascha resur-
rectionis Domini nostri Iesu Christi, inchoandam & cele-
brandam esse. Quamobrem eos omnes, & singulos reue-
rendissimos dominos episcopos monemus: procuratores
vero ecclesiarum cathedralium inuitamus, vt eo die ad Sy-
nodum prouincialem quintam, iuuante Deo, Mediolani
celebrandam, constituto, hic omnino interfint, nisi diem
celebrationis ipsius Synodi aliqua ex causa a nobis proro-
gatum fuisse nostris ad eos datis literis intellexerint. Quod
si ipsorum reuerendissimorum episcoporum nostrorum
aliquis legitimo tunc detentus erit impedimento, nun-
tium, procuratoremve ad se excusandum, atque ad id
impedimentum probandum, ad nos mittat; cui etiam fa-
cultas ab ipso detur, ea omnia, & singula, nomine suo &
ecclesiæ suæ recipiendi, quæ, diuina gratia auxiliante, in
ipsa Synodo a nobis de consilio & assensu reuerendissi-
morum coepiscoporum nostrorum constituentur, decer-
nenturve.